

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΕΡΚΜΑΝ

Η Ρώσικη Τραγωδία

Η Ρώσικη επανάσταση και το
Κομμουνιστικό Κόμμα

Η εξέγερση της Κροστάνδης

Ομάδα για την Αλληλεγγύη και την Αυτονομία

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **Αρδην**

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΜΠΕΡΚΜΑΝ

Η Ρώσικη Τραγωδία

Μετάφραση

Νίκος Παπαδόπουλος

Επιμέλεια Μετάφρασης

και Σημειώσεις

Γιάννης Καρύτσας

Το βιβλίο του Αλέξανδρου Μπέρκμαν “Η Ρώσικη Τραγωδία” μεταφράσθηκε στην ελληνική γλώσσα από την αγγλική έκδοση του 1986 των εκδόσεων “Phoenix Press”.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΜΠΕΡΚΜΑΝ

Ο Αλέξανδρος Μπέρκμαν, παιδί μιας Εβραϊκής οικογένειας, γεννήθηκε στην πόλη Βίλνα της Λιθουανίας, την 21^η Νοεμβρίου του 1870. Δέχθηκε τα πρώτα του επαναστατικά ερεθίσματα από τους επαναστατικούς κύκλους της Πετρούπολης, όπου είχε μετακομίσει οικογενειακώς, κατά την παιδική του ηλικία. Μετά το θάνατο των γονιών του φεύγει από τη Ρωσία για την Αμερική, σε ηλικία 16 χρονών. Εδώ θα γνωρίσει και θα συνδεθεί στενά με την Έμμα Γκόλντμαν και θα επηρεασθεί βαθιά από τη θυσία των αναρχικών εργαζομένων του Σικάγου.

Το 1892, σχεδίασε μαζί με την Έμμα Γκόλντμαν την εκτέλεση του Χένρυ Κλέυ Φρικ ως υπεύθυνου για τη δολοφονία 9 εργατών, κατά τη διάρκεια μιας απεργίας στα χαλυβουργεία Χόουμστεντ στο Πίτσμπουργκ. Τον πυροβόλησε μέσα στο γραφείο του, αλλά κατάφερε μόνο να τον πληγώσει. Καταδικάστηκε σε φυλάκιση 22 χρόνων και βγήκε από τη φυλακή μετά από 14 ολόκληρα χρόνια, έχοντας μια εμπειρία που την περιγράφει στο έργο του "Prison Memoirs of an Anarchist" ("Αναμνήσεις ενός Αναρχικού από τη φυλακή", που εκδόθηκε το 1912), όπου και δικαιολογεί την πράξη του, γράφοντας: "Ωπωσδήποτε, η ανθρώπινη ζωή είναι ιερή και απαράβιαστη. Αλλά, η εκτέλεση ενός τυράννου, ενός

εχθρού του Λαού, δεν μπορεί επ' ουδενί να θεωρηθεί αφαίρεση μιας ζωής". Μετά τη ρώσικη τραγωδία και την τρομοκρατία των Μπολσεβίκων, άρχισε σιγά-σιγά να αλλάζει στάση, γράφοντας προς την Έμμα Γκόλντμαν, τον Νοέμβριο του 1928, ότι: "Σε γενικές γραμμές, δεν τοποθετούμαι ευνοϊκά απέναντι στις τρομοκρατικές τακτικές, εκτός εάν υπάρχουν ιδιαίτερα εξαιρετικές περιστάσεις". Βγαίνοντας από τη φυλακή εξέδωσε στην Αμερική, το 1906, μαζί με την Έμμα Γκόλντμαν το μηνιαίο περιοδικό "Mother Earth" ("Μητέρα Γη"), που συνέχισε να εκδίδεται μέχρι τον Αύγουστο του 1917. Από το 1915 μέχρι το 1917 εξέδιδε και την εφημερίδα "The Blast" ("Το σάλπισμα"). Κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, δεν πήρε το μέρος κανενός εκ των εμπόλεμων και από το 1917, που η Αμερική εισήλθε στον Πόλεμο, συμμετείχε στην ίδρυση των "Ενώσεων Εναντίον της Στρατολογίας" ("No-Conscription Leagues"). Αυτή του η αντιπολεμική δράση τον οδήγησε πάλι στη φυλακή, για δύο χρόνια.

Το 1919, μαζί με την Έμμα Γκόλντμαν και άλλους 247 Αμερικάνους ριζοσπάστες που κατάγονταν από τη Ρωσία, απελάθηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες και έφυγε για τη Ρωσία με το στρατιωτικό σκάφος Μπάφορντ. Στην αρχή, συνεργάστηκε με τους Μπολσεβίκους, αλλά άρχισε να απογοητεύεται από την εξουσιαστική-αυταρχική πολιτική τους και ιδιαίτερα από την αιματηρή καταστολή του κινήματος της Κροστάνδης. Μετά την καταστολή της Κροστάνδης (Μάρτιος του 1921), έγραψε το κείμενό του για τη "Ρωσική Τραγωδία", που δημοσιεύθηκε, για πρώτη φορά, στη Γερμανία, το 1922 (και εκ-

δόθηκε μαζί με τα άλλα δύο κείμενα αυτού του βιβλίου των εκδόσεων “Αρδην”). Φεύγοντας από τη Ρωσία, πήγε για δύο χρόνια στη Γερμανία και μετά στη Γαλλία, όπου έμεινε μέχρι το τέλος της ζωής του.

Το 1925, κυκλοφόρησε στη Νέα Υόρκη το σημαντικό του έργο σχετικά με τα Ρωσικά γεγονότα, με τον τίτλο “The Bolshevik Myth: Diary 1920–1922” (“Ο Μπολσεβίκικος Μύθος: Ημερολόγιο 1920–1922”). Το 1929, κυκλοφόρησε στη Νέα Υόρκη το βιβλίο του “Now and after: the ABC of Anarchism” (“Τώρα και Μετά: το Αλφαβητάρι του Αναρχισμού”), που αποτελεί μια εισαγωγή στις βασικές αρχές του αναρχισμού. (Έχει εκδοθεί και στα ελληνικά από τις εκδόσεις “Κατσάνος”, με τον τίτλο “Το αλφαβητάρι του αναρχισμού”).

Δεν πρόλαβε να δει το ξέσπασμα της Ισπανικής Επανάστασης του 1936· λίγες εβδομάδες πριν, την 28^η Ιουνίου, απογοητευμένος από τη γενικότερη απουσία του κινήματος της απελευθέρωσης του ανθρώπου και μετά από δύο σοβαρές επιχειρήσεις προστάτη, αυτοκτόνησε με μια σφαίρα στο στομάχι.

Γιάννης Καρύτσας

Η ΡΩΣΙΚΗ ΤΡΑΓΩΔΙΑ

1.

Είναι τρομερά εκπληκτικό το πόσο ελάχιστα πράγματα είναι γνωστά, έξω από τη Ρωσία, σχετικά με την πραγματική κατάσταση και με τις συνθήκες που επικρατούν σ' αυτή τη χώρα. Ακόμη και άνθρωποι ευφυείς, ειδικά μεταξύ των εργατών, έχουν φοβερά συγκεχυμένες ιδέες για το χαρακτήρα της Ρωσικής Επανάστασης, την ανάπτυξή της και την παρούσα πολιτική, οικονομική και κοινωνική κατάστασή της. Η κατανόηση αυτών που έχουν συμβεί στη Ρωσία είναι, τουλάχιστον, αρκετά ανεπαρκής. Μολονότι η μεγάλη πλειοψηφία των ανθρώπων τοποθετείται είτε υπέρ είτε κατά της Επανάστασης, τάσσεται είτε υπέρ είτε κατά των Μπολσεβίκων, δεν υπάρχει, σχεδόν πουθενά, μία συγκεκριμένη και σαφής γνώση σχετικά με τα περίπλοκα και κρίσιμα ζητήματα. Μιλώντας γενικά, οι διάφορες απόψεις – είτε είναι φιλικές είτε εχθρικές – βασίζονται σε αρκετά ανολοκλήρωτες και ανακριβείς, συχνά μάλιστα εντελώς εσφαλμένες, πληροφορίες σχετικά με τη Ρωσική Επανάσταση, με την ιστορία της καθώς και σχετικά με την

παρούσα φάση του Μπολσεβίκικου καθεστώτος. Αλλά, οι διάφορες απόψεις δε στηρίζονται απλώς και μόνο σε ανεπαρκή και εσφαλμένα στοιχεία· πολύ συχνά, είναι βαθειά επηρεασμένες –θα λέγαμε, μιλώντας ορθότερα, διαστρεβλωμένες– από την κομματική συναισθηματική φόρτιση, από την προσωπική προκατάληψη και από τα ταξικά συμφέροντα. Σε γενικές γραμμές, υπάρχει, με τη μία ή με την άλλη μορφή, μία πλήρης άγνοια, που χαρακτηρίζει τη στάση της μεγάλης πλειοψηφίας των ανθρώπων απέναντι στα Ρωσικά γεγονότα.

Και όμως, η κατανόηση της Ρωσικής κατάστασης είναι πολύ κρίσιμη για τη μελλοντική πρόοδο και ευημερία του κόσμου. Τα διδάγματα, που θα εξαγάγουμε από τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα του 1917, εξαρτώνται από τη σωστή εκτίμηση της Ρωσικής Επανάστασης, του ρόλου που διαδραμάτισαν σ' αυτήν οι Μπολσεβίκοι και τα άλλα πολιτικά κόμματα και κινήματα, καθώς και των αιτιών που προκάλεσαν την παρούσα κατάσταση· εν ολίγοις, εξαρτώνται από μία πλήρη κατανόηση του όλου προβλήματος. Αυτά τα διδάγματα, καλώς ή κακώς, θα επηρεάσουν τις αντιλήψεις και τις ενέργειες των μεγάλων μαζών της ανθρωπότητας. Με άλλα λόγια, οι μελλοντικές κοινωνικές αλλαγές –και οι εργατικές και επαναστατικές προσπάθειες που προπορεύονται και τις συνοδεύουν– θα επηρεασθούν, βαθειά και ουσιαστικά, από τη λαϊκή κατανόηση του τι έχει πραγματικά συμβεί στη Ρωσία.

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η Ρωσική Επανάσταση είναι το σημαντικότερο ιστορικό γεγονός από την εποχή της Μεγάλης Γαλλικής Επανάστασης. Προσωπικά, τείνω προς την άποψη ότι η Ρωσική Επανάσταση του

1917, από την άποψη των δυνάμει συνεπειών της, είναι το σημαντικότερο γεγονός μέσα σ' όλη τη γνωστή ιστορία της ανθρωπότητας. Είναι η μόνη Επανάσταση που στόχευε, de facto, προς την παγκόσμια κοινωνική επανάσταση: είναι η μόνη που κατήργησε πραγματικά το καπιταλιστικό σύστημα μέσα στη χώρα και μετέβαλε θεμελιωδώς όλες τις υπάρχουσες μέχρι τότε κοινωνικές σχέσεις. Ένα γεγονός μιας τόσο μεγάλης ανθρωπίνης και ιστορικής σημασίας δεν πρέπει να κρίνεται από τη στενή οπτική γωνία της κομματικής τοποθέτησης. Σε κανένα υποκειμενικό συναίσθημα ή προκατάληψη δεν πρέπει να επιτρέψουμε, εκ συνειδήσεως, να επηρεάσει τη στάση μας. Πάνω απ' όλα, πρέπει να μελετήσουμε προσεκτικά κάθε φάση της Επανάστασης, χωρίς μεροληψία ή προκατάληψη, και να σκεφθούμε με σύνεση όλα τα γεγονότα, έτσι ώστε να διαμορφώσουμε μία δίκαιη και ικανοποιητική γνώμη. Πιστεύω –είμαι σταθερά πεπεισμένος– ότι μόνον **όλη η αλήθεια** σχετικά με τα Ρωσικά γεγονότα, ανεξάρτητα από οποιαδήποτε πολιτικο-ιδεολογική τοποθέτηση, μπορεί να αποτελέσει ένα τεράστιο όφελος.

Δυστυχώς, δεν έχουμε φθάσει, σε γενικές γραμμές, σ' αυτό το σημείο. Βέβαια, ήταν φυσικό η Ρωσική Επανάσταση να δημιουργήσει μία σφοδρότατη εκθρόνιση, από τη μία πλευρά, και μία έντονα παθιασμένη υπεράσπιση, από την άλλη. Αλλά, ο μεροληπτικός κομματισμός, οποιουδήποτε στρατοπέδου, δε συνιστά μία αντικειμενική κρίση. Για να μιλήσουμε ξεκάθαρα: τα πιο φρικτά ψεύδη καθώς και οι πιο γελοίες φαντασιοκοπίες έχουν διαδοθεί σχετικά με τα Ρωσικά γεγονότα

και συνεχίζονται να διαδίδονται, ακόμη μέχρι σήμερα. Φυσικά, δε χρειάζεται να απορεί κανένας για το γεγονός ότι οι εχθροί της Ρωσικής Επανάστασης, οι εχθροί της Επανάστασης εν γένει, οι αντιδραστικοί και τα όργανά τους, θα πλημμύριζαν τον κόσμο με την πιο δηλητηριώδη διαστρέβλωση των γεγονότων της Ρωσίας. Σχετικά μ' αυτούς και την "πληροφόρησή" τους δε χρειάζεται να ξοδέσω άλλα λόγια: στα μάτια των ευσυνειδητών και σκεπτόμενων ανθρώπων έχουν γίνει ανυπόληπτοι, εδώ και πολύ καιρό.

Αλλά -και το αναφέρουμε με μεγάλη μας λύπη-, είναι οι υποτιθέμενοι φίλοι της Ρωσίας και της Ρωσικής Επανάστασης, οι οποίοι, μέσα από την επίδειξη ενός άμετρου δογματικού ζήλου, έχουν προξενήσει τη μεγαλύτερη ζημιά στην Επανάσταση, στο Ρωσικό λαό και στα μεγάλα συμφέροντα των εργαζόμενων μαζών σε όλον τον κόσμο. Ορισμένοι ασυνείδητα, αλλά πολλοί συνειδητά και εκ προθέσεως, παραποιούν όλα τα γεγονότα, συνεχώς και ευδιάθετα, με την εσφαλμένη ιδέα ότι έτσι "βοηθούν την Επανάσταση". Ωθούνται σ' αυτό από λόγους "πολιτικής σκοπιμότητας", από λόγους της "Μπολσεβίκικης διπλωματίας", από λόγους της δήθεν "αναγκαιότητας της στιγμής" και συχνά από λιγότερο ανιδιοτελείς σκέψεις. Όλοι αυτοί έχουν αγνοήσει παντελώς τη μόνη σκέψη που αρμόζει στους ευσυνειδητούς ανθρώπους, στους πραγματικούς φίλους της Ρωσικής Επανάστασης και της χειραφέτησης του ανθρώπου -καθώς και της ιστορικής αξιοπιστίας-, δηλαδή τη σκέψη της αλήθειας.

Υπάρχουν κάποιες έντιμες εξαιρέσεις, δυστυχώς πολύ λίγες: η φωνή τους έχει σχεδόν χαθεί μέσα στην έρημο

της διαστρέβλωσης, του ψεύδους και της υπερβολής. Αλλά, οι περισσότεροι απ' αυτούς που επισκέφθηκαν τη Ρωσία απλώς ψεύδονται σχετικά με την κατάσταση σ' αυτήν τη χώρα· και το επαναλαμβάνω: ψεύδονται συνειδητά. Ορισμένοι ψεύδονται, επειδή δεν μπόρεσαν να γνωρίσουν καλύτερα την κατάσταση: αυτοί δεν είχαν ούτε τον καιρό ούτε την ευκαιρία να μελετήσουν την κατάσταση και να μάθουν τα γεγονότα. Αυτοί έκαναν "ιπτάμενα ταξίδια", ξοδεύοντας δέκα ημέρες ή μερικές εβδομάδες στην Πετρούπολη ή στη Μόσχα, ανεξοικειωτοί με τη γλώσσα, μη ερχόμενοι ποτέ, ούτε για μια στιγμή, σε άμεση επαφή με την πραγματική ζωή του λαού, ακούγοντας ή βλέποντας μόνον ότι τους έλεγαν ή τους έδειχναν οι "πρόσχαροι" κρατικοί λειτουργοί που τους συνόδευαν σε κάθε τους βήμα. Σε πολλές περιπτώσεις αυτοί οι "μαθητές της Επανάστασης" δεν ήταν πραγματικά ένοχοι για την πλάνη τους και ήταν αφελείς μέχρι σημείου που να γίνονται αστείοι. Τόσο ανεξοικειωτοί ήταν με το περιβάλλον ώστε, τις περισσότερες φορές, δεν είχαν ούτε και την παραμικρή υποψία ότι ο γλυκομίλητος "διερμηνέας" τους, ο τόσο πρόθυμος να τους "δείξει και να εξηγήσει τα πάντα", ήταν, στην πραγματικότητα, ένας από τους "έμπιστους ανθρώπους", που τους είχε ανατεθεί ειδικά η "καθοδήγηση" των σπουδαίων επισκεπτών. Πολλοί τέτοιοι επισκέπτες, παρά τη μικρή γνώση και την ακόμη μικρότερη κατανόηση των γεγονότων, έχουν από τότε μιλήσει και γράψει πολλά ογκώδη έργα.

Υπήρχαν άλλοι που είχαν και τον καιρό και την ευκαιρία και ορισμένοι απ' αυτούς πραγματικά προσπάθησαν να μελετήσουν σοβαρά την κατάσταση και όχι απλώς

να γράψουν ένα δημοσιογραφικό “κείμενο”. Κατά τη διάρκεια της δίχρονης παραμονής μου στη Ρωσία είχα την ευκαιρία να έλθω σε προσωπική επαφή με όλους σχεδόν τους ξένους επισκέπτες, με τις Εργατικές αποστολές και με όλους σχεδόν τους αντιπροσώπους από την Ευρώπη, την Ασία, την Αμερική και την Αυστραλία, που συγκεντρώθηκαν στη Μόσχα για να παρακολουθήσουν το Διεθνές Κομμουνιστικό Συνέδριο που έγινε τον περασμένο χρόνο (1921). Οι περισσότεροι απ’ αυτούς δεν μπόρεσαν να δουν και να καταλάβουν αυτό που πραγματικά συνέβαινε στη χώρα. Αλλά, αποτελούσε σπάνια εξαίρεση κάποιος να έχει την οξυδέρκεια και το απαιτούμενο θάρρος για να αναγνωρίσει ότι μόνον όλη η αλήθεια θα μπορούσε να εξυπηρετήσει καλύτερα τα συμφέροντα των εργαζομένων.

Ωστόσο, ο γενικός κανόνας ήταν ότι οι διάφοροι επισκέπτες της Ρωσίας αδιαφορούσαν, πλήρως και συστηματικά, για την αλήθεια, τη στιγμή κατά την οποία άρχιζαν να “διαφωτίζουν” τον κόσμο. Οι ισχυρισμοί τους άγγιζαν τα όρια της εγκληματικής πλιθιότητας. Ας σκεφθούμε, για παράδειγμα, τον Τζωρτζ Λάνσμπουρι (εκδότη της Λονδρέζικης εφημερίδας “Daily Herald”), που δήλωνε ότι οι ιδέες της αδελφότητας, της ισότητας και της αγάπης, που δίδαξε ο Ιησούς ο Ναζωραίος, πραγματώθηκαν στη Ρωσία· και αυτό υποστηριζόταν την ίδια στιγμή που ο Λένιν θρηνούσε για την “αναγκαιότητα του **πολεμικού** κομμουνισμού που μας επιβλήθηκε από τη Συμμαχική επέμβαση και τον αποκλεισμό”. Ας σκεφθούμε την “ισότητα”, που διαχώριζε τον πληθυσμό της Ρωσίας σε 36 κατηγορίες, σύμφωνα με το μερίδιο της

τροφής και σύμφωνα με το μισθό που ελάμβαναν. Ένας άλλος Άγγλος, ένας διάσημος συγγραφέας, ισχυριζόταν με έμφαση ότι όλα θα πήγαιναν καλά στη Ρωσία, εάν δεν υπήρχε η εξωτερική επέμβαση· και αυτό τη στιγμή κατά την οποία ολόκληρες περιοχές στα Ανατολικά, στο Νότο και στη Σιβηρία, ορισμένες μεγαλύτερες σε έκταση από τη Γαλλία, είχαν εξεγερθεί ένοπλα εναντίον των Μπολσεβίκων και της αγροτικής τους πολιτικής. Άλλοι διανοούμενοι εξυμνούσαν το “ελεύθερο Σοβιετικό σύστημα” της Ρωσίας· και αυτό τη στιγμή κατά την οποία 18.000 παιδιά αυτής της χώρας κείτονταν νεκρά στην Κροστάνδη, επειδή αγωνίσθηκαν για τη δημιουργία ελεύθερων Σοβιέτ.

Αλλά, γιατί να αναπτύσσουμε δια μακρών αυτή την εκπόρνευση των διανοουμένων; Ο αναγνώστης εύκολα μπορεί να θυμηθεί τη Λεγεώνα του Ψεύδους, με όλους αυτούς που αρνούνταν σθεναρά την ίδια την ύπαρξη εκείνων των γεγονότων που ο Λένιν προσπαθούσε να εξηγήσει ως αναπόφευκτα. Γνωρίζω ότι πολλοί αντιπρόσωποι στο Συνέδριο καθώς και άλλοι επισκέπτες πίστευαν ότι, εάν γινόταν γνωστή στο εξωτερικό η πραγματική κατάσταση της Ρωσίας, θα ενίσχυε την προπαγάνδα των αντιδραστικών και των υποστηρικτών της επέμβασης. Μία τέτοια πίστη, όμως, δεν ήταν αναγκαίο να οδηγεί στην περιγραφή της Ρωσίας ως του πραγματικού εργατικού Ελντοράντο. Αλλά, οι στιγμές, κατά τις οποίες θα ήταν λανθασμένο να μιλάμε πλήρως για τη Ρωσική κατάσταση, έχουν πλέον παρέλθει. Αυτή η περίοδος έχει τερματισθεί, έχει παραπεμφθεί στα αρχεία της ιστορίας, με την έναρξη της “νέας οικονομικής πο-

λιτικής”. Τώρα, έχει έλθει ο καιρός που πρέπει να κατανοήσουμε το πλήρες δίδαγμα της Επανάστασης καθώς και τις αιτίες της κατάρρευσής της. Για να αποφύγουμε τα λάθη που έγιναν (ο Λένιν με ειλικρίνεια αναφέρει ότι ήταν πολλά), για να γίνουμε ικανοί να υιοθετήσουμε τα καλύτερα χαρακτηριστικά της Επανάστασης, πρέπει να γνωρίζουμε **όλη την αλήθεια** για τη Ρωσία.

Να λοιπόν, γιατί θεωρώ τις ενέργειες κάποιων εργαζομένων ως απολύτως εγκληματικές και ως προδοσία των πραγματικών συμφερόντων των εργατών όλου του κόσμου. Αναφέρομαι στους άνδρες και στις γυναίκες, μερικοί απ’ αυτούς ήταν αντιπρόσωποι στο Συνέδριο που έγινε στη Μόσχα το 1921, που ακόμη συνεχίζουν να διαδίδουν τα “φιλικά” ψεύδη για τη Ρωσία, να εξαπατούν τις μάζες με ρόδινες περιγραφές των εργατικών συνθηκών σ’ αυτή τη χώρα και να προσπαθούν, μάλιστα, να πείσουν τους εργάτες των άλλων χωρών να μεταναστεύσουν μαζικά στη Ρωσία. Αυτοί ενδυναμώνουν την ήδη υπάρχουσα μέσα στη λαϊκή συνείδηση τρομακτική σύγχυση, εξαπατούν το προλεταριάτο με εσφαλμένες αναφορές για το παρόν και με μάταιες υποσχέσεις για το εγγύς μέλλον. Αυτοί διαιωνίζουν την επικίνδυνη ψευδαίσθηση ότι η Επανάσταση είναι ζωντανή και συνεχώς δραστήρια στη Ρωσία. Πρόκειται για τις πιο πρόστυχες τακτικές. Φυσικά, είναι εύκολο για έναν Αμερικάνο εργατικό ηγέτη, που παριστάνει το ριζοσπαστικό στοιχείο, να γράψει φλογερές αναφορές για τις συνθήκες των Ρώσων εργαζομένων, τη στιγμή που αυτός διασκεδάζει με κρατικά έξοδα στο “Λουξ”, το πιο πολυτελές ξενοδοχείο της Ρωσίας. Μάλιστα, μπορεί

να φθάσει στο σημείο να ισχυρισθεί ότι στη Ρωσία “δε χρειάζονται χρήματα”, επειδή ο ίδιος παίρνει, δωρεάν, ό,τι ποθεί η καρδιά του. Ή γιατί θα έπρεπε ο Πρόεδρος ενός Αμερικάνικου Συνδικάτου Ραπτών να μην αναφέρει ότι οι Ρώσοι εργαζόμενοι απολαμβάνουν το δικαίωμα της πλήρους ελευθερίας του λόγου; Βέβαια, είναι πολύ προσεκτικός ώστε να μην αναφέρει ότι μόνον οι Κομμουνιστές και οι “έμπιστοι” τους επιτρέπονταν να βρίσκονται κοντά του και να συνομιλούν μαζί του, όταν ο διαπρεπής επισκέπτης “ερευνούσε” τις συνθήκες των εργοστασίων.

Η ιστορία ας δείξει τον οίκτο της απέναντι σ’ αυτούς τους ανθρώπους.

2.

Για να μπορέσει ο αναγνώστης να διαμορφώσει μια σωστή εικόνα των όσων θα αναφέρω παρακάτω, νομίζω ότι είναι απαραίτητο να σκιαγραφήσω, εν συντομία, την πνευματική μου κατάσταση, κατά τη στιγμή της άφιξής μου στη Ρωσία.

Ήταν δύο χρόνια πριν. Μία δημοκρατική κυβέρνηση, “η πιο ελεύθερη πάνω στη γη”, με είχε απελάσει –μαζύ με άλλους 248– από τη χώρα στην οποία είχα ζήσει για πάνω από 30 χρόνια. Είχα διαμαρτυρηθεί έντονα εναντίον ενός πθικού σφάλματος που διαπραττόταν από μία υποτιθέμενη δημοκρατία, η οποία κατέφευγε σε μεθόδους που τις είχε καταδικάσει τόσο αποφασιστικά, όταν αυτές χρησιμοποιούνταν από την Τσαρική αυτοκρατορία. Στιγμάτισα την απέλαση των πολιτικών προ-

σώπων ως μία προσβολή των θεμελιωδέστερων δικαιωμάτων του ανθρώπου και την πολέμηση από λόγους αρχών.

Αλλά, ήμουν χαρούμενος. Ήδη με το ξέσπασμα της Επανάστασης του Φεβρουαρίου λαχταρούσα να φύγω για τη Ρωσία. Αλλά, η υπόθεση Mooney¹ με είχε εμποδίσει: δεν ήμουν πρόθυμος να εγκαταλείψω τη μάχη. Κατόπιν, φυλακίσθηκα στις Ηνωμένες Πολιτείες και μου επιβλήθηκε ποινή για την αντίθεσή μου στην παγκόσμια σφαγή. Κατά τη διάρκεια της δίχρονης υποχρεωτικής φιλοξενίας μου στο Ομοσπονδιακό Σωφρονιστήριο της Ατλάντα, στη Τζόρτζια, ήταν αδύνατη η αναχώρησή μου. Μετά, ακολούθησε η απέλασή μου.

Ήμουν τρισευτυχισμένος. Δεν υπάρχουν λέξεις για να εκφράσω τη χαρά που με πλημμύρισε, όταν σιγουρεύθηκα πώς θα επισκεπτόμουν τη Ρωσία. Ρωσία! Θα πήγαινα στη χώρα που είχε σαρώσει από το χάρτη τη Τσαρική Αυτοκρατορία, θα έβλεπα τη χώρα της Κοινωνικής Επανάστασης! Μπορούσε να νοιώσει μεγαλύτερη χαρά κάποιος που από τα πολύ παιδικά του χρόνια εξεγείρονταν εναντίον της τυραννίας, κάποιος που στα ανοκλήρωτα ακόμη νεανικά του όνειρα οραματιζόταν την ανθρώπινη αδελφσύνη και ευτυχία, κάποιος που ολόκληρη η ζωή του ήταν αφιερωμένη στην Κοινωνική Επανάσταση;

1. Πρόκειται για την υπόθεση της μακρόχρονης φυλάκισης του αναρχικού αγωνιστή Τομ Μούνεϊ, που ακολούθησε την έκρηξη μιας βόμβας, που εξερράγη στα πλαίσια της γενικότερης αντίδρασης στην είσοδο των Η.Π.Α. στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το ταξίδι ήταν για μένα μια πηγή έμπνευσης. Παρά το ότι είμασταν φυλακισμένοι, που μας αντιμετώπιζαν με στρατιωτική πειθαρχία, παρά το ότι το Μπάφορντ ήταν ένα σαπιοκάραβο, που έθεσε επανειλημμένα σε κίνδυνο τη ζωή μας στη διάρκεια της ενός μηνός Οδύσσειάς μας, η σκέψη ότι βρισκόμασταν στο δρόμο προς τη χώρα της επαναστατικής ελπίδας κρατούσε ψηλά το ηθικό όλων των απελαθέντων συντρόφων και μας πλημμύριζε με την έντονη προσδοκία της μεγάλης Ημέρας που σύντομα θα έφθανε. Μακρύ, πολύ μακρύ, το ταξίδι, αισχρές οι συνθήκες που είμασταν εξαναγκασμένοι να υποστούμε: συνωπισμένοι κάτω από το κατάντρομα, ζώντας μέσα σε μια φοβερά υγρή και βρωμερή ατμόσφαιρα, τρεφόμενοι με το πιο ελάχιστο φαγητό. Η υπομονή μας είχε σχεδόν εξαντληθεί, αλλά το κουράγιο μας ήταν ακλόνητο και τελικά φθάσαμε στον προορισμό μας.

Ήταν 19 του Γενάρη του 1920, όταν αγγίξαμε το χώμα της Σοβιετικής Ρωσίας. Ένα συναίσθημα ιεροτελεστίας, ένα συναίσθημα δέους, με κατακυριεύσε. Έτσι πρέπει να αισθάνθηκαν και οι θεοσεβείς προπάτορές μου, όταν πρωτομπήκαν στα Άγια των Αγίων. Μια δυνατή επιθυμία μ' έκανε να πέσω στα γόνατα και να φιλήσω το χώμα· το χώμα το καθαγιασμένο από το αίμα γενεών και γενεών που υπέφεραν και μαρτύρησαν· το χώμα το καθαγιασμένο και πάλι από τους θριαμβευτές επαναστάτες του καιρού μου. Ποτέ πριν, ακόμη και όταν απαλλάχθηκα από τον τρομερό εφιάλτη της 14χρονης φυλάκισής μου, δεν είχα συγκινηθεί τόσο βαθειά, νοιώθοντας την επιθυμία να αγκαλιάσω όλη

την ανθρωπότητα, να ακουμπήσω την καρδιά μου στα πόδια της, να θυσιάσω τη ζωή μου, αν μπορούσα, χίλιες φορές, να υπηρετήσω ολόψυχα την Κοινωνική Επανάσταση. Ήταν η πιο υπέροχη ημέρα της ζωής μου. Μας υποδέχθηκαν με ανοιχτές αγκάλες. Ο επαναστατικός ύμνος, που παιζόταν από τη στρατιωτική Κόκκινη Μπάντα, μας χαιρετούσε ενθουσιωδώς, καθώς διαβαίναμε τα Ρωσικά σύνορα. Οι ζητωκραυγές των κοκκινοσκούφηδων υπερασπιστών της Επανάστασης αντηχούσαν μέσα στα δάση, έφθαναν σε μακρινές αποστάσεις σαν τους απειλητικούς κεραυνούς. Υποκλίνοντας την κεφαλή, στάθηκα μπροστά στα ορατά σύμβολα του Επαναστατικού Θριάμβου. Υποκλίνοντας την κεφαλή και την καρδιά μου. Το πνεύμα μου ήταν περήφανο, αλλά ήρεμο, έχοντας συνείδηση της **πραγματικής** Κοινωνικής Επανάστασης. Τι βάθη, τι μεγαλείο υπήρχε μέσα της, τι ανυπολόγιστες δυνατότητες ανοίγονταν μέσα στους ορίζοντές της!

Άκουγα τη σιωπηλή φωνή της ψυχής μου: "Μπορεί με τους αγώνες του παρελθόντος να έχεις συνεισφέρει και συ, έστω και λίγο, στην πραγμάτωση αυτού του μεγάλου ανθρώπινου ιδανικού, σ' αυτήν την επιτυχημένη έναρξή του". Και συνειδητοποίησα τη μεγάλη ευτυχία που ένοιωθα, όταν δρούσα, εργαζόμουν και βοηθούσα με όλη τη δύναμη του είναι μου να ολοκληρωθεί η επαναστατική προσπάθεια αυτού του υπέροχου λαού. Αγωνίσθηκε και νίκησε. Προχώρησε στην Κοινωνική Επανάσταση. Αυτό σήμαινε ότι η καταπίεση έπαψε να υπάρχει, ότι η υποταγή και η σκλαβιά, αυτές οι δίδυμες συμφορές του ανθρώπου, καταργήθηκαν. Η ελπίδα γε-

νεών και γενεών έχει, επιτέλους, πραγματοποιηθεί· η δικαιοσύνη έχει εγκαθιδρυθεί πάνω στη γη -τουλάχιστον στο σ' αυτό το κομμάτι της γης που είναι η Σοβιετική Ρωσία και δεν μπορεί ποτέ πια να καθεί αυτή η πολύτιμη κληρονομιά.

Αλλά, τα χρόνια του πολέμου και της επανάστασης έχουν εξαντλήσει τη χώρα. Υπάρχει δυστυχία, πείνα και μεγάλη ανάγκη για τολμηρές καρδιές και για χέρια πρόθυμα για δράση και για βοήθεια. Η καρδιά μου τραγουδούσε από χαρά. Ναι, θα δώσω όλο μου το είναι στην υπηρεσία του λαού· θα αναγεννηθώ, θα ξαναγίνω νέος, καταβάλλοντας τη μεγαλύτερη δυνατή προσπάθεια για την προώθηση της κοινής ευημερίας. Την ίδια μου τη ζωή θα την αφιερώσω στην πραγματοποίηση της μεγαλύτερης ελπίδας του κόσμου, στην πραγματοποίηση της Κοινωνικής Επανάστασης.

Σε ένα από τα πιο προκεχωρημένα στρατιωτικά φυλάκια των συνόρων διοργανώθηκε μια μαζική συγκέντρωση για να μας καλωσορίσουν. Η γεμάτη με στρατιώτες και ναύτες μεγάλη αίθουσα, οι ντυμένες σαν καλόγριες γυναίκες πάνω στην εξέδρα των ομιλητών, οι ομιλίες τους, η όλη συγκλονιστική ατμόσφαιρα με την Επανάσταση εν δράσει, με εντυπωσίασαν βαθύτατα. Νοιώθοντας μια ακατανίκητη ορμή να πω κάτι, ευχαρίστησα τους Ρώσους συντρόφους για τη θερμή υποδοχή που επεφύλαξαν στους απελαθέντες από την Αμερική, τους έδωσα συγχαρητήρια για τον ηρωικό τους αγώνα και τους εξέφρασα τη μεγάλη μου χαρά να βρίσκομαι ανάμεσά τους. Και τότε όλη μου η σκέψη και όλα μου τα αισθήματα συγχωνεύθηκαν σε μία πρόταση: "Αγαπη-

τοί σύντροφοι –είπα–, δεν ήλθαμε εδώ για να σας διδάξουμε, αλλά για να διδαχθούμε· να διδαχθούμε και να βοηθήσουμε”.

Μ’ αυτά τα αισθήματα πρωτοπάτησα το χώμα της Ρωσίας. Έτσι ένοιωθαν και οι άλλοι απελαθέντες σύντροφοι.

Έμεινα στη Ρωσία δύο χρόνια. Σταδιακά, μέρα με τη μέρα, μάθαινα την κατάσταση που επικρατούσε σε διάφορα μέρη της χώρας. Είχα εξαιρετικές ευκαιρίες για παρατήρηση και μελέτη των πραγμάτων. Βρέθηκα κοντά στους ηγέτες του Κομμουνιστικού Κόμματος, συνεργάστηκα αρκετά με τους πιο δραστήριους άνδρες και γυναίκες, συμμετείχα στις δραστηριότητες τους και ταξίδεψα πάρα πολύ σ’ όλη τη χώρα υπό πολύ ευνοϊκές συνθήκες, ερχόμενος σε άμεση επαφή με τη ζωή των εργατών και των αγροτών. Στην αρχή, δεν μπορούσα να πιστέψω πως ό,τι έβλεπα ήταν πραγματικό. Δεν μπορούσα να πιστέψω στα μάτια μου, στ’ αυτιά μου, στην αντίληψή μου. Σαν αυτούς τους απατηλούς καθρέπτες που σε εμφανίζουν απαίσια τερατώδη, έτσι και η Ρωσία φαινόταν να απεικονίζει την Επανάσταση σαν μία φρικτή διαστροφή. Ήταν μια φρικτή καρικατούρα της νέας ζωής και της ελπίδας του κόσμου. Δε θα υπεισέλθω σε λεπτομερή περιγραφή των πρώτων μου εντυπώσεων, των ερευνών μου και της μακράς διαδικασίας που με οδήγησε στην τελική καταδικαστική μου άποψη. Πολεμούσα αμείλικτα, πολεμούσα με πίκρα εναντίον του ίδιου του εαυτού μου. Για δύο χρόνια, συνεχώς πολεμούσα. Είναι πολύ σκληρό να πεισθεί κάποιος για κάτι που δε θέλει να πεισθεί. Και το ομολογώ: δεν ήθελα να παρα-

δεχθώ ότι η Επανάσταση στη Ρωσία είχε γίνει μια ψευδαίσθηση, μια επικίνδυνη πλάνη. Πολεμούσα, σκληρά και επί μακρόν, εναντίον αυτής της άποψης. Αλλά, οι αποδείξεις που την ενίσχυαν συσσωρεύονταν και κάθε μέρα προσέφερε καινούργιες μαρτυρίες. Σε αντίθεση με τη βούλησή μου, σε αντίθεση με τις ελπίδες μου, σε αντίθεση με την ιερή φλόγα του θαυμασμού και του ενθουσιασμού για τη Ρωσία που έκαιγε μέσα μου, ήμουν πεπεισμένος· πεπεισμένος ότι η Ρωσική Επανάσταση είχε πεθάνει.

Πώς και από ποιόν;

3.

Ορισμένοι συγγραφείς έχουν υποστηρίξει ότι η άνοδος των Μπολσεβίκων στην εξουσία οφειλόταν σε ένα πραξικόπημα και έχουν αμφισβητήσει τον κοινωνικό χαρακτήρα της αλλαγής του Οκτώβρη.

Τίποτε δε θα μπορούσε να είναι πιο απομακρυσμένο από την αλήθεια. Ως ιστορικό γεγονός, το σπουδαίο γεγονός που είναι γνωστό ως Οκτωβριανή Επανάσταση, υπήρξε μία **κοινωνική** επανάσταση, με την πιο βαθιά σημασία του όρου. Είχε όλα τα ουσιώδη χαρακτηριστικά μιας τέτοιας θεμελιώδους αλλαγής. Δεν πραγματοποιήθηκε από κάποιο πολιτικό κόμμα, αλλά από τον ίδιο το λαό, με έναν τρόπο που μετασχημάτισε ριζικά όλες τις μέχρι τότε υπάρχουσες οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις. Αυτός ο μετασχηματισμός δεν έλαβε χώρα τον Οκτώβρη. Αυτόν το μήνα υπήρξε απλώς η τυπική “νομική επικύρωση” των επαναστατι-

κών γεγονότων που είχαν προηγηθεί. Για εβδομάδες και για μήνες πριν τον Οκτώβρη, η **πραγματική** Επανάσταση έκανε την παρουσία της σ' όλη τη Ρωσία: οι προλετάριοι των πόλεων κατελάμβαναν τα εργαστήρια και τα εργοστάσια, ενώ οι αγρότες απαλλοτριώναν τα μεγάλα κτήματα και τα καλλιεργούσαν μόνοι τους. Ταυτοχρόνως, εργατικές επιτροπές, αγροτικές επιτροπές και Σοβιέτ ξεφύτρωναν σ' όλη τη χώρα και έτσι άρχισε η βαθμιαία μεταφορά της εξουσίας από την Προσωρινή Κυβέρνηση στα Σοβιέτ. Όλα αυτά συνέβησαν πρώτα στην Πετρούπολη, μετά στη Μόσχα και σύντομα εξαπλώθηκαν στην περιοχή του Βόλγα, των Ουραλίων και της Σιβηρίας. Η λαϊκή βούληση εκφράστηκε μέσα από το σύνθημα "Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ", που διέσχιζε όλα τα μήκη και τα πλάτη της χώρας. Ο λαός που είχε κάνει την **πραγματική** Επανάσταση προχωρούσε. Η ουσία της όλης κατάστασης διατυπώθηκε με σαφήνεια από το Συνέδριο των Σοβιέτ του Βορρά, που διακήρυξε: "Η προσωρινή κυβέρνηση του Κερένσκυ πρέπει να φύγει: τα Σοβιέτ είναι η μόνη εξουσία!"

Αυτά συνέβησαν στις 10 του Οκτώβρη. Η πραγματική εξουσία βρισκόταν, πράγματι, στα χέρια των Σοβιέτ. Τον Ιούλιο, η εξέγερση στην Πετρούπολη εναντίον του Κερένσκυ συνειρίβη, αλλά τον Αύγουστο, η επιρροή των επαναστατών εργατών και της Φρουράς ήταν αρκετά ισχυρή ώστε να κατορθώσει να εμποδίσει την επίθεση που σχεδιαζόταν από τον Κορνίλοφ². Το Σοβιέτ

2. Ο στρατηγός **Κορνίλοφ**, από οικογένεια Κοζάκου αξιωματικού, διορίστηκε αρχιστράτηγος από την Κυβέρνηση Κερέν-

της Πετρούπολης γινόταν, μέρα με τη μέρα, όλο και πιο ισχυρό. Στις 16 του Οκτώβρη, οργάνωσε τη δική του Επαναστατική Στρατιωτική Επιτροπή, μία ενέργεια απείθειας και ανοικτής πρόκλησης απέναντι στην κυβέρνηση. Το Σοβιέτ, μέσω της Επαναστατικής Στρατιωτικής Επιτροπής, προετοίμαζε την άμυνα της Πετρούπολης εναντίον της κυβέρνησης Κερένσκυ και εναντίον της πιθανής επίθεσης του στρατηγού Καλέντιν³ και των αντεπαναστατών Κοζάκων⁴ του. Στις 22 του Οκτώβρη, ολόκληρος ο προλεταριακός πληθυσμός της Πετρούπολης, έχοντας και την πλήρη υποστήριξη της Φρουράς, διαδήλωσε σ' όλη την πόλη εναντίον της κυβέρνησης και υπέρ των Σοβιέτ, με κυρίαρχο σύνθημα "Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ".

σκυ μετά την Επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1917, αλλά σύντομα βάδισε, ανεπιτυχώς, εναντίον της Πετρούπολης. Μετά τον Οκτώβρη του 1917, σχημάτισε μαζί με τον Ντενίκιν και τον Αλεξέγεφ το στρατό των Λευκοφρουρών. Το Μάρτιο του 1918, σκοτώθηκε σε μία ανεπιτυχή έφοδο εναντίον του Αικατερινοντόρ.

3. Ο στρατηγός **Καλέντιν** ήταν αρχηγός των αντεπαναστατικών δυνάμεων των Κοζάκων του Ντον. Ευρισκόμενος σε στρατιωτικό αδιέξοδο, αυτοκτόνησε στην Ουκρανία το 1918.

4. Η κοινωνική βάση της κατάστασης των Κοζάκων συλλαμβάνεται εξαιρετα από τον Τρότσκυ στο έργο του "Ιστορία της Ρωσικής Επανάστασης" (τόμος 2^{ος}, σελίδα 239, εκδόσεις "Δίφρος-Προμηθέας") : "Ο πολιτικός ρόλος του Κοζάκικου καθοριζόταν από την ιδιαίτερη θέση που κρατούσε στην πολιτεία. Αντιπροσώπευε από αιώνες μιαν ιδιότυπη κατώτερη προνομιακή κάστα. Ο Κοζάκος δεν πλήρωνε φόρους και διέθετε ένα κομμάτι γης πολύ πιο σημαντικό από κείνο του χωρικού. Στις 3 γειτο-

Το Πανρώσικο Συνέδριο των Σοβιέτ επρόκειτο να αρχίσει τις εργασίες του στις 25 του Οκτώβρη. Η Προσωρινή Κυβέρνηση, βλέποντας τον επικείμενο γι' αυτήν κίνδυνο, κατέφυγε σε δραστικά μέτρα. Στις 23 του Οκτώβρη, το Σοβιέτ της Πετρούπολης διέταξε το Υπουργικό Συμβούλιο του Κερένσκυ να παραιτηθεί μέσα σε 48 ώρες. Ο Κερένσκυ, μέσα σε κατάσταση απόγνωσης, επιχείρησε να απαγορεύσει την έκδοση του επαναστατικού τύπου, να συλλάβει τους πιο γνωστούς επαναστάτες της Πετρούπολης και να απομακρύνει τους δραστήριους Κομμισσάριους των Σοβιέτ. Η κυβέρνηση βασιζόταν στα "έμπιστα" στρατεύματα και στους νεαρούς αριστοκράτες των στρατιωτικών σχολών. Αλλά, ήταν πολύ αργά· η προσπάθεια να παραμείνει η κυβέρνηση στη θέση της απέτυχε. Κατά τη διάρκεια της νύχτας 24 προς 25 του Οκτώβρη (6 προς 7 του Νοέμβρη, σύμφωνα με

νικές περιοχές του Ντον, του Κομπάν, και του Τερκ, 3.000.000 Κοζάκοι κατέχανε 23.000.000 ντεσιατίνες γη, ενώ σε 4.300.000 αγροτικό πληθυσμό στις ίδιες περιοχές έπεφταν μόνο 6.000.000 ντεσιατίνες: κάθε Κοζάκος είχε κατά μέσον όρο πενταπλάσια από το χωρικό. Ανάμεσα στους ίδιους τους Κοζάκους, εννοείται, η γη είτανε μοιρασμένη πολύ άνισα. Υπήρχαν μεγαλογαιοκτήμονες και κουλάκοι... υπήρχαν και φτωχοί. ... Με τα κατώτερα στρώματά του το Κοζάκικο άγγιζε την αγροτιά, με τις κορυφές του τους ευγενείς γαιοκτήμονες. Ταυτόχρονα, τα υψηλά και χαμηλά στρώματα ενώνονταν με τη συνείδηση της μοναδικότητάς τους, με την προνομιακή τους κατάσταση και είχανε συνηθίσει να κοιτάνε από ψηλά όχι μόνο τον εργάτη μα και το χωρικό. Αυτό είναι εκείνο που έκανε το μέσο Κοζάκο τόσο κατάλληλο στην άσκηση της καταπίεσης".

το νέο ημερολόγιο), η κυβέρνηση Κερένσκυ διαλύθηκε -ειρηνικά και χωρίς αιματοχυσία- και εγκαθιδρύθηκε η αποκλειστική κυριαρχία των Σοβιέτ. Το Κομμουνιστικό Κόμμα ανέβηκε στην εξουσία. Επρόκειτο για το πολιτικό αποκορύφωμα της Ρωσικής Επανάστασης.

4.

Ποικίλοι παράγοντες συνέβαλαν στην επιτυχία της Επανάστασης. Και κατ' αρχάς, δε συνάντησε σχεδόν καμία ενεργητική αντίσταση· η Ρωσική μπουρζουαζία ήταν ανοργάνωτη, αδύναμη και χωρίς μαχητική διάθεση. Αλλά, οι κύριοι λόγοι της επιτυχίας της βρίσκονται στον τεράστιο ενθουσιασμό που προκάλεσαν σε όλο το λαό τα επαναστατικά συνθήματα. “Κάτω ο πόλεμος!”, “Άμεση ειρήνη!”, “Η γη στους αγρότες, τα εργοστάσια στους εργάτες!”, “Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ!” ήταν συνθήματα που εξέφραζαν τις πιο βαθιές ανάγκες και την παθιασμένη φωνή της ψυχής των μεγάλων μαζών. Καμία εξουσία δεν μπορούσε να αντισταθεί στην καταπληκτική απήχηση των επαναστατικών συνθημάτων.

Ένας άλλος σημαντικός λόγος της επιτυχίας της Επανάστασης ήταν το γεγονός ότι απέναντι στην κυβέρνηση Κερένσκυ οι διάφορες επαναστατικές δυνάμεις ήταν ενωμένες. Μπολσεβίκοι, Αναρχικοί, η αριστερή πτέρυγα του Σοσιαλεπαναστατικού κόμματος, πολλοί που είχαν απελευθερωθεί από τις φυλακές και από την εξορία της Σιβηρίας και εκατοντάδες επαναστάτες μετανάστες που επέστρεψαν στη Ρωσία κινούνταν, κατά

τη διάρκεια των μηνών Φεβρουαρίου-Οκτωβρίου προς ένα κοινό στόχο.

Αλλά, εάν “ήταν εύκολο να ξεκινήσει” η Επανάσταση, όπως είχε πει ο Λένιν σε έναν από τους λόγους του, το να αναπτυχθεί και να ολοκληρωθεί ήταν ένα άλλο και δυσκολότερο ζήτημα. Δύο όροι ήταν ουσιαστικοί για μια τέτοια ολοκλήρωση: η συνεχής ενότητα όλων των επαναστατικών δυνάμεων και η έμπρακτη προσήλωση στο συμφέρον της χώρας, η πρωτοβουλία και οι σωστές ενέργειες για την οικοδόμηση της νέας κοινωνίας. Πρέπει πάντα να θυμόμαστε –και να το θυμόμαστε καλά– ότι επανάσταση δε σημαίνει μόνον καταστροφή. Σημαίνει καταστροφή και δημιουργία, με τη μεγαλύτερη δυνατή έμφαση σ’ αυτό το και. Δυστυχώς, οι Μπολσεβίικες αρχές και μέθοδοι σύντομα επρόκειτο να αποδειχθούν ότι αποτελούν αναπόφευκτα ένα μειονέκτημα και ένα εμπόδιο των δημιουργικών δραστηριοτήτων των μαζών.

Οι Μπολσεβίκοι είναι Μαρξιστές. Μολονότι τις μέρες του Οκτώβρη είχαν αποδεχθεί και διακηρύξει τα αναρχικά συνθήματα (άμεση δράση του λαού, απαλλοτρίωση, ελεύθερα Σοβιέτ, κ.λ.π.), αυτή τους η στάση δεν απέρρεε από την κοινωνική τους φιλοσοφία. Είχαν αισθανθεί το λαϊκό σφυγμό και τα εξεγερσιακά κύματα της Επανάστασης τους είχαν οδηγήσει πολύ μακριά από τις θεωρίες τους. Ωστόσο, παρέμειναν Μαρξιστές. Κατά βάθος, δεν είχαν καμία εμπιστοσύνη στο λαό και στη δημιουργική του πρωτοβουλία. Ως σοσιαλδημοκράτες που ήταν δυσπιστούσαν απέναντι στους αγρότες, υπολογίζοντας περισσότερο στην υποστήριξη της μικρής

επαναστατικής μειοψηφίας των βιομηχανικών εργατών. Είχαν υποστηρίξει τη Συντακτική Συνέλευση, και μόνον όταν πείσθηκαν ότι δε θα μπορούσαν να αποκτήσουν την πλειοψηφία της και έτσι να κατακτήσουν την κρατική εξουσία αποφάσισαν ξαφνικά να τη διαλύσουν, αν και αυτό το βήμα αποτελούσε μία αναίρεση και μία άρνηση των βασικών Μαρξιστικών αρχών. (Κατά τύχην, αυτός που πήρε την πρωτοβουλία για τη διάλυση της Συντακτικής Συνέλευσης ήταν ένας αναρχικός, ο Ανατόλ Ζελεζνιάκοβ⁵, υπεύθυνος της Φρουράς των Ανακτόρων). Οι Μπολσεβίκοι, ως Μαρξιστές, υποστήριζαν την εθνικοποίηση της γης· η ιδιοκτησία, η διανομή και ο έλεγχος να βρίσκονται στα χέρια του Κράτους. Από λόγους αρχής, εναντιώνονταν στην κοινωνικοποίηση και μόνον η πίεση των αριστερών Σοσιαλεπαναστατών (Σπιριντόνοβνα⁶-Κάμκοβ), που ασκούσαν από παράδοση μεγάλη επιρροή στους αγρότες, ανάγκασε τους Μπολσεβίκους να “καταπιούν ολόκληρο το αγροτικό πρόγραμμα των Σοσιαλεπαναστατών”, σύμφωνα με τα ίδια τα λόγια του Λένιν.

5. Η περίπτωση αυτή της στάσης του Ανατόλ Ζελεζνιάκοβ απέναντι στη Συντακτική Συνέλευση, που συγκλήθηκε τον Ιανουάριο του 1918, περιγράφεται με ακρίβεια από τον Βολίν στο έργο του “Η Άγνωστη Επανάσταση” (τόμος 2^{ος}, σελίδες 74-75, εκδόσεις “Διεθνής Βιβλιοθήκη”): “Χρειάστηκε η σχεδόν τυχαία παρέμβαση ενός αναρχικού για να διαλυθεί τελικά η Συντακτική Συνέλευση. Αυτό υπήρξε ένα ελάχιστο γνωστό ιστορικό γεγονός. Η τύχη θέλησε πραγματικά, ένας αναρχικός, ένας ναύτης απ’ την Κροστάνδη, ο Ανατόλ Ζελεζνιάκοφ, να διοριστεί απ’ τη μπολσεβίκικη κυβέρνηση επικεφαλής του αποσπασμάτος της

Από τις πρώτες μέρες της ανόδου τους στην πολιτική εξουσία, οι Μαρξιστικές τάσεις των Μπολσεβίκων άρχισαν να εκδηλώνονται προς ζημίαν της ίδιας της επανάστασης. Η σοσιαλδημοκρατική δυσπιστία απέναντι στους αγρότες επηρέασε τις μεθόδους και τα μέτρα τους. Στα Πανρώσικα Συνέδρια των Σοβιέτ οι αγρότες δεν αντιπροσωπεύονταν εξίσου με τους βιομηχανικούς εργάτες.

φρουράς στην έδρα της Εθνοσυνέλευσης. Και μία νύχτα –οι μπολσεβίκοι και οι σοσιαλεπαναστάτες είχαν εγκαταλείψει τη συνεδρίαση ύστερα από μία σύγκρουση με τους βουλευτές της Δεξιάς– κι ενώ οι λόγοι συνεχίζονταν, ο Ζελεζνιάκωφ, επικεφαλής του αποσπάσματος του, μπήκε στην αίθουσα των συνεδριάσεων, πλησίασε την προεδρική έδρα (πρόεδρος ήταν ο Β. Τσερνώφ, σοσιαλεπαναστάτης της δεξιάς) και είπε στον πρόεδρο: «Σας παρακαλώ να διακόψετε τη συνεδρίαση, οι άντρες μου είναι κουρασμένοι!». Δυσαρεστημένος κι αγανακτισμένος ο πρόεδρος διαμαρτυρήθηκε. «Σας λέω πως οι άντρες της φρουράς έχουν κουραστεί –επέμενε απειλητικός ο Ζελεζνιάκωφ–, κι άλλωστε βαρεθήκαμε πια τα λόγια! Αρκετά φλυαρήσατε! Φύγτε!». Η Εθνοσυνέλευση υποχρεώθηκε να διαλυθεί”.

6. Για την τύχη που περίμενε αυτή τη σπουδαία αγωνίστρια της αριστεράς των σοσιαλεπαναστατών, τη **Μαρία Σπριντόνοβνα**, όταν οι Μπολσεβίκοι, το 1918, κήρυξαν εκτός νόμου το κόμμα της, αναφέρεται ο Βολίν (στο 2^ο τόμο της “Αγνωστης Επανάστασης”, σελίδα 149): “Η τραγική τύχη της Μαρίας Σπριντόνοβνα αποτελεί μια απ’ τις πιο φοβερές σελίδες αυτής της απάνθρωπης καταστολής. Πιάστηκε, την τραβούσαν από φυλακή σε φυλακή, τη βασάνισαν πηκιά –και πιθανώς όχι μόνο πηκιά– κι έμελλε να τελειώσει τη ζωή της σε κάποιο βρώμικο κελλί ή σε κάποιο υπόγειο. Τη σκότωσαν τα τσιράκια της Τσεκά”.

Όχι μόνον ο κερδοσκόπος και ο εκμεταλλευτής του χωριού, αλλά ολόκληρος ο αγροτικός πληθυσμός στιγματιζόταν από τους Μπολσεβίκους σαν “μικροαφεντικά” και “μπουρζουάδες”, σαν “ανίκανος να συμβαδίσει με το προλεταριάτο στο δρόμο προς το σοσιαλισμό”. Η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση προέβαινε σε διακρίσεις εναντίον των αντιπροσώπων των αγροτών στα Σοβιέτ και στα Εθνικά Συνέδρια, επιδιώκοντας την παρεμπόδιση των ανεξάρτητων προσπαθειών τους, και συστηματικά περιόριζε το σκοπό και τις δραστηριότητες του Αγροτικού Κομμισσαριάτου, που τότε ήταν ένας από τους πιο ζωτικούς τομείς για την ανοικοδόμηση της Ρωσίας. (Σ’ αυτό ήταν Πρόεδρος ένας αριστερός Σοσιαλεπαναστάτης). Αναπόφευκτα, αυτή η στάση δημιουργούσε τρομερή δυσαρέσκεια μέσα στις μεγάλες μάζες των αγροτών. Ο Ρώσος μουζικός είναι απλός και αφελής, αλλά, με το ένστικτο του πρωτόγονου ανθρώπου, γρήγορα διαισθάνεται την αδικία· καμιά περίτεχνη διαλεκτική δεν μπορεί να διασαλεύσει την εδραιωμένη πεποίθησή του. Ο ίδιος ο ακρογωνιαίος λίθος του Μαρξιστικού πιστεύω, δηλαδή η δικτατορία του προλεταριάτου, φαινόταν στους αγρότες ως προσβολή και ύβρις. Αυτοί απαιτούσαν ίση συμμετοχή στην οργάνωση και στη διοίκηση της χώρας. Δεν ήταν κι αυτοί σκλάβοι, καταπιεσμένοι και περιφρονημένοι; Θεωρούσαν τη δικτατορία του προλεταριάτου ως μία άδικη διάκριση εναντίον τους. “Εάν πρέπει να υπάρξει δικτατορία”, υποστήριζαν, “γιατί να μην εγκαθιδρυθεί από όλους τους ανθρώπους του μόχθου, από τους εργάτες των πόλεων και από τους αγρότες μαζί”;

Μετά, ήλθε η ειρήνη του Μπρεστ-Λιτόβσκ⁷. Οι μεγάλες συνέπειες της αποτέλεσαν το θανατηφόρο πλήγμα της Επανάστασης. Δύο μήνες πριν, το Δεκέμβριο του 1917, ο Τρότσκι είχε απορρίψει, με μια εκλεπτυσμένη χειρονομία ευγενούς αγανάκτησης, την ειρήνη που προσφερόταν από τη Γερμανία, με ευνοϊκότερους όρους για τη Ρωσία απ' αυτούς της συνθήκης του Μπρεστ-Λιτόβσκ. "Εμείς δε συμμετέχουμε σε κανέναν πόλεμο και γι' αυτό δεν υπογράφουμε και καμία ειρήνη", είχε πει ο Τρότσκι και ολόκληρη η επαναστατημένη Ρωσία τον καταχειροκρότησε. "Κανένας συμβιβασμός με τον Γερμανικό ιμπεριαλισμό, καμία παραχώρηση" αντιλαλούσε σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της χώρας και ο λαός ήταν έτοιμος να υπερασπίσει την Επανάστασή του μέχρι θανάτου. Αλλά, τώρα, ο Λένιν απαιτούσε την επικύρωση μιας ειρήνης που ισοδυναμούσε με την πιο πρόστυχη προδοσία του μεγαλύτερου τμήματος της Ρωσίας. Η Φιλανδία, η Λεττονία, η Λιθουανία, η Ουκρα-

7. Η συνθήκη ειρήνης του Μπρεστ-Λιτόβσκ πήρε το όνομά της από την ομώνυμη περιοχή, όπου υπογράφηκε, στα σύνορα της Λευκορωσίας και της Πολωνίας. Την 20^η Φεβρουαρίου του 1918, έληξε η ανακωχή μεταξύ των Κεντρικών Δυνάμεων και της Ρωσίας και οι Γερμανικές στρατιές εξαπέλυσαν σφοδρή επίθεση, με σκοπό να εξαναγκάσουν σε διαπραγματεύσεις τους Μπολσεβίκους. Έτσι, η συνθήκη ειρήνης υπογράφηκε την 3^η Μαρτίου του 1918 μεταξύ της Σοβιετικής Ρωσίας και των δυνάμεων της Τετραπλής Συμμαχίας (Γερμανία, Αυστρο-Ουγγαρία, Βουλγαρία, Τουρκία). Την 15^η Μαρτίου, επικυρώθηκε από το 4^ο έκτακτο Πανρωσικό Συνέδριο των Σοβιέτ.

νία, η Λευκορωσία, η Βεσσαραβία ήταν έτοιμες να στραφούν εναντίον της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης του Γερμανού εισβολέα και εναντίον της δικής τους μπουρζουαζίας. Η ειρήνη του Μπρεστ-Λιτόβσκ ήταν κάτι το τερατώδες· ήταν μια θυσία ταυτοχρόνως και των αρχών της Επανάστασης και των συμφερόντων της.

Ο Λένιν επέμενε στην επικύρωση, με το σκεπτικό ότι η Επανάσταση χρειαζόταν μία “ανάσα”, ότι η Ρωσία ήταν εξαντλημένη και ότι η ειρήνη θα έδινε τη δυνατότητα στην “επαναστατική όαση” να συγκεντρώσει τις δυνάμεις της για μια καινούργια προσπάθεια. Ο Ράντεκ⁸ κατήγγειλε τους όρους του Μπρεστ-Λιτόβσκ ως προδοσία της Οκτωβριανής Επανάστασης. Ο Τρότσκι διαφώνησε με τον Λένιν. Οι επαναστατικές δυνάμεις διασπάσθηκαν. Οι Αριστεροί Σοσιαλεπαναστάτες, οι περισσότεροι Αναρχικοί και πολλοί εξωκομματικοί επαναστάτες αντέδρασαν έντονα στη σύναψη ειρήνης με τον ιμπεριαλισμό, ειδικά στους όρους τους υπαγορευμένους από την Γερμανία. Διακήρυξαν ότι μία τέτοια ειρήνη θα ήταν θανατηφόρα για την Επανάσταση· ότι δεν έπρεπε να θυσιασθεί η αρχή της “ειρήνης χωρίς προσαρτήσεις”· ότι οι Γερμανικοί όροι συνιστούσαν την πιο πρόστυχη προδοσία των εργατών και των αγροτών των

8. Ο Ράντεκ, πριν την Επανάσταση ζούσε ως πολιτικός πρόσφυγας στην Ελβετία, απ’ όπου επέστρεψε στη Ρωσία μαζί με τον Λένιν, το 1917. Μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ρωσίας, διώχθηκε το 1927 ως Τροτσκιστής και εξορίστηκε. Το 1929 αμνηστεύθηκε. Το 1936, στα πλαίσια της γενικότερης σταλινικής θηριωδίας, καταδικάστηκε σε 10ετή φυλάκιση, αλλά το 1941 πήρε χάρη.

περιοχών που διεκδικούσαν οι Πρώσοι· ότι η ειρήνη θα οδηγούσε στην οικονομική και πολιτική εξάρτηση ολόκληρης της Ρωσίας από τον Γερμανικό ιμπεριαλισμό· ότι οι εισβολείς θα έθεταιν υπο την κατοχή τους το Ουκρανικό ψωμί και τον άνθρακα του Ντον και έτσι η Ρωσία θα οδηγούνταν στη βιομηχανική κατάρρευση.

Ωστόσο, η επιρροή του Λένιν ήταν τεράστια και έτσι η άποψή του κυριάρχησε. Η συνθήκη του Μπρεστ-Λιτόβσκ επικυρώθηκε από το 4^ο Συνέδριο των Σοβιέτ.

Ήταν ο Τρότσκι που αρχικά υποστήριξε, απορρίπτοντας τους όρους της Γερμανικής ειρήνης που διατυπώθηκαν το Δεκέμβρη του 1917, ότι οι εργάτες και οι αγρότες, εμπνευσμένοι και οπλισμένοι με τη δύναμη της Επανάστασης, μπορούσαν με τον ανταρτοπόλεμο να αντιμετωπίσουν νικηφόρα κάθε στρατιωτική επέμβαση. Τώρα, οι Αριστεροί Σοσιαλεπαναστάτες καλούσαν σε αγροτικές εξεγέρσεις εναντίον των Γερμανών, πεπεισμένοι ότι κανένας δεν μπορεί να νικήσει τον επαναστατικό ζήλο ενός λαού που αγωνίζεται για τους καρπούς της μεγάλης του Επανάστασης. Εργάτες και αγρότες, ανταποκρινόμενοι σ' αυτή την έκκληση, σχημάτισαν στρατιωτικά αποσπάσματα και έσπευσαν να βοηθήσουν την Ουκρανία και τη Λευκορωσία, που μάχονταν γενναία εναντίον των Γερμανών εισβολέων. Ο Τρότσκι διέταξε το Ρωσικό στρατό να καταδιώξει και να καταστείλει αυτές τις παρτιζάνικες μονάδες.

Ακολούθησε η δολοφονία του Μίρπαχ⁹. Ήταν μία

⁹ Ο Μίρπαχ ήταν Γερμανός πρεσβευτής στη Μόσχα. Οι σοσιαλεπαναστάτες της αριστεράς οργάνωσαν επίσης και τη δολοφονία του Γερμανού στρατηγού Έικχορν, στην Ουκρανία.

σφοδρή διαμαρτυρία του Αριστερού Σοσιαλεπαναστατικού Κόμματος εναντίον του Ρωσικού ιμπεριαλισμού μέσα στην ίδια τη Ρωσία. Η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση προχώρησε σε κατασταλτικά μέτρα· αισθανόταν, και πράγματι έτσι ήταν, δεσμευμένη στη Γερμανία. Ο Τζεργίνσκι¹⁰, επικεφαλής της Πανρώσικης Έκτακτης Επιτροπής (Τσεκά¹¹), απαίτησε την παράδοση του τρομοκράτη.

10. Ο Τζεργίνσκι ήταν παλιός αγωνιστής που είχε πάρει μέρος και στην Επανάσταση του 1905. Το 1909, εκτοπίστηκε για εφ' όρου ζωής παραμονή στη Σιβηρία. Με πρόταση του Λένιν, την 20^η Δεκεμβρίου του 1917, ιδρύεται η Τσεκά με Πρόεδρο τον Τζεργίνσκι. Πολύ σωστά, ο Ρώσος Χριστιανός διανοητής Νικολάϊ Μπερδιάγιεφ, στο έργο του "Οι πηγές και το νόημα του Ρωσικού Κομμουνισμού" (σελίδες 91-92, εκδόσεις "Γ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη"), εκλαμβάνει τον Τζεργίνσκι ως προσωποποίηση του Νετσαγιεφικού ολοκληρωτισμού, γράφοντας: "Ορισμένα στοιχεία του νετσαγιεφικού ασκητισμού ξαναβρέθηκαν στις μέρες μας στην προσωπικότητα του επαναστάτη Τζεργίνσκι, που υπήρξε ο ιδρυτής και ο κύριος εμπνευστής της Τσεκά. Ο Τζεργίνσκι, ήταν φανατικός, έτοιμος να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα για την πραγμάτωση του σοσιαλισμού. Αναμφίβολα προξένησε στους άλλους τρομερά δεινά, υπήρξε σκληρός άνθρωπος, αλλά είχε υπογράψει εκ των προτέρων και τη δική του θυσία· θα παραμείνει δεκαπέντε χρόνια στα κάτεργα. Θερμός καθολικός στα παιδικά του χρόνια και στα νειάτα του, προορισμένος ακόμα και για ιερέας, σφυρηλάτησε σ' αυτήν τη σχολή την αποφασιστικότητά του".

11. Τσεκά: από τα αρχικά των ρωσικών λέξεων Τσερβουτσιάινγια Κομίσια (Έκτακτη Επιτροπή). Με πρόταση του Λένιν ιδρύεται την 20^η Δεκεμβρίου του 1917, με το αιτιολογικό της πάλης εναντίον των αντεπαναστατικών στοιχείων. Το 1922,

Ήταν μια πρωτοφανής κατάσταση στα επαναστατικά χρονικά: ένα επαναστατικό κόμμα που βρισκόταν στην εξουσία ζητούσε από ένα άλλο επαναστατικό κόμμα, με το οποίο μέχρι τότε συνεργαζόταν, τη σύλληψη και την τιμωρία ενός επαναστάτη, ο οποίος εκτέλεσε τον εκπρόσωπο μιας ιμπεριαλιστικής κυβέρνησης! Η ειρήνη του Μπρεστ-Λιτόβσκ είχε τοποθετήσει τους Μπολσεβίκους στην ανώμαλη θέση του κωροφύλακα του Κάιζερ. Οι Αριστεροί Σοσιαλεπαναστάτες απάντησαν στο αίτημα του Τζερζίνσκυ, συλλαμβάνοντας τον ίδιο. Αυτή η ενέργεια και οι ένοπλες αψιμαχίες που επακολούθησαν (αν και ήταν ασήμαντες) έγιναν αντικείμενο πλήρους πολιτικής εκμετάλλευσης από τους Μπολσεβίκους. Δήλωσαν δημόσια ότι όλα αυτά ήταν μια απόπειρα του Αριστερού Σοσιαλεπαναστατικού Κόμματος να καταλάβει δια της βίας την κυβερνητική εξουσία. Έθεσαν το συγκεκριμένο κόμμα εκτός νόμου και άρχισε η εξολόθρευσή του.

Αυτές οι Μπολσεβίκικες μέθοδοι και τακτικές δεν ήταν τυχαίες. Σύντομα έγινε σαφές ότι η συντριβή κάθε άποψης που δε συμφωνεί με την κυβέρνηση αποτελεί τη μόνιμη πολιτική του Κομμουνιστικού Κράτους.

Μετά την επικύρωση της ειρήνης του Μπρεστ-Λιτόβ-

αντικαταστάθηκε από την Γκεπεού: από τα αρχικά των ρωσικών λέξεων Γκοσσουντάρτσβενογιε Πολιτίσεσκογιε Ουπραβλένιε (Κρατική Πολιτική Διεύθυνση). Το 1934, οι οι δικαιοδοσίες της Γκεπεού αναλήφθηκαν από την Ενκαθεντέ: από τα αρχικά των Ρωσικών λέξεων Ναρόντνυϊ Κομμισσαριάτ Βνούτρενυχ Ντελ (Λαϊκό Κομμισσαριάτο Εσωτερικών Υποθέσεων).

σκ, το Αριστερό Σοσιαλεπαναστατικό Κόμμα απέσυρε τα μέλη του από το Σοβιέτ των Κομμισσάριων του Λαού. Έτσι, οι Μπολσεβίκοι απέκτησαν τον αποκλειστικό έλεγχο της κυβέρνησης. Με το ένα ή το άλλο πρόσχημα, επακολούθησε η πιο αυθαίρετη και ωμή καταστολή των άλλων πολιτικών κομμάτων και κινημάτων. Οι Μενσεβίκοι και οι Δεξιοί Σοσιαλεπαναστάτες είχαν “εκκαθαρισθεί” πολύ καιρό πριν, μαζί με τη Ρωσική μπουρζουαζία. Τώρα, ήταν η σειρά των επαναστατικών στοιχείων: των Αριστερών Σοσιαλεπαναστατών, των Αναρχικών και των εξωκομματικών επαναστατών.

Αυτή η “εκκαθάριση”, όμως, δεν ήταν μία απλή καταστολή κάποιων μικρών πολιτικών ομάδων. Αυτές οι επαναστατικές ομάδες είχαν ισχυρές επιρροές: οι Αριστεροί Σοσιαλεπαναστάτες μεταξύ των αγροτών και οι Αναρχικοί κυρίως μεταξύ του προλεταριάτου των πόλεων. Οι νέες Μπολσεβίκικες τακτικές περιελάμβαναν τη συστηματική εκρίζωση κάθε δυσaréσκειας, την κατάπνιξη κάθε κριτικής και τη συντριβή κάθε ανεξάρτητης απόψης και προσπάθειας. Σ’ αυτήν τη φάση, οι Μπολσεβίκοι αρχίζουν τη δικτατορία τους πάνω στο προλεταριάτο, όπως εν γένει χαρακτηρίζεται στη Ρωσία αυτή η περίοδος. Η στάση της κυβέρνησης απέναντι στους αγρότες είναι τώρα μία στάση ανοιχτής εκθρότητας. Η προσφυγή στη βία αυξάνεται όλο και περισσότερο. Εργατικά συνδικάτα διαλύονται, συχνά με τη βία, όταν υπάρχουν υποψίες για την αφοσίωσή τους στο Κομμουνιστικό Κόμμα. Οι συνεταιρισμοί δέχονται επιθέσεις. Αυτές οι σπουδαίες οργανώσεις, οι αδελφικοί δεσμοί ανάμεσα στην πόλη και στο χωριό, των οποίων οι οικονομικές λει-

τουργίες ήταν τόσο ζωτικές για τις συμφέροντα της Ρωσίας και της Επανάστασης, εμποδίζονται στην πραγματοποίηση του σημαντικού τους έργου της παραγωγής, της ανταλλαγής και της διανομής των αναγκαίων αγαθών της ζωής, αποδιοργανώνονται και τελικά καταργούνται εντελώς.

Συλλήψεις, νυχτερινές έρευνες, μπλόκα και εκτελέσεις είναι στην ημερήσια διάταξη. Οι Έκτακτες Επιτροπές (Τσεκά), που αρχικά δημιουργήθηκαν για να πολεμήσουν την αντεπανάσταση και την κερδοσκοπία, γίνονται τώρα ο τρόμος του κάθε αγρότη και εργάτη. Οι μυστικοί πράκτορες της Τσεκά είναι παντού, ξετρυπώνοντας πάντοτε “συνωμοσίες”, υπογράφοντας την εκτέλεση εκατοντάδων ατόμων, χωρίς ακρόαση, χωρίς δίκη ή δικαίωμα έφεσης. Προορισμένη για την υπεράσπιση της Επανάστασης, η Τσεκά γίνεται η πιο φοβερή οργάνωση, που με την αδικία και την ωμότητα σπέρνει τον τρόμο πάνω σ’ όλη τη χώρα. Παντοδύναμη, χωρίς να λογοδοτεί πουθενά, η Τσεκά υπακούει μόνο στο δικό της νόμο, έχει το δικό της στρατό, ασκεί πολιτικές, δικαστικές, διοικητικές και εκτελεστικές εξουσίες και κατασκευάζει τους δικούς της νόμους, που υπερισχύουν εκείνων του επίσημου Κράτους. Οι φυλακές και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης είναι γεμάτα με δήθεν αντεπαναστάτες και κερδοσκόπους, το 95% των οποίων είναι πεινασμένοι εργάτες, απλοί αγρότες και παιδιά ηλικίας 10 έως 14 ετών. (Βλέπε τις αναφορές στις έρευνες των φυλακών στην “Κράσναγια Γκαζέτα” και στην “Πράβδα” της Πετρούπολης καθώς και στην “Πράβδα” της Μόσχας: Μάιος, Ιούνιος, Ιούλιος του 1920). Στη λαϊκή

συνείδηση, ο Κομμουνισμός γίνεται συνώνυμος της Τσεκά και η τελευταία αποτελεί τη σύνοψη κάθε προ-στυχιάς και κτηνωδίας. Η προπαγάνδα των αντεπαναστατικών δυνάμεων βρίσκει έδαφος και διαδίδεται ευρέως.

Και στους άλλους τομείς, η πολιτική που ακολουθεί η “επαναστατική κυβέρνηση” συμβαδίζει μ’ αυτές τις εξελίξεις. Η μηχανική συγκεντροποίηση, με τους τρελούς της ρυθμούς, παραλύει τις βιομηχανικές και οικονομικές δραστηριότητες της χώρας. Η πρωτοβουλία κατατρέχεται, η ελεύθερη δραστηριότητα συστηματικά αποθαρρύνεται. Οι μεγάλες μάζες στερούνται κάθε δυνατότητας να διαμορφώσουν την πολιτική της Επανάστασης ή να συμμετάσχουν στη διοίκηση των υποθέσεων της χώρας. Η κυβέρνηση μονοπωλεί κάθε δρόμο της ζωής: η Επανάσταση διαχωρίζεται από το λαό. Δημιουργείται ένας γραφειοκρατικός μηχανισμός, που προκαλεί φρίκη με τον παρασιτισμό του, την ανικανότητά του και τη διαφθορά του. Μόνο στη Μόσχα, η νέα τάξη των Γραφειοκρατών των Σοβιέτ (sonburs) ξεπερνά αριθμητικά, κατά το 1920, το σύνολο των κρατικών αξιωματούχων του Τσαρικού καθεστώτος, κατά το 1914. (Βλέπε την επίσημη αναφορά της έρευνας που έγινε από την Επιτροπή του Σοβιέτ της Μόσχας, κατά το 1921). Η Μπολσεβίικη οικονομική πολιτική, υποβοηθούμενη ενεργά από αυτήν τη γραφειοκρατία, παραλύει εντελώς την ήδη εξαρτημένη βιομηχανική ζωή της χώρας. Ο Λένιν, ο Ζινόβιεβ και άλλοι Κομμουνιστές ηγέτες κατακεραυνώνουν με φιλιππικούς λόγους αυτή την καινούργια Σοβιετική γραφειοκρατία και ταυτοχρόνως εκδίδουν, επανειλημμένα, καινούργια

διατάγματα που τη δυναμώνουν και αυξάνουν τόσο τον αριθμό της όσο και την επιρροή τους.

Επίσης, εισάγεται το σύστημα της μονοπρόσωπης διεύθυνσης των εργοστασίων. Ο ίδιος ο Λένιν είναι ο επινοητής του και ο κύριος υπερασπιστής του. Εφεξής, το έργο των εργοστασιακών επιτροπών ακυρώνεται, αφού απογυμνώνονται από κάθε εξουσία. Τα χαλυουργεία, τα ανθρακωρυχεία, τα εργοστάσια, οι σιδηρόδρομοι και όλες οι βιομηχανίες πρέπει πια να διευθύνονται από ένα μόνο άτομο, από έναν “ειδικό” και έτσι η παλιά Τσαρική μπουρζουαζία προσκαλείται να αναλάβει τη διεύθυνση. Οι πρώην τραπεζίτες, χρηματιστές, ιδιοκτήτες χαλυουργείων και εργοστασίων γίνονται διευθυντές, αποκτώντας τον πλήρη έλεγχο των βιομηχανιών και την απόλυτη εξουσία πάνω στους εργάτες. Τους παραχωρείται το δικαίωμα να προσλαμβάνουν και να απολύουν τα “εργατικά χέρια”, να τους δίνουν ή να τους στερούν τις μερίδες των τροφίμων, ακόμη και να τιμωρούν καθώς και να παραπέμπουν τους εργάτες στην Τσεκά. Οι εργάτες, που πολέμησαν και μάτωσαν για την Επανάσταση και με προθυμία υπέφεραν, πάγωσαν και πείνασαν για την υπεράσισή της, αγανακτούν μ’ αυτήν την ανήκουστη εξαπάτηση. Τη θεωρούν ως τη χειρότερη προδοσία. Αρνούνται την κυριαρχία των ίδιων ιδιοκτητών και επιστατών, που τους είχαν πετάξει, κατά τις μέρες της Επανάστασης, έξω από τα εργοστάσια και που ήταν τόσο δεσποτικοί και κτηνώδεις απέναντί τους. Οι εργάτες δεν έχουν κανένα συμφέρον από μία τέτοια ανοικοδόμηση. Το “νέο σύστημα”, που αναγγέλθηκε από τον Λένιν σαν ο σωτήρας των βιομηχανιών, επιφέρει

την πλήρη παράλυση της οικονομικής ζωής της Ρωσίας, οδηγεί τους εργάτες μαζικά έξω από τα εργοστάσια και τους γεμίζει με πίκρα και μίσος απέναντι σε καθετί “σοσιαλιστικό”. Οι αρχές και οι τακτικές της Μαρξιστικής μηχανοποίησης της Επανάστασης επισφραγίζουν την καταστροφή της.

Η φανατική αυταπάτη ότι μια μικρή συνωμοτική ομάδα, όπως ήταν η ηγεσία των Μπολσεβίκων, θα μπορούσε να επιτελέσει έναν θεμελιώδη κοινωνικό μετασχηματισμό αποδείχθηκε ο Φρανκεστάιν των Μπολσεβίκων. Τους οδήγησε σε απίστευτα βάθη αναισχυντίας και βαρβαρότητας. Οι μέθοδοι μιας τέτοιας θεωρίας, τα αναπόφευκτα μέσα της, είναι διττά: τα διατάγματα και η τρομοκρατία. Και τα δύο χρησιμοποιήθηκαν αρκετά από τους Μπολσεβίκους. Όπως δίδασξε ο Μπουχάριν, ο κυριότερος ιδεολόγος του Πολεμικού Κομμουνισμού, η τρομοκρατία αποτελεί τη μέθοδο με την οποία η καπιταλιστική ανθρώπινη φύση μπορεί να μετασχηματισθεί σε ένα σωστό Μπολσεβίκο πολίτη¹². Η ελευθερία είναι “μία αστική προκατάληψη” (σύμφωνα με την αγαπημένη έκφραση του Λένιν), η ελευθερία του λόγου και του τύπου είναι περιττή και επιζήμια. Η κεντρική κυβέρνηση είναι ο θεματοφύλακας όλης της γνώσης και της σοφίας. Μπορεί να κατορθώσει τα πάντα, ενώ το καθήκον

12. “Ισως” επειδή δεν μπόρεσε να αποτινάξει από πάνω του αυτή την “καπιταλιστική φύση”, ο Μπουχάριν δε γλύτωσε από το Σταλινικό τρομοκρατικό σάρωμα. Το 1938, χαρακτηρίστηκε εχθρός του καθεστώτος, καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε.

του πολίτη είναι η υπακοή. Η βούληση του Κράτους είναι υπέρτατη.

Αυτή ήταν η πρακτική στάση της Μπολσεβίικης κυβέρνησης, απογυμνωμένη από περίτεχνες φράσεις, που προορίζονται κυρίως για Δυτική κατανάλωση. Αυτή η κυβέρνηση, η **αληθινή** και η **μόνη** πραγματική κυβέρνηση της Ρωσίας, αποτελείται από πέντε άτομα, που είναι μέλη του εσωτερικού κύκλου της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας. Αυτοί οι "Πέντε Μεγάλοι" είναι παντοδύναμοι. Αυτή η ομάδα, που ουσιαστικά είναι μια συνωμοτική ομάδα, έχει υπό τον έλεγχό της τις τύχες της Ρωσίας και της Επανάστασης από την ειρήνη του Μπρεστ-Λιτόβσκ και μετά. Όσα συνέβησαν στη Ρωσία από τότε, βρίσκονται σε πλήρη συμφωνία με την Μπολσεβίικη ερμηνεία του Μαρξισμού. Αυτός ο Μαρξισμός, που εκφράζεται μέσα από τη μεγαλομανία της πανσοφίας και της παντοδυναμίας του εσωτερικού Κομμουνιστικού κύκλου, έχει οδηγήσει στην παρούσα κατάρρευση της Ρωσίας.

Σε πλήρη συμφωνία με τη θεωρία τους, έχουν καταστρέψει εκ συνειδήσεως τις κοινωνικές βάσεις της επανάστασης. Για να πραγματοποιήσουν τον απώτατο σκοπό τους, που ήταν η δημιουργία ενός παντοδύναμου συγκεντρωτικού Κράτους υπό τον απόλυτο έλεγχο του Κομμουνιστικού Κόμματος, έπρεπε να εξαλείψουν τη λαϊκή πρωτοβουλία και τις επαναστατικές δημιουργικές δυνάμεις των μαζών. Το εκλογικό σύστημα καταργήθηκε, πρώτα στο στρατό και στο ναυτικό και μετά στις βιομηχανίες. Τα Σοβιέτ των αγροτών και των εργατών ευνουχίσθηκαν και μετατράπηκαν σε πειθήνιες Κομ-

μουνιστικές επιτροπές, με το φοβερό σπαθί της Τσεκά να αιωρείται πάντοτε από πάνω τους. Τα εργατικά συνδικάτα κυβερνητικοποιήθηκαν, οι δραστηριότητές τους απαγορεύθηκαν και μετατράπηκαν σε απλούς μεταβιβαστές των διαταγών του Κράτους. Καθολική στρατιωτική υπηρεσία, συνδυασμένη με την ποινή του θανάτου για τους αντιρρησίες συνείδησης· καταναγκαστική εργασία, με μια τεράστια γραφειοκρατία για τη σύλληψη και την τιμωρία των “λιποτακτών”· αγροτική και βιομηχανική στρατολόγηση των αγροτών· κομμουνιστική στρατοκρατία στις πόλεις και επιτάξεις στην ύπαιθρο, που χαρακτηρίστηκαν από τον Ράντεκ ως καθαρές **λεηλασίες των αγαθών** (International Press Correspondence, Αγγλική έκδοση, τόμος 1^{ος}, τεύχος 17^ο)· καταστολή των εργατικών διαμαρτυριών από το στρατό· συντριβή της αγροτικής δυσaréσκειας με μια σιδερένια πυγμή, φθάνοντας μέχρι στο σημείο να μαστιγώνουν τους αγρότες και να ισοπεδώνουν τα χωριά τους με το πυροβολικό (στις περιοχές των Ουραλίων, του Βόλγα και του Κουμπάν, στη Σιβηρία και στην Ουκρανία). Όλα αυτά χαρακτήριζαν τη στάση του Κομμουνιστικού Κράτους απέναντι στο λαό, όλα αυτά αποτελούσαν τις “εποικοδομητικές κοινωνικές και οικονομικές πολιτικές” των Μπολσεβίκων.

Παρά ταύτα, οι Ρώσοι αγρότες και εργάτες, τιμώντας την Επανάσταση για την οποία είχαν τόσο πολύ υποφέρει, συνέχισαν να μάχονται γενναία σε πολυάριθμα πολεμικά μέτωπα. Σκέπτονταν ότι με τον αγώνα τους υπεράσπιζαν την Επανάσταση. Πεινούσαν, πάγωναν και πέθαιναν κατά χιλιάδες, ελπίζοντας αφελώς ότι τα όσα

τρομερά διέπρατταν οι Κομμουνιστές θα σταματούσαν σύντομα. Η Μπολσεβίκικη τρομοκρατία ήταν, κατά κάποιον τρόπο –σύμφωνα με την αφελή Ρωσική αντίληψη–, το αναπόφευκτο αποτέλεσμα της επίθεσης των πανίσχυρων εχθρών “από το εξωτερικό” εναντίον της αγαπημένης τους χώρας. Αλλά, όταν οι πόλεμοι θα σταματήσουν –ο λαός με ευπιστία επαναλάμβανε τα δημοσιεύματα του επίσημου τύπου–, οι Μπολσεβίκοι θα επιστρέψουν σίγουρα στο επαναστατικό μονοπάτι που βάδισαν τον Οκτώβρη του 1917 και που οι πόλεμοι τους είχαν εξαναγκάσει να το εγκαταλείψουν προσωρινά.

Οι μάζες ήλπιζαν και υπέμεναν. Και τελικά οι πόλεμοι τελείωσαν. Η Ρωσία έβγαλε ένα μεγάλο αναστεναγμό ανακούφισης, που παλλόταν μαζί με μια βαθιά ελπίδα. Ήταν η κρίσιμη στιγμή: η μεγάλη δοκιμασία είχε φθάσει. Η ψυχή ολόκληρου του έθνους ήταν γεμάτη αγωνία. Θα γίνει ή δε θα γίνει; Και τότε επήλθε η πλήρης συνειδητοποίηση. Ο λαός έμεινε κατάπληκτος. Η καταστολή συνεχίσθηκε, με ένα βαθμό συνεχώς αυξανόμενο. Οι πειρατικές επιτάξεις των αγαθών και οι εκδικητικές εκστρατείες εναντίον των αγροτών δε μειώθηκαν καθόλου. Η Τσεκά ανακάλυπτε περισσότερες “συνομοσίες”, οι εκτελέσεις συνεχίζονταν όπως και πριν. Η τρομοκρατία ήταν ασυγκράτητη. Η νέα Μπολσεβίκικη μπουρζουαζία φερόταν δεσποτικά απέναντι στους εργάτες και στους αγρότες, η επίσημη διαφθορά ήταν τεράστια και πασιδηλη, μεγάλες ποσότητες τροφίμων σάπιζαν λόγω της Μπολσεβίκικης ανικανότητας και του συγκεντρωτικού Κρατικού μονοπωλίου. Και όλα αυτά γίνονταν τη στιγμή που ο λαός πεινούσε.

Οι εργάτες της Πετρούπολης, που βρίσκονταν πάντοτε στην πρώτη γραμμή της Επανάστασης, ήταν οι πρώτοι που εξέφρασαν τη δυσαρέσκειά τους και που διαμαρτυρήθηκαν. Οι ναύτες της Κροστάνδης, εξετάζοντας τα αιτήματα του προλεταριάτου της Πετρούπολης, εξέφρασαν την αλληλεγγύη τους. Με τη σειρά τους, δημοσιοποίησαν τη θέση τους για ελεύθερα Σοβιέτ, για Σοβιέτ απαλλαγμένα από τον Κομμουνιστικό καταναγκασμό, για Σοβιέτ που να αντιπροσωπεύουν πραγματικά τις επαναστατικές μάζες και να εκφράζουν τις ανάγκες τους. Παντού ο λαός, στις Κεντρικές περιοχές της Ρωσίας, στην Ουκρανία, στον Καύκασο, στη Σιβηρία, γνωστοποιούσε τη βούλησή του, εξέφραζε τα παράπονά του, ενημέρωνε την κυβέρνηση για τα αιτήματά του. Το Μπολσεβίικικο Κράτος απάντησε με το συνηθισμένο του επιχείρημα: οι ναύτες της Κροστάνδης αποδεκατίσθηκαν, οι “ληστές” της Ουκρανίας σφαγιάσθηκαν, οι “αντάρτες” της Ανατολής έπεσαν από τα πολυβόλα.

Αφού έγιναν αυτά, ο Λένιν ανακοίνωσε στο 10^ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας (Μάρτιος του 1921) ότι η προηγούμενη πολιτική του ήταν εντελώς εσφαλμένη. Η επίταξη των ειδών διατροφής ήταν καθαρή ληστεία. Η στρατιωτική βία εναντίον των αγροτών ήταν ένα “σοβαρό σφάλμα”. Οι εργάτες πρέπει να λαμβάνουν κάποια αμοιβή. Η Σοβιετική γραφειοκρατία είναι διεφθαρμένη και εγκληματική, ένα τεράστιο παράσιτο. “Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήσαμε έχουν αποτύχει”. Ο λαός, ειδικά ο αγροτικός πληθυσμός, δεν έχει ανυψωθεί ακόμη στο επίπεδο των Κομμουνιστικών αρχών. Η ατομική ιδιοκτησία πρέπει να επανεισαχθεί, το

ελεύθερο εμπόριο να καθιερωθεί. Εφεξής, ο σωστός Κομμουνισμός είναι αυτός που μπορεί να οδηγήσει στην καλύτερη συναλλαγή (σύμφωνα με την έκφραση του Λένιν).

5.

Πίσω προς τον καπιταλισμό!

Η σημερινή κατάσταση στη Ρωσία είναι πολύ ανώμαλη. Από οικονομικής απόψεως, είναι ένας συνδυασμός Κρατικού και ιδιωτικού καπιταλισμού. Από πολιτικής, διατηρείται η “δικτατορία του προλεταριάτου” ή, για να εκφρασθούμε ορθότερα, η δικτατορία του εσωτερικού κύκλου του Κομμουνιστικού κόμματος.

Οι αγρότες εξανάγκασαν τους Μπολσεβίκους να κάνουν παραχωρήσεις. Η βίαιη επίταξη των ειδών διατροφής καταργείται. Τη θέση της παίρνει ο φόρος σε είδος, ένα καθορισμένο ποσοστό της αγροτικής παραγωγής που περιέρχεται στα χέρια της Κυβέρνησης. Το ελεύθερο εμπόριο έχει νομιμοποιηθεί και ο αγρότης μπορεί τώρα να ανταλλάξει ή να πουλήσει το αγροτικό του πλεόνασμα στην κυβέρνηση, στους επαναλειτούργούντες συνεταιρισμούς ή στην ελεύθερη αγορά. Η Νέα Οικονομική Πολιτική ανοίγει διάπλατα τις πόρτες στην εκμετάλλευση. Επιτρέπει τον πλουτισμό και τη συσσώρευση του πλούτου. Ο αγρότης μπορεί τώρα να κερδίζει, πετυχαίνοντας μια καλή σοδειά, με το να ενοικιάζει περισσότερη γη και να εκμεταλλεύεται την εργατική δύναμη εκείνων των αγροτών που έχουν λίγη γη και

δεν έχουν άλογα να τη δουλεύουν. Η έλλειψη ζώων και η κακή σοδειά έχουν δημιουργήσει, σε πολλά μέρη της χώρας, μια καινούργια τάξη “αγροτικών χεριών” που αναζητούν τον αγοραστή τους. Ο φτωχός λαός μεταναστεύει από τις περιοχές εκείνες που υποφέρουν από την πείνα και διογκώνει τις γραμμές αυτής της τάξης. Έτσι, δημιουργούνται και οι καπιταλιστές του χωριού.

Οι εργάτες των πόλεων στη σημερινή Ρωσία, υπό το καθεστώς της Νέας Οικονομικής Πολιτικής, βρίσκονται στην ίδια ακριβώς κατάσταση με τους εργάτες των άλλων καπιταλιστικών χωρών. Η ελεύθερη διανομή τροφίμων έχει καταργηθεί, εκτός από λίγες βιομηχανίες που τις διαχειρίζεται η κυβέρνηση. Ο εργάτης πληρώνεται με μισθό και πρέπει να πληρώσει για την ικανοποίηση των αναγκών του, όπως σε κάθε χώρα. Οι περισσότερες βιομηχανίες, στο βαθμό που λειτουργούν, έχουν παραχωρηθεί ή ενοικιασθεί σε ιδιώτες. Ο μικροκαπιταλιστής τώρα έχει λυμένα τα χέρια του. Έχει ένα μεγάλο πεδίο για την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων του. Το αγροτικό πλεόνασμα, τα προϊόντα των βιομηχανικών, των αγροτικών και όλων των ιδιωτικών επιχειρήσεων υπόκεινται στην κανονική διαδικασία των εμπορικών δοσοληψιών, δηλαδή μπορούν να αγοράζονται και να πουλούνται. Ο ανταγωνισμός μέσα στα πλαίσια του λιανικού εμπορίου οδηγεί στη συγχώνευση και στη συσσώρευση των περιουσιών στα χέρια των ιδιωτών.

Αυτός ο αναπτυσσόμενος καπιταλισμός της πόλης και του χωριού δεν μπορεί να συνυπάρξει, επί μακρόν, με τη “δικτατορία του προλεταριάτου”. Η αφύσικη συμμα-

χία μεταξύ τους θα αποδειχθεί στο εγγύς μέλλον ένας ακόμη κρίσιμος παράγοντας για τις τύχες της Ρωσίας.

Η μπολσεβίκικη κυβέρνηση πασχίζει ακόμη να διατηρείται η επικίνδυνη ψευδαίσθηση ότι “η επανάσταση προοδεύει”, ότι η Ρωσία “διοικείται από τα προλεταριακά σοβιέτ”, ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα και το Κράτος του ταυτίζονται με το λαό. Συνεχίζει να μιλά εν ονόματι του “προλεταριάτου”. Αναζητά να εξαπατήσει το λαό με μία νέα χίμαιρα. Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα – ισχυρίζονται τώρα οι Μπολσεβίκοι–, όταν η Ρωσία θα έχει αναζωογονηθεί βιομηχανικά μέσα από τα επιτεύγματα του γρήγορα αναπτυσσόμενου καπιταλισμού μας, τότε θα έχει ισχυροποιηθεί αρκετά και η “δικτατορία του προλεταριάτου” και έτσι θα επιστρέψουμε στην εθνικοποίηση. Τότε, το Κράτος θα εκτοπίσει συστηματικά και θα αντικαταστήσει τις ιδιωτικές βιομηχανίες και έτσι θα διαλύσει την εξουσία της αναπτυγμένης μπουρζουαζίας.

“Μετά από μία περίοδο μερικής αποεθνικοποίησης θα αρχίσει μια ισχυρότερη εθνικοποίηση”, υποστηρίζει ο Πρεομπραζίνσκι, Υπουργός των Οικονομικών, σε πρόσφατο άρθρο του, με τίτλο “Οι Προοπτικές της Νέας Οικονομικής Πολιτικής”. Τότε, συνεχίζει, “Ο Σοσιαλισμός θα νικήσει σε όλα τα μέτωπα”. Ο Ράντεκ, αντίθετα, μιλά με λιγότερο διπλωματικό τρόπο. Στην πολιτική του ανάλυση της Ρωσικής κατάστασης, με τον τίτλο “Είναι η Ρωσική Επανάσταση μία Αστική Επανάσταση;” (International Press Correspondence, 16^ο Δεκεμβρίου του 1921), μας διαβεβαιώνει: “Εμείς ασφαλώς δεν εννοούμε ότι στο τέλος του χρόνου θα δημεύσουμε πάλι

τα αγαθά που θα έχουν συσσωρευθεί στα χέρια των ιδιωτών. Η οικονομική μας πολιτική αναφέρεται σε μια μεγαλύτερη χρονική περίοδο.... Είμαστε συνειδητά προετοιμασμένοι για να συνεργασθούμε με την μπουρζουαζία· αυτό είναι αναμφισβήτητο επικίνδυνο για την ύπαρξη της Σοβιετικής κυβέρνησης, διότι αυτή χάνει το μονοπώλιό της πάνω στη βιομηχανική και στην αγροτική παραγωγή. Κάτι τέτοιο δε σημαίνει την αποφασιστική νίκη του καπιταλισμού; Δε θα είναι τότε πιθανό να μη μπορούμε να μιλάμε για την επανάστασή μας, αφού αυτή θα έχει χάσει τον επαναστατικό της χαρακτήρα;...”.

Σ’ αυτά τα πολύ επίκαιρα και σημαντικά ερωτήματα, ο Ράντεκ εύθυμα απαντά με ένα κατηγορηματικό Όχι! Φυσικά, παραδέχεται ότι οι οικονομικές σχέσεις, σύμφωνα με τη διδασκαλία του Μαρξ, καθορίζουν τις πολιτικές και ότι οι οικονομικές παραχωρήσεις προς την μπουρζουαζία θα οδηγήσουν αναπόφευκτα σε πολιτικές παραχωρήσεις. Υπενθυμίζει ότι, όταν η ισχυρή γαιοκτημονική τάξη της Ρωσίας άρχισε να κάνει οικονομικές παραχωρήσεις προς την μπουρζουαζία, αυτές σύντομα ακολουθήθηκαν από πολιτικές παραχωρήσεις και τελικά από τη συνθηκολόγηση της γαιοκτημονικής τάξης. Αλλά, ο Ράντεκ ισχυρίζεται ότι οι Μπολσεβίκοι θα διατηρήσουν την εξουσία τους, ακόμη και κάτω από συνθήκες καπιταλιστικής παλινόρθωσης. “Η μπουρζουαζία είναι μια ιστορικά ξεπεσμένη, θνήσκουσα τάξη.... Να γιατί η εργατική τάξη (;) της Ρωσίας μπορεί να αρνηθεί να κάνει πολιτικές παραχωρήσεις προς την μπουρζουαζία· και αυτό γιατί ελπίζει, και με το δίκιο της, ότι η εξουσία της θα αυξηθεί, τόσο σε εθνικό όσο και διε-

θνές επίπεδο, πιο γρήγορα απ' ό,τι η εξουσία της Ρωσικής μπουρζουαζίας”.

Εν τω μεταξύ, αν και μας διαβεβαιώνει ότι “η εξουσία της εργατικής τάξης αυξάνεται, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, ο Ρώσος εργάτης βρίσκεται σε άθλια κατάσταση. Η Νέα Οικονομική Πολιτική έχει μετατρέψει τον “δικτάτορα” προλετάριο σε έναν κοινό, καθημερινό μισθωτό σκλάβο, ακριβώς σαν τον εργάτη των χωρών που δεν ευλογήθηκαν από τη Σοσιαλιστική δικτατορία. Η συρρίκνωση του εθνικού μονοπωλίου της κυβέρνησης οδήγησε στο να χάσουν τη δουλειά τους εκατοντάδες χιλιάδες ανδρών και γυναικών. Πολλές Σοβιετικές υπηρεσίες έχουν κλείσει· όσες διατηρήθηκαν απέλυσαν το 50 έως το 75% των απασχολούμενων. Η μεγάλη εισροή στις πόλεις των αγροτών και των χωρικών εκείνων που καταστράφηκαν από τις επιτάξεις καθώς και εκείνων που εγκατέλειψαν τις μαστιγμένες από την πείνα περιοχές έχει δημιουργήσει μία ανεργία απειλητικών διαστάσεων. Η αναζωογόνηση της βιομηχανικής ζωής είναι μια πολύ αργή διαδικασία, εξ αιτίας της γενικής έλλειψης εμπιστοσύνης προς το Μπολσεβίικο Κράτος και προς τις υποσχέσεις του.

Αλλά, όταν οι βιομηχανίες θα αρχίσουν πάλι να λειτουργούν, λιγότερο ή περισσότερο συστηματικά, η Ρωσία θα έχει να αντιμετωπίσει μια πολύ δύσκολη και περίπλοκη κατάσταση στον τομέα της εργασίας. Οι εργατικές οργανώσεις και τα συνδικάτα δεν υπάρχουν στη Ρωσία ως σώματα που ασκούν νόμιμα της δραστηριότητές τους. Οι Μπολσεβίκοι τα έχουν καταργήσει εδώ και καιρό. Με την ανάπτυξη της παραγωγής και

του καπιταλισμού, κυβερνητικού και ιδιωτικού, η Ρωσία θα οδηγηθεί στη δημιουργία ενός νέου προλεταριάτου, του οποίου τα συμφέροντα θα έλθουν αναπόφευκτα σε σύγκρουση με τα συμφέροντα της εργοδοτικής τάξης. Ένας σκληρός αγώνας επίκειται. Ένας αγώνας με διπλό χαρακτήρα: εναντίον του ιδιωτικού καπιταλισμού και εναντίον του Κράτους ως εργοδότη. Είναι ακόμη πιθανόν η κατάσταση να οδηγηθεί προς μία άλλη κατεύθυνση: να δημιουργηθεί ένας ανταγωνισμός μεταξύ των εργατών των κρατικών βιομηχανιών και των καλύτερα αμειβόμενων εργατών των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Ποιά θα είναι τότε η στάση της Μπολσεβίκικης κυβέρνησης; Ο στόχος της Νέας Οικονομικής Πολιτικής είναι να ενθαρρύνει, με κάθε δυνατό τρόπο, την ανάπτυξη της ιδιωτικής επιχειρηματικής πρωτοβουλίας και να επιταχύνει την ανάπτυξη της βιομηχανίας. Καταστήματα, ανθρακωρυχεία, εργοστάσια και χαλυβουργεία έχουν ήδη ενοικιασθεί στους καπιταλιστές. Τα εργατικά αιτήματα έχουν την τάση να περικόπτουν τα κέρδη· παρακλύουν τις “συνθήεις διαδικασίες” των επιχειρήσεων. Οι απεργίες, με τη σειρά τους, παρεμποδίζουν την παραγωγή, παραλύουν τη βιομηχανία. Θα μπορέσουν να συμβιώσουν αλληλέγγυα τα συμφέροντα του Κεφαλαίου και της Εργασίας στην Μπολσεβίκικη Ρωσία;

Η βιομηχανική και αγροτική εκμετάλλευση της Ρωσίας, υπό το καθεστώς της Νέας Οικονομικής Πολιτικής, θα οδηγήσει αναπόφευκτα στην ανάπτυξη ενός ισχυρού εργατικού κινήματος. Οι οργανώσεις των εργαζομένων θα ενοποιήσουν με ισχυρούς δεσμούς το προλεταριάτο των πόλεων και τους φτωχούς αγρότες.

με το κοινό αίτημα για καλύτερες συνθήκες ζωής. Από τη σημερινή διάθεση των Ρώσων εργατών, που τώρα είναι εμπλουτισμένη με τα 4 χρόνια εμπειρίας του Μπολσεβίκικου καθεστώτος, μπορούμε να υποθέσουμε, με μεγάλο βαθμό πιθανότητας, ότι το μελλοντικό εργατικό κίνημα της Ρωσίας θα αναπτυχθεί προς την κατεύθυνση του επαναστατικού συνδικαλισμού. Οι συνδικαλιστικές ιδέες είναι ισχυρές ανάμεσα στους Ρώσους εργάτες. Οι αρχές και οι μέθοδοι του επαναστατικού συνδικαλισμού δεν τους είναι άγνωστες. Το αποτελεσματικό έργο των εργοστασιακών επιτροπών, που πρώτες άρχισαν, το 1917, την απαλλοτρίωση των βιομηχανιών της μπουρζουαζίας, αποτελεί μια ανάμνηση που ακόμη τους εμπνέει και που συνεχίζει να είναι ζωντανή μέσα στο προλεταριάτο. Ακόμη και μέσα στο ίδιο το Κομμουνιστικό Κόμμα, μεταξύ των εργατικών του στοιχείων, οι ιδέες του επαναστατικού συνδικαλισμού είναι δημοφιλείς. Η πασίγνωστη Εργατική Αντιπολίτευση¹³, που καθοδηγείται από τα μέλη του Κόμματος Σλιάπνικοβ και Κολλοβτάι, είναι ουσιαστικά συνδικαλιστική.

Τι στάση θα κρατήσει η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση απέναντι στο εργατικό κίνημα που θα αναπτυχθεί στη Ρωσία, το οποίο είτε εν όλω είτε εν μέρει θα είναι συνδικαλιστικό; Μέχρι τώρα, το Μπολσεβίκικο Κράτος υπήρξε θανάσιμος εχθρός του συνδικαλισμού μέσα στη Ρωσία, μολονότι στις άλλες χώρες τον ενθαρρύνει. Στο

13. Στο επόμενο κείμενο, με τον τίτλο "Η Ρώσικη Επανάσταση και το Κομμουνιστικό Κόμμα", παρουσιάζονται οι απόψεις της *Εργατικής Αντιπολίτευσης*.

10^ο Συνέδριο του Ρωσικού Κομμουνιστικού Κόμματος (Μάρτιος του 1921), ο Λένιν κήρυξε αμειλικτο πόλεμο εναντίον και της παραμικρής εκδήλωσης συνδικαλιστικών τάσεων. Απαγορεύθηκε, επίσης, στους Κομμουνιστές η συζήτηση των συνδικαλιστικών θεωριών, επί ποινή αποκλεισμού τους από το Κόμμα (Βλέπε τα επίσημα πρακτικά του 10^{ου} Συνεδρίου). Ένας αριθμός μελών της Εργατικής Αντιπολίτευσης συνελήφθη και φυλακίστηκε. Θα ήταν εντελώς απερίσκεπτο να υποθέσουμε ότι η Κομμουνιστική δικτατορία θα μπορούσε να επιλύσει ικανοποιητικά τα δύσκολα προβλήματα που θα δημιουργήσει η ανάπτυξη ενός αληθινού εργατικού κινήματος μέσα στο καθεστώς της Μπολσεβίκικης μονοκρατορίας. Οι Μπολσεβίκοι προσπαθούν να αναμείξουν τις αρχές του μαρξιστικού συγκεντρωτισμού, την ανεξάρτητη από την παντοδύναμη κυβέρνηση λειτουργία του εμπορίου και των βιομηχανικών ενώσεων και την ενεργό αντίθεση στον ιδιωτικό καπιταλισμό. Αλλά, σύντομα, οι εργάτες της Ρωσίας δε θα έχουν να πολεμήσουν μόνον εναντίον των μικρών και των μεγάλων καπιταλιστών· θα συγκρουσθούν και με αυτόν τον ίδιον τον Κρατικό καπιταλισμό.

Για να κατανοήσουμε σωστά το πνεύμα και το χαρακτήρα της σημερινής φάσης των Μπολσεβίκων, είναι αναγκαίο να συνειδητοποιήσουμε ότι η αποκαλούμενη “Νέα Οικονομική Πολιτική” δεν είναι ούτε νέα ούτε οικονομική. Είναι η παλιά Μαρξιστική πολιτική, η αποκλειστική πηγή της Μπολσεβίκικης σοφίας. Οι Μπολσεβίκοι ως Σοσιαλδημοκράτες έχουν παραμείνει πιστοί στη Βίβλο τους. Μόνο σε μία χώρα όπου ο καπιταλι-

σμός έχει φθάσει σε ένα πολύ υψηλό επίπεδο ανάπτυξης μπορεί να υπάρξει μία κοινωνική επανάσταση· αυτή είναι η κορωνίδα της Μαρξιστικής πίστης, που οι Μπολσεβίκοι προσπαθούν να την εφαρμόσουν στη Ρωσία. Είναι αλήθεια ότι, κατά τις μέρες της Οκτωβριανής Επανάστασης, οι Μπολσεβίκοι παρεξέκλιναν από το επίπεδο και στενό μονοπάτι του Μαρξ. Όχι επειδή αμφισβήτησαν τον Προφήτη. Όχι, επ' ουδενί λόγω. Αλλά, επειδή ο Λένιν και η ομάδα του, με τον πολιτικό τους οportunισμό, υποχρεώθηκαν από την ακαταμάχητη λαϊκή επιθυμία να ακολουθήσουν μία πραγματικά επαναστατική πορεία. Όμως, συνεχώς κρέμωνταν από το “ποδόγυρο” του Μαρξ και αναζητούσαν κάθε ευκαιρία για να κατευθύνουν την Επανάσταση μέσα στα Μαρξιστικά κανάλια. Όπως μας υπενθυμίζει με αφέλεια ο Ράντεκ, “ήδη τον Απρίλη του 1918, με ένα λόγο του συντρόφου Λένιν, η Σοβιετική κυβέρνηση προσπάθησε να προσδιορίσει τα καθήκοντά μας και να υποδείξει το δρόμο που τώρα ονομάζουμε Νέα Οικονομική Πολιτική”. (International Press Correspondence, τόμος 1^{ος}, νούμερο 17).

Σπουδαία ομολογία! Πράγματι, η σημερινή Μπολσεβίικη πολιτική είναι συνέχεια του καλού ορθόδοξου Μπολσεβίικου Μαρξισμού του 1918. Οι Μπολσεβίκοι ηγέτες παραδέχονται τώρα ότι η Επανάσταση, όπως εξελίχθηκε μετά τον Οκτώβρη, ήταν μόνον πολιτική και όχι κοινωνική. Ο μηχανικός συγκεντρωτισμός του Κομμουνιστικού Κράτους –πρέπει να το τονίσουμε– αποδείχθηκε μοιραίος για την οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Η βίαιη κομματική δικτατορία κατέστρεψε

την ενότητα των εργατών και των αγροτών και δημιούργησε μια διεφθαρμένη γραφειοκρατική συμπεριφορά απέναντι στην επαναστατική ανοικοδόμηση. Η πλήρης άρνηση της ελευθερίας του λόγου και της κριτικής, όχι μόνον ανάμεσα στις μάζες, αλλά ακόμη και μέσα στις γραμμές του ίδιου του Κομμουνιστικού Κόμματος, προκάλεσε, **μέσα από τα ίδια τα δικά του λάθη**, την καταστροφή της Επανάστασης.

Και τώρα; Ο Μπολσεβίκικος Μαρξισμός συνεχίζεται στη φτωχή Ρωσία. Αλλά, είναι τερατωδώς εγκληματικό να παρατείνεται αυτή η αιματηρή Κωμωδία των Σφαλμάτων. Η ανοικοδόμηση του Κομμουνισμού δεν είναι δυνατό να συμβαδίζει με ένα ασθενικό καπιταλισμό, τεχνητά αναπτυγμένο. Αυτός ο καπιταλισμός δεν μπορεί ποτέ να καταστραφεί –όπως προσποιούνται ότι πιστεύουν ο Λένιν και η παρέα του– από την ομαλή διαδικασία της δημιουργίας ενός ισχυρού οικονομικά Μπολσεβίκικου Κράτους. Η “νέα” πολιτική είναι, συνεπώς, μία ψευδαίσθηση και μία παγίδα, εκ θεμελίων αντιδραστική. Αυτή η πολιτική δημιουργεί την αναγκαιότητα για μια άλλη επανάσταση.

Πρέπει η βασανισμένη ανθρωπότητα να κινείται πάντοτε μέσα στον ίδιο φαύλο κύκλο;

Ή οι εργάτες θα κατανοήσουν, τελικά, το μεγάλο δίδαγμα της Ρωσικής Επανάστασης ότι κάθε κυβέρνηση, όσο καλό και αν είναι το όνομά της και όσο ωραίες οι υποσχέσεις της, είναι εγγενώς καταστρεπτική απέναντι στους ίδιους τους στόχους της κοινωνικής επανάστασης; Η αποστολή της κυβέρνησης είναι να κυβερνά, να υποτάσσει, να δυναμώνει και να διαιωνίζει την ύπαρξή

της. Έφθασε η ώρα για τους εργάτες να καταλάβουν ότι μόνον η δική τους οργανωμένη και δημιουργική προσπάθεια, απαλλαγμένη από κάθε πολιτική και Κρατική παρέμβαση, μπορεί να πραγματοποιήσει το στόχο του προαιώνιου αγώνα για τη χειραφέτηση του ανθρώπου.

* * * * *

Η ΡΩΣΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ*

Η Οκτωβριανή Επανάσταση δεν ήταν ο νόμιμος καρπός του παραδοσιακού Μαρξισμού. Η Ρωσία δε θύμιζε παρά ελάχιστα μια χώρα όπου, σύμφωνα με τον Μαρξ, “η συγκεντροποίηση των μέσων παραγωγής και η κοινωνικοποίηση των εργαλείων της εργασίας είχαν φθάσει στο σημείο να μην μπορούν να διατηρούνται πλέον μέσα στο καπιταλιστικό κέλυφος, που εκρήγνυται...”.

Στη Ρωσία, αυτό το “κέλυφος” εκρήγνυται απροσδόκτα. Εκρήγνυται σ’ ένα στάδιο χαμηλής τεχνικής και βιομηχανικής ανάπτυξης, όπου η συγκεντροποίηση των μέσων παραγωγής είχε σημειώσει μικρή πρόοδο. Η Ρωσία ήταν μία χώρα με μια ανίσχυρη μπουρζουαζία και με ένα αδύναμο προλεταριάτο, αλλά με έναν ισχυρό αριθμητικά και σημαντικό κοινωνικά αγροτικό πληθυσμό. Εν ολίγοις, ήταν μία χώρα στην οποία ήταν σαφές πως δεν μπορούσε να γίνει λόγος για έναν ασυμφιλίωτο ανταγωνισμό μεταξύ ενός αναπτυγμένου βιομηχανικού προλεταριάτου και ενός πλήρως ώριμου

* Αυτό το κείμενο αποτελεί συλλογική εργασία τεσσάρων γνωστών Αναρχικών της Μόσχας, τα ονόματα των οποίων δεν αναφέρει ο Μπέρκμαν, γιατί κάποιοι από αυτούς ζούσαν ακόμη στη Ρωσία, όταν επρόκειτο να εκδοθεί η “Ρώσικη Τραγωδία”.

καπιταλιστικού συστήματος.

Αλλά, ο συνδυασμός των περιστάσεων στη Ρωσία του 1917 δημιούργησε μία εξαιρετική κατάσταση που οδήγησε στη διάλυση ολόκληρου του βιομηχανικού συστήματος. “Ήταν εύκολο για τη Ρωσία –έγραφε πολύ σωστά ο Λένιν- να αρχίσει τη σοσιαλιστική επανάσταση μέσα στην εξαιρετικά ιδιόμορφη κατάσταση του 1917”.

Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές συνθήκες για την **έναρξη** της κοινωνικής επανάστασης ήταν:

1) η δυνατότητα συνδυασμού των συνημάτων της Κοινωνικής Επανάστασης με το λαϊκό αίτημα για τον τερματισμό του παγκόσμιου ιμπεριαλιστικού πολέμου, που είχε προκαλέσει μεγάλη εξάντληση και δυσαρέσκεια στις μάζες.

2) η δυνατότητα παραμονής, τουλάχιστον για κάποια περίοδο μετά την απαλλαγή από τον πόλεμο, έξω από τη σφαίρα επιρροής των Ευρωπαϊκών καπιταλιστικών χωρών που συνέχιζαν τον παγκόσμιο πόλεμο.

3) η ευκαιρία να ξεκινήσει, ακόμη και κατά τη διάρκεια αυτού του μικρού διαστήματος, το έργο της εσωτερικής οργάνωσης και της προετοιμασίας των θεμελίων για την επαναστατική ανοικοδόμηση.

4) η εξαιρετικά ευνοϊκή θέση της Ρωσίας στην περίπτωση μιας πιθανής νέας επίθεσης του Δυτικού Ευρωπαϊκού ιμπεριαλισμού, που οφειλόταν στην αχανή της έκταση και στα ανεπαρκή της μέσα επικοινωνίας.

5) τα πλεονεκτήματα αυτής της κατάστασης στην έκβαση του εμφυλίου πολέμου και

6) η δυνατότητα της σχεδόν άμεσης ικανοποίησης

των βασικών αιτημάτων της επαναστατημένης αγροτιάς, παρά το γεγονός ότι η δημοκρατική, σε γενικές γραμμές, άποψη του αγροτικού πληθυσμού ήταν εντελώς διαφορετική από το σοσιαλιστικό πρόγραμμα του “κόμματος του προλεταριάτου”, που κατέλαβε τα νήια της κυβέρνησης.

Επί πλέον, η επαναστατική Ρωσία είχε ήδη το πλεονέκτημα της μεγάλης εμπειρίας του 1905, όταν η Τσαρική αυτοκρατορία κατάφερε να συντρίψει την επανάσταση, επειδή αυτή ήταν αποκλειστικά πολιτική και γι' αυτό δεν μπόρεσε ούτε τους αγρότες να ξεσηκώσει ούτε και να παρακινήσει ένα σημαντικό τμήμα του προλεταριάτου.

Ο παγκόσμιος πόλεμος, αποκαλύπτοντας την πλήρη χρεωκοπία της συνταγματικής κυβέρνησης, βοήθησε την προετοιμασία και την επίσπευση του μεγαλύτερου λαϊκού κινήματος· ενός κινήματος που από την ίδια του τη φύση μπορούσε να εξελιχθεί μόνο σε μία κοινωνική επανάσταση.

Προλαμβάνοντας τα μέτρα της επαναστατικής κυβέρνησης, και συχνά σε ανοικτή αντίθεση μ' αυτήν, οι επαναστατημένες μάζες άρχισαν με δική τους πρωτοβουλία, πολύ πριν από τις μέρες του Οκτώβρη, να θέτουν σε εφαρμογή τις κοινωνικές τους ιδέες. Κατέλαβαν τη γη, τα εργοστάσια, τα ορυχεία, τα χαλυβουργεία και τα εργαλεία της παραγωγής. Απαλλάχθηκαν από τους μιστούς και επικίνδυνους εκπροσώπους της κυβέρνησης και της εξουσίας. Στο μεγαλειώδες επαναστατικό τους ξέσπασμα κατέστρεψαν κάθε μορφή πολιτικής και οικονομικής καταπίεσης. Στα βάθη της Ρωσίας, η Κοινω-

νική Επανάσταση μαινόταν, όταν τον Οκτώβρη άλλαξαν τα πράγματα στην Πετρούπολη και στη Μόσχα.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα, που στόχος του ήταν η δικτατορία, από την αρχή εκτίμησε σωστά την κατάσταση. Εγκαταλείποντας τα δημοκρατικά μέρη του πολιτικού του προγράμματος, διακήρυξε με τόλμη τα συνθήματα της Κοινωνικής Επανάστασης με σκοπό να κερδίσει τον έλεγχο του μαζικού κινήματος. Στην πορεία της ανάπτυξης της Επανάστασης, οι Μπολσεβίκοι έδωσαν συγκεκριμένη μορφή σε κάποιες βασικές αρχές και μεθόδους του Αναρχικού Κομμουνισμού, όπως για παράδειγμα: άρνηση του κοινοβουλευτισμού, απαλλοτρίωση της μπουρζουαζίας, τακτικές άμεσης δράσης, κατάληψη των μέσων παραγωγής, εγκαθίδρυση του συστήματος των Εργατικών και Αγροτικών Συμβουλίων (Σοβιέτ), κ.λ.π.

Επί πλέον, το Κομμουνιστικό Κόμμα εκμεταλλεύθηκε όλα τα επίκαιρα λαϊκά αιτήματα: τερματισμός του πολέμου, όλη η εξουσία στο επαναστατημένο προλεταριάτο, η γη στους αγρότες, κ.λ.π. Αυτή η φθηνή δημαγωγία, όπως θα δούμε παρακάτω, άσκησε τρομερή ψυχολογική επίδραση στην επίσπευση και στην ενίσχυση της επαναστατικής διαδικασίας.

Αλλά, εάν ήταν εύκολο, όπως είπε ο Λένιν, να αρχίσει η Επανάσταση, η παραπέρα ανάπτυξη και ενδυνάμωσή της επρόκειτο να λάβουν χώρα μέσα σε ένα αντίξοο περιβάλλον.

Η **εξωτερική** θέση της Ρωσίας, όπως χαρακτηρίσθηκε από τον Λένιν στα μέσα του 1918, συνέχιζε να είναι "αουσνήθιστα περίπλοκη και επικίνδυνη" καθώς και "δε-

λεαστική για τα γειτονικά ιμπεριαλιστικά κράτη λόγω της προσωρινής της αδυναμίας. Η Σοσιαλιστική Σοβιετική Δημοκρατία βρισκόταν σε μία “εξαιρετικά ασταθής και πολύ επικίνδυνη διεθνή θέση”.

Και πραγματικά, όλα όσα επακολούθησαν στην εξωτερική ιστορία της Ρωσίας ήταν γεμάτα δυσκολίες, που προέρχονταν από την ανάγκη του ακατάπαυστου πολέμου, συχνά σε πολλά μέτωπα ταυτοχρόνως, εναντίον των πρακτόρων του διεθνούς ιμπεριαλισμού καθώς και εναντίον των κοινών τυχοδιωκτών. Μόνο μετά την τελική ήττα των στρατιωτικών δυνάμεων του Βράνγκελ¹⁴ τέθηκε τελικά ένα τέλος στην άμεση ένοπλη επέμβαση στις υποθέσεις της Ρωσίας.

Η εσωτερική κατάσταση της Ρωσίας δεν ήταν λιγότερο δύσκολη και περίπλοκη ούτε και λιγότερο χαοτική.

Πλήρης διάλυση της βιομηχανίας· αποτυχία της εθνικής οικονομίας· αποδιοργάνωση του συστήματος μεταφορών, πείνα, ανεργία· σχετική έλλειψη οργάνωσης μεταξύ των εργατών· ασυνήθιστα περίπλοκες και αντιφατικές συνθήκες της ζωής των αγροτών· η ψυχολογία των “μικρο-ιδιοκτητών”, εχθρική προς το νέο Σοβιετικό καθεστώς· σαμποτάζ στους χώρους της εργασίας από την τεχνική ιντελιγκέντσια· μεγάλη έλλειψη μέσα στο

14. Ο Βράνγκελ, γόνος οικογένειας ευγενών από την Πετρούπολη, ήταν αξιωματικός των Κοζάκων κατά τον Ρωσο-ιαπωνικό πόλεμο και κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο. Τον Απρίλιο του 1920, μετά την αποχώρηση του Ντενίκιν, ανέλαβε την αρχηγία του αντεπαναστατικού στρατού. Πέθανε στις Βρυξέλλες, το 1928.

Κόμμα εκπαιδευμένων εργατών, που να είναι εξοικειωμένοι με τις τοπικές συνθήκες και πρακτική ανικανότητα των ηγετών του Κόμματος· τέλος, σύμφωνα με την ειλικρινή ομολογία των αναγνωρισμένων ηγετών των Μπολσεβίκων, “το τεράστιο μίσος και η δυσπιστία των μαζών απέναντι σε οτιδήποτε το κυβερνητικό”. Αυτή ήταν η κατάσταση στην οποία έπρεπε να γίνουν τα πρώτα και δυσκολότερα βήματα της Επανάστασης.

Πρέπει να αναφέρουμε, επίσης, ότι υπήρχαν ακόμα και άλλα ιδιαίτερα προβλήματα που έπρεπε να αντιμετωπίσει η επαναστατική κυβέρνηση. Συγκεκριμένα, οι βαθειά ριζωμένες αντιθέσεις και ανταγωνισμοί μεταξύ των συμφερόντων και των επιδιώξεων των διάφορων κοινωνικών ομάδων της χώρας. Οι πιο σημαντικές απ’ αυτές ήταν:

1) η πιο προοδευτική, με μεγάλη επιρροή στα βιομηχανικά κέντρα, ομάδα του εργοστασιακού προλεταριάτου. Παρά τη σχετική πολιτιστική και τεχνική οπισθοδρόμηση, αυτή η ομάδα υποστήριζε την εφαρμογή των αληθινών κομμουνιστικών μεθόδων.

2) ο αριθμητικά ισχυρός αγροτικός πληθυσμός, του οποίου η οικονομική στάση ήταν αποφασιστική, ιδιαίτερα κατά τη στιγμή της βιομηχανικής κατάρρευσης και του αποκλεισμού. Αυτή η τάξη έβλεπε με δυσπιστία και με μίσος όλες τις προσπάθειες της Κομμουνιστικής κυβέρνησης για κηδεμόνευση και έλεγχο των οικονομικών της δραστηριοτήτων.

3) η πολύ μεγάλη ομάδα, που ασκεί και σημαντική ψυχολογική επιρροή (υπό την έννοια ότι διαμορφώνει την κοινή γνώμη και της προσδίδει έναν χαρακτήρα

πανικού), των μεσαίων πολιτών· τα υπολείμματα της μεγαλομπουρζουαζίας, ειδικευμένοι τεχνικοί, μικροέμποροι, μικροαφεντικά, εμπορικοί πράκτορες κάθε είδους· μια πολυάριθμη ομάδα, μέσα στην οποία βρίσκονταν επίσης και δημόσιοι υπάλληλοι του παλιού καθεστώτος που προσαρμόστηκαν και τέθηκαν στην υπηρεσία της Σοβιετικής κυβέρνησης, την οποία προσπαθούσαν, όμως, να υπονομεύουν· άτομα δελεασμένα από τη νέα κατάσταση πραγμάτων που αναζητούσαν να κάνουν καριέρα· και τέλος, άτομα που είχαν χάσει τον συνηθισμένο τρόπο της ζωής τους και κυριολεκτικά πεινούσαν. Αυτή η τάξη αποτελούσε, σύμφωνα με διάφορες εκτιμήσεις, περίπου το 70% των απασχολούμενων στις Σοβιετικές υπηρεσίες.

Φυσικά, κάθε μία από αυτές τις ομάδες έβλεπε την Επανάσταση με τα δικά της μάτια, έκρινε τις παραπέρα δυνατότητες της από τη δική της οπτική γωνία και αντιδρούσε με το δικό της ιδιόμορφο τρόπο στα μέτρα της επαναστατικής κυβέρνησης.

Όλοι αυτοί οι ανταγωνισμοί, που δίχάζαν τη χώρα και συχνά πυροδοτούσαν αιματηρές διαμάχες, έτειναν αναπόφευκτα να τρέφουν την απεχθή αντίσταση· όχι μια απλή συνωμοσία ή ανταρσία, αλλά μια τρομακτική αναστάτωση μιας χώρας που έζησε την εμπειρία δύο παγκόσμιων κατακλυσμών συγχρόνως: του πολέμου και της κοινωνικής επανάστασης.

Έτσι, το πολιτικό κόμμα που ανέλαβε το ρόλο του δικτάτορα ήλθε αντιμέτωπο με προβλήματα πρωτόγνωρης δυσκολίας. Το Κομμουνιστικό Κόμμα δεν οπισθοχώρησε από φόβο μπροστά στη λύση τους και εδώ έγκει-

ται η αλησμόνητη ιστορική του αξία.

Παρά τους βαθύτατους ανταγωνισμούς, παρά την εμφανή απουσία των αναγκαίων συνθηκών για μια κοινωνική επανάσταση, ήταν πολύ αργά για να συζητάμε για την απόσυρση του απρόσκλητου επισκέπτη και για να περιμένουμε μια καινούργια και ευνοϊκότερη ευκαιρία. Μόνον τυφλοί, δογματικοί ή εντελώς αντιδραστικοί θα μπορούσαν να φαντάζονται ότι η Επανάσταση μπορούσε να έχει “γίνει διαφορετικά”. Η Επανάσταση δεν ήταν και δε θα μπορούσε να ήταν ένα μηχανικό προϊόν μιας αφηρημένης βούλησης. Ήταν μία οργανική διαδικασία που ξέσπασε με στοιχειακή δύναμη από τις ίδιες τις ανάγκες του λαού, από τον περίπλοκο συνδυασμό των περιστάσεων, που προσδιόριζαν την ύπαρξή του.

Η επιστροφή στο παλιό πολιτικό και οικονομικό καθεστώς του βιομηχανικού φεουδαρχισμού ήταν εκτός συζητήσεως. Ήταν αδύνατον, και πρώτα απ’ όλα διότι αποτελούσε άρνηση της μεγαλύτερης κατάκτησης της Επανάστασης· του δικαιώματος του κάθε εργαζόμενου για μία αξιοπρεπή ανθρώπινη ζωή. Ήταν επίσης αδύνατον εξ αιτίας των βασικών αρχών της νέας εθνικής οικονομίας· το παλιό καθεστώς ήταν εγγενώς εχθρικό προς την ανάπτυξη ελεύθερων κοινωνικών σχέσεων και δεν υπήρχε μέσα σ’ αυτό χώρος για την πρωτοβουλία των εργατών.

Ήταν σαφές ότι η μόνη σωστή και ωφέλιμη λύση – που μπορούσε να διασώσει την Επανάσταση από τους εξωτερικούς της εχθρούς, να την απαλλάξει από τον εσωτερικό ανταγωνισμό που δίχασε τη χώρα, να τη διευ-

ρύνει και να την εμβαθύνει- βρισκόταν στην άμεση και δημιουργική πρωτοβουλία των εργαζόμενων μαζών. Μόνον αυτές, που για αιώνες είχαν κουβαλήσει στις πλάτες τους τα βαρύτερα φορτία, μπορούσαν μέσα από τη συνειδητή συστηματική προσπάθεια να βρουν το δρόμο προς μία καινούργια, αναγεννημένη κοινωνία. Και αυτό θα αποτελούσε τη λογική κορύφωση του απαραίτητου επαναστατικού τους зήλου.

Ο ίδιος ο Λένιν, απαντώντας σε ένα από τα έργα του στο ερώτημα: “Πώς να διατηρήσουμε και να δυναμώσουμε την πειθαρχία του επαναστατικού κόμματος του προλεταριάτου;”, είπε με σαφήνεια: “Μαθαίνοντας πώς να συναντηθούμε, να συμπράξουμε και ως ένα βαθμό να συγχωνευθούμε με τις πλατειές μάζες των εργαζόμενων, κυρίως με το προλεταριάτο, αλλά επίσης **και με τις μη προλεταριακές εργαζόμενες**”. (Η έμφαση είναι του ίδιου του Λένιν).

Ωστόσο, αυτή η σκέψη ήταν και παραμένει ακόμη, στο σύνολό της, σε ασυμβίβαστη αντίθεση με το πνεύμα του Μαρξισμού στην επίσημη Μπολσεβίκικη ερμηνεία του και ιδιαίτερα με την εξουσιαστική αντίληψη του Λένιν για το Μαρξισμό.

Εκπαιδευμένοι για χρόνια στην ιδιόρρυθμη και “παράνομη” κοινωνική τους φιλοσοφία, σύμφωνα με την οποία η διακαής πίστη τους στην Κοινωνική Επανάσταση ήταν, με έναν τρόπο παράξενο, αναμειγμένη με την όχι λιγότερο φανατική πίστη στον Κρατικό συγκεντρωτισμό, οι Μπολσεβίκοι επινόησαν μια εντελώς καινούργια επιστήμη τακτικών. Σύμφωνα μ’ αυτήν, η προετοιμασία και η ολοκλήρωση της Κοινωνικής Επανάστα-

σης καθιστά αναγκαία την οργάνωση ενός ειδικού συνωμοτικού επιτελείου, αποτελούμενου αποκλειστικά από θεωρητικούς του κινήματος, που αναλαμβάνουν δικτατορικές εξουσίες με σκοπό την εκ των προτέρων αποσαφήνιση και τελειοποίηση, με τα δικά τους συνωμοτικά μέσα, της ταξικής συνείδησης του προλεταριάτου.

Έτσι, το θεμελιώδες χαρακτηριστικό της Μπολσεβίκικης ιδεολογίας ήταν η δυσπιστία απέναντι στις μάζες, η δυσπιστία απέναντι στο προλεταριάτο. Εάν οι μάζες αφεθούν μόνες τους –σύμφωνα με την Μπολσεβίκικη ιδεολογία– μπορούν να αποκτήσουν μόνον τρεϊντιγιουνιονιστική¹⁵ συνείδηση.

Ο δρόμος που οδηγεί στην άμεση δημιουργικότητα

15. Τρεϊντιγιουνιονιστική: από την αγγλική λέξη "trade-union" (εργατικό σωματείο, συνδικάτο). Η άποψη ότι οι εργάτες από μόνοι τους δεν μπορούν αρθούν στο ύψος της επαναστατικής συνείδησης αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα της λενινιστικής αντίληψης για τις σχέσεις των "επαναστατών" με τις "μάζες", από την οποία απορρέει και η δέσμευση αναγκαιότητα καθοδήγησης του κινήματος από την "πρωτοπορεία" του Κόμματος. Παρουσιάστηκε από το Λένιν το 1902 στο έργο του "Τι να Κάνουμε;" και στηρίζεται στις "σωστές και σπουδαίες" απόψεις, όπως γράφει ο ίδιος ο Λένιν, του Κάουτσκι. Σύμφωνα με τις "σοφίες" του Κάουτσκι, τις οποίες επαναλαμβάνει ο Λένιν, "η σοσιαλιστική συνείδηση είναι κάτι που έχει εισαχθεί απέξω στην ταξική πάλη του προλεταριάτου και όχι κάτι που γεννήθηκε αυθόρμητα απ' αυτήν". (Βλέπε το έργο του Λένιν "Τι να Κάνουμε;", σελίδα 50, εκδόσεις "Θεμέλιο" επίσης, το κείμενό μας "Τα σιδερένια τάγματα του ολοκληρωτισμού", περιοδικό "Ελευθεριακή Κίνηση", 5^ο τεύχος).

των μαζών είχε, λοιπόν εγκαταλειφθεί.

Σύμφωνα με την Μπολσεβίκικη ιδεολογία, οι μάζες είναι “σκοτεινές”, πνευματικά ακρωτηριασμένες από αιώνες σκλαβιάς. Είναι πολύπλευρα επηρεασμένες· μέσα στις μάζες υπάρχει, εκτός από την επαναστατική πρωτοπορία, ένας μεγάλος αριθμός αδιάφορων και συμφεροντολόγων. Οι μάζες, σύμφωνα με την παλιά, αλλά ακόμη σωστή για τους Μπολσεβίκους, συνταγή του Ρουσσώ, πρέπει να απελευθερωθούν δια της βίας. Για να τις εκπαιδεύσει κάποιος στην ελευθερία δεν πρέπει να διατάσει να χρησιμοποιήσει καταναγκασμό και βία.

“Ο προλεταριακός καταναγκασμός σε όλες του τις μορφές –γράφει ο Μπουχάριν, ένας από τους σημαντικότερους Κομμουνιστές θεωρητικούς, αρχίζοντας από τις συνοπτικές εκτελέσεις και τελειώνοντας με την καταναγκαστική εργασία είναι, όσο και αν ακούγεται παράξενα, μία μέθοδος ανακατασκευής του ανθρώπινου υλικού της καπιταλιστικής εποχής μέσα σε μία Κομμουνιστική ανθρωπότητα”.

Αυτός ο κυνικός δογματισμός, αυτή η φανατική ψευδοφιλοσοφία, διανθισμένη με παιδαγωγική Κομμουνιστική σάλτσα και στηριγμένη στον εξαναγκασμό των “επίσημα καθιερωμένων στελεχών” (έκφραση του επιφανούς Κομμουνιστή και εργατικού ηγέτη Σλιάπνικοβ), εκφράζουν τις πραγματικές μεθόδους της δικτατορίας του Κόμματος, που διατηρεί την ονομασία “δικτατορία του προλεταριάτου” απλώς για τις εορταστικές εκδηλώσεις μέσα στη Ρωσία και για τη διαφήμιση στο εξωτερικό.

Ήδη από τις πρώτες μέρες της Επανάστασης, στις αρχές του 1918, όταν ο Λένιν, για πρώτη φορά, ανα-

κοίνωσε δημοσίως το κοινωνικο-οικονομικό του πρόγραμμα με κάθε λεπτομέρεια, οι ρόλοι του λαού και του Κόμματος στην επαναστατική ανοικοδόμηση ήταν αυστηρώς διαχωρισμένοι και σαφώς καθορισμένοι. Από το ένα μέρος, μία απολύτως πειθήνια σοσιαλιστική αγέλη, ένας βουβός λαός· από το άλλο, το πάνσοφο και με πλήρη έλεγχο των πάντων Πολιτικό Κόμμα. Ό,τι είναι ανεξιχνίαστο για όλους αποτελεί ανοικτό βιβλίο γι' Αυτό. Μέσα στη χώρα μπορεί να υπάρξει μόνο μία αδιαμφισβήτητη πηγή αλήθειας: το Κράτος. Αλλά, το Κομμουνιστικό Κράτος είναι, ουσιαστικά και πρακτικά, η δικτατορία του Κόμματος ή -για να εκφρασθούμε σωστότερα- η δικτατορία της Κεντρικής του Επιτροπής. Κάθε πολίτης πρέπει να είναι, πρώτα και κύρια, υπηρέτης του Κράτους, ο υπάκουος υπάλληλός του, ο τυφλός εκτελεστής, είτε συνειδητά είτε από φόβο, της βούλησης του αφεντικού του. Κάθε ελεύθερη πρωτοβουλία, είτε ατομική είτε συλλογική, εξαφανίζεται κάτω από την αυστηρή επίβλεψη του Κράτους. Τα Σοβιέτ του λαού μετατρέπονται σε παραρτήματα του Κυβερνώντος Κόμματος· οι Σοβιετικές υπηρεσίες γίνονται άψυχα γραφεία, απλοί διαβιβάστες της βούλησης του κέντρου προς την περιφέρεια. Κάθε Κρατική δραστηριότητα πρέπει να φέρει τη σφραγίδα του Κομμουνισμού, όπως αυτός ερμηνεύεται από την ομάδα που κατέχει την εξουσία. Κάθε άλλη δραστηριότητα θεωρείται περιττή, άχρηστη και επικίνδυνη.

Αυτό το σύστημα της στρατιωτικής απολυταρχίας, στηριγμένο στις σφαίρες και στις ξιφολόγχες, έχει υποδουλώσει κάθε φάση της ζωής, χωρίς να σταματά ούτε

μπροστά στην καταστροφή των καλύτερων πολιτισμικών αξιών ούτε μπροστά στην κατασπατάληση της ανθρώπινης ζωής και ενέργειας.

• • •

Διακηρύσσοντας ότι “Το κράτος είμαι εγώ”, η Μπολσεβίκικη δικτατορία έχει αναλάβει την πλήρη ευθύνη για την Επανάσταση, σε όλες της τις ιστορικές και πθικές συνέπειες.

Έχοντας παραλύσει τις δημιουργικές προσπάθειες του λαού, το Κομμουνιστικό Κόμμα μπορούσε να υπολογίζει μόνο στη δική του πρωτοβουλία. Με ποιό τρόπο, λοιπόν, η Μπολσεβίκικη δικτατορία προσδοκούσε να χρησιμοποιήσει προς οφέλός της τις πηγές της Κοινωνικής Επανάστασης; Ποιό δρόμο διάλεξε όχι απλώς για να υποδουλώσει μηχανικά τις μάζες στην εξουσία της, αλλά και για να τις εκπαιδεύσει, να τις εμπνεύσει με τις προχωρημένες σοσιαλιστικές ιδέες και να τις τονώσει – εξαντλημένες όπως ήταν από το μακρόχρονο πόλεμο, την οικονομική καταστροφή και την αστυνομική καταπίεση– με μία νέα πίστη στη σοσιαλιστική ανοικοδόμηση; Τι έβαλε στη θέση του επαναστατικού ενθουσιασμού που πριν έλαμπε πολύ έντονα;

Δύο πράγματα, που αποτέλεσαν την ουσία της ανοικοδομτικής προσπάθειας της Μπολσεβίκικης δικτατορίας:

- 1) τη θεωρία του Κομμουνιστικού Κράτους και
- 2) την τρομοκρατία.

Στις ομιλίες του για το Κομμουνιστικό πρόγραμμα στις διάφορες Συνδιασκέψεις και στα Συνέδρια καθώς

και στη διάσημη μπροσούρα του “Ο Αριστερισμός: μία παιδική αρρώστια του Κομμουνισμού”, ο Λένιν σταδιακά διαμόρφωσε αυτό το ιδιάζον δόγμα του Κομμουνιστικού Κράτους, το οποίο έμελλε να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο στη στάση του Κόμματος και να καθορίσει όλα τα επόμενα βήματα των Μπολσεβίκων στη σφαίρα της πρακτικής πολιτικής. Είναι το δόγμα ενός γεμάτου ελιγμούς πολιτικού δρόμου· το δόγμα των “αναβολών” και της “υποτέλειας”, των συμφωνιών και των συμβιβασμών, των κερδοφόρων υποχωρήσεων, των επικίνδυνων οπισθοχωρήσεων και παραχωρήσεων. Πρόκειται για μία αληθινά κλασική θεωρία του συμβιβασμού.

Περιφρονώντας “τα συγκρατημένα γέλια και τα χαχανητά των λακέδων της μπουρζουαζίας”, ο Λένιν καλεί τις εργαζόμενες μάζες “να ελιχθούν”, να υποχωρήσουν, να αγρυπνούν και να περιμένουν, να βαδίζουν αργά και ούτω καθ’ εξής. Όχι το φλογερό πνεύμα του Κομμουνισμού, αλλά το σοβαρό εμπορικό πνεύμα που μπορεί με επιτυχία να διαπραγματευθεί για λίγα ψίχουλα σοσιαλισμού με την ανυπότακτη ακόμη μπουρζουαζία· αυτή είναι “η ανάγκη της στιγμής”. Η ενθάρρυνση και η ανάπτυξη των αρετών του εμπορίου, το πνεύμα της φειδούς και της επικερδούς συναλλαγής· αυτή είναι η πρώτη εντολή προς τον “αναγεννημένο” λαό.

Στην μπροσούρα του για τον “Αριστερισμό” που προαναφέραμε, ο Λένιν απορρίπτει με περιφρόνηση κάθε συμβατική ηθική και συγκρίνει τις τακτικές του Κόμματος του με εκείνες ενός στρατιωτικού διοικητή, αγνοώντας το χάσμα που χωρίζει τόσο τις ίδιες τις τακτικές όσο και τους στόχους τους. Κάθε μέσο που οδηγεί στη

νίκη είναι καλό. Υπάρχουν συμβιβασμοί και συμβιβασμοί. Ο Λένιν προσπαθώντας να βάλει μυαλό “στους αφελείς Γερμανούς αριστερούς Κομμουνιστές”¹⁶, που πνίγονται μέσα στον ίδιο τους τον επαναστατικό ενθουσιασμό, τους υπενθυμίζει ότι “όλη η ιστορία του Μπολσεβικισμού, πριν και μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, είναι γεμάτη από παραδείγματα συμφωνιών και συμβιβασμών με τα άλλα κόμματα, ακόμη και με τα κόμματα της μπουρζουαζίας”. Για να αποδείξει τον ισχυρισμό του, ο Λένιν απαριθμεί με μεγάλη λεπτομέρεια διάφορες περιπτώσεις συναλλαγών με τα αστικά κόμματα, αρχίζοντας από το 1905 και φθάνοντας μέχρι την υιοθέτηση από τους Μπολσεβίκους, κατά τη στιγμή

16. Πρόκειται για τη λεγόμενη “Αντιπολίτευση Αρχών” του Έρλερ και του Χόρνερ, που ο Λένιν τους επιτίθεται στον “Αριστερισμό” του, κυρίως επειδή δε δέχονταν να δουλέψουν μέσα στα κοινοβούλια. Οι Γερμανοί “αριστεροί Κομμουνιστές” και άλλες ομάδες της εποχής εκείνης (π.χ. Ανεξάρτητο Εργατικό Κόμμα Σκωτίας, Πάνεκουκ στην Ολλανδία, κ.λ.π.) υιοθετούσαν την αναρχική αντικοινοβουλευτική πρακτική και δεν πρέπει να συγχέονται με τους σημερινούς “αριστεριστές” (ακροαριστερούς) που οι περισσότεροι είναι πρόθυμοι, όταν “τους παίρνει”, να δράσουν και μέσα από τα κοινοβούλια. Γι’ αυτό ο Λένιν γράφει: “τα πιο θολωμένα μυαλά ανάμεσα στους συνδικαλιστές και αναρχικούς των λατινικών χωρών μπορούν να είναι ικανοποιημένα” με τα όσα υποστηρίζουν οι “αριστεροί Γερμανοί” (Βλέπε το έργο του Λένιν “Ο Αριστερισμός: Παιδική Αρρώστια του Κομμουνισμού”, σελίδα 58, εκδόσεις “Θεμέλιο”. επίσης, το κείμενό μας “Λόγος και Πράξη της Αυτοδιεύθυνσης”, σελίδες 8 και 9, περιοδικό “Ελευθεριακή Κίνηση”, 6ο τεύχος).

της Οκτωβριανής Επανάστασης, “του αγροτικού προγράμματος των σοσιαλεπαναστατών, στο σύνολό του και χωρίς καμία αλλαγή”.

Συμβιβασμός και συναλλαγή, πράγματα για τα οποία οι Μπολσεβίκοι τόσο απληρώς, και με το δίκιο τους, κατήγγελλαν και στιγματίζαν όλα τα άλλα κόμματα του Κρατικού Σοσιαλισμού, γίνονται τώρα το Άστρο της Βηθλεέμ που δείχνει το δρόμο προς την επαναστατική ανοικοδόμηση. Ήταν βέβαιο ότι οι μέθοδοι των Μπολσεβίκων θα οδηγούσαν αναπόφευκτα στο τέλμα του συμβιβασμού, της υποκρισίας και της ανηθικότητας.

Η ειρήνη του Μπρεστ-Λιτόβσκ· η αγροτική πολιτική με τις σπασμωδικές μεταβολές της από τα φτωχότερα στρώματα των αγροτών στον εκμεταλλευτή αγρότη· η αντιφατική και πανικόβλητη στάση απέναντι στα εργατικά συνδικάτα· η ασταθής πολιτική απέναντι στους ειδικούς τεχνικούς, με τη θεωρητική και πρακτική ταλάντευση από τη συλλογική διεύθυνση των εργοστασίων στην “εξουσία του ενός ανδρός”· οι αμήχανες εκκλήσεις προς τον Δυτικο-Ευρωπαϊκό καπιταλισμό, χωρίς να υπολογίζει καθόλου τόσο το Ρωσικό όσο και το Δυτικο-Ευρωπαϊκό προλεταριάτο· τέλος, η πιο πρόσφατη, αντιφατική και γεμάτη ελιγμούς, αλλά αδιαμφισβήτητη και βέβαιη παλινόρθωση της καταργημένης μπουρζουαζίας: όλα αυτά αποτελούν το καινούργιο σύστημα του Μπολσεβικισμού. Ένα σύστημα πρωτοφανούς κυνισμού που ασκείται σε μια τεράστια κλίμακα, μία πολιτική πρόστυχης διπροσωπίας, σύμφωνα με την οποία το αριστερό χέρι του Κομμουνιστικού Κόμματος αρχίζει συνειδητά να αγνοεί, ακόμη και να αρνείται εκ πεποι-

θήσεως, ό,τι κάνει το δεξί του χέρι. Έτσι, για παράδειγμα, διακηρύσσεται, από τη μια πλευρά, ό,τι το σημαντικότερο πρόβλημα της στιγμής είναι ο αγώνας εναντίον της μικρομπουρζουαζίας (και συμπτωματικά, σύμφωνα με τη στερεότυπη Μπολσεβίκικη φρασεολογία, εναντίον των αναρχικών στοιχείων), ενώ, από την άλλη πλευρά, εκδίδονται νέα διατάγματα που δημιουργούν τις αναγκαίες τεχνικο-οικονομικές και ψυχολογικές συνθήκες για την παλινόρθωση και την ενδυνάμωση αυτής της ίδιας της μπουρζουαζίας. Αυτή είναι η Μπολσεβίκικη πολιτική που θα παραμείνει πάντοτε ένα μνημείο του απόλυτου ψεύδους, μία ολικά αντιφατική και οportunιστική πολιτική, που ενδιαφέρεται μόνο για την αυτοσυντήρηση της δικτατορίας του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ωστόσο, όσο πικρά και αν διαλαλεί η δικτατορία τη μεγάλη επιτυχία των νέων της μεθόδων, παραμένει το τραγικότατο γεγονός ό,τι η Επανάσταση δέχθηκε τις χειρότερες και πιο ανεπανόρθωτες πληγές από τα χέρια της ίδιας της Κομμουνιστικής δικτατορίας.

Μία αναπόφευκτη συνέπεια της κυριαρχίας του Κομμουνιστικού Κόμματος ήταν επίσης και η άλλη “μέθοδος” της Μπολσεβίκικης διεύθυνσης· η τρομοκρατία.

Πολύ καιρό πριν, ο Ένγκελς είχε πει ό,τι το προλεταριάτο δε χρειάζεται το Κράτος για να προστατεύσει την ελευθερία, αλλά για να συντρίψει τους αντιπάλους του, και ό,τι θα είναι δυνατό να μιλάμε για ελευθερία, όταν δε θα υπάρχει καθόλου κυβέρνηση. Οι Μπολσεβίκοι υιοθέτησαν αυτά τα λόγια και δεν τα περιέλαβαν απλώς στο κοινωνικο-οικονομικό τους πρόγραμμα κατά τη διάρ-

κεια της “μεταβατικής περιόδου”, αλλά τους προσέδωσαν και μία καθολική εφαρμογή.

Η Τρομοκρατία πάντοτε ήταν, και παραμένει ακόμη, η *ultima ratio* κάθε κυβέρνησης που ανησυχεί για την ίδια της την ύπαρξη. Η τρομοκρατία δελεάζει με τις καταπληκτικές της δυνατότητες. Προσφέρει μια μηχανική λύση μέσα σε απεγνωσμένες καταστάσεις. Ψυχολογικά, εξηγείται ως ένας τρόπος αυτοάμυνας, ως μία αναγκαιότητα να απαλλαγούμε από την ευθύνη να βρούμε τα καλύτερα μέσα για την αντιπαράθεση με τον εχθρό.

Αλλά, οι αρχές της τρομοκρατίας επιφέρουν αναμφισβήτητα μία θανατηφόρα βλάβη στην ελευθερία και στην επανάσταση. Η απόλυτη εξουσία διαφθείρει και συντρίβει τους ίδιους της τους οπαδούς όχι λιγότερο απ’ ό,τι τους αντιπάλους της. Ένας λαός που δε γνωρίζει την ελευθερία εθίζεται στη δικτατορία· πολεμώντας το δεσποτισμό και την αντεπανάσταση, η ίδια η τρομοκρατία γίνεται το αποτελεσματικό τους σχολείο.

Από τη στιγμή που το Κράτος ακολουθεί το δρόμο της τρομοκρατίας, αποξενώνεται αναγκαστικά από το λαό. Πρέπει να μειώσει στο ελάχιστο δυνατό, στο όνομα της ασφάλειας του Κράτους, τον κύκλο των προσώπων που περιβάλλονται με έκτακτες εξουσίες. Και τότε γεννιέται αυτό που μπορούμε να αποκαλέσουμε πανικό της εξουσίας. Ο δικτάτορας, ο δεσπότης, είναι πάντοτε δειλός. Βλέπει παντού προδοσίες. Και όσο πιο τρομαγμένος γίνεται, τόσο πιο άγριος είναι ο θυμός της φοβισμένης του φαντασίας, ανίκανος να ξεχωρίσει τον αληθινό κίνδυνο από τον φανταστικό. Διαδίδει ευρέως τη δυσαρέσκεια, τον ανταγωνισμό, το μίσος. Έχοντας επι-

λέξει αυτή την πορεία, το Κράτος είναι καταδικασμένο να την ακολουθήσει μέχρι το τέλος.

Ο Ρωσικός λαός παρέμενε σιωπηλός, και στο όνομά του –υπό το πρόσχημα του θανάσιμου αγώνα με την αντεπανástαση– η κυβέρνηση εξαπέλυσε τον πιο ανελέητο πόλεμο εναντίον όλων των πολιτικών αντιπάλων του Κομμουνιστικού Κόμματος. Η ελευθερία της σκέψης, του τύπου, των δημοσίων συγκεντρώσεων, του αυτοκαθορισμού των εργαζομένων και των συνδικάτων τους και η ελευθερία της εργασίας καταγγέλλθηκαν σαν ξεπερασμένες ιδέες, σαν δογματικές ανοησίες, σαν “αστικές προκαταλήψεις” ή σαν ίντριγκες της αναγεννημένης αντεπανástασης. Η επιστήμη, η τέχνη και η μόρφωση θεωρήθηκαν ύποπτες. Η επιστήμη πρέπει να ερευνά και να διδάσκει μόνον τις αλήθειες του Κομμουνιστικού Κράτους· τα σχολεία και τα πανεπιστήμια μετασχηματίστηκαν γρήγορα σε Κομματικές Σχολές.

Οι εκλογικές εκστρατείες, όπως για παράδειγμα η πρόσφατη επανεκλογή του Σοβιέτ της Μόσχας (1921), χαρακτηρίζονται από τη σύλληψη και τη φυλάκιση των αντιπάλων υποψηφίων που δεν έχουν την εύνοια των αρχών. Έχοντας εξασφαλίσει την πλήρη ατιμωρησία, η κυβέρνηση προσβάλλει και χλευάζει δημοσίως τους μη Κομμουνιστές υποψηφίους μέσα από τις στήλες των επίσημων εφημερίδων που τοιχοκολλούνται στους δρόμους. Με αναρίθμητα στρατηγήματα οι ψηφοφόροι εξαπατούνται και απειλούνται και το αποτέλεσμα των αποκαλούμενων εκλογών είναι η πλήρης διαστροφή της βούλησης του λαού.

Η Κρατική τρομοκρατία ασκείται από κυβερνητικά

όργανα που είναι γνωστά ως Έκτατες Επιτροπές (Τσεκιά). Κατέχοντας απεριόριστες εξουσίες, ανεξάρτητες από κάθε έλεγχο και από κάθε ουσιαστική ευθύνη, έχοντας τις δικές τους “απλοποιημένες” μορφές έρευνας και διαδικασίας και ένα πολυάριθμο προσωπικό από αμόρφωτους, διεφθαρμένους και κτηνώδεις πράκτορες, αυτές οι Επιτροπές έχουν καταστεί, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα όχι μόνον ο τρόμος της πραγματικής ή της φανταστικής Επανάστασης, αλλά και η πιο δηλητηριώδης πληγή πάνω στο επαναστατικό σώμα της χώρας.

Οι μυστικές αστυνομικές μέθοδοι που διεισδύουν παντού, το σύστημα της προβοκάτσιας, η διαίρεση του πληθυσμού σε καλοπροαίρετους και κακοπροαίρετους, έχουν βαθμιαία μεταμορφώσει τον αγώνα για έναν καινούργιο κόσμο σε ένα αχαλίνωτο όργιο χαφιεδισμού, πλιάτσικου και βίας.

Κανένα αντιδραστικό καθεστώς δεν κυριάρχησε ποτέ πάνω στη ζωή και στην ελευθερία των πολιτών του με τέτοια αυθαιρεσία και με τέτοιο δεσποτισμό όπως η δήθεν “δικτατορία του προλεταριάτου”. Όπως και τον παλιό καιρό του Τσαρισμού, η Οχράνα (μυστική αστυνομία) κυβερνά τη χώρα. Οι Σοβιετικές φυλακές είναι γεμάτες με σοσιαλιστές και επαναστάτες όλων των πολιτικών τάσεων. Η φυσική βία απέναντι στους πολιτικούς κρατούμενους και στους απεργούς πείνας των φυλακών είναι και πάλι στην ημερήσια διάταξη. Οι συνοπτικές εκτελέσεις, ατομικές και συλλογικές, αποτελούν συνηθισμένα περιστατικά. Το σοσιαλιστικό Κράτος δεν έχει κανέναν ενδοιασμό να καταφεύγει σε ένα μέτρο που ακόμη και οι βάρβαρες αστικές κυβερνήσεις δεν τόλμη-

σαν να χρησιμοποιήσουν. Και αυτό είναι το σύστημα των ομήρων. Οι συγγενικές σχέσεις ή ακόμη και μια τυχαία φιλική σχέση αποτελούν επαρκές στοιχείο για μια ανελέητη καταδίωξη και, πολύ συχνά, για την ποινή του θανάτου.

Η χονδροειδής και βάρβαρη περιφρόνηση των πιο στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχει γίνει αξίωμα για την Κομμουνιστική Κυβέρνηση.

Ήταν αναπόφευκτο οι Έκτακτες Επιτροπές να μετατραπούν βαθμιαία σε έναν τεράστιο δεσποτικό μηχανισμό, ανεξάρτητο και ανεξέλεγκτο, με εξουσία πάνω στη ζωή και στο θάνατο. Η άσκηση έφεσης είναι αδύνατη και ανύπαρκτη. Ακόμη και τα ανώτερα όργανα της Κρατικής εξουσίας είναι ανίσχυρα μπροστά στις Έκτακτες Επιτροπές, όπως αποδεικνύεται μέσα από την πικρή εμπειρία.

* * *

Το Μπολσεβίκικο Κόμμα με μεγάλη ευκολία καταφεύγει σε οποιαδήποτε διαστρέβλωση της αλήθειας, προκειμένου να στιγματίσει κάθε αντι-Μπολσεβίκικη κριτική ή διαμαρτυρία σαν “συνομωσία” κάποιου από τα “δεξιά” σοσιαλιστικά κόμματα, δηλαδή των Μενσεβίκων και των Σοσιαλεπαναστατών. Με αυτόν τον τρόπο, οι Κομμουνιστές προσπαθούν να δικαιώσουν την άγρια καταστολή εναντίον των “δεξιών στοιχείων”. Σχετικά με τους Αναρχικούς, όμως, η Μπολσεβίκικη τρομοκρατία δεν μπορεί να “δικαιωθεί” με τη χρησιμοποίηση τέτοιων μέσων.

Μας παρέχεται εδώ η ευκαιρία να σκιαγραφήσουμε, έστω και εν συντομία, τις αμοιβαίες σχέσεις μεταξύ του Αναρχισμού και του Μπολσεβικισμού, κατά τη διάρκεια της Επανάστασης.

Όταν, κατά τις πρώτες μέρες της Επανάστασης (1917), οι εργαζόμενες μάζες άρχισαν την καταστροφή του συστήματος της ατομικής ιδιοκτησίας και της κυβέρνησης, οι Αναρχικοί έδρασαν χέρι-χέρι μαζί με τους Μπολσεβίκους. Η Οκτωβριανή Επανάσταση ακολούθησε αυθόρμητα το δρόμο που χάραξε η μεγάλη λαϊκή έκρηξη, εκφράζοντας, φυσικά, Αναρχικές τάσεις. Η Επανάσταση κατέστρεψε τον παλιό Κρατικό μηχανισμό και διακήρυξε στην πολιτική ζωή την αρχή της Ομοσπονδίας των Σοβιέτ. Χρησιμοποίησε τη μέθοδο της άμεσης απαλλοτρίωσης για να καταργήσει την καπιταλιστική ιδιοκτησία: οι αγρότες και οι εργάτες απαλλοτρίωσαν τις ακίνητες ιδιοκτησίες, εξεδίωξαν τους χρηματιστές από τις τράπεζες, κατέλαβαν τα εργοστάσια, τα ορυχεία, τα χαλυβουργεία και τα καταστήματα. Στον τομέα της οικονομικής ανοικοδόμησης, η Επανάσταση εγκαθίδρυσε την αρχή της Ομοσπονδίας των Επιτροπών των εργοστασίων και των καταστημάτων για τη διεύθυνση της παραγωγής. Επιτροπές Γειτονιάς φρόντιζαν για τη διανομή των απαραίτητων αγαθών για τη διαβίωση.

Σ' αυτήν την αρχική φάση της Οκτωβριανής Επανάστασης, οι Αναρχικοί βοήθησαν το λαό με όλη τη δύναμη που διέθεταν και έδρασαν μαζί με τους Μπολσεβίκους για την υποστήριξη και την ενίσχυση των καινούργιων αρχών. Ανάμεσα στο πλήθος των ενθουσιωδών μαχπτών της Επανάστασης, που μέχρι το τέλος

παρέμειναν πιστοί στα ιδεώδη και στις μεθόδους του Αναρχισμού, πρέπει να αναφερθούμε ιδιαίτερα εδώ στον Ιουστίν Ζούκ, τον ιδρυτή του περίφημου εργοστασίου μπαρουτιού Σλουέσελμπουργκ, που έχασε τη ζωή του ενώ εκτελούσε το επαναστατικό στρατιωτικό του καθήκον, και στον Ζελεσνιάκοβ, που με σπάνια δύναμη και θάρρος διέλυσε τη Συντακτική Συνέλευση και που αργότερα σκοτώθηκε πολεμώντας εναντίον της αντεπαναστατικής επέμβασης.

Αλλά, μόλις οι Μπολσεβίκοι κατάφεραν να αποκτήσουν τον έλεγχο του κινήματος των μαζών, το έργο της κοινωνικής ανοικοδόμησης υπέστη μια βαθειά μεταβολή, τόσο στο χαρακτήρα του όσο και στις μορφές του.

Στο εξής, οι Μπολσεβίκοι, υπό το πρόσχημα της δικτατορίας του προλεταριάτου, θα κάνουν κάθε προσπάθεια για να οικοδομήσουν ένα συγκεντρωτικό γραφειοκρατικό Κράτος. Όλοι όσοι ερμήνευαν την Κοινωνική Επανάσταση κυρίως ως τον αυτοκαθορισμό των μαζών και ως την είσοδο στον ελεύθερο και μη-κυβερνητικό Κομμουνισμό είναι καταδικασμένοι να υφίστανται τις διάφορες διώξεις. Αυτές οι διώξεις στρέφονταν, πρώτα απ' όλα, εναντίον των κριτικών από "τα αριστερά", δηλαδή από τους Αναρχικούς. Τον Απρίλιο του 1918, το κυβερνών Κομμουνιστικό Κόμμα αποφάσισε να εξαλείψει όλες τις Αναρχικές οργανώσεις. Απροειδοποίητα, τη νύχτα της 12^{ης} Απριλίου, η Αναρχική Λέσχη της Μόσχας περικυκλώθηκε από κανόνια και από πολυβόλα και όσοι ήταν παρόντες στο κτίριο διατάχθηκαν να παραδοθούν. Ανοίχθηκε πυρ εναντίον όσων αντιστάθηκαν. Τα Γραφεία των Αναρχικών λεηλατήθηκαν και την

επόμενη μέρα απαγορεύθηκε η έκδοση του Αναρχικού τύπου.

Από τότε ο διωγμός των Αναρχικών και των οργανώσεών τους προσέλαβε ένα συστηματικό χαρακτήρα. Από τη μια μεριά, οι σύντροφοί μας χάνονταν στα πολεμικά μέτωπα, πολεμώντας την αντεπανάσταση· από την άλλη, δέχονταν την επίθεση του Μπολσεβίκικου Κράτους μέσα από τις ενέργειες των Έκτακτων Επιτροπών.

Όσο περισσότερο το κυβερνών Κόμμα απομακρυνόταν από το δρόμο που χάραξε η Οκτωβριανή Επανάσταση, τόσο πιο αποφασιστικά οδηγούνταν στην καταστολή των άλλων επαναστατικών στοιχείων και ιδιαίτερα των Αναρχικών. Το Νοέμβριο του 1918, συνελήφθησαν όλα τα μέλη του Πανρώσικου Συνεδρίου των Αναρχοσυνδικαλιστών, που γινόταν στη Μόσχα. Οι άλλες Αναρχικές οργανώσεις διαλύθηκαν και είχαν να αντιμετωπίσουν την τρομοκρατία. Εξ αιτίας της πλήρους αδυναμίας για νόμιμη δράση, ορισμένοι Αναρχικοί αποφάσισαν “να περάσουν στην παρανομία”. Κάποιοι απ’ αυτούς, σε συνεργασία με κάποιους αριστερούς Σοσιαλεπαναστάτες, κατέφυγαν στην τρομοκρατία. Στις 25 του Σεπτεμβρίου του 1919, έβαλαν μία βόμβα στο κτίριο “Λεοντέβσκι Περεουλόκ”, όπου συνεδρίαζε η Επιτροπή του Κόμματος της Μόσχας. Οι Αναρχικές οργανώσεις της Μόσχας, που δε θεωρούσαν την τρομοκρατία ως μία λύση των δυσκολιών, εξέφρασαν δημοσίως την αποδοκιμασία τους γι’ αυτές τις τακτικές της παράνομης ομάδας. Η κυβέρνηση, όμως, απάντησε με την καταστολή εναντίον όλων των Αναρχικών. Πολλά μέλη της παράνομης ομάδας εκτελέστηκαν, πολλοί Αναρχι-

κοί της Μόσχας συνελήφθησαν και στην επαρχία κατεστάλη κάθε έκφραση του Αναρχικού κινήματος. Η ανακάλυψη, κατά τη διάρκεια μιας έρευνας, Αναρχικών έργων του Κροπότκιν ή του Μπακούνιν οδηγούσε στη σύλληψη.

Μόνο στην Ουκρανία, όπου η δύναμη των Μπολσεβίκων ήταν συγκριτικά μικρή, εξ αιτίας του ευρέως διαδεδομένου εξεγερτικού αγροτικού κινήματος, του γνωστού ως Μαχνοβιτσιάνα (από το όνομα του ηγέτη του, του Αναρχικού Μάχνο), το Αναρχικό κίνημα συνέχισε, μέχρις ενός βαθμού, να είναι ενεργό. Η προέλαση του Βράνγκελ μέσα στην καρδιά της Ουκρανίας και η ανικανότητα του Κόκκινου Στρατού να τον σταματήσει, οδήγησε τον Μάχνο να αναβάλλει προσωρινά τον αγώνα του εναντίον των Μπολσεβίκων για ελεύθερα Σοβιέτ και για τον αυτοκαθορισμό των εργαζόμενων μαζών. Πρόσφερε τη βοήθειά του στους Μπολσεβίκους για να πολεμήσουν τον κοινό τους εχθρό, τον Βράνγκελ. Η προσφορά του έγινε αποδεκτή και υπήρξε μία επίσημη συμφωνία μεταξύ της Σοβιετικής Κυβέρνησης και του στρατού του Μάχνο¹⁷.

17. Εν συντομία, η στάση των Μπολσεβίκων απέναντι στο κίνημα του Μάχνο ήταν η εξής: Το καλοκαίρι του 1919, το μαχνοβίτικο κίνημα τέθηκε εκτός νόμου, με την υπ' αριθμόν 1824 διαταγή του Τρότσκι. Όσοι συλλαμβάνονταν, σκοτώνονταν επί τόπου. Τον Οκτώβριο του 1920, η μπολσεβίκικη κυβέρνηση, υπό την πίεση των δυνάμεων του Βράνγκελ, οδηγείται σε σύναψη συμφωνίας με τον Μάχνο. Όταν νικήθηκαν οι δυνάμεις του Βράνγκελ, η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση άρχισε πάλι

Ο Βράνγκελ νικήθηκε και ο στρατός του διασκορπίσθηκε και σ' αυτόν το μεγάλο στρατιωτικό θρίαμβο ο Μάχνο διαδραμάτισε ένα σημαντικότατο ρόλο. Αλλά, μετά την εκκαθάριση του Βράνγκελ, ο Μάχνο έγινε άχρηστος και επικίνδυνος για τους Μπολσεβίκους. Αποφάσισαν να τον ξεφορτωθούν, να θέσουν τέρμα στη Μαχνοβιτσιάνα και, συνακόλουθα, να ξεφορτωθούν εν γένει τους Αναρχικούς. Η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση πρόδωσε τον Μάχνο· δυνάμεις του Κόκκινου Στρατού περικύκλωσαν ύπουλα το στρατό του Μάχνο, απαιτώντας να παραδοθεί. Την ίδια στιγμή, όλοι οι αντιπρόσωποι που είχαν φθάσει στο Χάρκοβο για να συμμετέχουν στο Αναρχικό Συνέδριο, για το οποίο είχε δοθεί επίσημη άδεια, συνελήφθησαν· το ίδιο συνέβη και με τους συντρόφους που κατοικούσαν στο Χάρκοβο καθώς και με τους συντρόφους που βρισκόνταν ακόμη καθ' όδον προς το Συνέδριο.

Όμως, παρά τις προκλητικές και τρομοκρατικές τακτικές των Μπολσεβίκων εναντίον τους, οι Αναρχικοί της Ρωσίας απείχαν, καθ' όλην τη διάρκεια της περιόδου του εμφυλίου πολέμου, από κάθε προσπάθεια διαμαρτυρίας προς τους εργαζόμενους της Ευρώπης και της Αμερικής –ναι, ακόμη και προς τους εργαζόμενους της ίδιας της Ρωσίας–, φοβούμενοι ότι μία τέτοια δραστηριότητα θα μπορούσε να είναι επιζήμια για τα συμφέροντα της Ρώσικης Επανάστασης και ότι θα μπορού-

την καταστολή του μαχνοβίτικου κινήματος. Ένα από τα τηλεγραφήματα του Λένιν, όπως τα παραθέτει ο Βολίν, ήταν "Συλλάβατε όλους τους αναρχικούς και ενοχοποιείστε τους".

σε να βοηθήσει τον κοινό εχθρό, τον παγκόσμιο ιμπεριαλισμό.

Ωστόσο, μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου, η θέση των Αναρχικών έγινε ακόμη χειρότερη. Η νέα Μπολσεβίκικη πολιτική του ανοικτού συμβιβασμού με τον αστικό κόσμο έγινε σαφέστερη, περισσότερο συγκεκριμένη και ακόμη πιο έντονη στη ρήξη της με τις επαναστατικές επιδιώξεις των εργαζόμενων μαζών. Ο αγώνας εναντίον του Αναρχισμού, που μέχρι τότε συχνά καλυπτόταν πίσω από τη δικαιολογία του αγώνα εναντίον “των ληστοσυμμοριτών που εμφανίζονται ως Αναρχικοί”, έγινε τώρα ανοικτός και ευθύς πόλεμος εναντίον των ίδιων των Αναρχικών ιδεών.

Τα γεγονότα της Κροστάνδης πρόσφεραν στους Μπολσεβίκους το βολικό πρόσχημα για την πλήρη “εκκαθάριση” των Αναρχικών. Συλλήψεις, χωρίς καμία διάκριση, έλαβαν χώρα σ’ ολόκληρη τη Ρωσία. Ανεξάρτητα από την ομάδα στην οποία ανήκαν, όλοι οι γνωστοί Αναρχικοί πιάστηκαν στα δίκτυα της αστυνομίας. Μέχρι σήμερα, όλοι τους παραμένουν στη φυλακή, χωρίς να έχει απαγγελθεί εναντίον τους καμία κατηγορία. Τη νύχτα της 25^{ης} προς την 26^η Απριλίου του 1921, όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι της φυλακής Μπουτίρκα της Μόσχας, πάνω από 400, αποτελούμενοι από άτομα της δεξιάς και της αριστερής πτέρυγας των σοσιαλιστικών κομμάτων και από μέλη των Αναρχικών οργανώσεων, μεταφέρθηκαν βίαια από τη φυλακή. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, πολλοί από τους φυλακισμένους υπέστησαν την κτηνώδη βία: γυναίκες σύρονταν στις σκάλες από τα μαλλιά και ένας μεγάλος αριθμός υπέστη σοβαρούς

τραυματισμούς. Οι φυλακισμένοι χωρίστηκαν σε διάφορες ομάδες και στάλθηκαν σε φυλακές της επαρχίας. Για την παραπέρα τύχη τους δεν έχουμε κατορθώσει, μέχρι τώρα, να μάθουμε συγκεκριμένες πληροφορίες.*

Αυτή ήταν, λοιπόν, η απάντηση των Μπολσεβίκων στον επαναστατικό ενθουσιασμό και στη βαθειά πίστη, που ενέπνεαν τις μάζες, κατά την έναρξη του μεγάλου τους αγώνα για ελευθερία και δικαιοσύνη. Μία απάντηση που εκφράστηκε με την πολιτική του συμβιβασμού στο εξωτερικό και της τρομοκρατίας στο εσωτερικό.

Αυτή η πολιτική αποδείχθηκε θανατηφόρα: διέφθειρε και αποσύνθεσε την Επανάσταση, τη δηλητηρίασε, σκότωσε την ψυχή της, κατέστρεψε την ηθική και την πνευματική της σημασία. Με το δεσποτισμό της, με τον άκαμπτο και ηλίθιο πατερναλισμό της, με τη δολιότητά της που αντικατέστησε τον παλιό επαναστατικό ιδεαλισμό, με τον ασφυκτικό της φορμαλισμό και την εγκληματική της αδιαφορία για τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις των μαζών, με την άνανδρη καχυποψία και δυσπιστία απέναντι στο λαό εν γένει, η “δικτατορία του προλεταριάτου” αποκόπηκε εντελώς από τις εργαζόμενες μάζες.

Συναντώντας εμπόδια σε κάθε προσπάθεια άμεσης συμμετοχής στο δημιουργικό έργο της Επανάστασης, παρενοχλούμενο σε κάθε του βήμα, θύμα της διαρκούς

* Αυτή η μπροσούρα γράφηκε τον Ιούνιο του 1921. Από τότε κάποιοι φυλακισμένοι Αναρχικοί στη Μόσχα απελάθηκαν από τη Ρωσία, μολονότι είχαν γεννηθεί σ' αυτή τη χώρα: άλλοι εξορίστηκαν σε απομακρυσμένες περιοχές, ενώ ένας μεγάλος αριθμός παραμένει ακόμη στις φυλακές (Σημ. του Μπέρκμαν).

επίβλεψης και του ελέγχου από το Κόμμα, το προλεταριάτο συνηθίζει να θεωρεί την Επανάσταση και τη μελλοντική τύχη της ως ιδιωτική, προσωπική υπόθεση των Μπολσεβίκων. Μάταια το Κομμουνιστικό Κόμμα αναζητούσε συνεχώς νέα διατάγματα για να διατηρήσει τον έλεγχό του πάνω στη ζωή στη χώρα. Ο λαός έχει κατανοήσει το πραγματικό νόημα της δικτατορίας του Κόμματος. Γνωρίζει το στενόμυαλο και εγωϊστικό της δογματισμό, τον άνανδρο ομορτισμό της· είναι ενήμερος για την εσωτερική της φθορά και για τις ίντριγκες των παρασκηνίων.

Στη χώρα όπου, μετά από τρία χρόνια μεγάλων προσπαθειών και τρομερών και ηρωικών θυσιών, θα έπρεπε να ανθίσει το υπέροχο λουλούδι του Κομμουνισμού, αλλοίμονο, ακόμη και τα μαραμμένα μπουμπούκια του έχουν πεθάνει μέσα στη δυσπιστία, την απάθεια και το μίσος.

Έτσι, ήλθε η εποχή της επαναστατικής στασιμότητας, της επαναστατικής στείριότητας, η οποία δεν μπορεί να ξεπερασθεί με καμία πολιτική κομματική μέθοδο και που εξηγεί την ύπαρξη μιας πλήρους κοινωνικής ατροφίας.

Το τέλμα του συμβιβασμού, μέσα στο οποίο βούλιαξε η Μπολσεβίκικη δικτατορία, αποδείχθηκε θανατηφόρο για την Επανάσταση· δηλητηριάστηκε από το ολέθριό της μίσημα. Μάταια οι Μπολσεβίκοι προσπαθούν να παρουσιάσουν ως υπεύθυνο της οικονομικής κατάρρευσης της Ρωσίας τον ιμπεριαλιστικό κόσμο· μάταια προσπαθούν να αποδώσουν αυτήν την κατάρρευση στον αποκλεισμό και στις επιθέσεις της ένοπλης αντεπανάστασης. Δε βρίσκεται σ' αυτές η πραγματική πηγή της

κατάρρευσης και της διάλυσης.

Κανένας αποκλεισμός, κανένας πόλεμος της ξένης αντίδρασης δε θα μπορούσε να φοβίσει ή να νικήσει τον επαναστατημένο λαό, του οποίου ο άνευ προηγουμένου ηρωϊσμός, η αυτοθυσία και η επιμονή νίκησαν όλους τους εξωτερικούς εχθρούς. Αντιθέτως, ο εμφύλιος πόλεμος στην πραγματικότητα βοήθησε τους Μπολσεβίκους. Κράτησε ζωντανό το λαϊκό ενθουσιασμό και εξέθρεψε την ελπίδα ότι, με το τέλος του πολέμου, το κυβερνών Κομμουνιστικό Κόμμα θα εφαρμόσει τις νέες επαναστατικές αρχές και θα εξασφαλίσει στο λαό την απόλαυση των καρπών της Επανάστασης. Οι μάζες ανέμεναν με χαρά την ποθητή στιγμή της κοινωνικής και της οικονομικής ελευθερίας. Όσο παράδοξο και αν ακούγεται, η Κομμουνιστική δικτατορία δεν είχε καλύτερο σύμμαχο, που τη βοηθούσε στο ενδυνάμωμα και στην παράταση της ζωής της, από τις αντιδραστικές δυνάμεις που πολεμούσαν εναντίον της.

Ήταν μόνον ο τερματισμός των πολέμων που επέτρεψε μια ολοκληρωμένη θέαση της οικονομικής και ψυχολογικής εξαχρείωσης, στην οποία οδήγησε την επαναστατημένη χώρα η τυφλή δεσποτική πολιτική της δικτατορίας. Έγινε τότε σαφές ότι ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την Επανάσταση δε βρισκόταν στο εξωτερικό, αλλά στο **εσωτερικό** της χώρας: ένας κίνδυνος που προήλθε από την ίδια τη φύση των κοινωνικών και οικονομικών ρυθμίσεων, που χαρακτηρίζουν το παρόν “μεταβατικό στάδιο”.

Εχουμε συνειδητοποιήσει πλήρως το χουδραιοειδές σφάλμα των θεωρητικών της αστικής πολιτικής οικονο-

μίας, οι οποίοι σκοπίμως περιφρονούν τη μελέτη της οικονομικής εξέλιξης υπό μία ιστορικο-κοινωνική οπτική γωνία και βλακωδώς συγχέουν το σύστημα του Κρατικού καπιταλισμού με αυτό της σοσιαλιστικής δικτατορίας. Οι Μπολσεβίκοι έχουν μεγάλο δίκαιο όταν ισχυρίζονται ότι αυτοί οι δύο τύποι κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης είναι “διαμετρικά αντίθετοι στην ίδια την ουσία του χαρακτήρα τους”. Όμως, θα ήταν εσφαλμένος και μάταιος ο ισχυρισμός ότι η συγκεκριμένη μορφή της βιομηχανικής ζωής που εφαρμόζεται στο σημερινό Ρωσικό σύστημα της προλεταριακής δικτατορίας είναι κάτι ουσιαστικά διαφορετικό από τον Κρατικό καπιταλισμό.

Η προλεταριακή δικτατορία, όπως αυτή υπάρχει μέσα στην πραγματική ζωή της Ρωσίας, δεν είναι, υπό καμία έννοια, κάτι το διαφορετικό από τον Κρατικό καπιταλισμό.

Τα διακριτικά γνωρίσματα του τελευταίου –οι εγγενείς του κοινωνικοί ανταγωνισμοί– μόνον τυπικά έχουν καταργηθεί στη Σοβιετική Δημοκρατία. Στην πραγματικότητα, αυτοί οι ανταγωνισμοί συνεχίζουν να υπάρχουν και είναι πολύ βαθειά ριζωμένοι. Η εκμετάλλευση της εργασίας, η υποδούλωση του εργάτη και του αγρότη, η ακύρωση του πολίτη ως ανθρώπινης ύπαρξης, ως προσωπικότητας, και η υποβάθμισή του σε ένα μικροσκοπικό τμήμα του καθολικού οικονομικού μηχανισμού, που βρίσκεται υπό την κατοχή της κυβέρνησης· το σύστημα της καταναγκαστικής εργασίας και τα ποινικά του όργανα αποτελούν τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά του κρατικού καπιταλισμού.

Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά υπάρχουν, επίσης, και στο σημερινό Ρωσικό σύστημα. Θα ήταν ασυγχώρητη αφέλεια, ή ακόμη περισσότερο ασυγχώρητη υποκρισία, να ισχυρισθούμε –όπως κάνουν οι Μπολσεβίκοι θεωρητικοί, ιδιαίτερα ο Μπουχάριν– ότι η καθολική καταναγκαστική εργασία μέσα στο σύστημα της προλεταριακής δικτατορίας αποτελεί, σε αντίθεση με το σύστημα του Κρατικού Καπιταλισμού, “την αυτοοργάνωση των εργαζομένων για την επίτευξη των στόχων της εργασίας”, ότι η υπάρχουσα “επιστράτευση στη βιομηχανία ενδυναμώνει το σοσιαλισμό” και ότι “ο Κρατικός καταναγκασμός μέσα στο σύστημα της προλεταριακής δικτατορίας αποτελεί ένα μέσο για την οικοδόμηση της Κομμουνιστικής κοινωνίας”.

Ένα χρόνο πριν, στο 10^ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας, ο Τρότσκι κατακεραύνωνε την “αστική ιδέα” της αντιπαραγωγικότητας της καταναγκαστικής εργασίας. Προσπαθούσε να πείσει το ακροατήριό του ότι το κύριο πρόβλημα είναι να “προσελκύσουμε τον εργάτη μέσα στο προτσές της εργασίας όχι με τις εξωτερικές μεθόδους του καταναγκασμού, αλλά με τη χρήση εσωτερικών, ψυχολογικών μέσων”. Αλλά, όταν μίλησε για τη συγκεκριμένη εφαρμογή αυτής της αρχής, υποστήριξε ένα “πολύ σύνθετο σύστημα, που να περιλαμβάνει μεθόδους ηθικής φύσεως, όπως τη βράβευση και την τιμωρία, προκειμένου να αυξηθεί η παραγωγικότητα της εργασίας, σε συνδυασμό με τη χρησιμοποίηση της αρχής του καταναγκασμού, σύμφωνα με την οποία εμείς πρέπει να οικοδομήσουμε ολόκληρη την οικονομική ζωή”.

Το πείραμα έγινε και έδωσε εκπληκτικά αποτελέσματα. Είτε η παλιά “αστική ιδέα” αποδείχθηκε σωστή είτε ο πολύ νεανικός σοσιαλισμός, ο “εσωτερικά, ψυχολογικά καταναγκαστικός”, στάθηκε ανίσχυρος να “προσελκύσει τον εργάτη στο προτσές της παραγωγής” με τις βραβεύσεις, τις τιμηρίες, κ.λ.π., εν πάσει περιπτώσει ο εργάτης δεν παγιδεύθηκε στη δολοφονική φόρμουλα του “ψυχολογικού καταναγκασμού”. Προφανώς, η ιδεολογία και η πρακτική του Μπολσεβικισμού έπεισαν τους εργαζόμενους ότι οι κοινωνικο-οικονομικές ιδέες των Μπολσεβίκων αποτελούν ένα ακόμη βήμα προς μία μεγαλύτερη εκμετάλλευση της εργασίας. Διότι ο Μπολσεβικισμός, μακράν του να προστατεύει τη χώρα από την καταστροφή και να βελτιώνει, με οποιονδήποτε τρόπο, τις συνθήκες ζωής των μαζών, προσπαθεί να μετατρέψει το χθελινό δουλοπάροικο σε σκέτο σκλάβο. Το πόσο λίγο το Κομμουνιστικό Κόμμα ενδιαφερόταν για την ευημερία των εργατών φαίνεται από τη δήλωση ενός επιφανούς Κομμουνιστή αντιπροσώπου στο 10^ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος: “Μέχρι τώρα, η Σοβιετική πολιτική έχει χαρακτηριστεί από την πλήρη απουσία κάθε σχεδιασμού για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των εργαζομένων”. Και συνεχίζει: “Ό,τι έχει γίνει στο τομέα αυτής της βελτίωσης έχει συμβεί τυχαία ή σπασμωδικά από τις τοπικές αρχές, που έδρασαν υπό την πίεση των ίδιων των μαζών”.

Πρόκειται, λοιπόν, για ένα σύστημα προλεταριακής δικτατορίας ή κρατικού καπιταλισμού;

Αλυσσοδεμένοι στην εργασία τους, χωρίς να έχουν το δικαίωμα να εγκαταλείψουν τη συγκεκριμένη εργασία

τους, αντιμετωπίζοντας την ποινή της φυλάκισης ή τις συνοπτικές εκτελέσεις για “εγκατάλειψη εργασίας”. ευρισκόμενοι υπό την κυριαρχία και υπό την παρακολούθηση των επιτηρητών του Κόμματος· χωρισμένοι σε καλούς και σε κακούς (σε ειδικούς τεχνίτες και σε ανειδίκευτους εργάτες) και λαμβάνοντας άνισες ποσότητες τροφίμων· πεινασμένοι και αναπαρκώς ενδεδυμένοι, στερημένοι κάθε δικαιώματος για διαμαρτυρία ή απεργία: αυτοί είναι οι σύγχρονοι προλετάριοι της Κομμουνιστικής Δικτατορίας. Δεν είναι αυτή η “αυτοοργάνωση” των εργαζομένων μαζών ένα βήμα προς τα πίσω, μία επιστροφή προς τη φεουδαρχική δουλοπαροικία ή προς τη νέγρικη σκλαβιά; Είναι το χέρι του εκτελεστή του Κομμουνιστικού Κράτους λιγότερο αδίστακτο από το μαστίγιο του αφεντικού της φυτείας; Μόνον ο σχολαστικισμός ή ο τυφλός φανατισμός μπορεί να διακρίνει μέσα σ’ αυτήν την πιο θλιβερή μορφή σκλαβιάς τη χειραφέτηση των εργαζομένων ή έστω και την ελάχιστη προσέγγιση προς αυτήν την κατάσταση.

Το αποκορύφωμα της τραγωδίας βρίσκεται στο ότι ο Κρατικός Σοσιαλισμός, παγιδευμένος μέσα στις αντιθέσεις του, δε θα μπορούσε να δώσει στον κόσμο τίποτε καλύτερο από την ενδυνάμωση των αρνητικών του ίδιου εκείνου συστήματος του οποίου οι ανταγωνισμοί δημιούργησαν το σοσιαλισμό.

Η δικτατορία του Κόμματος εφαρμόζει την ίδια πολιτική, σε όλες της τις λεπτομέρειες, ακόμη και απέναντι στους αγρότες. Και εδώ, επίσης, το Κράτος είναι ο καθολικός κυρίαρχος. Η ίδια πολιτική της καταναγκαστικής εργασίας, της καταπίεσης, του χαφιεδισμού και της

συστηματικής αρπαγής από τους αγρότες των καρπών του μόχθου τους· η προηγούμενη μέθοδος της επίταξης, που απογύμνωνε τους αγρότες ακόμη και από τα αναγκαία για τη ζωή τους· ή ο νεοεισαχθείς, αλλά όχι λιγότερο ληστρικός, φόρος πάνω στα είδη διατροφής· η παράλογη, τεράστια σπατάλη των ειδών διατροφής, που οφείλεται στο δυσκίνητο σύστημα του συγκεντρωτισμού και στην Μπολσεβίκικη πολιτική· η καταδίκη ολόκληρων αγροτικών περιοχών στη λιμοκτονία, στις ασθένειες και στο θάνατο· οι εκστρατείες για την επιβολή αντιποίνων, που μακελλεύουν τις αγροτικές οικογένειες με την αδιάκριτη και πλήρη ισοπέδωση των χωριών, εξ αιτίας και της παραμικρότερης αντίστασης στην αρπακτική πολιτική της Κομμουνιστικής δικτατορίας: αυτές είναι οι μέθοδοι της Μπολσεβίκικης κυβέρνησης.

Συνεπώς, ούτε η οικονομική ούτε η πολιτική εκμετάλλευση του βιομηχανικού και αγροτικού προλεταριάτου έχει σταματήσει. Μόνον οι μορφές της έχουν αλλάξει· στο παρελθόν, η εκμετάλλευση ήταν καθαρά καπιταλιστική· τώρα, έχοντας την επιγραφή της “κυβέρνησης των εργατών και των αγροτών” και βαπτισμένη σε “κομμουνιστική οικονομία”, είναι Κρατικο-Καπιταλιστική.

Αλλά, αυτό το σύγχρονο σύστημα του Κρατικού καπιταλισμού δεν είναι ολέθριο μόνον επειδή υποβιβάζει το ζωντανό άνθρωπο σε μία άψυχη μηχανή. Περιέχει και ένα άλλο, εξίσου καταστρεπτικό, στοιχείο. Από την ίδια του τη φύση είναι υπερβολικά επιθετικό. Μακράν του να καταργεί το μιλιταρισμό, υπό τη στενή σημασία του όρου, εφαρμόζει την αρχή της στρατιωτικοποίησης σε κάθε φάση της ανθρώπινης δραστηριότητας, με όλα τα

χαρακτηριστικά της μηχανικής πειθαρχίας, της αυθαίρετης εξουσίας και της καταπίεσης.

Η σοσιαλιστική στρατιωτικοποίηση δεν είναι απλώς αποδεκτή, αλλά την υπερασπίζονται και τη δικαιώνουν οι θεωρητικοί του Κόμματος. Έτσι, ο Μπουχάριν, στο έργο του “Η Οικονομία της Μεταβατικής Περιόδου”, γράφει: “Η κυβέρνηση των “εργατών”, όταν διεξάγει πόλεμο, προσπαθεί να διευρύνει και να ενισχύσει τα οικονομικά θεμέλια πάνω στα οποία στηρίζεται, δηλαδή τις σοσιαλιστικές μορφές παραγωγής. Συνεπώς, ακόμη και ένας επιθετικός επαναστατικός σοσιαλιστικός πόλεμος είναι, κατ’ αρχήν, θεμιτός”. Και πράγματι, έχουμε ήδη εξοικειωθεί με ορισμένες ιμπεριαλιστικές αξιώσεις της δικτατορίας των “εργατών”.

Έτσι, οι “αστικές προκαταλήψεις”, που πετάχθηκαν από το παράθυρο, επέστρεψαν από την πόρτα.

Είναι εμφανές ότι ο милитаризм της “εργατικής” δικτατορίας, όπως και κάθε άλλος милитаризм, οδηγεί, κατ’ ανάγκην, στο σχηματισμό ενός γιγαντιαίου μη παραγωγικού στρατού. Επιπλέον, ένας τέτοιος στρατός και τα διάφορα όργανά του πρέπει να εφοδιάζονται με τεχνικά μέσα και με τα αναγκαία για τη διαβίωσή του αγαθά, γεγονός που προσθέτει και άλλα βάρη στις πλάτες των παραγωγών, δηλαδή των εργατών και των αγροτών.

Ένα άλλος και περισσότερο βαρυσήμαντος κίνδυνος είναι η ίδια η δικτατορία. Μία δεσποτική και αδιάτακτη δικτατορία που έχει αποξενωθεί από τις εργαζόμενες μάζες, έχει καταπνίξει κάθε πρωτοβουλία και ελευθερία, έχει καταστείλει το δημιουργικό πνεύμα των ανθρώπων

εκείνων που έδωσαν στην Επανάσταση την ορμή της και έχει, αργά μα αποτελεσματικά, ενσταλάξει το δηλητήριο της στις καρδιές και στα μυαλά της Ρωσίας.

Συνεπώς, είναι η ίδια η δικτατορία που διαδίδει την αντεπανάσταση. Δεν είναι οι συνωμοσίες από το εξωτερικό ούτε οι εκστρατείες του Ντενίκιν¹⁸ και του Βράνγκελ η Δαμόκλειος σπάθη της Ρωσίας. Ο πραγματικός και μέγιστος κίνδυνος είναι η πλατειά διαδεδομένη σ' ολόκληρη τη χώρα απογοήτευση, η δυσαρέσκεια και το μίσος απέναντι στον Μπολσεβίκικο δεσποτισμό, η αντεπαναστατική στάση του λαού εν γένει, που αποτελεί γνήσιο τέκνο της ίδιας της δικτατορίας.

Ακόμη και μέσα στις γραμμές του προλεταριάτου ωριμάζει, με συνεχώς αυξανόμενη δύναμη, η διαμαρτυρία εναντίον της αντιδραστικής και βίαιης πολιτικής του Μπολσεβικισμού.

* * *

Το οργανωμένο εργατικό κίνημα της Ρωσίας αναπτύχθηκε αμέσως μετά τη Φεβρουαριανή Επανάσταση. Η δημιουργία των εργοστασιακών επιτροπών ήταν το πρώτο βήμα προς τον πραγματικό εργατικό έλεγ-

18. Ο στρατηγός Ντενίκιν κατά το τέλος του 1917 οργάνωσε στην περιοχή του Ντον, μαζί με τον Κορνίλοφ και τον Αλεξέγεφ, το στρατό των Λευκοφρουρών. Μετά τη συντριβή των λευκοφρουρών, το Μάρτιο του 1920, μεταβίβασε την αρχιστρατηγία στον Βράνγκελ και ο ίδιος κατέφυγε στην Αγγλία.

χο των ενεργειών των καπιταλιστών ιδιοκτητών. Αυτός ο έλεγχος, όμως, δεν μπορούσε να γενικευθεί χωρίς τη συνεργασία όλων των παρόμοιων επιτροπών και έτσι φθάσαμε στη δημιουργία των Γενικών Συμβουλίων των Εργοστασιακών Επιτροπών και στο Πανρώσικο Συνέδριό τους.

Με αυτόν τον τρόπο, οι εργοστασιακές επιτροπές υπήρξαν οι πρωτοπόροι του εργατικού ελέγχου της βιομηχανίας, με την προοπτική να διευθύνουν, στο εγγύς μέλλον, ολόκληρη τη βιομηχανία. Τα εργατικά συνδικάτα, από την άλλη μεριά, ανέλαβαν το έργο της βελτίωσης των συνθηκών ζωής και του πολιτιστικού περιβάλλοντος των μελών τους.

Αλλά, μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση, η κατάσταση άλλαξε. Οι συγκεντρωτικές μέθοδοι της Μπολσεβίκικης δικτατορίας διείσδυσαν και μέσα στα συνδικάτα. Η αυτονομία των εργοστασιακών επιτροπών κηρύχθηκε, τώρα, περιττή. Τα εργατικά συνδικάτα αναδιοργανώθηκαν σε επίπεδο βιομηχανίας και οι εργοστασιακές επιτροπές ευνουχίσθηκαν, μετατρέπομενες σε απλό “έμβρυο” του συνδικάτου και υποτασσόμενες εντελώς στην εξουσία των κεντρικών οργάνων. Έτσι, κάθε ανεξάρτητη δράση, κάθε πρωτοβουλία αφαιρέθηκε από τους ίδιους τους εργαζόμενους και μεταφέρθηκε στη συνδικαλιστική γραφειοκρατία. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν η πλήρης αδιαφορία των εργαζομένων για τα συνδικάτα τους και για τη μοίρα των βιομηχανιών.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα, τότε, άρχισε να γεμίζει τα εργατικά συνδικάτα με δικά του κομματικά μέλη, που κατέλαβαν τα συνδικαλιστικά γραφεία. Αυτό έγινε

εύκολα, επειδή τα άλλα πολιτικά κόμματα ήταν παράνομα και επειδή δεν υπήρχε καθόλου δημόσιος τύπος, εκτός από τις επίσημες Μπολσεβίκικες εκδόσεις. Δεν προκαλεί, λοιπόν, έκπληξη το γεγονός ότι, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα, οι Κομμουνιστές απέκτησαν μια συντριπτική πλειοψηφία μέσα σε όλες τις Περιφερειακές και τις Κεντρικές Εκτελεστικές Επιτροπές και είχαν στα χέρια τους την αποκλειστική διοίκηση των εργατικών συνδικάτων. Απέκτησαν τον κυρίαρχο ρόλο σε κάθε εργατικό σώμα, ακόμη και σε εκείνες τις οργανώσεις όπου τα μέλη τους (όπως στην Ένωση Σοβιετικών Εργαζομένων) είναι, με σαφήνεια και με δριμύτητα, αντίθετα στους Μπολσεβίκους. Κάθε φορά που ένα οποιοδήποτε συνδικάτο έδειχνε ανυπακοή, όπως, για παράδειγμα, των τυπογράφων, και αρνούσαν να ενδώσει στην “εσωτερική ψυχολογική πειθώ”, οι Κομμουνιστές επέλυαν τη δυσκολία με το απλό τέχνασμα του να θέτουν σε διαθεσιμότητα ολόκληρη τη διοίκηση του συνδικάτου.

Έχοντας αποκτήσει τον έλεγχο του πολιτικού μηχανισμού των εργατικών οργανώσεων, το Κομμουνιστικό Κόμμα σχημάτισε σε κάθε εργοστάσιο μικρές ομάδες μελών του, που αποκαλούνταν Κομμουνιστικοί “πυρήνες” και που έγιναν οι πραγματικοί κυρίαρχοι της κατάστασης. Ο Κομμουνιστικός “πυρήνας” έχει αποκτήσει τόσο μεγάλες εξουσίες ώστε η δράση της Εργοστασιακής Επιτροπής (ακόμη και αν αυτή αποτελείται από Κομμουνιστές) δεν έχει καμία ισχύ αν δεν έχει επικυρωθεί από τον “πυρήνα”. Τό ίδιο το ανώτατο όργανο του εργατικού κινήματος, το Πανρώσικο Κεντρικό Σο-

βιέτ των Εργατικών Συνδικάτων, είναι υπό τον άμεσο έλεγχο της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού Κόμματος.

Ο Λένιν και άλλοι Μπολσεβίκοι ηγέτες υποστηρίζουν ότι το εργατικό συνδικάτο πρέπει να είναι, πρώτα και κύρια, ένα “σχολείο του Κομμουνισμού”. Ο ρόλος του εργατικού συνδικάτου έχει πρακτικά περιορισθεί σ’ αυτόν ενός αυτόματου εκτελεστικού οργάνου των εντολών του κυβερνώντος Κόμματος.

Όμως, αυτή η κατάσταση των πραγμάτων έχει γίνει ανυπόφορη ακόμη και σ’ εκείνους τους εργάτες που παραμένουν ακόμη πιστοί στον Κρατικό Κομμουνισμό. Μέσα στις γραμμές του Κομμουνιστικού Κόμματος έχει αναπτυχθεί μία αντιπολιτευτική κίνηση εναντίον της στρατιωτικής κυβερνητικοποίησης των εργατικών συνδικάτων. Αυτή η καινούργια κίνηση, γνωστή ως Εργατική Αντιπολίτευση, μολονότι παραμένει πιστή στις Κομμουνιστικές της ρίζες, αναγνωρίζει την πλήρη φρίκη της απελπιστικής κατάστασης, το “αδιέξοδο” μέσα στο οποίο οι εγκληματικά ηλίθιες πολιτικές των Μπολσεβίκων έχουν οδηγήσει το Ρωσικό προλεταριάτο και την Επανάσταση.

Η Εργατική Αντιπολίτευση προσδιορίζεται από την ορθόδοξη Κομμουνίστρια Κολοντάι ως “η πρωτοπορία του προλεταριάτου, η ταξικά συνειδητοποιημένη και ενοποιημένη στη βάση των ταξικών συμφερόντων”, ως μία ομάδα που δεν “έχει αποξενωθεί από τις εργαζόμενες μάζες και δεν έχει καθεί μέσα στη γραφειοκρατία των Σοβιέτ”. Αυτή η Εργατική Αντιπολίτευση διαμαρτύρεται “εναντίον της γραφειοκρατικοποίησης, εναντίον

της διαφοροποίησης του λαού σε “ανώτερους” και σε “κατώτερους”, εναντίον της κατάχρησης της ηγεμονίας του Κόμματος και εναντίον της αλλαγμένης και παραμορφωμένης πολιτικής της κυβερνητικής κεντρικής εξουσίας. Στο έργο της ανοικοδόμησης της Κομμουνιστικής κοινωνίας, αναφέρει η Εργατική Αντιπολίτευση, “η μεγάλη δημιουργική και εποικοδομητική δύναμη του προλεταριάτου δεν μπορεί να αντικατασταθεί από το απλό έμβλημα της δικτατορίας της εργατικής τάξης, μία δικτατορία την οποία ένας επιφανής Κομμουνιστής χαρακτήρισε, στο τελευταίο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος, ως “δικτατορία της Κομματικής γραφειοκρατίας”.

Η Εργατική Αντιπολίτευση έχει πράγματι δίκαιο όταν θέτει το ερώτημα: “Είμαστε εμείς οι προλετάριοι, πράγματι, η σπονδυλική στήλη της δικτατορίας της εργατικής τάξης ή θεωρούμαστε σαν μία άβουλη αγέλη, χρήσιμη μόνο για να μεταφέρουμε στην πλάτη μας ορισμένους πολιτικούς του Κόμματος που ισχυρίζονται ότι ανοικοδομούν την οικονομική ζωή της χώρας, χωρίς το δικό μας έλεγχο και χωρίς το δημιουργικό ταξικό μας πνεύμα”;

Και αυτή η Εργατική Αντιπολίτευση, σύμφωνα με την Κολοντάι, “συνεχίζει να αναπτύσσεται, παρά την τεράστια αντίσταση που υπήρξε από την πλευρά των πιο σημαντικών ηγετών του Κόμματος, και συνεχώς κερδίζει όλο και περισσότερους οπαδούς ανάμεσα στις εργαζόμενες μάζες σ’ ολόκληρη τη Ρωσία.

Αλλά, το 10^ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας (Απρίλιος του 1921) θέτει υπό οριστική

απαγόρευση την Εργατική Αντιπολίτευση. Στο εξής, υπάρχει επίσημη καταδίκη της Εργατικής Αντιπολίτευσης, η συζήτηση των ιδεών και των αρχών της απαγορεύεται, εξαιτίας των “Αναρχοσυνδικαλιστικών της τάσεων”, σύμφωνα με μία έκφραση του ίδιου του Λένιν. Το Κομμουνιστικό Κόμμα κήρυξε τον πόλεμο στην Εργατική Αντιπολίτευση. Το Συνέδριο του Κόμματος αποφάσισε ότι “η προπαγάνδισι των αρχών της Εργατικής Αντιπολίτευσης είναι ασυμβίβαστη με την ιδιότητα του μέλους του Κομμουνιστικού Κόμματος”. Το αίτημα της μεταβίβασης της διεύθυνσης της βιομηχανίας στο προλεταριάτο κηρύχθηκε παράνομο.

• • •

Η Οκτωβριανή Επανάσταση άρχισε με το μεγάλο αγωνιστικό σύνθημα της Πρώτης Διεθνούς “Η απελευθέρωση των εργαζομένων είναι έργο δικό τους”. Όμως, είδαμε ότι, όταν παρήλθε η περίοδος της δημιουργικής καταστροφής, όταν καταστράφηκαν τα θεμέλια του Τσαρισμού και καταργήθηκε το αστικό σύστημα, το Κομμουνιστικό Κόμμα ένοιωσε αρκετά ισχυρό για να πάρει στα χέρια του ολόκληρη τη διεύθυνση της χώρας. Άρχισε να διαπαιδαγωγεί τους εργάτες στο πνεύμα ενός αυστηρότατου αυταρχισμού και σιγά-σιγά το Σοβιετικό σύστημα μετασχηματίστηκε σε ένα γραφειοκρατικό, κατασταλτικό πολιτικό μηχανισμό. Η Τρομοκρατία τέθηκε, λογικά και αναπόφευκτα, στην υπηρεσία αυτού του μηχανισμού.

Η γενική αδιαφορία, το μίσος και η πλήρης κοινωνική παράλυση ήταν τα αποτελέσματα της κυβερνητικής πορείας. Μία ατμόσφαιρα δουλικής υποταγής, μισοπτής και σιχαμερής, διαποτίζει ολόκληρη τη χώρα και καταπνίγει το ίδιο και τους καταπιεζόμενους και τους καταπιεστές.

Τι ωφελεί που ο νηφάλιος και έτοιμος για συμβιβασμούς Λένιν αρχίζει όλους τους λόγους του με την παραδοχή ότι έχουν γίνει πολλά και σοβαρά λάθη από το Κόμμα του που βρίσκεται στην εξουσία; Καμία συνάθροιση των λαθών από τον “ευφυή οπορτουνιστή”, όπως χαρακτηρίζει τον Λένιν ο Λουνατσάρσκυ¹⁹, δεν μπορεί να φοβίσει τους υπέρμαχους του Μπολσεβικισμού, που είναι ξετρελαμένοι με την πολιτική κυριαρχία του Κόμματός τους. Τα λάθη των ηγετών τους γίνονται, μέσα από την ερμηνεία των Κομμουνιστών θεωρητικών και

19. Ο παλιός επαναστάτης Λουνατσάρσκυ εξορίστηκε το 1898, απέδρασε το 1904 και κατέφυγε στην Ελβετία. Με το ξέσπασμα της Επανάστασης του 1905 γύρισε στη Ρωσία και εγκαταστάθηκε στην Πετρούπολη. Στη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, αντιστάθηκε στη λογική της υπεράσπισης της πατρίδας και κράτησε διεθνιστική στάση. Πριν τον Οκτώβριο του 1917, συνεργαζόταν με τον Τρότσκι. Εντάχθηκε στο Κόμμα των Μπολσεβίκων το 1917 και στην πρώτη κυβέρνηση των Μπολσεβίκων ανέλαβε καθήκοντα Επιτρόπου του Λαού για την Παιδεία. Συγγραφέας διαφόρων φιλολογικών συγγραμμάτων και φιλοσοφικών έργων, όπως “Σοσιαλισμός και Φιλοσοφία”, “Από τον Σπινόζα ως τον Μαρξ”, “Ο Μπαρούχ Σπινόζα και η Μπουρζουαζία”.

πολιτικών αρθογράφων, “επείγουσα αναγκαιότητα” και οι σπασμωδικές προσπάθειες για τη διόρθωση τους (είναι σαφές το παράδειγμα της πλήρους μεταστροφής στον τομέα της αγροτικής πολιτικής) χαιρετίζονται ως ενέργειες της πιο μεγάλης σοφίας, ανθρωπισμού και πίστης στις Μπολσεβίκικες αρχές.

Μάταια η Κολοντάι κραυγάζει με ανυπομονησία ότι “ο φόβος της κριτικής, που είναι εγγενής στο γραφειοκρατικό μας σύστημα, φθάνει, ορισμένες φορές, στο σημείο της γελοιότητας”. Οι Προεστοί του Κόμματος την στιγματίζουν ως αιρετική, το φυλλάδιό της “Η Εργατική Αντιπολίτευση” απαγορεύεται και ο ίδιος ο Ίλιτς (Λένιν) την “κανονίζει” με μερικές σαρκαστικές προσωπικές προσβολές. Και έτσι, ο συνδικαλιστικός “κίνδυνος” έχει δθήθεν απομακρυνθεί.

Εν τω μεταξύ, η Αντιπολίτευση αναπτύσσεται, βαθιάνει, διαδίδεται σε ολόκληρη την εργατική Ρωσία.

Πράγματι, τι θα σκεφθεί ο αμερόληπτος παρατηρητής για την ιδιάζουσα εικόνα που παρουσιάζει η Μπολσεβίκικη Ρωσία; Αναρίθμητες εργατικές απεργίες, με πάρα πολλούς εργάτες να συλλαμβάνονται και συχνά να εκτελούνται με συνοπτικές διαδικασίες: αγροτικοί ξεσηκωμοί και εξεγέρσεις και συνεχείς επαναστατικές εξεγέρσεις σε πολλά μέρη της χώρας. Δεν πρόκειται για μία τρομερά τραγική κατάσταση, για έναν αποτρόπαιο παραλογισμό; Δεν είναι η εξέγερση των εργατών και των αγροτών, όσο και αν απουσιάζει, σε ορισμένες περιπτώσεις, η ταξική συνείδηση, ένας πραγματικός πόλεμος εναντίον της κυβέρνησης των εργατών και των αγροτών, μιας κυβέρνησης που υποτίθεται ότι είναι

σάρκα εκ της σαρκός και αίμα από το αίμα τους, που είχε την εντολή να προστατεύει τα συμφέροντά τους και που θα ήταν αναγκαία μόνο στο μέτρο που θα ανταποκρινόταν στις ανάγκες και στις απαιτήσεις των εργαζόμενων μαζών;

Οι λαϊκές διαμαρτυρίες δε σταματούν. Το αντιπολιτευτικό κίνημα αναπτύσσεται και το Κόμμα για λόγους αυτοάμυνας πρέπει, από στιγμή σε στιγμή, να κατευνάσει το λαό, ακόμη και θυσιάζοντας τις αρχές του. Αλλά, όπου είναι αδύνατο να κατευνασθεί η επιθυμία για ψωμί και για ελευθερία με μερικές μικροπαραχωρήσεις, τα πεινασμένα στόματα κλείνουν με τις σφαίρες ή τις ξιφολόγχες και ο επίσημος τύπος στιγματίζει αυτούς που διαμαρτύρονται με την ατιμωτική ταμπέλα του “αντεπαναστάτη” και του προδότη που δρα εναντίον της “κυβέρνησης των εργατών και των αγροτών”.

Και τότε η Ρωσία, η Μπολσεβίκικη Ρωσία, ψυχάζει και πάλι: είναι η ψυχία του θανάτου.

Η ιστορία των τελευταίων ημερών είναι γεμάτη από φρικτά παραδείγματα μιας τέτοιας ψυχίας.

Ένα από αυτά τα παραδείγματα είναι η Κροστάνδη. Εναντίον της έχει διαπραχθεί το πιο απαίσιο έγκλημα της Κομματικής δικτατορίας, ένα έγκλημα εναντίον του προλεταριάτου, εναντίον του σοσιαλισμού, εναντίον της Επανάστασης. Ένα έγκλημα που πολλαπλασιάζεται εις το εκατονταπλάσιο από τα προμελετημένα και ύπουλα ψεύδη που διαδίδουν σε ολόκληρο τον κόσμο οι Μπολσεβίκοι.

Η μελλοντική ιστορία θα ασχοληθεί επαρκώς με αυτό το κραυγαλέο αίσχος. Εδώ, δε θα δώσουμε παρά μία

σύντομη περιγραφή των γεγονότων της Κροστάνδης.

Το Φεβρουάριο του 1921, οι εργάτες 4 εργοστασίων της Πετρούπολης κατέβηκαν σε απεργία. Είχαν να αντιμετωπίσουν έναν εξαιρετικά σκληρό χειμώνα· αυτοί και οι οικογένειές τους υπέφεραν από το κρύο, την πείνα και την εξάντληση. Ζητούσαν μία αύξηση στις μερίδες των τροφίμων, κάποια καύσιμα και ρουχισμό. Εδώ και εκεί ακουγόταν επίσης και το αίτημα για τη σύγκληση της Συντακτικής Συνέλευσης καθώς και αυτό του ελεύθερου εμπορίου. Οι απεργγοί προσπάθησαν να κάνουν μία διαδήλωση και οι αρχές έστειλαν εναντίον τους το στρατό, κυρίως τους Κουρσάντυ, τους νεαρούς Κομμουνιστές των Στρατιωτικών Σχολών.

Όταν οι ναύτες της Κροστάνδης έμαθαν τα γεγονότα της Πετρούπολης, εξέφρασαν την αλληλεγγύη τους προς τα οικονομικά και επαναστατικά αιτήματα των απεργών, αλλά αρνήθηκαν να υποστηρίξουν κάθε έκκληση για Συντακτική Συνέλευση και για ελεύθερο εμπόριο. Στις 1 του Μάρτη, οι ναύτες οργάνωσαν μία μαζική συγκέντρωση στην Κροστάνδη, όπου παρευρίσκονταν επίσης και ο Καλίιν, Πρόεδρος της Πανρωσικής Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής, και ο Κουζμίν, Διοικητής του Φρουρίου της Κροστάνδης, και ο Βασίλιεβ, Πρόεδρος του Σοβιέτ της Κροστάνδης. Η συγκέντρωση, που οργανώθηκε εν γνώσει και με την άδεια της Εκτελεστικής Επιτροπής του Σοβιέτ της Κροστάνδης, πήρε αποφάσεις που εγκρίθηκαν από τις 16.000 των ναυτών, των μελών της Φρουράς και των πολιτών της Κροστάνδης. Τα κύρια σημεία αυτών των

αποφάσεων ήταν: ελευθερία λόγου και τύπου για τα επαναστατικά κόμματα· αμνηστία στους φυλακισμένους επαναστάτες· επανεκλογή των Σοβιέτ με μυστική ψηφοφορία· καμία κυβερνητική παρέμβαση, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας.

Οι μπολσεβίικες αρχές απάντησαν σ' αυτές τις αποφάσεις, αρχίζοντας να απομακρύνουν από την πόλη τις προμήθειες των τροφίμων και των πυρομαχικών. Οι ναύτες παρεμπόδισαν αυτήν την προσπάθεια, έκλεισαν τις εισόδους προς την πόλη και συνέλαβαν ορισμένους από τους πιο απείθαρκους κομμισσάριους. Στον Καλίνιν επιτράπη να επιστρέψει στην Πετρούπολη.

Οι Μπολσεβίικες αρχές της Πετρούπολης, αμέσως μόλις έμαθαν τις αποφάσεις της Κροστάνδης, άρχισαν μία εκστρατεία ψεύδους και συκοφαντίας. Παρά το γεγονός ότι ο Ζινόβιεβ ήταν σε συνεχή τηλεφωνική επαφή με τον Προεδρεύοντα του Σοβιέτ της Κροστάνδης και είχε τη διαβεβαίωσή του ότι τα πράγματα ήταν ήσυχια και ότι οι ναύτες ήταν απασχολημένοι μόνο με τις προετοιμασίες της επανεκλογής των Σοβιέτ, ο ραδιοφωνικός σταθμός της Πετρούπολης έστειλε σε όλο τον κόσμο μηνύματα για την ύπαρξη μιας αντεπαναστατικής συνωμοσίας και μιας εξέγερσης των Λευκοφρουρών. Την ίδια στιγμή, ο Ζινόβιεβ, ο Καλίνιν και οι βοηθοί τους κατάφεραν να πείσουν το Σοβιέτ της Πετρούπολης να αποφασίσει να σταλεί ένα τηλεσίγγραφο προς τη Κροστάνδη για να παραδοθεί αμέσως και σε περίπτωση αρνήσεως οριζόταν ως ποινή ο πλήρης αφανισμός της.

Τότε, μία ομάδα γνωστών και πιστών επαναστατών της Πετρούπολης²⁰, απευθύνθηκε στον Ζινόβιεβ και στο Συμβούλιο Άμυνας, του οποίου αυτός ήταν Πρόεδρος. Του υπογράμμισαν τον αντεπαναστατικό, αντιδραστικό χαρακτήρα της πολιτικής του και το μεγάλο της κίνδυνο για την Επανάσταση. Τα αιτήματα της Κροστάνδης ήταν με σαφήνεια τοποθετημένα· ήταν εναντίον της Συντακτικής Συνέλευσης, εναντίον του ελεύθερου εμπορίου και υπέρ μιας κυβέρνησης Σοβιετικού τύπου. Αλλά, ο λαός της Κροστάνδης, όπως με ειλικρίνεια δήλωνε στο δελτίο του πληροφόρησης, δεν μπορούσε πια να ανέχεται το δεσποτισμό του Κόμματος και απαιτούσε το δικαίωμά του να εκφράζει τα παράπονά του και να επαναθεσμίσει τα ελεύθερα Σοβιέτ. Το σύνθημα του λαού της Κροστάνδης ήταν και πάλι “Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ”, το ίδιο ακριβώς με το σύνθημα του λαού και των Μπολσεβίκων του 1917. Η προσφυγή στην ένοπλη βία εναντίον της Κροστάνδης ήταν το αποκορύφωμα της αφροσύνης· ένα πραγματικά τρομερό έγκλημα. Η μόνη δίκαιη και επαναστατική λύση βρισκόταν στη συμμόρφωση με το αίτημα της Κροστάνδης (που ανακοινώθηκε τηλεφωνικά από τους ναύτες προς τον Ζινόβιεβ, αλλά αυτός δεν το μετέφερε στο Σοβιέτ) για την εκλογή μιας αμερόληπτης Επιτροπής με σκοπό να επιτευ-

20. Στο επόμενο κείμενο του Μπέρκμαν, με τίτλο “Η εξέγερση της Κροστάνδης”, παρουσιάζεται αυτή η έκκληση προς τον Ζινόβιεβ, που εστάλη την 5^η Μαρτίου του 1921 και υπογραφόταν από τους αναρχικούς: Μπέρκμαν, Γκόλντμαν, Περκούς και Πετρόβσκι.

χθεί ένας φιλικός διακανονισμός.

Αλλά, αυτή η έκκληση της ομάδας των επαναστατών της Πετρούπολης αγνοήθηκε. Πολλοί Κομμουνιστές κατάλαβαν πλήρως το πόσο μοχθηρά αντιδραστική ήταν η κυβερνητική στάση απέναντι στην Κροστάνδη, αλλά, δουλοπρεπώς εξευτελισμένοι και πθικώς ακρωτηριασμένοι από τον ιπσουϊτισμό του Κόμματος, δεν τόλμησαν να μιλήσουν και έτσι σιωπηρά συμμετείχαν στο έγκλημα.

Στις 7 του Μάρτη, ο Τρότσκυ άρχισε το βομβαρδισμό της Κροστάνδης και στις 17 το Φρούριο και η πόλη κατελήφθησαν, μετά από πολλές λυσσώδεις επιθέσεις, που οδήγησαν στην προδοσία των αρχών της Επανάστασης και σε μια τρομακτική θυσία ανθρώπινων ζωών. Έτσι, η Κροστάνδη “εκκαθαρίσθηκε” και η “αντεπαναστατική συνωμοσία” πνίγηκε στο αίμα. Η “κατάκτηση” της πόλης χαρακτηρίσθηκε από μία ανελέητη αγριότητα απέναντι στους πτημένους, μολονότι ούτε ένας από τους Κομμουνιστές, που είχαν συλληφθεί από τους ναύτες της Κροστάνδης, δεν είχε τραυματισθεί ή δολοφονηθεί. Ακόμη και πριν την κατάληψη του Φρουρίου, οι Μπολσεβίκοι εκτέλεσαν με συνοπτικές διαδικασίες πολλούς στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού, που το επαναστατικό πνεύμα και η αλληλεγγύη τους ώθησε να αρνηθούν να λάβουν μέρος στο λουτρό του αίματος.

Η “συνωμοσία” και η “νίκη” ήταν απαραίτητες για το Κομμουνιστικό Κόμμα προκειμένου να διασωθεί από την απειλούμενη εσωτερική αποσύνθεση. Ο Τρότσκυ, ο οποίος κατά τη διάρκεια της συζήτησης για το ρόλο των Εργατικών Συνδικάτων (στην κοινή συνεδρίαση

του Κομμουνιστικού Κόμματος, της Κεντρικής Εκτελεστικής Επιτροπής των Συνδικάτων και των αντιπροσώπων του 6^{ου} Συνεδρίου των Σοβιέτ, στις 30 του Δεκέμβρη του 1920) θεωρήθηκε κακό παιδί που “δεν γνωρίζει τον Μάρξ”, για άλλη μια φορά αποδείχθηκε σωτήρας της “εν κινδύνω ευρισκομένης χώρας”. Η αρμονία αποκαταστάθηκε και πάλι μέσα στο Κόμμα.

Λίγες μέρες μετά την “ένδοξη κατάκτηση” της Κροστάνδης, ο Λένιν, μιλώντας στο 10^ο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας, είπε: “Οι ναύτες δεν ήθελαν τους αντεπαναστάτες, αλλά δεν ήθελαν ούτε και εμάς”. Και –ω ειρωνεία του εκτελεστή!– στο ίδιο Συνέδριο, ο Λένιν υποστήριξε το ελεύθερο εμπόριο “σαν μία ανακούφιση”.

Στις 17 του Μάρτη, η Κομμουνιστική κυβέρνηση γιόρτασε την αιματηρή της νίκη πάνω στο προλεταριάτο της Κροστάνδης και στις 18 τίμησε τη μνήμη των μαρτύρων της Παρισινής Κομμούνας. Ωσάν να μην ήταν σαφές, για όσους είχαν μάτια και μπορούσαν να δουν, ότι το έγκλημα που διαπράχθηκε στην Κροστάνδη ήταν πολύ πιο τρομερό και πολύ πιο μεγάλο από τη σφαγή της Κομμούνας του 1871, διότι έγινε στο όνομα της Κοινωνικής Επανάστασης και της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας. Εφεξής, δίπλα στις πρόστυχες κλασικές μορφές του Θιέρσου²¹ και του Γκαλλιφέ²² προστίθενται και αυτές του Τρότσκι, του Ζινόβιεβ, του Ντυμπένκο²³ και του Τουχατσέβοκ²⁴.

21. Μετά τον Γαλλο-γερμανικό πόλεμο, ο Θιέρσος εξελέγη Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας, έχοντας αποκτήσει δι-

Αυτή είναι η θυσία των ανθρώπινων ζωών που προσφέρθηκε στον Μολώχ του Μπολσεβικισμού για να εξυπηρετήσει το γιγαντιαίο ψέμμα, που ακόμη αναπτύσσεται και διαδίδεται σε ολόκληρο τον κόσμο και που παγιδεύει τους ανθρώπους στο καταστρεπτικό δίκτυο του ψεύδους και της προδοσίας. Δεν είναι μόνον η ελευθερία και οι ζωές των πολιτών που θυσιάζονται σ' αυτόν το θεό της λάσπης ούτε απλώς η ευημερία της χώρας·

κτατορικές εξουσίες. Το 1871, κατέστειλε αιματηρά την Παρισινή Κομμούνα. Ως ιστορικός είναι γνωστός κυρίως για το έργο του "Ιστορία της Γαλλικής Επανάστασης" (10 τόμοι, 1824-1827).

22. Πρέπει να σημειώσουμε, για να φανεί η σύμπτωση των διαφόρων εθνικών αρχουσών τάξεων όταν η κοινωνική επανάσταση και η εξέγερση βρίσκονται προ των πυλών, ότι ο Γάλλος στρατηγός **Γκαλλιφέ** είχε συλληφθεί αιχμάλωτος από τους Πρώσους, κατά τη διάρκεια του Γαλλο-γερμανικού πολέμου του 1870-1871. Και όμως, απελευθερώθηκε, το Μάρτιο του 1871, για να καταπολεμήσει την Παρισινή Κομμούνα. Έχει μείνει γνωστός στην ιστορία για την ασυνήθιστη ωμότητα που έδειξε απέναντι στους Κομμουνάριους.

23. Μετά την Επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1917, ο **Ντυμπένκο** εξελέγη Πρόεδρος του Ναυτικού Σοβιέτ της Βαλτικής. Το 1921, συμμετείχε στην μπολσεβίκικη επιχείρηση καταστολής της Κροστάνδης ως διοικητής μίας Μεραρχίας. Το 1937, ήταν μέλος του Έκτακτου Στρατοδικείου που καταδίκασε τον Τουχατσέβσκι. Δε θα αργήσει, όμως να βρεθεί και ο ίδιος στη θέση του στρατάρχη Τουχατσέβσκι και των θυμάτων του της Κροστάνδης. Στα τέλη του ίδιου χρόνου, συνελήφθη από την

είναι οι σοσιαλιστικές ιδέες και η μοίρα της Επανάστασης που καταστρέφονται.

Πολύ καιρό πριν, ο Μπακούνιν έγραφε: “Όλη η εξουσία του Τσάρου της Ρωσίας είναι χτισμένη πάνω σ’ ένα ψέμμα –ένα ψέμμα μέσα στη χώρα και έξω από αυτήν –ένα κολοσσιαίο και πανούργο σύστημα ψεύδους που ίσως ποτέ πριν δεν υπήρξε όμοιό του σ’ ολόκληρη την ιστορία του ανθρώπου”.

Αλλά, καί τώρα υπάρχει ακριβώς ένα τέτοιο σύστημα. Είναι το σύστημα του Κρατικού Κομμουνισμού. Το παγκόσμιο επαναστατικό προλεταριάτο πρέπει να ανοίξει τα μάτια του μπροστά στην πραγματική κατάσταση της Ρωσίας. Πρέπει να μάθει να βλέπει την τρομακτική άβυσσο, στην οποία το κυβερνών Μπολσεβίκικο Κόμμα, με την τυφλή και αιματηρή δικτατορία του, έχει οδηγήσει τη Ρωσία και τη Ρωσική Επανάσταση. Ας ακούσει το διεθνές προλεταριάτο τις φωνές των πραγματικών επα-

Ενκαθεντέ και τουρκεκίσθηκε τον Ιούλιο του 1938.

24. Αξιωματικός της Αυτοκρατορικής Φρουράς πριν την Επανάσταση, ο Τουκατσέβακν προσχώρησε, το 1918, στον Κόκκινο Στρατό. Έλαβε μέρος στην καταστολή της Κροστάνδης ως Διοικητής της 7ης Στρατιάς και ήταν αυτός που έφτιαξε το γενικό σχέδιο της επίθεσης κατά της Κροστάνδης. Το 1937, καταδικάστηκε σε θάνατο και εκτελέστηκε. Όπως γράφει ο Άρς Αλεξάνδρου στην εξαιρετη εργασία του για τα γεγονότα της Κροστάνδης (“Η εξέγερση της Κροστάνδης. Μάρτιος 1921” – τα φοβερά ντοκουμέντα, εκδόσεις “Φυτράκης”): εκτελέστηκαν επίσης η μητέρα του, η αδελφή του Σοφία και οι αδελφοί του Νικολάϊ και Αλεξάντρ”.

ναστατών, τις φωνές αυτών που ο στόχος τους δεν είναι η πολιτική κομματική εξουσία, αλλά η επιτυχία της Κοινωνικής Επανάστασης, που τη θεωρούν συνώνυμη με την ανθρώπινη αξιοπρέπεια, την ελευθερία και την κοινωνική αναγέννηση.

Ίσως το προλεταριάτο της Ευρώπης και της Αμερικής, όταν πραγματοποιήσει τη δική του Επανάσταση, να επιλέξει ένα διαφορετικό δρόμο από αυτόν που ακολουθήθηκε από τους Μπολσεβίκους. Ο δρόμος του Μπολσεβικισμού οδηγεί στη δημιουργία ενός κοινωνικού καθεστώτος με νέους κοινωνικούς ανταγωνισμούς και με νέες κοινωνικές διακρίσεις· οδηγεί στον Κρατικό καπιταλισμό, τον οποίον μόνον οι τυφλά φανατικοί μπορούν να θεωρήσουν σαν ένα μεταβατικό στάδιο προς μία ελεύθερη κοινωνία, στην οποία θα καταργηθούν όλες οι ταξικές διαφορές.

Ο Κρατικός Κομμουνισμός, δηλαδή η σημερινή Σοβιετική κυβέρνηση, δεν είναι και δεν μπορεί ποτέ να γίνει αφετηρία για μία ελεύθερη, εθελοντική και μη εξουσιαστική Κομμουνιστική κοινωνία, διότι η ίδια η ουσία και η φύση του κυβερνητικού και καταναγκαστικού Κομμουνισμού αποκλείει μία τέτοια εξέλιξη. Η συνεχής οικονομική και πολιτική συγκεντροποίηση αυτού του καθεστώτος, η κυβερνητικοποίηση και η γραφειοκρατικοποίηση κάθε σφαίρας της ανθρώπινης δραστηριότητας, η αναπόφευκτη στρατιωτικοποίησή του και ο εξευτελισμός του ανθρώπινου πνεύματος καταστρέφουν μηχανικά κάθε σπέρμα της νέας ζωής και εξαλείφουν κάθε δημιουργική και εποικοδομητική δραστηριότητα.

Είναι η ίδια η δικτατορία του Κομμουνιστικού Κόμμα-

τος που εμποδίζει, με μεγάλη αποτελεσματικότητα, την περαιτέρω ανάπτυξη και εμβάθυνση της Επανάστασης.

Ο ιστορικός αγώνας των εργαζόμενων μαζών για ελευθερία, αναγκαστικά και αναπόφευκτα, εξελίσσεται έξω από τη σφαίρα της κυβερνητικής επιρροής. Ο αγώνας εναντίον της καταπίεσης –πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής–, εναντίον της εκμετάλλευσης του ανθρώπου από τον άνθρωπο και του ατόμου από την κυβέρνηση είναι, ταυτοχρόνως και πάντοτε, και ένας αγώνας εναντίον της κυβέρνησης ως τέτοιας. Το πολιτικό Κράτος, οποιασδήποτε μορφής, και η δημιουργική επαναστατική προσπάθεια είναι ασυμβίβαστα και αλληλοαποκλειόμενα. Κάθε επανάσταση στην πορεία της ανάπτυξής της αντιμετωπίζει το δίλημμα: να οικοδομήσει ελεύθερα, ανεξάρτητα και πέρα από κάθε κυβερνητική μέθοδο, ή να επιλέξει την κυβερνητική οδό, με όλους τους περιορισμούς και τη στασιμότητα που συνεπάγεται αυτή η οδός. Ο δρόμος της Κοινωνικής Επανάστασης, ο δρόμος της δημιουργικής αυτοδυναμίας των οργανωμένων και ενσυνείδητων μαζών, βρίσκεται προς την κατεύθυνση της μη κυβέρνησης, δηλαδή της Αναρχίας. Ούτε το Κράτος ούτε η κυβέρνηση, αλλά μόνον ο συστηματικός και συντονισμένος κοινωνικός μετασχηματισμός από τους ίδιους τους εργαζόμενους είναι αναγκαίος για τη δημιουργία μιας καινούργιας και ελεύθερης κοινωνίας. Ούτε το Κράτος ούτε οι αστυνομικές του μέθοδοι, αλλά μόνον η αλληλέγγυα συνεργασία όλων των εργαζομένων –του προλεταριάτου, των αγροτών, της επαναστατικής διάνοησης– και η αλληλοβοήθειά τους μέσα στις εθελοντικές ενώσεις θα μας απελευθε-

ρώσουν από την Κρατική προκατάληψη και θα δημιουργήσουν τη γέφυρα για το πέρασμα από τον παλιό πολιτισμό στον Ελεύθερο Κομμουνισμό. Όχι υπό τις διαταγές κάποιας κεντρικής εξουσίας, αλλά οργανικά, μέσα από την ίδια την ζωή, πρέπει να δημιουργηθεί μια σφριγηλή ομοσπονδία των ενωμένων βιομηχανικών, αγροτικών και άλλων ενώσεων που θα οργανώνονται και θα διοικούνται από τους ίδιους τους εργαζόμενους. Και τότε –και μόνον τότε– η μεγάλη επιθυμία των εργαζόμενων μαζών για κοινωνική ανοικοδόμηση θα ακουσθεί και θα αποκτήσει τα σταθερά της θεμέλια. Μόνο μία τέτοια οργάνωση της πολιτείας θα ανοίξει το δρόμο για μία πραγματικά ελεύθερη, δημιουργική και νέα ανθρωπότητα και θα αποτελέσει την πραγματική αφετηρία του μη κυβερνητικού, Αναρχικού Κομμουνισμού.

Έτσι, και μόνον έτσι, μπορούν να εξαλειφθούν πλήρως όλα τα υπολείμματα του παλιού και θνήσκοντος πολιτισμού και να απαλλαγούν το μυαλό και η καρδιά του ανθρώπου από το δηλητήριο της άγνοιας και της προκατάληψης.

Το διεθνές επαναστατικό προλεταριάτο πρέπει να ακούσει αυτή την Αναρχική φωνή, που του φωνάζει, όπως και άλλοτε, μέσα από τα βαθειά μπουντρούμια των φυλακών.

Το διεθνές προλεταριάτο πρέπει να καταλάβει τη μεγάλη τραγωδία των εργαζομένων της Ρωσίας· πρέπει να καταλάβει τη σπαραξικάρδια τραγωδία των εργατών και των αγροτών που εμποδίζει την ορμή της Επανάστασης και που τους αφήνει αβοήθητους στο σιδερένιο κλοιό ενός Κράτους που παραλύει τα πάντα. Το διεθνές

προλεταριάτο πρέπει, πριν να είναι πολύ αργά, να σπάσει αυτόν τον ασφυκτικό κλοιό.

Αν δε γίνει αυτό, τότε η Σοβιετική Ρωσία, που κάποτε υπήρξε η καρδιά της παγκόσμιας Κοινωνικής Επανάστασης, θα ξαναγίνει το λιμάνι της πιο μαύρης αντίδρασης.

* * * * *

Η ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΗΣ ΚΡΟΣΤΑΝΔΗΣ

1. Οι εργατικές αναταραχές στην Πετρούπολη

Ήταν αρχές του 1921. Η μακρά περίοδος του πολέμου, της επανάστασης και του εμφυλίου πολέμου είχε αφαιμάξει εξουθενωτικά τη Ρωσία και είχε οδηγήσει το λαό της στο χείλος της απόγνωσης. Στο τέλος, όμως, ο εμφύλιος πόλεμος τελείωσε· τα πολυάριθμα μέτωπα εκκαθαρίστηκαν, ο Βράνγκελ –η τελευταία ελπίδα της επέμβασης της Αντάντ και της Ρώσικης αντεπανάστασης– πτώθηκε και η στρατιωτική του δράση τερματίστηκε. Τώρα, ο λαός ανέμενε με βεβαιότητα τον περιορισμό του αυστηρού Μπολσεβίκικου καθεστώτος. Αναμενόταν ότι, με το τέλος του εμφυλίου πολέμου, οι Κομμουνιστές θα ανακούφιζαν το λαό από τα βάρη, θα καταργούσαν τους περιορισμούς της πολεμικής περιόδου, θα εισήγαγαν κάποιες θεμελιώδεις ελευθερίες και θα άρχιζαν την οργάνωση μιας πιο κανονικής ζωής. Αν και δεν ήταν δημοφιλής, η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση είχε την υποστήριξη των εργατών στο έργο –που τόσες φορές είχε αναγγελθεί– της οικονομικής ανοικοδόμησης της χώρας, μόλις θα σταματούσαν οι στρατιωτικές επιχειρήσεις. Ο λαός ήταν πρόθυμος να συνεργασθεί και να αφιερώσει τις δημιουργικές του δυνάμεις στην ανοικοδόμηση της κατεστραμμένης χώρας.

Δυστυχώς, αυτές οι ελπίδες ήταν καταδικασμένες να διαφευσθούν. Το Κομμουνιστικό Κράτος δεν έδειξε καμία πρόθεση να χαλαρώσει το ζυγό. Η ίδια πολιτική συνεχίσθηκε, με την στρατιωτικοποίηση της εργασίας να συνεχίζει να υποδουλώνει το λαό, να επιδεινώνει την κατάστασή του με επιπρόσθετη καταπίεση και τυραννία και να παραλύει κάθε δυνατότητα βιομηχανικής αναγέννησης. Η τελευταία ελπίδα του προλεταριάτου πέθανε: όλο και ενδυναμωνόταν η πεποίθηση ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα ενδιαφερόταν περισσότερο για τη διατήρηση της εξουσίας του παρά για τη διάσωση της Επανάστασης.

Οι εργάτες της Πετρούπολης, τα πιο επαναστατικά στοιχεία της Ρωσίας, ήταν οι πρώτοι που μίλησαν ανοικτά. Κατήγγειλαν ότι, πέρα από τις άλλες αιτίες, ο συγκεντρωτισμός, η γραφειοκρατία και η δεσποτική συμπεριφορά των μπολσεβίκων απέναντι στους αγρότες και στους εργάτες ευθύνονταν άμεσα και σε ένα μεγάλο βαθμό για την εξαθλίωση και τα βάσανα του λαού. Πολλά εργοστάσια και μεταλλουργεία της Πετρούπολης είχαν κλείσει και οι εργάτες κυριολεκτικά λιμοκτονούσαν. Κάλεσαν σε συγκεντρώσεις για να συζητηθεί η κατάσταση. Οι συγκεντρώσεις απαγορεύθηκαν από την κυβέρνηση. Το προλεταριάτο της Πετρούπολης, που αποτελούσε τον κύριο όγκο των επαναστατικών αγώνων και του οποίου οι μεγάλες θυσίες και ο ηρωισμός έσωσαν την πόλη από τον Γιουντένιτς²⁵, αγανάκτησε μ'

25. Η αποτυχημένη επιχείρηση του στρατηγού Γιουντένιτς εναντίον της Πετρούπολης έλαβε χώρα το Δεκέμβριο του 1919.

αυτές τις ενέργειες της κυβέρνησης. Το λαϊκό αίσθημα εναντίον των μεθόδων που χρησιμοποιούνταν από τους Μπολσεβίκους συνέχιζε να μεγαλώνει. Ολοένα και περισσότερες συγκεντρώσεις συγκαλούνταν που απαγορεύονταν από την Κυβέρνηση. Οι Κομμουνιστές δεν έκαναν καμία παραχώρηση προς τους εργάτες, ενώ, την ίδια στιγμή, προσφέρονταν να συμβιβασθούν με τους καπιταλιστές της Ευρώπης και της Αμερικής. Οι εργάτες ήταν αγανακτισμένοι και ξεσηκώθηκαν. Για να αναγκάσουν την κυβέρνηση να ακούσει τα αιτήματά τους, οι εργάτες κατέβηκαν σε απεργία στο καλυκοποιείο Πατρόνυϊ, στο καλυβουργείο Τρούμποτσνυϊ, στο μεταλλουργικό εργοστάσιο Μπαλτίσκη και στο καπνεργοστάσιο Λαφέρμ. Αντί να συζητήσει τα προβλήματα με τους δυσαρεστημένους εργάτες, η “Κυβέρνηση των Εργατών και των Αγροτών” συγκρότησε μία πολεμική Επιτροπή Αμύνης, με Πρόεδρο τον Ζινόβιεβ, τον πιο μιστό άνδρα της Πετρούπολης. Ο αποκάλυπτος στόχος αυτής της Επιτροπής ήταν η καταστολή του απεργιακού κινήματος.

Οι απεργίες κηρύχθηκαν στις 24 Φεβρουαρίου. Την ίδια μέρα, οι Μπολσεβίκοι έστειλαν τους κουρσάντ, τους Κομμουνιστές σπουδαστές των στρατιωτικών σχολών, για να διαλύσουν τους εργάτες που είχαν συγκεντρωθεί στη νήσο Βασιλέβσκη, την εργατική περιοχή της Πετρούπολης. Την επόμενη μέρα, στις 25 Φεβρουαρίου, οι αγανακτισμένοι εργάτες της νήσου Βασιλέβσκη επισκέφθηκαν τα εργοστάσια Αντμιράλντι και τις δεξαμενές ναυτικών επισκευών Γκαλέρναγια και παρακινούσαν τους εργάτες να διαμαρτυρηθούν μαζί τους

εναντίον της δεσποτικής συμπεριφοράς της Κυβέρνησης. Η διαδήλωση που επιχειρήθηκε από τους εργάτες διαλύθηκε από ένοπλες στρατιωτικές δυνάμεις.

Στις 26 Φεβρουαρίου, το Σοβιέτ της Πετρούπολης οργάνωσε μία σύσκεψη στην οποία ο επιφανής Κομμουνιστής Λάσεβιτς, μέλος της Επιτροπής Άμυνας και του Επαναστατικού Στρατιωτικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας, καταδίκασε το απεργιακό κίνημα με πολύ σκληρά λόγια. Τα έβαλε με τους εργάτες του χαλυβουργείου Τρούμποτσουϊ, κατηγορώντας τους με δριμύτητα ότι είναι “φιλοτομαριστές και αντεπαναστάτες” και πρότεινε να κλείσει το Χαλυβουργείο. Η Εκτελεστική Επιτροπή του Σοβιέτ της Πετρούπολης (με Πρόεδρο τον Ζινόβιεβ) αποδέχθηκε την πρόταση. Οι απεργοί του Τρούμποτσουϊ έχασαν τις εργασίες τους και αυτομάτως στερήθηκαν και τις μερίδες των τροφίμων τους.

Αυτές οι μέθοδοι της Μπολσεβίκικης Κυβέρνησης χρησιμοποιούνταν όλο και περισσότερο, με αποτέλεσμα να δημιουργούν πίκρα και ανταγωνισμό ανάμεσα στους εργάτες.

Τώρα, αρχίζουν να εμφανίζονται στους δρόμους της Πετρούπολης προκηρύξεις των εργατών. Κάποιες από αυτές προσέλαβαν ένα σαφή πολιτικό χαρακτήρα. Η πιο σημαντική, που τοιχοκολλήθηκε στην πόλη στις 27 Φεβρουαρίου, έγραφε:

“Είναι αναγκαία η πλήρης αλλαγή της πολιτικής της Κυβέρνησης. Πρώτα απ’ όλα, οι εργάτες και οι αγρότες χρειάζονται ελευθερία. Δε θέλουν να ζουν υπό τις διαταγές των Μπολσεβίκων· θέλουν να ορίσουν οι ίδιοι τις τύχες τους.”

Σύντροφοι, διαφυλάξτε την επαναστατική τάξη! Αποφασιστικά και οργανωμένα απαιτείστε:

-Απελευθέρωση από τις φυλακές όλων των σοσιαλιστών εξωκομματικών εργαζομένων.

-Κατάργηση του στρατιωτικού νόμου· ελευθερία του λόγου, του τύπου και των συγκεντρώσεων για όλους τους εργαζόμενους.

-Ελεύθερες εκλογές των εργοστασιακών επιτροπών καθώς και των αντιπροσώπων για τα συνδικάτα και για τα Σοβιέτ.

-Διοργανώστε συγκεντρώσεις, πάρτε αποφάσεις, στείλτε τους αντιπροσώπους σας στις αρχές και δραστηριοποιηθείτε για την παραγματοποίηση των αιτημάτων σας."

Η κυβέρνηση απάντησε στα αιτήματα των απεργών με πολυάριθμες συλλήψεις και με καταστολή αρκετών εργατικών οργανώσεων. Το αποτέλεσμα ήταν η λαϊκή οργή να προσλαμβάνει ένα συνεχώς μεγαλύτερο αντιπολιτευτικό χαρακτήρα: άρχισαν να ακούγονται αντιδραστικά συνθήματα. Έτσι, στις 28 Φεβρουαρίου, εμφανίσθηκε μία προκήρυξη των "Σοσιαλιστών Εργατών της περιοχής Νέβσκι", που τελείωνε με μία έκκληση για την επαναλειτουργία της Συντακτικής Συνέλευσης:

"Γνωρίζουμε ποιοί φοβούνται τη Συντακτική Συνέλευση. Είναι αυτοί που δεν μπορούν πια άλλο να ληστεύουν το λαό. Είναι αυτοί που πρέπει τώρα να λογοδοτήσουν μπροστά στους αντιπροσώπους του λαού για τις απάτες τους, τις κλοπές τους και για όλα τα εγκλήματατά τους.

Κάτω οι μισοί Κομμουνιστές!

*Κάτω η Σοβιετική Κυβέρνηση!
Ζήτω η Συντακτική Συνέλευση!”*

Εν τω μεταξύ, οι Μπολσεβίκοι συγκέντρωσαν στην Πετρούπολη μεγάλες στρατιωτικές δυνάμεις από την επαρχία και κάλεσαν στην πόλη τα πιο έμπιστά τους Κομμουνιστικά συντάγματα από το μέτωπο. Η Πετρούπολη τέθηκε υπό “έκτακτο στρατιωτικό νόμο”. Οι απεργοί κατατρομοκρατήθηκαν και οι διαμαρτυρούμενοι εργάτες συντρίφθηκαν με σιδερένια πυγμή.

2. Το κίνημα της Κροστάνδης

Οι ναύτες της Κροστάνδης ενοχλήθηκαν πολύ με τα γεγονότα της Πετρούπολης. Δεν είδαν με καλό μάτι τη σκληρή συμπεριφορά της κυβέρνησης απέναντι στους απεργούς. Γνώριζαν τα όσα είχε υποφέρει, από τις πρώτες ήδη μέρες της Επανάστασης, το επαναστατικό προλεταριάτο της Πρωτεύουσας, το πόσο ηρωικά είχε αγωνισθεί εναντίον του Γιουτνένιτς και πόσο υπομονετικά είχε υποφέρει τις στερήσεις και την εξαθλίωση. Αλλά, η Κροστάνδη δε συμμαριζόταν τα αιτήματα για την επανалаειτουργία της Συντακτικής Συνέλευσης και για τη νομιμοποίηση του ελεύθερου εμπορίου. Το πνεύμα και η δραστηριότητα των ναυτών ήταν πλήρως επαναστατικά. Ήταν οι πιο σταθεροί υποστηρικτές του Σοβιετικού συστήματος, αλλά ήταν αντίθετοι προς τη δικτατορία οποιουδήποτε κόμματος.

Το κίνημα συμπαράστασης προς τους απεργούς της Πετρούπολης πρωτοξεκίνησε από τους ναύτες των θωρηκτικών Πετροπαβλόβσκ και Σεβαστοπόλ, που το 1917 αποτελούσαν το βασικό στήριγμα των Μπολσεβίκων. Το κίνημα εξαπλώθηκε σε ολόκληρο το στόλο της Κροστάνδης και μετά στα συντάγματα του Κόκκινου Στρατού που βρίσκονταν στην περιοχή. Στις 28 Φεβρουαρίου, οι ναύτες του Πετροπαβλόβσκ πήραν μία απόφαση με την οποία συμφώνησαν και οι ναύτες του Σεβαστοπόλ. Ανάμεσα σε άλλα αιτήματα, υπήρχε και το αίτημα για ελεύθερες εκλογές στο Σοβιέτ της Κροστάνδης, καθώς η θητεία του τελευταίου επρόκειτο σε λίγο να εκπνεύσει. Την ίδια στιγμή, μία επιτροπή ναυτών στάλθηκε στην Πετρούπολη για να μάθει από κοντά την κατάσταση που επικρατούσε εκεί.

Την 1^η Μαρτίου, έγινε μία δημόσια συγκέντρωση στην Πλατεία Αγκύρας της Κροστάνδης, που διοργανώθηκε επίσημα από τα πληρώματα της Πρώτης και της Δεύτερης Μοίρας του Στόλου της Βαλτικής. 16.000 ναύτες, άνδρες του Κόκκινου Στρατού και εργάτες ήταν παρόντες στη συγκέντρωση, στην οποία προήδρευσε ο Κομμουνιστής Βασιλιεβ, Πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Σοβιέτ της Κροστάνδης. Ο Καλίνιν, Πρόεδρος της Ρωσικής Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας, και ο Κουζμίν, στρατιωτικός Κομμισσάριος του Στόλου της Βαλτικής, ήταν παρόντες και πήραν το λόγο. Πρέπει να σημειώσουμε το γεγονός -που είναι ενδεικτικό της φιλικής στάσης των ναυτών απέναντι στην Μπολσεβίκικη κυβέρνηση- ότι ο Καλίνιν, κατά την άφιξή του στην Κροστάνδη, έγινε δεκτός με στρα-

τιωτικές τιμές, μουσική και λάβαρα.

Σ' αυτήν τη συγκέντρωση, η Επιτροπή των Ναυτών, που είχε σταλεί στην Πετρούπολη στις 28 Φεβρουαρίου, έκανε την αναφορά της. Επιβεβαιώθηκαν και οι χειρότεροι φόβοι της Κροστάνδης. Το συγκεντρωμένο πλήθος αγανάκτησε ειλικρινά με τις μεθόδους που χρησιμοποιούσαν οι Κομμουνιστές για να συντρίψουν τα λογικά αιτήματα των εργατών της Πετρούπολης. Η απόφαση που ελήφθη από το πλήρωμα του Πετροπαβλόβσκ στις 28 Φεβρουαρίου υπεβλήθη τώρα και στη συγκέντρωση για να εγκριθεί. Ο Πρόεδρος Καλίνιν και ο στρατιωτικός Κομμισσάριος Κουζμίν επιτέθηκαν με σφοδρότητα εναντίον της απόφασης και κατήγγειλαν τους απεργούς της Πετρούπολης καθώς και τους ναύτες της Κροστάνδης. Όμως, τα επιχειρήματά τους απέτυχαν να πείσουν το πλήθος και έτσι η απόφαση του Πετροπαβλόβσκ έγινε δεκτή ομόφωνα. Το ιστορικό ντοκουμέντο έχει ως εξής:

Απόφαση της Γενικής Συγκέντρωσης των Πληρωμάτων της Πρώτης και της Δεύτερης Μοίρας του Στόλου της Βαλτικής, που έγινε την 1^η Μαρτίου του 1921.

Έχοντας ακούσει την Αναφορά των Αντιπροσώπων που έστειλε στην Πετρούπολη η Γενική Συγκέντρωση των Πληρωμάτων των Πλοίων για να δουν την κατάσταση που επικρατούσε εκεί, αποφασίζουμε:

1) Δεδομένου ότι τα σημερινά Σοβιέτ δεν εκφράζουν τη βούληση των εργατών και των αγροτών, να διεξαχθούν αμέσως νέες εκλογές με μυστική ψηφοφορία

και κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας να δοθεί πλήρης ελευθερία στη διάδοση ιδεών ανάμεσα στους εργάτες και στους αγρότες.

2) Να δοθεί ελευθερία λόγου και τύπου στους εργάτες και στους αγρότες, στους Αναρχικούς και στα αριστερά Σοσιαλιστικά Κόμματα.

3) Να εξασφαλισθεί η ελευθερία των συγκεντρώσεων για τα συνδικάτα και για τις οργανώσεις των αγροτών.

4) Να συγκληθεί μία εξωκομματική Συνδιάσκεψη των εργατών, των στρατιωτών του Κόκκινου Στρατού και των ναυτών της Πετρούπολης, της Κροστάνδης και της επαρχίας της Πετρούπολης, το αργότερο έως την 10^η Μαρτίου του 1921.

5) Να απελευθερωθούν όλοι οι πολιτικοί κρατούμενοι των Σοσιαλιστικών κομμάτων καθώς και όλοι οι εργάτες, οι αγρότες, οι στρατιώτες και οι ναύτες που είναι φυλακισμένοι εξ αιτίας της συμμετοχής τους στα εργατικά και αγροτικά κινήματα.

6) Να εκλεγεί μία Επιτροπή που θα εξετάσει τις περιπτώσεις αυτών που κρατούνται στις φυλακές και στα στρατόπεδα συγκεντρώσεως.

7) Να καταργηθούν όλα τα πολιτικά τμήματα, γιατί κανένα κόμμα δεν πρέπει να έχει ειδικά προνόμια ούτε να παίρνει χρηματική ενίσχυση από την Κυβέρνηση για την προπαγάνδισή των ιδεών του. Τα πολιτικά τμήματα πρέπει να αντικατασταθούν με μορφωτικές και πολιτιστικές επιτροπές, τοπικά εκλεγμένες και χρηματοδοτούμενες από την Κυβέρνηση.

8) Να καταργηθούν αμέσως όλα τα μπλόκα*.

9) Να παίρνουν όλοι όσοι εργάζονται τις ίδιες ποσότητες τροφίμων, εκτός από εκείνους που απασχολούνται σε ανθυγιεινές εργασίες.

10) Να καταργηθούν τα μαχητικά Κομμουνιστικά τμήματα σε όλες τις μονάδες του Στρατού καθώς και οι Κομμουνιστικές φρουρές στις φάμπρικες και στα εργοστάσια. Σε περίπτωση που υπάρχει ανάγκη για τέτοια τμήματα και φρουρές, πρέπει να εκλέγονται στο Στρατό από τους στρατιώτες και στα εργοστάσια από τους εργάτες.

11) Να δοθεί στους αγρότες πλήρης ελευθερία δράσης σχετικά με τη γη τους καθώς και το δικαίωμα να έχουν δικά τους ζώα, υπό τον όρο ότι θα εργάζονται μόνοι τους, χωρίς δηλαδή να απασχολούν μισθωτή εργασία

12) Να ζητήσουμε από όλες τις Στρατιωτικές μονάδες καθώς και από τους συντρόφους μας τους κουρσάντ να υποστηρίξουν τις αποφάσεις μας.

13) Να απαιτήσουμε να δοθεί από τον τύπο πλήρης δημοσιότητα των αποφάσεων μας.

* Επρόκειτο για ένοπλες μονάδες οργανωμένες από τους Μπολσεβίκους για την καταστολή του εμπορίου και την κατάσχεση τροφίμων και άλλων προϊόντων. Η ανευθυνότητα και η αυθαιρεσία των μεθόδων τους έγιναν παροιμιώδεις σε ολόκληρη τη χώρα. Η Κυβέρνηση τις κατήργησε στην Επαρχία της Πετρούπολης την παραμονή της επίθεσης εναντίον της Κροστάνδης· ήταν ένα είδος δωροδοκίας του προλεταριάτου της Πετρούπολης (Σημείωση του Μπέρκμαν).

14) Να οριστεί μία Περιοδεύουσα Επιτροπή Ελέγχου.

15) Να επιτραπεί η ατομική παραγωγή μικρής κλίμακας, από τη στιγμή που αυτή θα στηρίζεται μόνο στις δικές της δυνάμεις.

Απόφαση που ελήφθη ομόφωνα από τη Συγκέντρωση, με την αποχή από την ψηφοφορία δύο ατόμων.

*Πετριτσένκο
Πρόεδρος της Συγκέντρωσης
Περεπέλκιν
Γραμματέας*

Η απόφαση ψηφίσθηκε και από τη συντριπτική πλειοψηφία της Φρουράς της Κροστάνδης.

*Βασίλιεβ
Πρόεδρος*

Μαζύ με το σύντροφο Καλίνιν, ο Βασίλιεβ ψήφισε εναντίον της απόφασης.

Αυτή η απόφαση, στην οποία εναντιώθηκαν με πείσμα, όπως ήδη αναφέραμε, ο Καλίνιν και ο Κουζμίν, υιοθετήθηκε παρά τη διαμαρτυρία τους. Μετά τη συγκέντρωση επετράπη στον Καλίνιν να επιστρέψει στην Πετρούπολη ανενόχλητος.

Στην ίδια συγκέντρωση αποφασίσθηκε επίσης να σταλεί μία Επιτροπή στην Πετρούπολη για να εξηγήσει στους εργάτες και στη Φρουρά τα αιτήματα της Κροστάνδης και για να ζητήσει να μεταβούν κάποιοι εξω-

κομματικοί αντιπρόσωποι του προλεταριάτου της Πετρούπολης στην Κροστάνδη για να διαπιστώσουν την πραγματική κατάσταση καθώς και τα αιτήματα των ναυτών. Η Επιτροπή αυτή, που αποτελούνταν από 30 μέλη, συνελήφθηκε από τους Μπολσεβίκους στην Πετρούπολη. Ήταν το πρώτο κτύπημα της Κομμουνιστικής Κυβέρνησης εναντίον της Κροστάνδης. Η τύχη των μελών της Επιτροπής ήταν άγνωστη.

Καθώς επρόκειτο να λήξει η θητεία των μελών του Σοβιέτ της Κροστάνδης, η Συγκέντρωση αποφάσισε επίσης να συγκαλέσει στις 2 Μαρτίου μία Συνέλευση των αντιπροσώπων για να συζητήσουν τον τρόπο με τον οποίον θα οργανώνονταν οι νέες εκλογές. Η Συνέλευση θα αποτελούνταν από αντιπροσώπους των πλοίων, της φρουράς, των διάφορων Σοβιετικών υπηρεσιών, των συνδικάτων και των εργοστασίων. Κάθε οργάνωση θα έστελνε δύο αντιπροσώπους.

Η Συνέλευση έγινε στο Σπίτι της Μόρφωσης (πρώην Ναυτική Σχολή του Μηχανικού) και συμμετείχαν πάνω από 300 αντιπρόσωποι, μεταξύ των οποίων υπήρχαν και Κομμουνιστές. Τις εργασίες της Συνέλευσης άρχισε ο ναύτης Πετρισένκο και εκλέχθηκε με ανοικτή ψηφοφορία ένα πενταμελές Γραφείο (Εκτελεστική Επιτροπή). Το κύριο ζήτημα που απασχόλησε τους αντιπροσώπους ήταν οι επικείμενες νέες εκλογές να στηρίζονται πάνω σε δικαιότερες αρχές απ' ό,τι οι προηγούμενες. Η Συνέλευση επίσης επρόκειτο να δραστηριοποιηθεί στη βάση των Αποφάσεων της 1^{ης} Μαρτίου και να σκεφθεί τρόπους και μέσα για να βγει η χώρα από την απελπιστική κατάσταση που δημιούργησαν η

πείνα και η έλλειψη καυσίμων.

Το πνεύμα της Συνέλευσης ήταν πλήρως Σοβιετικό. Η Κροστάνδη απαιτούσε Σοβιέτ ελεύθερα από την παρέμβαση οποιουδήποτε πολιτικού κόμματος· ήθελε μη κομματικοποιημένα Σοβιέτ που θα εξέφραζαν αληθινά τις ανάγκες και τη βούληση των εργατών και των αγροτών. Η στάση των αντιπροσώπων ήταν εκθρική απέναντι στον αυθαίρετο ρόλο των γραφειοκρατών κομμισσάριων, αλλά φιλική απέναντι στο Κομμουνιστικό Κόμμα. Ήταν πιστοί οπαδοί του Σοβιετικού συστήματος και αναζητούσαν με ειλικρίνεια να βρουν, με μέσα φιλικά και ειρηνικά, μία επίλυση των πιεστικών προβλημάτων.

Ο Κουζμίν, στρατιωτικός Κομμισσάριος του Στόλου της Βαλτικής, ήταν ο πρώτος που μίλησε στη Συνέλευση. Ο Κουζμίν, ένας άνθρωπος με μεγάλη ενεργητικότητα αλλά με ελάχιστη κρίση, απέτυχε πλήρως να συλλάβει τη μεγάλη σημασία της στιγμής. Δεν ήταν αντίξιος των περιστάσεων· δε γνώριζε πώς να αγγίξει τις καρδιές και τα μυαλά αυτών των απλών ανθρώπων, των ναυτών και των εργατών που είχαν θυσιάσει τόσο πολλά για την Επανάσταση και που τώρα ήταν τόσο εξουθενωμένοι, σε σημείο που να βρίσκονται σε απόγνωση. Οι αντιπρόσωποι είχαν συγκεντρωθεί για να πάρουν συμβουλές από τους εκπροσώπους της Κυβέρνησης. Ο λόγος του Κουζμίν, αντίθετα, αποδείχθηκε ένας δαυλός που ρίχθηκε μέσα σε μία πυριτιδαποθήκη. Εξόργισε τη Συνέλευση, με την αλαζονεία και τη θρασυτήτά του. Αρνήθηκε την ύπαρξη εργατικών αναταραχών στην Πετρούπολη, δηλώνοντας ότι η πόλη ήταν ήσυχη και οι εργάτες ικανοποιημένοι. Εγκωμίασε τη

δράση των Κομμισσάριων, αμφισβήτησε τα επαναστατικά κίνητρα της Κροστάνδης και τους προειδοποίησε για τον Πολωνικό κίνδυνο. Ξέπεσε σε ανάξιους υπαινιγμούς και σε βροντερές απειλές. “Εάν θέλετε έναν ανοικτό πόλεμο –τελείωσε το λόγο του ο Κουζμίν– θα τον έχετε, διότι οι Κομμουνιστές δε θα παραδώσουν τα γκέμια της εξουσίας. Θα αγωνισθούν μέχρι εσχάτων”.

Αυτός ο σκαιός και προκλητικός λόγος του στρατιωτικού Κομμισσάριου του Στόλου της Βαλτικής προσέβαλε και εξόργισε τους αντιπροσώπους. Ο λόγος του Προέδρου του Σοβιέτ της Κροστάνδης, του Κομμουνιστή Βασιλιεβ, δεν προκάλεσε καμία εντύπωση· ήταν ένας άνθρωπος άχρωμος και αόριστος. Καθώς η Συνέλευση εξελισσόταν, η γενική στάση γινόταν όλο και πιο ξεκάθαρα αντιμπολσεβίκικη. Οι αντιπρόσωποι συνέχιζαν να ελπίζουν ότι θα μπορούσαν να φθάσουν σε κάποια φιλική συνεννόηση με τους εκπροσώπους της Κυβέρνησης. Αλλά, αμέσως έγινε φανερό, όπως γράφει η επίσημη αναφορά (“Ισβέστια” της Προσωρινής Επαναστατικής Επιτροπής της Κροστάνδης, 9^ο φύλλο, 11^ο Μαρτίου, 1921), ότι “δεν μπορούμε να έχουμε άλλο εμπιστοσύνη στους συντρόφους Κουζμίν και Βασιλιεβ και ότι ήταν αναγκαίο να τεθούν υπό προσωρινή κράτηση, ιδιαίτερα επειδή οι Κομμουνιστές είχαν τις αποθήκες όπλων υπό την κατοχή τους και εμείς δεν είχαμε πρόσβαση στα τηλέφωνα, επειδή οι στρατιώτες είχαν τρομοκρατηθεί από τους Κομμισσάριους, όπως φάνηκε από ένα γράμμα που διαβάσθηκε στη Συνέλευση, και επειδή οι Κομμουνιστές απαγόρευσαν κάθε συγκέντρωση στις στρατιωτικές μονάδες”.

Έτσι, ο Κουζμίν και ο Βασιλιεβ απομακρύνθηκαν από το χώρο της συγκέντρωσης και τέθηκαν υπό κράτηση. Είναι χαρακτηριστικό του πνεύματος της Συνέλευσης ότι η πρόταση να τεθούν υπό κράτηση και οι άλλοι Κομμουνιστές που ήταν παρόντες καταψηφίσθηκε από τη συντριπτική πλειοψηφία. Οι αντιπρόσωποι υποστήριξαν ότι οι Κομμουνιστές πρέπει να θεωρούνται ίσοι με τους αντιπροσώπους των άλλων οργανώσεων και να έχουν τα ίδια δικαιώματα. Η Κροστάνδη συνέχισε να προσανατολίζεται προς την εύρεση κάποιας κοινής βάσης για μία συμφωνία με το Κομμουνιστικό Κόμμα και με την Μπολσεβίκικη Κυβέρνηση.

Οι Αποφάσεις της 1^{ης} Μαρτίου διαβάσθηκαν στη Συνέλευση και εγκρίθηκαν με ενθουσιασμό. Εκείνη τη στιγμή, στη Συνέλευση επικράτησε μεγάλη αναστάτωση εξ αιτίας της ανακοίνωσης ενός αντιπροσώπου ότι οι Μπολσεβίκοι επρόκειτο να επιτεθούν εναντίον της Συνέλευσης και ότι 15 καμιόνια με στρατιώτες και Κομμουνιστές, οπλισμένους με τουφέκια και πολυβόλα, κατευθύνονταν προς το μέρος τους. *“Αυτή η πληροφορία – συνεχίζει η αναφορά της “Ισθέςτια” – δημιούργησε μία έντονη δυσaréσκεια μεταξύ των αντιπροσώπων. Η σχετική έρευνα απέδειξε σύντομα ότι η είδηση ήταν ψευδής, αλλά συνέχισαν να διαδίδονται φήμες ότι ένα σύστημα των κουρσάντου, υπό την διοίκηση του διαβόητου Τσεκίστα Ντούλκις, κατευθυνόταν ήδη προς το φρούριο Κράσανγια Γκόρκα”*. Μπροστά σ’ αυτές τις νέες εξελίξεις και λαμβάνοντας υπ’ όψιν τις απειλές του Κουζμίν και του Καλίνιν, η Συνέλευση αμέσως έθεσε το ζήτημα της οργάνωσης της άμυνας της Κροστάνδης

εναντίον της επίθεσης των Μπολσεβίκων. Υπό την πίεση του χρόνου, αποφασίσθηκε να μετατραπεί το Γραφείο της Συνέλευσης σε μία Προσωρινή Επαναστατική Επιτροπή (Π.Ε.Ε.), η οποία επιφορτίσθηκε με το έργο της διατήρησης της τάξης και της ασφάλειας της πόλης. Αυτή η Επιτροπή ανέλαβε επίσης και τις απαραίτητες προετοιμασίες για τη διεξαγωγή των νέων εκλογών για το Σοβιέτ της Κροστάνδης.

3. Η Μπολσεβίκικη συννομωσία εναντίον της Κροστάνδης

Η Πετρούπολη βρισκόταν σε μία κατάσταση μεγάλης νευρικής έντασης. Νέες απεργίες είχαν ξεσπάσει και υπήρχαν συνεχείς φήμες για εργατικές αναταραχές στη Μόσχα και για αγροτικές εξεγέρσεις στα Ανατολικά και στη Σιβηρία. Επειδή δεν υπήρχε ένας αξιόπιστος δημόσιος τύπος, ο λαός πίστευε τις πιο υπερβολικές, ακόμη και τις πιο ξεκάθαρα ψευδείς, ειδήσεις. Όλα τα βλέμματα ήταν στραμμένα προς την Κροστάνδη, αναμένοντας βαρυσήμαντες εξελίξεις.

Οι Μπολσεβίκοι, χωρίς να χάσουν χρόνο, άρχισαν να οργανώνουν την επίθεσή τους εναντίον της Κροστάνδης. Ήδη στις 2 Μαρτίου, η Κυβέρνηση εξέδωσε ένα διάταγμα, υπογεγραμμένο από τον Λένιν και τον Τρότσκι, το οποίο κατήγγειλε το κίνημα της Κροστάνδης ως μία ανταρσία εναντίον των Κομμουνιστικών αρχών. Κατηγορούσε επίσης τους ναύτες ότι είναι “όρ-

γανα των πρώην στρατηγών του Τσάρου που οργάνωσαν, μαζί με προδότες Σοσιαλ-επαναστάτες, μία αντεπαναστατική συνωμοσία εναντίον της προλεταριακής Δημοκρατίας”. Το κίνημα της Κροστάνδης για ελεύθερα Σοβιέτ χαρακτηρίστηκε από τον Λένιν και τον Τρότσκι ως “δημιούργημα της επέμβασης της Αντάντ και των Γάλλων κατασκόπων”. “Στις 28 Φεβρουαρίου -συνεχίζει το διάταγμα- οι άνδρες του Πετροπαβλόβσκ πήραν αποφάσεις με μία λογική Εκατομαυρίτικη²⁶. Εν συνεχεία, εμφανίσθηκε στη σκηνή η ομάδα του πρώην στρατηγού Κοζλόβσκ. Αυτός και 3 αξιωματικοί του, των οποίων τα ονόματα δεν έχουμε ακόμη εξακριβώσει, ανέλαβαν ανοικτά το ρόλο της ανταρσίας. Έτσι, η σημασία των πρόσφατων γεγονότων έχει γίνει ξεκάθαρη. Πίσω από τους Σοσιαλεπαναστάτες βρίσκεται πάλι ένας Τσαρικός στρατηγός. Μπροστά σε όλα αυτά, το Συμβούλιο Εργασίας και Άμυνας διατάσσει:

1) Να κηρυχθούν παράνομοι ο πρώην στρατηγός Κοζλόβσκ και οι βοηθοί του.

2) Να τεθεί υπό στρατιωτικό νόμο η Πόλη και η Επαρχία της Πετρούπολης.

3) Να αποδοθεί στην Επιτροπή Άμυνας της Πετρούπολης η ανώτατη εξουσία για ολόκληρη την Περιοχή της Πετρούπολης.

Υπήρχε πράγματι ένας πρώην στρατηγός Κοζλόβσκ

26. Ο Λένιν και ο Τρότσκι κατηγορούν τους ναύτες της Κροστάνδης για Τσαρική νοοτροπία. Οι Μαύρες Εκατονταρχίες (στα ρωσικά “Τσιόρναγια Σότνια”) ήταν ειδικά κατασταλτικά σώματα αστυνομικών και Κοζάκων του Τσαρικού καθεστώτος.

στην Κροστάνδη. Τον είχε τοποθετήσει εκεί ο Τρότσκι ως ειδικό του πυροβολικού. Δεν έπαιξε κανένα ρόλο στα γεγονότα της Κροστάνδης, αλλά οι Μπολσεβίκοι εκμεταλλεύθηκαν με επιδεξιότητα το όνομά του για να κατηγορήσουν τους ναύτες ως εκθρούς της Σοβιετικής Δημοκρατίας και το κίνημά τους ως αντεπαναστατικό. Ο επίσημος Μπολσεβίκικος τύπος άρχισε τώρα μία εκστρατεία συκοφάντησης και δυσφήμισης της Κροστάνδης ως εστίας της “συνωμοσίας των Λευκών που διευθύνεται από το Στρατηγό Κοζλόβσκι” και Κομμουνιστές προπαγανδιστές στάλθηκαν στις χαλυβουργεία και στα εργοστάσια της Πετρούπολης και της Μόσχας για να καλέσουν το προλεταριάτο “να ανασυνταχθεί για να ενισχύσει και να υπερασπίσει την Κυβέρνηση των Εργατών και των Αγροτών εναντίον της αντεπαναστατικής ανταρσίας της Κροστάνδης”.

Μακριά από το να έχουν οποιαδήποτε σχέση με στρατηγούς και με αντεπαναστάτες, οι ναύτες της Κροστάνδης αρνήθηκαν να δεχθούν ακόμη και τη βοήθεια του Σοσιαλεπαναστατικού Κόμματος. Ο ηγέτης του, ο Βίκτωρ Τσερνόβ, που τότε βρισκόταν στο Ρεβάλ, προσπάθησε να επηρεάσει τους ναύτες προς όφελος του Κόμματός του και των αιτημάτων του, αλλά δεν έλαβε καμία ενθαρρυντική απάντηση από την Προσωρινή Επαναστατική Επιτροπή (Π.Ε.Ε.). Ο Τσερνόβ έστειλε στην Κροστάνδη το παρακάτω ραδιογράφημα (δημοσιεύθηκε στο 8^ο φύλλο, το Μάιο του 1921, της εφημερίδας των Σοσιαλεπαναστατών “Επαναστατική Ρωσία”. Βλέπε, επίσης, και την Κομμουνιστική “Ισθέστια” της Μόσχας, 154^ο φύλλο, 13^ο Ιουλίου, 1922):

Ο Πρόεδρος της Συντακτικής Συνέλευσης, ο Βίκτωρ Τσερνόβ, στέλνει τους αδελφικούς του χαιρετισμούς στους ήρωες συντρόφους-ναύτες, στους άνδρες του Κόκκινου Στρατού και στους εργάτες που για τρίτη φορά μετά το 1905 συντρίβουν τον ζυγό της τυραννίας. Προσφέρομαι να βοηθήσω με άνδρες και να τροφοδοτήσω την Κροστάνδη διαμέσου των Ρωσικών συνεταιρισμών του εξωτερικού. Ενημερώστε με τι ακριβώς χρειάζεσθε και σε τι ποσότητες. Είμαι έτοιμος να έλθω προσωπικά και να προσφέρω τις δυνάμεις και το κύρος μου στην υπηρεσία της επανάστασης του λαού. Είμαι πεπεισμένος για την τελική νίκη των εργαζόμενων μαζών... Ζήτω οι πρώτοι που σήκωσαν τη σημαία της απελευθέρωσης του λαού! Κάτω ο δεσποτισμός, αριστερός και δεξιός!

Την ίδια στιγμή, το Σοσιαλεπαναστατικό Κόμμα έστειλε το παρακάτω μήνυμα προς την Κροστάνδη:

Η Σοσιαλεπαναστατική αντιπροσωπεία του εξωτερικού..., τώρα που το ποτήρι του λαϊκής οργής ξεχειλίζει, προσφέρεται να βοηθήσει με όλα τα μέσα που διαθέτει στον αγώνα για ελευθερία και λαϊκή κυβέρνηση. Ενημερώστε μας με ποιόν τρόπο θέλετε να βοηθήσουμε. Ζήτω η λαϊκή επανάσταση! Ζήτω τα ελεύθερα Σοβιέτ και η Συντακτική Συνέλευση!

Η Π.Ε.Ε. της Κροστάνδης αρνήθηκε τις προσφορές των Σοσιαλεπαναστατών. Έστειλε την παρακάτω απάντηση προς τον Βίκτωρ Τσερνόβ:

Η Π.Ε.Ε. της Κροστάνδης εκφράζει σε όλα τα αδελφιά μας που βρίσκονται στο εξωτερικό τη βαθειά της ευγνωμοσύνη και συμπάθεια. Η Π.Ε.Ε. ευχαριστεί για την προσφορά του το σύντροφο Τσερνόβ, αλλά επιφυ-

λάσσεται μέχρι να γίνουν τα πράγματα ξεκάθαρα. Εν τω μεταξύ, τα πάντα θα τεθούν υπό συζήτηση.

Πετριτσένκο
Πρόεδρος της Π.Ε.Ε.

Η Μόσχα, όμως, συνέχισε την εκστρατεία της διαστρέβλωσης. Στις 3 Μαρτίου, το Μπολσεβίικο ραδιόφωνο έστειλε το παρακάτω μήνυμα (κάποια τμήματα του μηνύματος δεν έγιναν αντιληπτά εξ αιτίας της παρεμβολής ενός άλλου σταθμού):

.... Το γεγονός ότι η ένοπλη ανταρσία του πρώην στρατηγού Κοζλόβσκι έχει οργανωθεί από τους κατασκόπους της Αντάντ –όπως πολλές παρόμοιες συνωμοσίες στο παρελθόν– αποδεικνύεται από την αστική Γαλλική εφημερίδα “Λε Ματέν”, που δύο εβδομάδες πριν από την ανταρσία του Κοζλόβσκι δημοσίευσε το παρακάτω τηλεγράφημα από το Ελσίνκι: “Μετά την πρόσφατη ανταρσία της Κροστάνδης, οι Μπολσεβίικες στρατιωτικές αρχές έχουν λάβει μέτρα για να απομονώσουν την Κροστάνδη και για να παρεμποδίσουν τους ναύτες και τους στρατιώτες της Κροστάνδης να εισέλθουν στην Πετρούπολη”.... Είναι ξεκάθαρο ότι η ανταρσία της Κροστάνδης καταστράφηκε στο Παρίσι και οργανώθηκε από τη Γαλλική Μυστική Υπηρεσία... Οι Σοσιαλεπαναστάτες, ελεγχόμενοι και κατευθυνόμενοι από το Παρίσι, προετοίμασαν το έδαφος για την ανταρσία εναντίον της Σοβιετικής Κυβέρνησης και πριν προλάβουν να τελειώσουν τις προετοιμασίες εμφανίσθηκε ο πραγματικός αρχηγός, ο Τσαρικός στρατηγός”.

Ο χαρακτήρας των αναρίθμητων μηνυμάτων που στέλνονταν από τη Μόσχα μπορεί να εκτιμηθεί από το παρακάτω ραδιογράφημα:

Τάξη και συγχία βασιλεύει στην Πετρούπολη και ακόμη και τα λίγα εργοστάσια, που εξέφρασαν πρόσφατα κατηγορίες εναντίον της Σοβιετικής Κυβέρνησης, τώρα αντιλαμβάνονται ότι όλα αυτά είναι έργο προβοκατόρων. Συνειδητοποιούν που ήθελαν να τους οδηγήσουν οι πράκτορες της Αντάντ και της αντεπαναστασης.

...Αυτή ακριβώς τη στιγμή, όταν στην Αμερική αναλαμβάνει τα Κυβερνητικά νηία ένα νέο δημοκρατικό καθεστώς και φαίνεται διατεθειμένο να αποκαταστήσει τις εμπορικές σχέσεις με τη Σοβιετική Ρωσία, η διάδοση ψευδών φημών και η οργάνωση αναταραχών στην Κροστάνδη έχουν ως μοναδικό στόχο να επηρεάσουν το νέο Αμερικάνο Πρόεδρο και να τον κάνουν να αλλάξει την πολιτική του απέναντι στη Ρωσία. Την ίδια στιγμή διεξάγεται η Διάσκεψη του Λονδίνου και η διάδοση αυτών των φημών μπορεί να επηρεάσει και την Τούρκικη αντιπροσωπεία, κάνοντάς την πιο υποχωρητική στις απαιτήσεις της Αντάντ. Η ανταρσία του πληρώματος του Πετροπαβλόβσκ είναι αναμφίβολα μέρος μιας μεγάλης συνωμοσίας που στοχεύει να δημιουργήσει αναστάτωση μέσα στη Σοβιετική Ρωσία και να υπονομεύσει τη διεθνή της θέση... Κύριοι πρωταγωνιστές αυτού του σχεδίου μέσα στη Ρωσία είναι ένας Τσαρικός στρατηγός και κάποιοι πρώην αξιωματικοί και οι ενέργειές τους υποστηρίζονται από τους Μενσεβίκους και τους Σοσιαλεπαναστάτες.

Η Επιτροπή Άμυνας της Πετρούπολης, με Πρόεδρο την Ζινόβιεβ, ανέλαβε τον πλήρη έλεγχο της Πόλης και της Επαρχίας της Πετρούπολης, που τέθηκε υπό στρατιωτικό νόμο και απαγορεύθηκαν όλες οι συγκεντρώσεις. Έκτακτα μέτρα ελήφθησαν για να προστατευθούν τα Κυβερνητικά ιδρύματα και πολυβόλα τοποθετήθηκαν στην Αστόρια, το κατειλημμένο από τον Ζινόβιεβ και άλλους υψηλόβαθμους Μπολσεβίκους ξενοδοχείο. Οι προκηρύξεις που κολλήθηκαν στους πίνακες ανακοινώσεων των δρόμων διέτασαν την άμεση επιστροφή όλων των απεργών στα εργοστάσια, απαγόρευαν τη διακοπή της εργασίας και προειδοποιούσαν το λαό να μην κάνει συγκεντρώσεις στους δρόμους. Σύμφωνα με τη διαταγή, “σε τέτοιες περιπτώσεις ο στρατός θα καταφεύγει στα όπλα. Σε περίπτωση αντίστασης, θα πυροβολεί επί τόπου”.

Η Επιτροπή Άμυνας ανέλαβε τη συστηματική “εκαθάριση της πόλης”. Πολλοί εργάτες, στρατιώτες και ναύτες, που ήταν ύποπτοι για συμπάθεια προς την Κροστάνδη, συνελήφθησαν. Όλοι οι ναύτες της Πετρούπολης και μερικά συντάγματα του Στρατού διατάχθηκαν να μεταφερθούν μακριά, με το σκεπτικό ότι ήταν “πολιτικά αναξιόπιστα”, ενώ οι οικογένειες των ναυτών της Κροστάνδης που ζούσαν στην Πετρούπολη συνελήφθησαν ως όμηροι. Η Επιτροπή Άμυνας γνωστοποίησε στην Κροστάνδη τις ενέργειές της με μία προκήρυξη που διασκορπίστηκε στην πόλη από ένα αεροπλάνο την 4^η Μαρτίου και έγραφε:

Η Επιτροπή Άμυνας διακηρύσσει ότι οι συλληφθέντες κρατούνται ως όμηροι εξ αιτίας της σύλληψης του

στρατιωτικού Κομμισσάριου του Στόλου της Βαλτικής, του Κουζμίν, του Προέδρου του Σοβιέτ της Κροστάνδης, του Βασίλιεβ, και άλλων Κομμουνιστών. Εάν οι σύντροφοί μας υποστούν και την παραμικρή βλάβη, οι όμηροι θα πληρώσουν με τη ζωή τους.

Η απάντηση της Κροστάνδης ήταν: “Δε θέλουμε την αιματοχυσία. Ούτε ένας Κομμουνιστής δεν έχει πυροβοληθεί από εμάς”.

4. Οι στόχοι της Κροστάνδης

Η Κροστάνδη ξαναγεννήθηκε. Ο επαναστατικός ενθουσιασμός ανήλθε στο επίπεδο των ημερών του Οκτώβρη, όταν ο ηρωϊσμός και η αφοσίωση των ναυτών έπαιξαν ένα τεράστιο ρόλο. Τώρα, για πρώτη φορά από τότε που το Κομμουνιστικό Κόμμα ανέλαβε τον αποκλειστικό έλεγχο της Επανάστασης και την τύχη της Ρωσίας, η Κροστάνδη αισθάνθηκε ελεύθερη. Ένα νέο πνεύμα αλληλεγγύης και αδελφότητας οδήγησε τους ναύτες, τους στρατιώτες της φρουράς, τους εργάτες των εργοστασίων και τα εξωκομματικά στοιχεία σε μία κοινή προσπάθεια για έναν κοινό στόχο. Ακόμη και οι Κομμουνιστές επηρεάστηκαν από τη συναδέλφωση ολόκληρης της πόλης και συνεργάστηκαν στην προετοιμασία των επικείμενων εκλογών για το Σοβιέτ της Κροστάνδης.

Μεταξύ των πρώτων μέτρων που έλαβε η Π.Ε.Ε. ήταν η διατήρηση της επαναστατικής τάξης στην Κροστάνδη

και η έκδοση του επίσημου οργάνου της Επιτροπής, της καθημερινής εφημερίδας "Ισβέστια". Η πρώτη της έκκληση προς το λαό της Κροστάνδης (Φύλλο 1^ο, 3^η Μαρτίου 1921) αποκαλύπτει πλήρως τη στάση και τις διαθέσεις των ναυτών. "Η Π.Ε.Ε. -γράφει- θα κάνει τα πάντα για να αποφευχθεί η αιματοχυσία. Ήδη έχει καταβάλει κάθε προσπάθεια για την οργάνωση της επαναστατικής τάξης μέσα στην πόλη, στο φρούριο και στα οχυρά. Σύντροφοι και πολίτες, μη σταματάτε τις εργασίες σας! Εργάτες, μείνετε στις μηχανές σας· ναύτες και στρατιώτες, μείνετε στις θέσεις σας. Όλοι οι υπάλληλοι των Σοβιέτ και όλες οι υπηρεσίες πρέπει να συνεχίσουν τις εργασίες τους. Η Π.Ε.Ε. σας καλεί όλους, σύντροφοι και πολίτες, να την στηρίξετε και να την βοηθήσετε. Αποστολή της είναι να οργανώσει, σε αδελφική συνεργασία μαζί σας, τις απαραίτητες συνθήκες για τη διεξαγωγή τίμιων και δίκαιων εκλογών που θα αναδείξουν το νέο Σοβιέτ".

Οι σελίδες της "Ισβέστια" εμπεριέχουν άφθονες μαρτυρίες για τη βαθειά πίστη της Π.Ε.Ε. προς το λαό της Κροστάνδης και για τις επιδιώξεις της για την ανάδειξη ελεύθερων Σοβιέτ, που τα θεωρούσε ως τον αληθινό δρόμο για την απελευθέρωση από την καταπίεση της Κομμουνιστικής γραφειοκρατίας. Στο καθημερινό της όργανο και στα ραδιοφωνικά της μηνύματα, η Π.Ε.Ε. αγανακτούσε με την Μπολσεβίικη εκστρατεία συκοφάντησης και επανειλημμένα έκανε έκκληση προς το Ρωσικό και προς το διεθνές προλεταριάτο για κατανόηση, συμπάθεια και βοήθεια. Το ραδιόφωνο, την 6^η Μαρτίου, αναγγέλλει τους βασικούς στόχους της Κροστάνδης:

Ο στόχος μας είναι δίκαιος: είμαστε υπέρ της εξουσίας των Σοβιέτ και όχι των κομμάτων. Είμαστε υπέρ των ελεύθερα εκλεγμένων αντιπροσώπων των εργαζόμενων μαζών. Τα σημερινά Σοβιέτ, τα ελεγχόμενα από το Κομμουνιστικό Κόμμα, έχουν μέχρι τώρα κωφεύσει μπροστά στις ανάγκες και στα αιτήματά μας: η μόνη απάντηση που έχουμε λάβει ήταν οι σφαίρες... Σύντροφοι! Δεν σας εξαπατούν μονάχα, αλλά και εσκεμμένα διαστρεβλώνουν την αλήθεια και καταφεύγουν στην πιο πρόστυχη συκοφαντία... Στην Κροστάνδη, όλη η εξουσία βρίσκεται αποκλειστικά στα χέρια των επαναστατημένων ναυτών, στρατιωτών και εργατών και όχι των αντεπαναστατών που καθοδηγούνται από κάποιον Κοζλόβσκι, όπως προσπαθεί να σας πείσει το ψευδόμένο ράδιο της Μόσχας... Σύντροφοι, μην αργοπορείτε! Ενωθείτε μαζί μας, ελάτε σε επαφή μαζί μας, απαιτείστε άδεια εισόδου των αντιπροσώπων σας στην Κροστάνδη. Μόνον αυτοί θα σας πουν όλη την αλήθεια και θα ξεσκεπάσουν τη σατανική συκοφαντία για το δήθεν Φινλανδικό ψωμί που παίρνουμε και για τις δήθεν προσφορές της Αντάντ.

Ζήτω η επαναστατημένη εργατιά και αγροτιά!

Ζήτω η εξουσία των ελεύθερα εκλεγμένων Σοβιέτ!

Η Π.Ε.Ε. είχε αρχικά την έδρα της πάνω στο θωρηκτό Πετροβαβλόβσκ, αλλά, μέσα σε λίγες μέρες, μετακόμισε στο "Σπίτι του Λαού", στο κέντρο της Κροστάνδης, για να βρίσκεται, όπως γράφει η "Ισθόσπα", "σε στενότερη επαφή με το λαό και για να μπορεί ο λαός

να επισκέπτεται ευκολότερα την Επιτροπή απ' ό,τι εάν αυτή βρισκόταν πάνω στο θωρηκτό". Αν και ο Κομμουνιστικός τύπος συνέχιζε τη μοχθηρή του καταγγελία εναντίον της Κροστάνδης ως "αντεπαναστατικής ανταρσίας του Στρατηγού Κοζλόβσκι", η αλήθεια ήταν ότι η Π.Ε.Ε ήταν αποκλειστικά προλεταριακή, αποτελούμενη στο μεγαλύτερο μέρος της από εργάτες με γνωστό επαναστατικό παρελθόν. Η Π.Ε.Ε αποτελούνταν από τα παρακάτω 15 μέλη:

- 1) *Πετριτσένκο*, σιτιστής στο θωρηκτό Πετροαβλόβσκ.
- 2) *Γιακοβένκο*, τηλεφωνητής στην Κροστάνδη.
- 3) *Οσόσοβ*, μηχανουργός στο θωρηκτό Σεβαστοπόλ.
- 4) *Αρχίποβ*, αρχιμηχανικός.
- 5) *Περεπέλκιν*, ηλεκτροτεχνίτης στο θωρηκτό Σεβαστοπόλ.
- 6) *Πατρούτσεβ*, αρχιηλεκτροτεχνίτης στο θωρηκτό Πετροαβλόβσκ.
- 7) *Κουπόλοβ*, νοσοκόμος
- 8) *Βερσίνιν*, ναύτης στο θωρηκτό Σεβαστοπόλ.
- 9) *Τούκιν*, εργάτης στο εργοστάσιο ηλεκτρισμού.
- 10) *Ρομανένκο*, φύλακας της δεξαμενής επισκευών.
- 11) *Ορέχιν*, καθηγητής της 3ης Τεχνικής Σχολής.
- 12) *Βαλκ*, εργάτης πριονιστηρίου.
- 13) *Παβλόβ*, εργάτης ειδικευμένος στις νάρκες.
- 14) *Μπάικοβ*, καρραγωγέας.
- 15) *Κιλγκάστ*, πλοηγός.

Χωρίς να χάσει το αίσθημα του χιούμορ, η "Ισβέστια" της Κροστάνδης σημειώνει: "Αυτοί είναι οι στρατηγοί

μας κύριοι Τρότσκι και Ζινόβιεβ, ενώ οι Μπρουσίλοβ²⁷, οι Κάμενεβ, οι Τουχατσέβσκι και άλλες εξέχουσες προσωπικότητες του Τσαρικού καθεστώτος βρίσκονται στο πλευρό σας”.

Η Π.Ε.Ε. είχε την εμπιστοσύνη όλου του πληθυσμού της Κροστάνδης. Κέρδισε το γενικό σεβασμό, καθιερώνοντας και τηρώντας σταθερά την αρχή: “ίσα δικαιώματα για όλους, προνόμια για κανέναν”. Μοιραζόταν ίση ποσότητα τροφίμων. Οι ίδιοι οι ναύτες, που κάτω από τη Μπολσεβίικη κυριαρχία έπαιρναν πολύ μεγαλύτερες ποσότητες τροφίμων από τους εργάτες, αποδέχθηκαν με ψυχοφορία να μην παίρνουν πια μεγαλύτερες ποσότητες από το μέσο πολίτη και εργάτη. Διάκριση υπήρχε μόνο για τα νοσοκομεία και για τους παιδικούς σταθμούς.

Η δίκαιη και γενναιόδωρη στάση της Π.Ε.Ε. απέναντι στα μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος στην Κροστάνδη –ελάχιστα από τα οποία είχαν συλληφθεί, παρά τις καταπίεσεις των Μπολσεβίκων και την κράτηση ως ομήρων των οικογενειών των ναυτών– κέρδισε το σεβασμό

27. Και ο Μπρουσίλοβ και ο Κάμενεβ και ο Τουχατσέβσκι είχαν στο παρελθόν υπηρετήσει σε ανώτατες θέσεις του Τσαρικού στρατού. Περίπου τον Απρίλιο του 1918, τέθηκαν στην υπηρεσία του Μπολσεβίικου κράτους και προσχώρησαν στον Κόκκινο στρατό. Για να μη δημιουργηθεί σύγχυση, πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτός ο στρατιωτικός Κάμενεβ (Κάμενεβ Σεργκέι Σεργκέγιεβιτς) δεν έχει σχέση με τον Κάμενεβ Λέβ Μπορίσοβιτς, τον επιφανή ηγέτη των μπολσεβίκων, που εκτελέστηκε το 1936, κατά τη διάρκεια των σταλινικών δικών.

ακόμη και των Κομμουνιστών. Οι σελίδες της "Ισβέστια" περιέχουν πολυάριθμες επιστολές από Κομμουνιστικές ομάδες και οργανώσεις της Κροστάνδης, που καταδικάζουν τη συμπεριφορά της Κεντρικής Κυβέρνησης και υποστηρίζουν τη στάση και τα μέτρα της Π.Ε.Ε. Πολλοί Κομμουνιστές της Κροστάνδης ανακοίνωσαν δημόσια την αποχώρησή τους από το Κόμμα ως μία διαμαρτυρία εναντίον του δεσποτισμού του και της γραφειοκρατικής διαφθοράς του. Σε πολλά φύλλα της "Ισβέστια" μπορεί να διαβάσει κανείς εκατοντάδες ονόματα Κομμουνιστών, οι οποίοι για λόγους συνείδησης ήταν αδύνατον, σύμφωνα με την έκφραση ορισμένων, να "παραμείνουν στο Κόμμα του δήμιου Τρότσκι". Οι παραιτήσεις από το Κομμουνιστικό Κόμμα σύντομα έγιναν τόσες πολλές που έμοιαζαν με γενική έξοδο.* Τα παρακάτω γράμματα, που επιλέχθηκαν τυχαία από μία μεγάλη ποσότητα, εκφράζουν με πληρότητα τα αισθήματα των Κομμουνιστών της Κροστάνδης:

(1)

Έχω συνειδητοποιήσει ότι η πολιτική του Κομμουνιστικού Κόμματος έχει οδηγήσει τη χώρα σε μία απελπιστική κατάσταση χωρίς διέξοδο. Το Κόμμα γραφειοκρατικοποιήθηκε, δε διδάχθηκε τίποτε και δε θέλει να δι-

** Η Εκτελεστική Επιτροπή του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας θεώρησε την κομματική της οργάνωση στην Κροστάνδη τόσο "διεφθαρμένη", ώστε, μετά την ήττα της Κροστάνδης, διέταξε τη διαγραφή όλων των Κομμουνιστών της Κροστάνδης (Σημείωση του Μπέρκμαν).*

δαθθεί. Αρνείται να ακούσει τη φωνή των 115 εκατομμυρίων αγροτών· δε θέλει να αποδεχθεί ότι μόνον η ελευθερία του λόγου και η ελεύθερη συμμετοχή στην ανοικοδόμηση της χώρας, μέσα από τις εκλογές για ελεύθερα Σοβιέτ, μπορούν να βγάλουν τη χώρα από το λήθαργο.

Στο εξής, δεν μπορώ να θεωρώ τον εαυτό μου μέλος του Ρωσικού Κομμουνιστικού Κόμματος. Εγκρίνω εξ ολοκλήρου την απόφαση της παλλαϊκής συγκέντρωσης της 1^{ης} Μαρτίου και θέτω τις ενέργειες και τις ικανότητές μου στη διάθεση της Π.Ε.Ε.

Χέρμαν Κανέβ

Αξιωματικός του Κόκκινου Στρατού
Γιός ενός από τους πολιτικούς εξόριστους της Δίκης των 193*

“Ισβέστια”, φύλλο 3^ο, 5^ο Μαρτίου του 1921.

(2)

Σύντροφοι! Μαθητές μου των βιομηχανικών, στρατιωτικών και ναυτικών σχολών!

Έχω ζήσει σχεδόν τριάντα χρόνια, αγαπώντας από τα βάθη της καρδιάς μου το λαό, έχω μεταδώσει, και συνεχίζω να μεταδίδω μέχρι σήμερα, τη γνώση και το φως, στο μέτρο των δυνάμεων μου, σε όλους όσους διψούσαν να τα αποκτήσουν.

* Πρόκειται για την περίφημη “Δίκη των 193”, κατά τα πρώτα χρόνια του επαναστατικού κινήματος. Άρχισε προς το τέλος του 1877 και τελείωσε τους πρώτους μήνες του 1878 (Σημείωση του Μπέρκμαν).

Η Επανάσταση του 1917 άνοιξε ένα ευρύτερο πεδίο για το έργο μου, επέκτεινε τις δραστηριότητές μου και με έκανε να αφιερωθώ με μεγαλύτερη ενεργητικότητα στην υπηρεσία του ιδανικού μου.

Το Κομμουνιστικό σύνθημα "Όλα για το λαό" με ενέπνευσε με την ευγένεια και την ομορφιά του και το Φεβρουάριο του 1920 έγινα δόκιμο μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσίας. Αλλά, η "πρώτη οβίδα" που έπεσε πάνω στον ειρηνικό πληθυσμό, πάνω στα αγαπημένα μου παιδιά, που είναι περίπου 7.000 στην Κροστάνδη, με γέμισε τρόμο, γιατί σκέφθηκα ότι μπορεί να θεωρηθώ και εγώ συνένοχη για το αίμα των αθώων που χύθηκε. Αισθάνομαι ότι δεν μπορώ πια να πιστεύω και να προπαγανδίζω μια ιδέα που ατιμάσθηκε με μία εγκληματική πράξη. Έτσι, μετά την πρώτη οβίδα, έχω παύσει να θεωρώ τον εαυτό μου μέλος του Κομμουνιστικού Κόμματος.

*Μαρία Νικολάγιεβνα Σατέλ
Δασκάλα.*

"Ισβέστια", φύλλο 6^ο, 8^ο Μαρτίου 1921.

Τέτοιες επιστολές δημοσιεύονται σχεδόν σε κάθε φύλλο της "Ισβέστια". Μία από τις πιο σημαντικές ήταν η διακήρυξη του Προσωρινού Γραφείου του Τομέα της Κροστάνδης του Κομμουνιστικού Κόμματος, που δημοσιεύθηκε στο 2^ο φύλλο της "Ισβέστια" της 4^{ης} Μαρτίου:

Είναι αναγκαίο κάθε σύντροφος του Κόμματός μας να συνειδητοποιήσει την κρισιμότητα της παρούσας φάσης.

Μην πιστεύετε τις ψευδείς φήμες ότι οι Κομμουνι-

στές τουφεκίζονται και ότι ετοιμάζονται να πάρουν τα όπλα. Αυτές οι φήμες διαδίδονται για να προκαλέσουν αιματοχυσία.

Δηλώνουμε ότι το Κόμμα μας έχει πάντοτε υπερασπισθεί, και θα συνεχίσει να υπερασπίζεται, τις κατακτήσεις της εργατικής τάξης εναντίον όλων των φανερών και των μυστικών εχθρών της εξουσίας των Σοβιέτ των εργατών και των αγροτών.

Το Προσωρινό Γραφείο του Κομμουνιστικού Κόμματος στην Κροστάνδη αναγνωρίζει την αναγκαιότητα των νέων εκλογών για την ανάδειξη του Σοβιέτ και καλεί τα μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος να λάβουν μέρος στις εκλογές.

Το Προσωρινό Γραφείο δίνει εντολή στα μέλη του Κόμματος να παραμείνουν στη θέση τους και να μην παρεμποδίσουν, με κανέναν τρόπο, ούτε να παραβιάσουν τα μέτρα της Π.Ε.Ε.

Ζήτω η εξουσία των Σοβιέτ!

Ζήτω η διεθνής ενότητα των εργατών!

*Προσωρινό Γραφείο του Τομέα της Κροστάνδης
του Κομμουνιστικού Κόμματος Ρωσίας.*

Φ. Περβούσιν.

Φ. Ηλίιν.

Α. Καμπανόβ.

Επίσης, διάφορες άλλες οργανώσεις, πολιτικές και στρατιωτικές, εξέφρασαν την αντίθεσή τους στο Μοσχοβίτικο καθεστώς και την πλήρη τους συμφωνία με τα αιτήματα των ναυτών της Κροστάνδης. Ελήφθησαν

πολλές αποφάσεις με το ίδιο περιεχόμενο από τα συντάγματα του Κόκκινου Στρατού που βρίσκονταν εν υπηρεσία στα οχυρά της Κροστάνδης. Η παρακάτω απόφαση εκφράζει το γενικό πνεύμα και τις διαθέσεις τους:

Εμείς, οι στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού του φρουρίου Κρασοαρμέτς, υποστηρίζουμε πλήρως την Π.Ε.Ε. και θα υπερασπισθούμε μέχρι τέλους την Π.Ε.Ε., τους εργάτες και τους αγρότες.

... Κανείς να μην πιστεύει τα ψεύδη των Κομμουνιστικών προκηρύξεων που ρίχνονται από τα αεροπλάνα. Εδώ στην Κροστάνδη, εμείς δεν έχουμε ούτε στρατηγούς ούτε Τσαρικούς αξιωματικούς. Η Κροστάνδη ήταν πάντοτε, και θα παραμείνει, η πόλη των εργατών και των αγροτών. Οι στρατηγοί βρίσκονται στην υπηρεσία των Κομμουνιστών.

... Αυτή τη στιγμή, όταν διακυβεύεται η τύχη της χώρας, εμείς, που έχουμε πάρει την εξουσία στα χέρια μας και που έχουμε αναθέσει τη διεύθυνση του αγώνα στην Π.Ε.Ε., δηλώνουμε προς όλες τις στρατιωτικές μονάδες και προς τους εργάτες ότι είμαστε έτοιμοι να πεθάνουμε για την ελευθερία των εργαζόμενων μαζών. Απελευθερωμένοι από τον τρίχρονο Κομμουνιστικό ζυγό και από την Κομμουνιστική τρομοκρατία, προτιμάμε να πεθάνουμε παρά να υποχωρήσουμε έστω και ένα βήμα. Ζήτω η ελεύθερη Ρωσία του εργαζόμενου λαού!

*Οι στρατιώτες του Κόκκινου Στρατού
του Οχυρού Κρασοαρμέτς
"Ισθέστια", 5^ο φύλλο, 7^η Μαρτίου του 1921.*

Η Κροστάνδη διαπνεόταν από μία φλογερή αγάπη

για μία ελεύθερη Ρωσία και από μία απεριόριστη πίστη για ελεύθερα Σοβιέτ. Πίστευε ότι θα κερδίσει την υποστήριξη ολόκληρης της Ρωσίας, και ιδιαίτερα της Πετρούπολης, και ότι έτσι θα επιτύχει την τελική απελευθέρωση της χώρας. Η εφημερίδα "Ισβέστια" της Κροστάνδης ξεχειλίζει από αυτήν την ελπίδα και διάθεση και σε πολυάριθμα άρθρα της και εκκλήσεις επιδιώκει να διασαφηνίσει τη θέση της απέναντι στους Μπολσεβίκους και την προσπάθειά της να θέσει τα θεμέλια μιας νέας και ελεύθερης ζωής για την Κροστάνδη και για ολόκληρη τη Ρωσία. Αυτή η μεγαλειώδης προσπάθεια, η σαφήνεια των κινήτρων της και ο διακαής πόθος της απελευθέρωσης ξεχωρίζουν, με έναν εντυπωσιακό τρόπο, μέσα στις σελίδες του επίσημου οργάνου της Π.Ε.Ε. της Κροστάνδης και εκφράζουν πλήρως το πνεύμα των στρατιωτών, των ναυτών και των εργατών. Στις μοχθηρές επιθέσεις του Μπολσεβίκικου τύπου, στα αισχρά ψεύδη των ειδήσεων του ραδιοφωνικού σταθμού της Μόσχας, που κατηγορούσε την Κροστάνδη ως αντεπαναστατική και ως συνωμοσία των Λευκών, η Π.Ε.Ε. απαντούσε με έναν αξιοπρεπή τρόπο. Αναδημοσίευε συχνά στην "Ισβέστια" τις δηλώσεις της Μόσχας με σκοπό να δείξει στο λαό της Κροστάνδης πόσο χαμηλά είχαν ξεπέσει οι Μπολσεβίκοι. Κάπου-κάπου οι Κομμουνιστικές μέθοδοι δημοσιεύονταν στην "Ισβέστια" και αντιμετωπίζονταν με δικαιολογημένη αγανάκτηση, όπως στο 6^ο φύλλο της 8^{ης} Μαρτίου, που είχε τον τίτλο "Εμείς και Αυτοί":

Μη γνωρίζοντας πώς να διατηρήσουν την εξουσία

που τους φεύγει από τα χέρια, οι Κομμουνιστές καταφεύγουν στις πιο πρόστυχες προβοκάτσιες. Ο αισχρός τύπος τους έχει κινητοποιήσει όλες του τις δυνάμεις για να παρακινήσει τις μάζες εναντίον μας, εμφανίζοντας το κίνημα της Κροστάνδης ως μία συνωμοσία των Λευκοφρουρών²⁸. Αυτή τη στιγμή, μία κλίκα αναίσχυτων παλιανθρώπων έχει διαδώσει σε ολόκληρη τη χώρα το σύνθημα ότι "η Κροστάνδη έχει πωληθεί στη Φιλανδία". Οι εφημερίδες τους ξερνάνε φωτιά και δηλητήριο και επειδή έχουν αποτύχει να πείσουν το προλεταριάτο ότι η Κροστάνδη βρίσκεται στα χέρια των αντεπαναστατών, προσπαθούν τώρα να εκμεταλλευθούν τα πατριωτικά αισθήματα.

Ολόκληρη η χώρα γνωρίζει από τα ραδιοφωνικά μας μηνύματα τους στόχους για τους οποίους αγωνίζονται η φρουρά και οι εργάτες της Κροστάνδης. Αλλά οι Κομμουνιστές πασχίζουν να διαστρεβλώσουν το νόημα των γεγονότων και να παραπλανήσουν έτσι τα αδέρφια μας της Πετρούπολης.

Η Πετρούπολη είναι περικυκλωμένη από τις ξιφολόγχες των κουρσάντου και από τους Κομματικούς "φρου-

28. Λευκοφρουροί ονομάζονταν όλα τα στρατιωτικά σώματα που μάχονταν για την παλινόρθωση του παλιού καθεστώτος. Πρωταρχικά, ήταν η ονομασία της αστυνομίας που συστήθηκε στη Φιλανδία το 1906 για να καταστείλει το επαναστατικό κίνημα. Το όνομα των Λευκοφρουρών προήλθε από τα λευκά περιβραχιόνια που φορούσαν. Το λευκό ήταν το σύμβολο των υποστηρικτών του "νόμου και της τάξεως", εν αντιθέσει προς το κόκκινο, το χρώμα της Επανάστασης.

ρούς” και ένας καινούργιος Τρεπόβ²⁹ ονόματι Τρότσκι δεν επιτρέπει στους αντιπροσώπους των εξωκομματικών εργατών και στρατιωτών να έλθουν στην Κροστάνδη. Φοβάται ότι στην Κροστάνδη θα μάθουν όλη την αλήθεια· ότι η αλήθεια θα σαρώσει αμέσως τους Κομμουνιστές και ότι οι ενημερωμένοι εργάτες θα πάρουν την εξουσία στα ροζιασμένα χέρια τους.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίον δε απάντησε το Σοβιέτ της Πετρούπολης σε ένα μας ραδιοφωνικό μήνυμα, με το οποίο ζητούσαμε να σταλεί στην Κροστάνδη μία αντιπροσωπεία από πραγματικά αμερόληπτους συντρόφους.

Φοβούμενοι για το τομάρι τους, οι ηγέτες των Κομμουνιστών καταπνίγουν την αλήθεια και διασπείρουν τα ελεεινά τους ψεύδη: “Οι Λευκοφρουροί βρίσκονται εν πλήρει δράσει στην Κροστάνδη”. “το προλεταριάτο της Πετρούπολης έχει πωληθεί στη Φιλανδία και στους Γάλλους κατασκόπους”. “οι Φιλανδοί έχουν ήδη οργανώσει στρατό για να επιτεθούν εναντίον της Πετρούπολης με τη βοήθεια των στασιαστών της Κροστάνδης”, και ούτω καθεξής.

29. Ο υποστράτηγος Τρεπόβ έγινε Υφυπουργός των Εσωτερικών, τον Απρίλιο του 1905. Έμεινε γνωστός για τη διαταγή που έδωσε προς το στρατό, κατά τη διάρκεια της Πανρώσικης πολιτικής απεργίας του Οκτωβρίου του 1905: “Μη ρίχνετε άσφαρες βολές και μην τσιγκουνεύεστε τις σφαίρες”. Ας αναφέρουμε ότι ο πατέρας του, ο στρατηγός Τρεπόβ, είχε πυροβοληθεί και τραυματισθεί, το 1878, από την επαναστάτρια Βέρα Ζασούλιτς, επειδή είχε δώσει διαταγή να μαστιγωθεί ο φυλακισμένος επαναστάτης Μπογκολιούμποβ.

Απέναντι σε όλα αυτά, το μόνο που μπορούμε να απαντήσουμε είναι: Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ! Κάτω τα χέρια σας από τα ελεύθερα Σοβιέτ, τα χέρια τα βαμμένα με το αίμα των μαρτύρων της ελευθερίας, που έδωσαν την ζωή τους στον αγώνα εναντίον των λευκοφρουρών, των γαιοκτημόνων και της μπουρζουαζίας!

Με απλά και σταράτα λόγια, η Κροστάνδη προσπαθούσε να εκφράσει τη βούληση του λαού, που λαχταρούσε για ελευθερία και για αυτοκαθορισμό της μοίρας του. Αισθανόταν τον εαυτό της ως την πρωτοπορία, αν μπορώ να εκφρασθώ έτσι, του προλεταριάτου της Ρωσίας στο ξεσπάσμα του για την υπεράσπιση του μεγάλου έργου, για το οποίο ο λαός είχε αγωνισθεί και υποφέρει στην Επανάσταση του Οκτώβρη. Η πίστη της Κροστάνδης στο Σοβιετικό σύστημα ήταν βαθειά και σταθερή: το περιεκτικότερο σύνθημά της ήταν: **Όλη η εξουσία στα Σοβιέτ και όχι στα κόμματα!** Αυτό ήταν το πρόγραμμά της· δεν είχε το χρόνο να το αναπτύξει ή να το θεωρητικοποιήσει. Αγωνιζόταν για την απελευθέρωση του λαού από τον Κομμουνιστικό ζυγό. Αυτός ο ανυπόφορος πλέον ζυγός οδήγησε σε μία καινούργια και αναπόφευκτη **Τρίτη Επανάσταση**. Ο δρόμος για την ελευθερία και την ειρήνη βρίσκεται στα ελεύθερα εκλεγμένα Σοβιέτ, που αποτελούν “τον ακρογωνιαίο λίθο της επανάστασης”. Οι σελίδες της “Ισθόστια” δημοσιεύουν άφθονες μαρτυρίες για την αδιάφθορη ειλικρίνεια και για την προσήλωση των ναυτών και των εργατών της Κροστάνδης καθώς και για τη συγκινητική πίστη που αυτοί είχαν στην αποστολή τους ως εγκαι-

νιαστές της Τρίτης Επανάστασης. Αυτοί οι στόχοι και αυτές οι ελπίδες διατυπώνονται στην "Ισθόστια" της 8^{ης} Μαρτίου (6^ο φύλλο), σε ένα κύριο άρθρο με τον τίτλο "Γιατί αγωνιζόμαστε;":

Με την Οκτωβριανή Επανάσταση, η εργατική τάξη είχε ελπίσει ότι θα πετύχει την απελευθέρωσή της. Το αποτέλεσμα όμως ήταν μία ακόμη μεγαλύτερη υποδούλωση της ανθρώπινης προσωπικότητας.

Η εξουσία της αστυνομικής Μοναρχίας περιήλθε στα χέρια των σφετεριστών Κομμουνιστών, οι οποίοι, αντί να δώσουν στο λαό ελευθερία, του έχουν επιβάλει το συνεχές τρόμο της Τσεκά, η οποία με τις φρικτές της μεθόδους έχει ξεπεράσει ακόμη και το αστυνομικό Τσαρικό καθεστώς... Το χειρότερο και το πιο εγκληματικό από όλα είναι η πνευματική υποδούλωση που έχουν επιβάλει οι Κομμουνιστές: έχουν εισχωρήσει ακόμη και στον εσωτερικό κόσμο των εργαζόμενων μαζών, εξαναγκάζοντας τον καθένα να σκέπτεται σύμφωνα με τις Κομμουνιστικές εντολές.

... Η Ρωσία των εργαζομένων, η πρώτη που σήκωσε την κόκκινη σημαία της χειραφέτησης των εργαζομένων, έχει πνιγεί μέσα στο αίμα των μαρτύρων της, προς μεγάλη δόξα της Κομμουνιστικής κυριαρχίας. Σ' αυτήν τη θάλασσα του αίματος, οι Κομμουνιστές έχουν καταπνίξει και όλες τις φωτεινές ελπίδες και δυνατότητες της προλεταριακής επανάστασης. Έχει τώρα καταστεί σαφές ότι το Κομμουνιστικό Κόμμα δεν είναι, όπως ισχυρίζεται, ο υπερασπιστής των εργαζόμενων μαζών. Τα συμφέροντα του προλεταριάτου του είναι ξένα. Έχο-

ντας κατακτήσει την εξουσία, οι Κομμουνιστές ζουν τώρα με το φόβο μήπως και τη χάσουν και γι' αυτό θεωρούν κάθε μέσο θεμιτό: τη συκοφαντία, την εξαπάτηση, τη βία, τη δολοφονία, τα αντίποινα εναντίον των οικογενειών των εξεγερμένων.

Έχει τεθεί όμως ένα τέλος στην αδιαμαρτύρητη υπομονή. Η χώρα, εδώ και εκεί, φεγγοβολεί από τις φωτιές της εξέγερσης, στον αγώνα εναντίον της καταπίεσης και της βίας. Οι εργατικές απεργίες έχουν πολλαπλασιασθεί, αλλά το Μπολσεβίκικο αστυνομικό καθεστώς έχει λάβει όλα τα μέτρα του εναντίον του ξεσπάσματος της αναπόφευκτης Τρίτης Επανάστασης.

Αλλά παρόλα αυτά, η επανάσταση ξέσπασε και πραγματοποιήθηκε από τις ίδιες τις εργαζόμενες μάζες. Οι Στρατηγοί του Κομμουνισμού βλέπουν ξεκάθαρα ότι είναι ο λαός που έχει ξεσηκωθεί και έχει πεισθεί πως οι Κομμουνιστές έχουν προδώσει τις ιδέες του Σοσιαλισμού. Φοβούμενοι για την ασφάλειά τους και γνωρίζοντας ότι δεν μπορούν να κρυφθούν πουθενά για να γλυτώσουν από την οργή των εργαζομένων, οι Κομμουνιστές πασχίζουν να τρομοκρατήσουν τους εξεγερμένους με τις φυλακές, τις εκτελέσεις και άλλες θηριωδίες. Αλλά η ζωή υπό την Κομμουνιστική δικτατορία έχει γίνει πιο φρικτή και από το θάνατο...

Δεν υπάρχει ενδιάμεσος δρόμος. Ή θα νικήσουμε ή θα πεθάνουμε! Η Κροστάνδη, ο τρόμος της δεξιάς και της αριστερής αντεπανάστασης, έχει δώσει το παράδειγμα. Στην Κροστάνδη, έχει λάβει χώρα μία μεγάλη επαναστατική πράξη. Εδώ, υψώθηκε η σημαία της εξέγερσης εναντίον της τρίχρονης τυραννίας και καταπίε-

σης του Κομμουνιστικού δεσποτισμού, που έχει επισκιάσει ακόμη και τους τρεις αιώνες του Μοναρχικού δεσποτισμού. Εδώ, στην Κροστάνδη, έχει τοποθετηθεί ο θεμέλιος λίθος της Τρίτης Επανάστασης, που θα συντρίψει τις τελευταίες αλυσίδες των εργατών και θα ανοίξει τη νέα και πλατειά λεωφόρο της Σοσιαλιστικής δημιουργικότητας.

Αυτή η καινούργια Επανάσταση θα ξεσπκώσει τις μάζες της Ανατολής και της Δύσης και θα χρησιμεύσει ως ένα παράδειγμα της νέας Σοσιαλιστικής ανοικοδόμησης, εν αντιθέσει με την κυβερνητική, γραφειοκρατική Κομμουνιστική "ανοικοδόμηση". Οι εργαζόμενες μάζες θα μάθουν πώς ό,τι έχει γίνει μέχρι τώρα στο όνομα των εργατών και των αγροτών δεν ήταν Σοσιαλισμός.

Έχει γίνει το πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση, χωρίς να πέσει έστω και ένας πυροβολισμός, χωρίς να χυθεί έστω και μια σταγόνα αίματος. Οι εργαζόμενοι δε χρειάζονται την αιματοχυσία, εκτός από την περίπτωση της αυτοάμυνας... Οι εργάτες και οι αγρότες βαδίζουν προς τα εμπρός: έχουν αφήσει πίσω τους τη Συντακτική Συνέλευση με το αστικό της καθεστώς καθώς επίσης και την Κομμουνιστική Κομματική δικτατορία με την Τσεκά της και τον Κρατικό της καπιταλισμό, που έχει βάλει το βρόχο γύρω από το λαιμό των εργαζομένων και απειλεί να τους στραγγαλίσει.

Η σημερινή αλλαγή στην Κροστάνδη προσφέρει στις εργαζόμενες μάζες τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν επιτέλους ελεύθερα εκλεγμένα Σοβιέτ, που θα λειτουργούν χωρίς το φόβο του Κομματικού μαστιγίου· να ανα-

διοργανώσουν τα κυβερνητικά συνδικάτα, μεταμορφώνοντάς τα σε ελεύθερες ενώσεις των αγροτών και των εργαζομένων του χεριού και του πνεύματος. Επιτέλους, έχει θραυθεί το αστυνομικό ρόπαλο του Κομμουνιστικού δεσποτισμού.

Αυτό ήταν το πρόγραμμα, αυτά ήταν τα άμεσα αιτήματα, για τα οποία η Μπολσεβίκικη κυβέρνηση άρχισε να επιτίθεται εναντίον της Κροστάνδης, στις 6.45 του απογεύματος της 7^{ης} Μαρτίου του 1921.

5. Το Μπολσεβίκικο τελεσίγραφο προς την Κροστάνδη

Η Κροστάνδη ήταν γενναιόδωρη. Δε χύθηκε ούτε μια σταγόνα αίματος, παρ' όλες τις προκλήσεις, τον αποκλεισμό της πόλης και τα κατασταλτικά μέτρα της Μπολσεβίκικης Κυβέρνησης. Η Κροστάνδη απέρριπτε με περιφρόνηση κάθε μίμηση των Κομμουνιστικών εκδικητικών μέτρων, έφθασε μάλιστα στο σημείο να προειδοποιήσει τον πληθυσμό της Κροστάνδης ότι θα έχει ευθύνες για κάθε άσχημη συμπεριφορά απέναντι στα μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος. Η Π.Ε.Ε. έκανε μία τέτοια έκκληση προς το λαό της Κροστάνδης, ακόμη και όταν η Μπολσεβίκικη Κυβέρνηση αγνόησε το αίτημα των ναυτών για την απελευθέρωση των ομήρων που συνελήφθησαν στην Πετρούπολη. Το αίτημα της Κρο-

στάνης στάλθηκε από το ραδιόφωνο προς το Σοβιέτ της Πετρούπολης και την ίδια μέρα, 7^η Μαρτίου, δημοσιεύθηκε η Διακήρυξη της Π.Ε.Ε.:

Εξ ονόματος της φρουράς της Κροστάνδης, η Π.Ε.Ε. απαιτεί να απελευθερωθούν μέσα σε 24 ώρες οι οικογένειες των ναυτών, των εργατών και των στρατιωτών του Κόκκινου Στρατού, που κρατούνται ως όμηροι από το Σοβιέτ της Πετρούπολης.

Η φρουρά της Κροστάνδης δηλώνει ότι οι Κομμουνιστές είναι πλήρως ελεύθεροι στην Κροστάνδη και ότι οι οικογένειές τους είναι απολύτως ασφαλείς. Δε σκοπεύουμε να ακολουθήσουμε και στην Κροστάνδη το παράδειγμα του Σοβιέτ της Πετρούπολης, διότι εμείς θεωρούμε ότι αυτές οι μέθοδοι (η κράτηση ομήρων) είναι από τις πιο αισχρές και διεφθαρμένες και υπαγορεύονται από μία ανήμπορη λύσσα. Η ιστορία δεν έχει ξαναδεί ένα τέτοιο αίσχος.

*Ναύτης Πετρισένκο: Πρόεδρος της Π.Ε.Ε.
Κίλγκαστ: Γραμματέας.*

Είναι ενδεικτικό ένα τμήμα αυτής της Διακήρυξης της Π.Ε.Ε. προς το λαό της Κροστάνδης:

Η συνεχιζόμενη καταπίεση των εργαζόμενων μαζών από την Κομμουνιστική δικτατορία προκάλεσε την πολύ φυσιολογική αγανάκτηση και δυσαρέσκεια του λαού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα, σε ορισμένες περιπτώσεις, συγγενείς των Κομμουνιστών να απολυθούν από τις θέσεις τους και να απομονωθούν. Αυτό δεν πρέπει να

γίνεται. Δεν ζητάμε εκδίκηση, αλλά υπερασπιζόμαστε τα συμφέροντα των εργαζομένων.

Η Κροστάνδη ζούσε μέσα σε ένα πνεύμα ιερής σταυροφορίας. Πίστευε σταθερά στο δίκαιο των στόχων της και αισθανόταν ως αληθινός υπερασπιστής της Επανάστασης. Έχοντας μια τέτοια συνείδηση, οι ναύτες δεν πίστευαν ότι η Κυβέρνηση θα επιτίθετο εναντίον της με τη βία των όπλων. Στο υποσυνείδητο αυτών των απλών παιδιών της γης και της θάλασσας ήταν ίσως αναπτυγμένο το αίσθημα ότι **η νίκη δεν μπορεί να αποκτηθεί μόνο με τη βία**. Η Σλάβικη ψυχή φαινόταν να πιστεύει ότι το δίκαιο των στόχων της και η δύναμη του επαναστατικού πνεύματος θα νικήσουν. Αλλά, σε κάθε περίπτωση, η Κροστάνδη αρνούνταν να επιτεθεί πρώτη. Η Π.Ε.Ε. δεν αποδέχθηκε την επίμονη συμβουλή των στρατιωτικών ειδημόνων για άμεση απόβαση στο Ορανιενμπάουμ, ένα οχυρό μεγάλης στρατηγικής σημασίας. Οι ναύτες και οι στρατιώτες της Κροστάνδης στόχευαν να δημιουργήσουν ελεύθερα Σοβιέτ και ήταν πρόθυμοι να υπερασπισθούν το δίκαιό τους εναντίον κάθε επίθεσης· αλλά δεν ήθελαν να είναι αυτοί που θα επιτεθούν πρώτοι.

Στην Πετρούπολη υπήρχαν έντονες φήμες ότι η Κυβέρνηση ετοίμαζε στρατιωτικές επιχειρήσεις εναντίον της Κροστάνδης, αλλά ο λαός δεν τις πίστευε· του φαινονταν τόσο απαίσιες που τις θεωρούσε παράλογες. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, η Επιτροπή Άμυνας (γνωστή επισήμως ως Επιτροπή Εργασίας και Άμυνας) είχε κηρύξει την Πετρούπολη σε “έκτακτη κατάσταση πολιορκίας”. Ούτε συνελεύσεις επιτρέπονταν ούτε συγκε-

ντρώσεις στους δρόμους. Οι εργάτες της Πετρούπολης ήξεραν ελάχιστα για τα όσα διαδραματίζονταν στην Κροστάνδη, διότι οι πληροφορίες τους προέρχονταν μόνον από τον Κομμουνιστικό τύπο και από τα επαναλαμβανόμενα δελτία ειδήσεων, που μιλούσαν για “τον Τσαρικό Στρατηγό Κοζλόβσκη ως οργανωτή μιας αντεπαναστατικής ανταρσίας στην Κροστάνδη”. Ο λαός περίμενε με ανησυχία την έκτακτη σύγκληση του Σοβιέτ της Πετρούπολης, που θα αποφάσιζε για τον τρόπο αντιμετώπισης της κατάστασης.

Το Σοβιέτ της Πετρούπολης συγκλήθηκε την 4^η Μαρτίου και η είσοδος γινόταν με κάρτες που μπορούσαν, κατά κανόνα, να προμηθεύονται μόνον οι Κομμουνιστές. Ο συγγραφέας αυτού του κειμένου, που τότε είχε φιλικές σχέσεις με τους Μπολσεβίκους και ιδιαίτερα με τον Ζινόβιεβ, ήταν παρών. Ο Ζινόβιεβ, ως Πρόεδρος του Σοβιέτ της Πετρούπολης, άνοιξε τη συνεδρίαση και με ένα μακρύ λόγο αναφέρθηκε στην κατάσταση της Κροστάνδης. Ομολογώ ότι είχα πάει σ’ αυτή τη συνεδρίαση μάλλον ευνοϊκά διατεθειμένος απέναντι στην άποψη του Ζινόβιεβ, διότι υπήρχαν φήμες για το ξέσπασμα μιας αντεπαναστατικής ανταρσίας στην Κροστάνδη. Αλλά, ο ίδιος ο λόγος του Ζινόβιεβ με έπεισε ότι οι κατηγορίες των Κομμουνιστών εναντίον των ναυτών ήταν τελείως χαλκευμένες και χωρίς ίχνος αλήθειας. Είχα ακούσει πολλές φορές, παλιότερα, τον Ζινόβιεβ να μιλάει. Ήταν ένας ομιλητής που είχε το χάρισμα της πειθούς, από τη στιγμή που θα έκανες δεκτή τη βάση του συλλογισμού του. Αλλά, σ’ αυτήν τη συνεδρίαση, η όλη του στάση, η επιχειρηματολογία του, ο

τόνος του και οι τρόποι του, τα πάντα πάνω του έδειχναν ότι ψεύδεται. Αισθανόμουν ότι και η ίδια η συνείδησή του διαμαρτυρόταν. Το μόνο “ενοχοποιητικό στοιχείο” που παρουσίασε εναντίον της Κροστάνδης ήταν η γνωστή απόφαση της 1^{ης} Μαρτίου, που τα αιτήματά της ήταν δίκαια και μετριοπαθή. Και όμως, μόνο με αυτό το “στοιχείο” και με τις βίαιες και σχεδόν υστερικές κατηγορίες του Καλίνιν εναντίον των ναυτών, αποφασίσθηκε από το Σοβιέτ της Πετρούπολης να γίνει το μοιραίο βήμα. Ετοιμασμένη από πριν και διαβασμένη από τη βροντερή φωνή του Γιεβντοκίμοβ –το δεξί χέρι του Ζινόβιεβ-, η απόφαση εναντίον της Κροστάνδης ήταν αποτέλεσμα υπερδιέγερσης, μισαλλοδοξίας και αιμοχαρούς αγριότητας των αντιπροσώπων, που έλαβαν χώρα μέσα σε ένα ορυμαγδό διαμαρτυριών αρκετών αντιπροσώπων από τα εργοστάσια της Πετρούπολης και εκπροσώπων των ναυτών. Η απόφαση κήρυξε την Κροστάνδη ένοχη αντεπαναστατικής ανταρσίας εναντίον της Σοβιετικής εξουσίας και απαίτησε την άμεση παράδοσή της.

Ο Τρότσκι αναμενόταν για να εκφωνήσει λόγο στη συνεδρίαση του Σοβιέτ της Πετρούπολης και το γεγονός ότι δεν εμφανίσθηκε ερμηνεύθηκε από ορισμένους ως ένδειξη της μεγάλης σοβαρότητας της κατάστασης. Αλλά, κατά τη διάρκεια της νύχτας, ο Τρότσκι έφθασε στην Πετρούπολη και την επόμενη μέρα, 5^η Μαρτίου, έστειλε ένα τηλεσίγγραφο στην Κροστάνδη:

Η Κυβέρνηση των Εργατών και των Αγροτών αποφάσισε ότι η Κροστάνδη και τα πλοία που στασίασαν πρέπει να υποταχθούν αμέσως στην εξουσία της Σοβιε-

τικής Δημοκρατίας. Γι' αυτό, διατάσσω όλους όσους σήκωσαν χέρι εναντίον της σοσιαλιστικής πατρίδας να καταθέσουν αμέσως τα όπλα τους. Όσοι δεν υπακούουν να αφοπλίζονται και να παραδίδονται στις Σοβιετικές αρχές. Οι Κομμισσάριοι και οι άλλοι εκπρόσωποι της Κυβέρνησης που έχουν συλληφθεί να απελευθερωθούν αμέσως. Μόνο όσοι παραδοθούν άνευ όρων μπορούν να υπολογίζουν στην επιείκεια της Σοβιετικής Δημοκρατίας.

Ταυτοχρόνως, διατάσσω να προετοιμασθεί η καταστολή της ανταρσίας και να συντριβούν οι στασιαστές με τη βία των όπλων. Όλη η ευθύνη για τη ζημιά που μπορεί να υποστεί ο άμαχος πληθυσμός θα πέσει πάνω στα κεφάλια των αντεπαναστατών στασιαστών.

Αυτή η προειδοποίηση είναι η τελευταία.

Τρότσκι
Πρόεδρος του Επαναστατικού
Στρατιωτικού Συμβουλίου.
Κάμενεβ
Ανώτατος Διοικητής.

Η κατάσταση ήταν πολύ ανησυχητική. Μεγάλες στρατιωτικές δυνάμεις συνέρεαν συνεχώς στην Πετρούπολη και στα περίχωρά της. Το τελεσίγραφο του Τρότσκι ακολουθήθηκε από ένα διάταγμα που περιείχε την ιστορική απειλή "Θα σας τουφεκίσω σαν φασιανούς". Τότε, μία ομάδα αναρχικών στην Πετρούπολη έκανε την τελευταία προσπάθεια για να πείσει τους Μπολσεβίκους να αναθεωρήσουν την απόφασή τους για επίθεση στην

Κροστάνδη. Θεώρησαν ότι ήταν καθήκον τους απέναντι στην Επανάσταση να κάνουν μία προσπάθεια, έστω και μάταιη, να εμποδίσουν την επαπειλούμενη σφαγή του επαναστατικού ανθού της Ρωσίας, των ναυτών και των εργατών της Κροστάνδης. Την 5^η Μαρτίου έστειλαν μία ειρηνική διαμαρτυρία προς την Επιτροπή Άμυνας, επισημαίνοντας τις ειρηνικές προθέσεις και τα δίκαια αιτήματα της Κροστάνδης, υπενθυμίζοντας στους Κομμουνιστές την ηρωική επαναστατική ιστορία των ναυτών και προτείνοντας να διευθετηθεί η διαφορά με έναν τρόπο ταιριαστό σε συντρόφους και επαναστάτες. Η επιστολή έλεγε τα εξής:

*Προς την Επιτροπή Εργασίας
και Άμυνας της Πετρούπολης
Προς τον Πρόεδρο Ζινόβιεβ.*

Είναι αδύνατο, αλλά και εγκληματικό, να σωπάσουμε αυτή τη στιγμή. Τα πρόσφατα γεγονότα μας αναγκάζουν, εμάς τους Αναρχικούς, να μιλήσουμε καθαρά και ξάστερα και να εξηγήσουμε τη στάση μας απέναντι στην παρούσα κατάσταση.

Το πνεύμα της αναταραχής και της δυσaréσκειας, που εκδηλώνεται ανάμεσα στους εργάτες και στους ναύτες, απορρέει από συγκεκριμένα αίτια που πρέπει να τα προσέξουμε με ιδιαίτερη σοβαρότητα. Το κρύο και η πείνα προκάλεσαν τη δυσaréσκεια και η έλλειψη κάθε δυνατότητας για συζήτηση και κριτική ανάγκασαν τους εργάτες και τους ναύτες να διατυπώσουν δημόσια τα παράπονά τους.

Οι συμμορίες των Λευκοφρουρών επιθυμούν και θα

προσπαθήσουν να εκμεταλλευθούν αυτή τη δυσαρέσκεια προς όφελος των δικών τους ταξικών συμφερόντων. Κρυμμένοι πίσω από τους εργάτες και τους ναύτες, ρίχνουν συνθήματα υπέρ της σύγκλησης της Συντακτικής Συνέλευσης, υπέρ του ελεύθερου εμπορίου και προβάλλουν και άλλα παρόμοια αιτήματα.

Εμείς οι Αναρχικοί έχουμε από καιρό καταγγείλει ως εσφαλμένα αυτά τα συνθήματα και δηλώνουμε προς όλο τον κόσμο ότι θα αγωνισθούμε με το όπλο στο χέρι εναντίον κάθε αντεπαναστατικής απόπειρας, σε συνεργασία με όλους τους φίλους της Κοινωνικής Επανάστασης και χέρι-χέρι με τους Μπολσεβίκους.

Σχετικά με τη διαφορά μεταξύ της Σοβιετικής Κυβέρνησης και των εργατών και των ναυτών, εμείς θεωρούμε ότι πρέπει να διευθετηθεί όχι με τη βία των όπλων, αλλά μέσα από μία συντροφική, αδελφική επαναστατική συμφωνία. Η προσφυγή εκ μέρους της Σοβιετικής Κυβέρνησης στην αιματοχυσία δε θα πτοήσει ούτε θα καθησυχάσει –υπό τις παρούσες συνθήκες– τους εργάτες. Αντιθέτως, θα επιδεινώσει απλώς την κατάσταση και θα ενισχύσει την Αντάντ και την εσωτερική αντεπανάσταση.

Όμως, το σημαντικότερο από όλα είναι ότι η χρήση βίας από την Κυβέρνηση των Εργατών και των Αγροτών εναντίον των εργατών και των ναυτών θα έχει καταστρεπτική επίδραση πάνω στο διεθνές επαναστατικό κίνημα και θα ζημιώσει, σε όλο τον κόσμο και σε ανυπολόγιστο βαθμό, την Κοινωνική Επανάσταση.

Σύντροφοι Μπολσεβίκοι, σκεφτείτε το καλά πριν να είναι αργά! Μην παίζετε με τη φωτιά. Πρόκειται να

κάνετε ένα πολύ σοβαρό και καθοριστικό βήμα.

Σας υποβάλουμε, λοιπόν, την παρακάτω πρόταση: Επιτρέψτε να εκλεγεί μία πενταμελής επιτροπή, που δύο από τα μέλη της να είναι Αναρχικοί. Η Επιτροπή αυτή θα μεταβεί στην Κροστάνδη για να διευθετήσει με ειρηνικά μέτρα τη διαφορά. Υπό τις παρούσες συνθήκες, αυτή η μέθοδος είναι η πιο ριζοσπαστική. Θα είναι πολύ σημαντική από διεθνή επαναστατική άποψη.

Πετρούπολη, 5^η Μαρτίου 1921.

Αλεξάντερ Μπέρκμαν

Έμμα Γκόλντμαν

Περκούς Πετρόβσκυ.

Ο Ζινόβιεβ, που είχε ειδοποιηθεί ότι θα στελνόταν προς την Επιτροπή Άμυνας μία επιστολή σχετικά με τα γεγονότα της Κροστάνδης, έστειλε την προσωπική του γραμματέα να το παραλάβει. Δεν γνωρίζω εάν η Επιτροπή Άμυνας συζήτησε την επιστολή μας. Το βέβαιο είναι ότι δεν οδηγηθήκαμε σε κάποια απόφαση σχετικά με τα όσα προτείναμε.

6. Η πρώτη οβίδα

Η Κροστάνδη, ηρωϊκή και γενναϊόδωρη, ονειρευόταν την απελευθέρωση της Ρωσίας με την Τρίτη Επανάσταση και ήταν υπερήφανη που την εγκαινίασε. Δε δια-

μόρφωσε κάποιο συγκεκριμένο πρόγραμμα. Ελευθερία και παγκόσμια αδελφσύνη ήταν τα συνθήματά της. Θεωρούσε την Τρίτη Επανάσταση ως μία βαθμιαία διαδικασία χειραφέτησης και το πρώτο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση ήταν η ελεύθερη εκλογή των ανεξάρτητων Σοβιέτ, μη ελεγχόμενων από κανένα πολιτικό κόμμα και ικανών να εκφράζουν τη βούληση και τα συμφέροντα του λαού. Οι ειλικρινείς και αγνοί ναύτες διακήρυξαν προς όλους τους εργάτες του κόσμου το μεγάλο τους Ιδανικό και κάλεσαν το προλεταριάτο να ενώσει τις δυνάμεις του στον κοινό αγώνα, πιστεύοντας ότι η Υπόθεσή τους θα υποστηριζόταν με ενθουσιασμό και ότι οι εργάτες της Πετρούπολης, πρώτα και κύρια, θα έσπευδαν να τους βοηθήσουν.

Εν τω μεταξύ, ο Τρότσκι είχε συγκεντρώσει τις στρατιωτικές του δυνάμεις. Οι πιο πιστές μεραρχίες από τα μέτωπα, συντάγματα των Κουρσάντυ, αποσπάσματα της Τσεκά και στρατιωτικές μονάδες που αποτελούνταν αποκλειστικά από Κομμουνιστές συγκεντρώθηκαν στα οχυρά του Σεστρόρέτσκ και του Λύσυϊ Νος και στις γειτονικές οχυρωμένες θέσεις. Οι μεγαλύτεροι Ρώσοι στρατιωτικοί ειδήμονες όρμησαν στην σκηνή για να διαμορφώσουν τα σχέδια του αποκλεισμού και της επίθεσης εναντίον της Κροστάνδης και ο περιβόητος Τουχατσέβσκι διορίστηκε Ανώτατος Διοικητής της πολιορκίας της Κροστάνδης.

Την 7^η Μαρτίου, στις 6.45 το απόγευμα, τα Κομμουνιστικά πυροβολεία του Σεστρόρέτσκ και του Λύσυϊ Νος άνοιξαν πυρ εναντίον της Κροστάνδης.

Ήταν η επέτειος της Ημέρας των Εργαζόμενων Γυ-

ναικών. Η Κροστάνδη, πολιορκούμενη και αμυνόμενη, δεν ξέχασε τη μεγάλη γιορτή. Κάτω από τα πυρά των πολυάριθμων πυροβολείων, οι γενναίοι ναύτες έστειλαν ένα ραδιοφωνικό χαιρετισμό προς τις εργαζόμενες γυναίκες του κόσμου –μία πράξη πολύ χαρακτηριστική της ψυχολογίας της Εξεγερμένης Πόλης-, που έλεγε:

Σήμερα είναι μια παγκόσμια γιορτή· είναι η Ημέρα των Εργαζόμενων Γυναικών. Εμείς οι Κροστανδιώτες στέλνουμε, εν μέσω της βροντής των κανονιών, τους αδελφικούς μας χαιρετισμούς προς τις εργαζόμενες γυναίκες του κόσμου... Ευχόμαστε να απελευθερωθείτε το γρηγορότερο από κάθε μορφή βίας και καταπίεσης. Ζήτω οι ελεύθερες επαναστατημένες γυναίκες! Ζήτω η παγκόσμια Κοινωνική Επανάσταση!

Εξίσου χαρακτηριστική ήταν και η σπαραξικάρδια κραυγή της Κροστάνδης “Είναι ανάγκη να μάθει ο κόσμος”, που δημοσιεύθηκε μετά τα πρώτα πυρά, στο 6^ο φύλλο της “Ισβέστια”, την 8^η Μαρτίου:

Ο πρώτος πυροβολισμός ρίχθηκε... Βουτηγμένος ως τα γόνατα μέσα στο αίμα των εργατών, ο Στρατάρχης Τρότσκι άνοιξε πρώτος πυρ εναντίον της επαναστατημένης Κροστάνδης, που έχει εξεγερθεί εναντίον του δεσποτισμού των Κομμουνιστών για να θεσμίσει την αληθινή εξουσία των Σοβιέτ.

Χωρίς να χυθεί έστω και μια σταγόνα αίματος, εμείς οι άνδρες του Κόκκινου Στρατού, ναύτες και εργάτες της Κροστάνδης, απελευθερωθήκαμε από το ζυγό των

Κομμουνιστών, αλλά έχουμε προστατεύσει την ζωή τους. Με την απειλή των κανονιών, θέλουν να μας καθυποτάξουν πάλι στην τυραννία τους.

Θέλοντας να αποφύγουμε την αιματοχυσία, ζητήσαμε να έλθουν στην Κροστάνδη εξωκομματικοί αντιπρόσωποι του προλεταριάτου της Πετρούπολης για να διαπιστώσουν ότι η Κροστάνδη αγωνίζεται για την εξουσία των Σοβιέτ. Αλλά, οι Κομμουνιστές απέκρυσαν το αίτημά μας από τους εργάτες της Πετρούπολης και τώρα άνοιξαν πυρ εναντίον μας. Αυτή είναι η συνήθης απάντηση της δήθεν Κυβέρνησης των Εργατών και των Αγροτών απέναντι στα αιτήματα των εργαζόμενων μαζών.

Ας γνωρίζουν οι εργάτες όλου του κόσμου ότι εμείς, οι υπερασπιστές της Σοβιετικής εξουσίας, προστατεύουμε τις κατακτήσεις της Κοινωνικής Επανάστασης.

Θα νικήσουμε ή θα πεθάνουμε κάτω από τα ερείπια της Κροστάνδης, αγωνιζόμενοι για τη δίκαιη υπόθεση των εργαζόμενων μαζών.

Οι εργάτες όλου του κόσμου θα είναι κριτές μας. Το αίμα των αθώων θα πέσει πάνω στα κεφάλια των φανατικών Κομμουνιστών που έχουν μεθύσει από την εξουσία.

Ζήτω η εξουσία των Σοβιέτ!

7. Η ήττα της Κροστάνδης

Μετά το βομβαρδισμό του πυροβολικού εναντίον της Κροστάνδης, που άρχισε το απόγευμα της 7^{ης} Μαρτίου, επιχειρήθηκε να καταληφθεί εξ εφόδου το φρούριο. Η επίθεση έγινε από τις Βόρειες και από τις Νότιες ακτές του Φιλανδικού Κόλπου από Κομμουνιστικές στρατιωτικές δυνάμεις που φορούσαν άσπρους μανδύες για να μη διακρίνονται από το παχύ στρώμα του χιονιού. Αυτές οι πρώτες φρικτές επιχειρήσεις να καταληφθεί εξ εφόδου το φρούριο, με την απερίσκεπτη θυσία των ζωών των στρατιωτών, δημιούργησαν θρήνο στους ναύτες της Κροστάνδης, επειδή συμπονούσαν τα αδέλφια τους των Κομμουνιστικών στρατιωτικών δυνάμεων που τα είχαν εξαπατήσει, κάνοντας τα να πιστέψουν ότι στην Κροστάνδη έχει ξεσπάσει μια αντεπανάσταση. Την 8^η Μαρτίου, η "Ισθέστια" της Κροστάνδης έγραφε:

Δε θέλαμε να χυθεί αίμα αδελφικό και δε ρίξαμε ούτε έναν πυροβολισμό μέχρι που μας εξανάγκασαν. Έπρεπε να υπερασπισθούμε τη δίκαιη υπόθεση του εργαζόμενου λαού και γι' αυτό πυροβολήσαμε· πυροβολήσαμε τα ίδια μας τα αδέλφια που στάλθηκαν σε σίγουρο θάνατο από τους Κομμουνιστές που καλοπαιρνούν και παχαίνουν εις βάρος του λαού.

... Προς κακή σας τύχη, ξέσπασε μια τρομερή χιονοθύελλα και ένα μαύρο σκοτάδι σκέπασε τα πάντα. Όμως, οι δήμιοι Κομμουνιστές, χωρίς να υπολογίσουν το κόστος, σας οδήγησαν πάνω στους πάγους, απειλώντας σας από τα μετόπισθεν με τα πολυβόλα των Κομμουνι-

στικών αποσπασμάτων.

Πολλοί από σας χάθηκαν εκείνη τη νύχτα μέσα στους αχανείς πάγους του Φιλανδικού Κόλπου. Και όταν χάραξε και κόπασε η θύελλα, μόνο κάποια αξιολύπητα υπολείμματα από σας, εξαντλημένα, πεινασμένα και μετά βίας κινούμενα, ήλθαν προς το μέρος μας με τους άσπρους μανδύες τους.

Νωρίς το πρωί, είσασαν σχεδόν μία χιλιάδα και αργότερα, κατά τη διάρκεια της μέρας, γίνετε αναρίθμητοι. Πληρώσατε ακριβά, με το ίδιο σας το αίμα, γι' αυτήν την περιπέτεια και μετά την αποτυχία σας, ο Τρότσκι έσπευσε γρήγορα στην Πετρούπολη για να οδηγήσει στη σφαγή και νέους μάρτυρες, αυτός που με μεγάλη προσυχιά χύνει το αίμα των εργατών και των αγροτών! ...

Η Κροστάνδη ζούσε με τη βεβαιότητα ότι το προλεταριάτο της Πετρούπολης θα τη βοηθούσε. Αλλά, οι εργάτες τρομοκρατήθηκαν και η Κροστάνδη αποκλείστηκε και απομονώθηκε πλήρως, με αποτέλεσμα να μην αναμένεται από πουθενά καμία βοήθεια.

Η φρουρά της Κροστάνδης αποτελούνταν από περίπου 14.000 άνδρες, εκ των οποίων 10.000 ήταν ναύτες. Η φρουρά έπρεπε να υπερασπισθεί ένα εκτεταμένο μέτωπο, πολλά οχυρά και πυροβολεία, διασκορπισμένα πάνω στην αχανή περιοχή του Φιλανδικού Κόλπου. Οι επανειλημμένες επιθέσεις των Μπολσεβίκων, που η Κεντρική Κυβέρνηση εφοδίαζε με καινούργιες στρατιωτικές δυνάμεις· η έλλειψη προμηθειών στην πολιορκούμενη πόλη· οι μακρές νύχτες της αγρύπνιας που οι

Κροστανδιώτες ήταν επιφυλακή μέσα στο κρύο υπέσκαψαν την ανθεκτικότητα της Κροστάνδης. Αλλά, οι ναύτες επέμεναν ηρωικά, πεπεισμένοι ότι, τελικά, το μεγάλο τους παράδειγμα της εξέγερσης για την ελευθερία θα το ακολουθούσε ολόκληρη η χώρα και έτσι θα είχαν μία ανακούφιση και μία βοήθεια.

“Η Έκκληση προς τους Συντρόφους Εργάτες και Αγρότες” της Π.Ε.Ε. (9^ο φύλλο της “Ισβέστια”, 11^η Μαρτίου) αναφέρει:

Σύντροφοι εργάτες, η Κροστάνδη αγωνίζεται για όλους εσάς που πεινάτε, που κρυώνετε, που τριγυρίζετε ρακένδυτοι... Η Κροστάνδη σήκωσε τη σημαία της εξέγερσης και είναι πεπεισμένη ότι δεκάδες εκατομμύρια εργατών και αγροτών θα ανταποκριθούν στην έκκλησή της. Το χάραμα που άρχισε στην Κροστάνδη δεν είναι δυνατόν παρά να φέρει τον ήλιο πάνω σε ολόκληρη τη χώρα. Η έκρηξη της Κροστάνδης δεν είναι δυνατόν παρά να αφυπνίσει ολόκληρη τη Ρωσία και πρώτα απ' όλα την Πετρούπολη.

Αλλά, καμία βοήθεια δεν ερχόταν από πουθενά και μέρα με τη μέρα η Κροστάνδη εξασθενίζε όλο και περισσότερο. Οι Μπολσεβίκοι συνέχιζαν να συγκεντρώνουν καινούργιες στρατιωτικές δυνάμεις εναντίον του πολιορκούμενου φρουρίου και το εξασθενίζαν με τις συνεχείς επιθέσεις τους. Επιπλέον, κάθε πλεονέκτημα ήταν με το μέρος των Κομμουνιστών. Πλεονεκτούσαν από πλευράς αριθμών, εφοδίων και στρατηγικής θέσης. Η Κροστάνδη δεν είχε χτισθεί για να αντισταθεί σε μία

εφόρμηση από τα μετόπισθεν. Η φήμη που διέδιδαν οι Μπολσεβίκοι ότι οι ναύτες σκόπευαν να βομβαρδίσουν την Πετρούπολη ήταν εντελώς εσφαλμένη. Το περίφημο φρούριο είχε σχεδιασθεί με μοναδικό σκοπό να χρησιμεύσει ως μία άμυνα της Πετρούπολης απέναντι σε ξένους εχθρούς που έρχονταν από τη θάλασσα. Επιπλέον, σε περίπτωση που η πόλη θα έπεφτε στα χέρια του εχθρού, τα παράκτια πυροβολεία και τα οχυρά της Κράσανγια Γκόρκα είχαν σχεδιασθεί με σκοπό να πολεμήσουν εναντίον της Κροστάνδης. Προβλέποντας μία τέτοια δυνατότητα, οι χτίστες είχαν εσκεμμένα αφήσει αδύναμα τα μετόπισθεν της Κροστάνδης.

Σχεδόν κάθε νύχτα, οι Μπολσεβίκοι συνέχιζαν τις επιθέσεις τους. Την 10^η Μαρτίου, σε όλη τη διάρκεια της μέρας, το Κομμουνιστικό πυροβολικό χτυπούσε αδιάκοπα από τις Βόρειες και από τις Νότιες ακτές. Τη νύχτα της 12^{ης} προς την 13^η Μαρτίου, οι Κομμουνιστές επιτέθηκαν από τις Νότιες ακτές, φορώντας και πάλι άσπρους μανδύες και θυσιάζοντας πολλές εκατοντάδες Κουρσάντυ. Η Κροστάνδη τους πολέμησε απεγνωσμένα, παρά τις μακρές νύχτες της αγρύπνιας και παρά την έλλειψη τροφίμων και ανδρών. Πολέμησε με μεγάλο ηρωϊσμό εναντίον των ταυτόχρονων εφόδων από τις Βόρειες, τις Ανατολικές και τις Νότιες ακτές, τη στιγμή που τα πυροβολεία της Κροστάνδης ήταν ικανά να υπερασπίσουν το φρούριο μόνον από τις δυτικές ακτές. Οι ναύτες δεν είχαν ούτε ένα παγοθραυστικό για να εμποδίσουν την είσοδο των Κομμουνιστικών στρατιωτικών δυνάμεων.

Την 16^η Μαρτίου, οι Μπολσεβίκοι έκαναν μία συνδυασμένη επίθεση και από τις τρεις πλευρές συγχρό-

νωσ: από τις Βόρειες, από τις Νότιες και από τις Ανατολικές ακτές. “Το σχέδιο της επίθεσης –όπως εξήγησε αργότερα ο Ντυμπένκο, πρώην Μπολσεβίκος Κομμισσάριος του Ναυτικού και αργότερα δικτάτορας της πτημένης Κροστάνδης– ήταν επεξεργασμένο και στις παραμικρές λεπτομέρειές του σύμφωνα με τις οδηγίες του Ανώτατου Διοικητή Τουκατσέβσκη και του Επιτελείου του Σώματος Στρατού του Νότου... Μόλις σκοτείνιασε, αρχίσαμε την επίθεση στα οχυρά. Οι άσπροι μανδύες και το θάρρος των Κουρσάντου μας έδωσαν τη δυνατότητα να προχωρούμε κατά φάλαγγες”.

Το πρωί της 17^{ης} Μαρτίου, ένας αριθμός οχυρών είχε καταληφθεί. Μέσα από το πιο αδύναμο σημείο της Κροστάνδης –τις Πύλες της Πετρούπολης– οι Μπολσεβίκοι εισήλθαν στην πόλη και τότε άρχισε μία πολύ κτηνώδης σφαγή. Οι Κομμουνιστές, που οι ναύτες είχαν σεβασθεί τη ζωή τους, τώρα τους πρόδιδαν, επιτιθέμενοι από τα μετόπισθεν. Ο Στρατιωτικός Κομμισσάριος του Στόλου της Βαλτικής, ο Κουζμίν, και ο Πρόεδρος του Σοβιέτ της Κροστάνδης, ο Βασιλιεβ, βγήκαν με τη βοήθεια των Κομμουνιστών από τις φυλακές και τώρα μετείχαν στις σώμα με σώμα οδομαχίες, που οδήγησαν στην αδελφοκτόνο αιματοχυσία. Μέχρι αργά το βράδυ, συνεχίσθηκε ο απεγνωσμένος αγώνας των ναυτών και των στρατιωτών της Κροστάνδης εναντίον της συντριπτικής υπεροχής των Κομμουνιστών. Η πόλη, που για 15 μέρες δεν είχε βλάβει ούτε έναν Κομμουνιστή, τώρα βαφόταν κόκκινη με το αίμα των ανδρών, των γυναικών, ακόμη και των παιδιών της Κροστάνδης.

Ο Ντυμπένκο, που διορίσθηκε Κομμισσάριος της Κρο-

στάνδης, περιβλήθηκε με απόλυτες εξουσίες για να “καθαρίσει την εξεγερμένη πόλη”. Ένα όργιο εκδίκησης ακολούθησε, ενώ η Τσεκά ισχυριζόταν ότι είχε πολλά θύματα από τους αδιάκριτους νυχτερινούς πυροβολισμούς.

Την 18^η Μαρτίου, η Μπολσεβίικη Κυβέρνηση και το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσίας τίμησαν δημοσίως τη μνήμη της Παρισινής Κομμούνας του 1871, που πνίγηκε στο αίμα των Γάλλων εργατών από τον Γκαλλιφέ και από τον Θιέρσο. Την ίδια στιγμή, γιόρταζαν τη “νίκη” τους επί της Κροστάνδης.

Για πολλές εβδομάδες οι φυλακές της Πετρούπολης ήταν γεμάτες με εκατοντάδες κρατούμενων από την Κροστάνδη. Κάθε νύχτα, μικρές ομάδες κρατούμενων, με διαταγή της Τσεκά, έβγαιναν από τη φυλακή και εξαφανίζονταν, χωρίς πλέον να δώσουν σημεία ζωής. Ανάμεσα στους τελευταίους που εκτελέστηκαν ήταν και ο Περεπέλκιν, μέλος της Π.Ε.Ε. της Κροστάνδης.

Στις φυλακές και στα στρατόπεδα συγκέντρωσης της παγωμένης περιοχής του Αρχάγγελου³⁰ και στα μπουντρούμια του μακρινού Τουρκεστάν αργοπεθαίνουν οι άνδρες της Κροστάνδης που εξεγέρθηκαν εναντίον της Μπολσεβίικης γραφειοκρατίας και διακήρυξαν το Μάρτιο του 1921 το σύνθημα της Οκτωβριανής Επανά-

30. Η περιοχή του *Αρχάγγελου*, κοντά στη Λευκή Θάλασσα, στις δύο πλευρές του Βόρειου Ντβίνα και στα νησιά του Δέλτα, υπήρξε στα χρόνια του Τσάρου τόπος εξορίας των πολιτικά διωκόμενων, που τώρα, ως διώκτες πλέον, τον ξαναθυμήθηκαν οι μπολσεβίκοι κομμουνιστές.

στασης του 1917: "Όλη η Εξουσία στα Σοβιέτ!"

Τα διδάγματα και η σημασία της Κροστάνδης.

Το κίνημα της Κροστάνδης ήταν αυθόρμητο, απροετοίμαστο και ειρηνικό. Το γεγονός ότι μετετράπη σε μία ένοπλη σύγκρουση, καταλήγοντας σε μία αιματηρή τραγωδία, οφειλόταν εξ ολοκλήρου στον Ταταρικό δεσποτισμό της Κομμουνιστικής δικτατορίας.

Μολονότι είχε συνειδητοποιήσει το γενικό χαρακτήρα των Μπολσεβίκων, η Κροστάνδη συνέχιζε να πιστεύει στη δυνατότητα μιας φιλικής επίλυσης των διαφορών. Πίστευε ότι η Κομμουνιστική Κυβέρνηση διέθετε λογική· θεωρούσε ότι έχει κάποια αίσθηση δικαιοσύνης και ελευθερίας.

Η εμπειρία της Κροστάνδης αποδεικνύει, για μια φορά ακόμη, ότι η κυβέρνηση, το Κράτος –με οποιοδήποτε όνομα και μορφή– είναι πάντοτε ο θανάσιμος εχθρός της ελευθερίας και του λαϊκού αυτοκαθορισμού. Το Κράτος δεν έχει ψυχή, δεν έχει αρχές. Δεν έχει παρά μονάχα ένα σκοπό: να εξασφαλίζει την εξουσία και να την διατηρεί, με οποιοδήποτε τίμημα. Αυτό είναι το πολιτικό δίδαγμα της Κροστάνδης.

Υπάρχει, επίσης, και ένα άλλο δίδαγμα, ένα δίδαγμα στρατηγικής, που μας προσφέρει κάθε εξέγερση.

Η επιτυχία μιας εξέγερσης εξαρτάται από την αποφασιστικότητα, την ενεργητικότητα και τη μαχητικότητά

της. Οι εξεγερμένοι έχουν με το μέρος τους το λαϊκό αίσθημα. Αυτό το αίσθημα διεγείρεται, καθώς ενδυναμώνεται το εξεγερσιακό ρεύμα. Δεν πρέπει να αφηθεί να υποχωρήσει, να ξεθωριάσει από την επιστροφή στη μονοτονία της καθημερινής ζωής.

Από την άλλη μεριά, κάθε εξέγερση έχει εναντίον της τον ισχυρό μηχανισμό του Κράτους. Η Κυβέρνηση είναι ικανή να συγκεντρώνει στα χέρια της τις πηγές του εφοδιασμού και τα μέσα της επικοινωνίας. Δεν πρέπει να δίνεται χρόνος στην κυβέρνηση για να χρησιμοποιεί τις δυνάμεις της. Η εξέγερση πρέπει να είναι σθεναρή, να χτυπά απρόσμενα και αποφασιστικά. Δεν πρέπει να παραμένει τοπικά περιορισμένη, διότι αυτό σημαίνει τελμάτωση. Πρέπει να διευρύνεται και να αναπτύσσεται. Μία εξέγερση, που αυτοπεριορίζεται σε ένα συγκεκριμένο τόπο, που εφαρμόζει την τακτική της αναμονής ή που κρατά αμυντική στάση, είναι αναπόφευκτα καταδικασμένη να ηττηθεί.

Από αυτή την άποψη, ειδικά, η Κροστάνδη επανέλαβε τα μοιραία στρατηγικά σφάλματα των Παρισίων Κομμουνάριων. Οι τελευταίοι δεν άκουσαν τη συμβουλή εκείνων που υποστήριξαν μία άμεση επίθεση εναντίον των Βερσαλλιών³¹, τη στιγμή που η Κυβέρνηση του Θιέρσου ήταν αποδιοργανωμένη. Δεν εξάπλωσαν την επανάσταση σε ολόκληρη τη χώρα. Ούτε οι εργάτες του Παρισιού του 1871 ούτε οι ναύτες της Κρο-

31. Από τις *Βερσαλλίες*, ο Θιέρσος οργάνωσε το στρατό του με επικεφαλής τον Μακ Μαόν και επιτέθηκε στο Παρίσι της Κομμούνιας.

στάνδης επιδίωξαν να καταργήσουν την Κυβέρνηση. Οι Κομμουνάριοι ήθελαν απλώς ορισμένες δημοκρατικές ελευθερίες και όταν η Κυβέρνηση προσπάθησε να τους αποπλίσει, έδωξαν τους Υπουργούς του Θιέρσου από το Παρίσι, εγκαθίδρυσαν τις ελευθερίες τους και προετοιμάσθηκαν να τις υπερασπίσουν -τίποτε περισσότερο. Και η Κροστάνδη, επίσης, απαίτησε τη διεξαγωγή ελεύθερων εκλογών για τα Σοβιέτ. Έχοντας συλλάβει λίγους Κομμισσάριους, οι ναύτες προετοιμάσθηκαν να αμυνθούν εναντίον της επίθεσης των Μπολσεβίκων. Η Κροστάνδη αρνήθηκε να ακολουθήσει τη συμβουλή των στρατιωτικών ειδικών για άμεση κατάληψη του Ορανιενμπάουμ, που ήταν υψίστης στρατιωτικής σημασίας, πέρα από το ότι είχε πάνω από 800.000 τόννους σταριού, που ανήκαν στην Κροστάνδη. Μία απόβαση στο Ορανιενμπάουμ ήταν εφικτή, μια και οι Μπολσεβίκοι θα αιφνιδιάζονταν και δε είχαν το χρόνο να μεταφέρουν ενισχύσεις. Αλλά, οι ναύτες δεν ήθελαν να επιτεθούν πρώτοι και έτσι χάθηκε το ψυχολογικό πλεονέκτημα της συγκεκριμένης στιγμής. Λίγες μέρες μετά, όταν οι διακηρύξεις και οι ενέργειες της Μπολσεβίκικης Κυβέρνησης έπεισαν την Κροστάνδη ότι μετείχε σε έναν αγώνα ζωής και θανάτου, ήταν πολύ αργά για να διορθώσει το σφάλμα*.

** Η παράλειψη της Κροστάνδης να καταλάβει το Ορανιενμπάουμ έδωσε την ευκαιρία στην κυβέρνηση να ενισχύσει το φρούριο με έμπιστα συντάγματα, να εξαλείψει τα "μολυσμένα" τμήματα της φρουράς και να εκτελέσει τους ηγέτες της αεροπορικής μοίρας, που επρόκειτο να ενωθούν με τους εξεγερμένους*

Το ίδιο συνέβη και με την Παρισινή Κομμούνα. Όταν η λογική του ίδιου του αγώνα έδειξε στους Κομμουνάριους την αναγκαιότητα κατάργησης του καθεστώτος του Θιέρσου όχι μόνο στην πόλη τους μα και σε ολόκληρη τη χώρα, ήταν πολύ αργά. Στην Παρισινή Κομμούνα, όπως και στην εξέγερση της Κροστάνδης, η **τάση προς την παθητική και αμυντική τακτική αποδείχθηκε μοιραία.**

Η Κροστάνδη έπεσε. Το κίνημα της Κροστάνδης για ελεύθερες εκλογές πνίγηκε μέσα στο αίμα, ενώ την ίδια στιγμή η Μπολσεβίκικη Κυβέρνηση διαπραγματευόταν με τους Ευρωπαίους καπιταλιστές, υπογράφοντας τη συνθήκη ειρήνης της Λεττονικής πόλης Ρίγα, σύμφωνα με την οποία ένας πληθυσμός 12 εκατομμυρίων παραδόθηκε στο έλεος της Πολωνίας και βοηθήθηκε ο Τούρκικος ιμπεριαλισμός να καταστείλει τις δημοκρατίες του Καυκάσου.

Αλλά, ο “θρίαμβος” των Μπολσεβίκων επί της Κροστάνδης ήταν συγχρόνως και η ήττα του Μπολσεβικισμού. Αποκάλυψε τον αληθινό χαρακτήρα της Κομμου-

της Κροστάνδης. Αργότερα, οι Μπολσεβίκοι χρησιμοποίησαν το φρούριο ως ένα πλεονεκτικό σημείο για την επίθεσή τους εναντίον της Κροστάνδης.

Μεταξύ αυτών που εκτελέστηκαν στο Ορανιενμπάουμ ήταν: Ο Κολόσοβ, διοικητής μοίρας της αεροπορίας του Κόκκινου Ναυτικού και πρόεδρος της Π.Ε.Ε. του Ορανιενμπάουμ, που μόλις είχε οργανωθεί· Μπαλαμπάνοβ, γραμματέας της Π.Ε.Ε. του Ορανιενμπάουμ· Ρομανόβ και Βλαντιμίροβ, μέλη της Π.Ε.Ε. του Ορανιενμπάουμ, και άλλοι (Σημείωση του Μπέρκμαν).

νιστικής δικτατορίας. Οι Κομμουνιστές αποδείχθηκαν πρόθυμοι να θυσιάσουν τον κομμουνισμό, να προβούν σχεδόν σε κάθε συμβιβασμό με το διεθνή καπιταλισμό, απέρριπταν, όμως, τα δίκαια αιτήματα του δικού τους λαού –αιτήματα που εξέφραζαν τα συνθήματα του Οκτώβρη των ίδιων των Μπολσεβίκων: Σοβιέτ εκλεγμένα με άμεση και μυστική ψηφοφορία, σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ρωσικής Σοσιαλιστικής Ομοσπονδιακής Σοβιετικής Δημοκρατίας· ελευθερία του λόγου και του τύπου για τα επαναστατικά κόμματα.

Το 10^ο Πανρώσικο Συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος συνεδρίαζε στη Μόσχα τον καιρό που ξέσπασε η εξέγερση της Κροστάνδης. Σ' αυτό το Συνέδριο άλλαξε ολόκληρη η Μπολσεβίκικη οικονομική πολιτική εξαιτίας των γεγονότων της Κροστάνδης και της παρόμοιας απειλητικής στάσης του λαού σε διάφορα άλλα μέρη της Ρωσίας και της Σιβηρίας. Οι Μπολσεβίκοι προτίμησαν να ανατρέψουν τη βασική τους πολιτική, να καταργήσουν τις βίαιες επιτάξεις, να επιτρέψουν το ελεύθερο εμπόριο, να προβούν σε παραχωρήσεις προς τους καπιταλιστές και να εγκαταλείψουν τον ίδιο τον Κομμουνισμό –τον Κομμουνισμό για τον οποίο αγωνίσθηκε η Οκτωβριανή Επανάσταση, χύθηκαν ποταμοί αίματος και οδηγήθηκε η Ρωσία στην ερήμωση και στην απόγνωση–, παρά να επιτρέψουν να δημιουργηθούν ελεύθερα εκλεγμένα Σοβιέτ.

Μπορεί κανείς ακόμη να αμφιβάλλει για τον αληθινό σκοπό των Μπολσεβίκων; Αν επιδίωκαν τα Κομμουνιστικά Ιδανικά ή την Κυβερνητική Εξουσία;

Η Κροστάνδη έχει μεγάλη ιστορική σημασία. Ανήγ-

γείλε το θάνατο του Μπολσεβικισμού με την Κομματική του δικτατορία, τον παράλογο συγκεντρωτισμό, την τρομοκρατία της Τσεκά και τις γραφειοκρατικές κάστες. Χτύπησε την ίδια την καρδιά του Κομμουνιστικού δεσποτισμού. Την ίδια στιγμή, συντάραξε τα σκεπτόμενα και τίμια μυαλά της Ευρώπης και της Αμερικής, ωθώντας τα προς μία κριτική εξέταση των Μπολσεβίκικων θεωριών και πρακτικών. Συνέτριψε τον Μπολσεβίκικο μύθο ότι το Κομμουνιστικό Κράτος είναι μία “Κυβέρνηση των Εργατών και των Αγροτών”. Απέδειξε ότι η Κομμουνιστική Κομματική δικτατορία και η Ρώσικη Επανάσταση είναι δύο ιστορικές διαδικασίες αντίθετες, ασυμβίβαστες και αλληλοαποκλειόμενες. Έδειξε ότι το Μπολσεβίκικο καθεστώς είναι μια αδυσώπητη τυραννία και αντίδραση και ότι το ίδιο το Κομμουνιστικό Κράτος είναι η πιο ισχυρή και επικίνδυνη αντεπανάσταση.

Η Κροστάνδη έπεσε. Αλλά, έπεσε νικηφόρα μέσα στον ιδεαλισμό της, στην ηθική αγνότητα, στη γενναιοφροσύνη και στον ανώτερο ανθρωπισμό της. Η Κροστάνδη ήταν μεγαλειώδης. Δίκαια υπερηφανεύοταν ότι δεν είχε χύσει το αίμα των εχθρών της, των Κομμουνιστών που βρίσκονταν μέσα στην Κροστάνδη. Δεν προχώρησε σε εκτελέσεις. Οι απαίδευτοι, οι αγενείς και τραχείς στους τρόπους και στην ομιλία ναύτες ήταν πολύ ανώτεροι για να ακολουθήσουν το Μπολσεβίκικο παράδειγμα των αντεκδικήσεων· δεν εκτέλεσαν ακόμη και τους μισπούς Κομμουνιστές. Η Κροστάνδη προσωποποιούσε το γενναιόδωρο και τέλεια ανεξίκακο πνεύμα της Σλάβικης ψυχής καθώς και το προαιώνιο χειραφετησιακό κίνημα της Ρωσίας.

Η Κροστάνδη ήταν η **πρώτη** λαϊκή και πλήρως ανεξάρτητη προσπάθεια απελευθέρωσης από το ζυγό του Κρατικού Σοσιαλισμού, μία προσπάθεια που έγινε άμεσα από το λαό, από τους ίδιους τους εργάτες, τους στρατιώτες και τους ναύτες. Ήταν το πρώτο βήμα προς την Τρίτη Επανάσταση, που είναι αναπόφευκτη και που, ως το ελπίζουμε, θα μπορέσει να φέρει στην πολυβασανισμένη Ρωσία τη μόνιμη ελευθερία και ειρήνη.

**Μας έδειξαν πώς δεν πρέπει να γίνεται η επανάσταση
Κροπότκιν***

Οι συλλήψεις, οι βασανισμοί και οι δολοφονίες ανθρώπων, μετά τον Οκτώβριο του 1917 στη Ρωσία, που είχαν *“διαφορετικές πολιτικές απόψεις από εκείνες που είχε το Κόμμα”* ή που *“διαμαρτύρονταν εναντίον της μοχθηρίας και των εγκλημάτων του μπολσεβικισμού”* – όπως γράφει η Έμμα Γκόλντμαν στα *“Απομνημονεύματά”* της-, *“παρ’ όλο ότι κρύβονταν από το κοινό με επιμέλεια”*, ήταν γεγονότα *“γνωστά σε όλο τον κόσμο, όπως συμβαίνει με όλα τα πράγματα που γίνονταν μυστικά στη Ρωσία...”*¹. Παρά τη διεθνή και συντονισμένη προπαγάνδα, που όλα αυτά τα χρόνια δέχθηκαν οι δυτικές κοινωνίες από τις *“μεγάλες προσωπικότητες”* στο χώρο της διανόησης και της δημοσιογραφίας, η πραγματικότητα του Σοβιετικού συστήματος, που μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο επεκτάθηκε σε μια σειρά από χώρες και ονομάστηκε *“υπαρκτός σοσιαλισμός”*, δεν ήταν δύσκολα αντιληπτή. Δε χρειάστηκε να επέλθει η κατάρρευση του *“υπαρκτού σοσιαλισμού”* για να αποκαλυφθεί η φρίκη, η αθλιότητα και η παράνοια του συστήματος. Η βαρβαρότητά του ήταν από την αρχή

* Το κείμενο αυτό είναι της Ομάδας για την Αλληλεγγύη και την Αυτονομία.

μέχρι το τέλος του “*ορατή και κατανοήσιμη για όποιον ήθελε να τη δει και να την κατανοήσει*”².

Μπορεί η πρώτη εικόνα που σχηματίζαμε για τις χώρες του “υπαρκτού σοσιαλισμού” να ήταν τέτοια όπως παρουσιάζοταν στα βιβλία και τα άρθρα του “μεγάλου κομμουνιστή διανοούμενου” Ροζέ Γκαρωντύ, δηλαδή μια εικόνα ειδυλλιακού τοπίου, όπου ανθίζουν οι τέχνες και τα γράμματα, όπου “για πρώτη φορά στην ιστορία – όπως έλεγε– *ανθίζει η αληθινή ελευθερία*” και “*δίνονται στο άτομο τα μέσα για την ολόπλευρη άνθισή του*”³. Σύντομα, όμως, καταλαβαίναμε ότι η εικόνα αυτή ήταν ψεύτικη, σε πλήρη διάσταση με την πραγματικότητα. Αν ρίχναμε, κατ’ αρχήν, μια ματιά στους φορείς και υποστηρικτές αυτού του συστήματος στη δύση, σ’ όλα τα φιλοσοβιετικά ή φιλοκινέζικα κομμουνιστικά κόμματα, θα βλέπαμε ότι ούτε τα γράμματα, ούτε οι τέχνες, ούτε η ελευθερία είχαν θέση μέσα σ’ αυτά, ότι τα κόμματα αυτά ήθελαν τα μέλη τους άξεστα, ανελεύθερα, απρόσωπα, παθητικά, στρατιωτικά πειθαρχημένα και διαπαιδαγωγημένα στην ίντριγκα και το χαφιεδισμό. Κοιτώντας κανείς μέσα σ’ όλες αυτές τις φατρίες, έβλεπε μικρές γραφειοκρατικές κοινωνίες, κοινωνίες οργανωμένες στη βάση μιας διαίρεσης ανάμεσα σε διοίκηση-διευθυντές και σε απλά μέλη-εκτελεστές, κοινωνίες που μέσα ή έξω απ’ αυτές κάθε αντίληψη ή στάση ζωής, που αμφισβητούσε ή απλά παρέκκλινε από τη “γραμμή” του κόμματος, στιγματιζόταν με το χειρότερο τρόπο και υφίστατο διώξεις. Αυτό το ζήσαμε έντονα και στη “μεταπολιτευτική” Ελλάδα, όπου για μια μεγάλη περίοδο ιδιαίτερα αυτοί που ανήκαν στο χώρο της αυτόνομης νεο-

λαίας και των αναρχικών χαρακτηρίζονταν “προβοκάτορες” και καταδιώκονταν βάνουσα στα αμφιθέατρα και στις διαδηλώσεις από το Κ.Κ.Ε., ενώ οι συγγραφείς με κριτικό πνεύμα και οι αντιεξουσιαστές διανοητές καταγγέλλονταν σαν “πυλημένοι” και σαν “πράκτορες του ιμπεριαλισμού”. Έτσι, καταλάβαινε κανείς τι είδους καθεστώτα θα επέβαλαν αυτά τα κόμματα, αν έπαιρναν την εξουσία στα χέρια τους.

Διεθνή γεγονότα, επίσης, όπως οι στρατιωτικές επεμβάσεις της Σοβιετικής Ένωσης στην Ουγγαρία, τη Τσεχοσλοβακία ή το Αφγανιστάν, που διαφημίζονταν σαν “εκδηλώσεις αλληλεγγύης μεταξύ των λαών”, οι στρατιωτικές αποστολές του Κάστρο, που είχαν ανοίξει σε χώρες της Αφρικής έναν ωκεανό αίματος και προβάλλονταν σαν “πρακτικές διεθνισμού” και “εξαγωγής επανάστασης”, οι αμέτρητες δολοφονίες άμαχου πληθυσμού από τα υπόδουλα στη Σοβιετική Ένωση ή την Κίνα ένοπλα κινήματα σε χώρες του Τρίτου Κόσμου, που παρουσιάζονταν σαν “εθνικοαπελευθερωτικά”, το όργιο πυρηνικών δοκιμών του Σοβιετικού ή του Κινέζικου κράτους, που τάχα εξυπηρετούσαν την “υπεράσπιση της ειρήνης” και τόσα άλλα, έδειχναν πολύ καλά τί είναι ο “υπαρκτός σοσιαλισμός”.

Αλλά, και στις ίδιες τις “σοσιαλιστικές χώρες”, παρατηρώντας τα πιο στοιχειώδη και γνωστά γεγονότα, μπορούσαμε να καταλάβουμε περί τίνος πρόκειται. Δεν απαιτούνταν ιδιαίτερες προσπάθειες για να δούμε πίσω από τη ψεύτικη εικόνα που είχε φτιάξει η προπαγάνδα και να διαπιστώσουμε ότι οι οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές σχέσεις στο αυτοαποκαλούμενο για εβδομή-

ντα ολόκληρα χρόνια “σοσιαλιστικό στρατόπεδο” ήταν σχέσεις που χαρακτηρίζουν μία κοινωνία ταξική, εκμεταλλευτική και καταπιεστική. Παρά τα προπαγανδιστικά τεχνάσματα, τα πλούτη μέσα στα οποία ζούσε η νομεινκλατούρα και η απαθλίωση εκατομμυρίων εργατών και αγροτών ήταν γνωστές και αναλλοίωτες αλήθειες, που έδειχναν ότι οι “σοσιαλιστικές κοινωνίες” ήταν απλά και καθαρά ταξικές. Το 1939, ο Βολίν έγραφε ότι, σύμφωνα με έρευνες, στη Ρωσία υπήρχαν “1.500.000 προνομιούχοι εργάτες σε σύνολο 18.000.000, 2.000.000 προνομιούχοι υπάλληλοι σε σύνολο 10.000.000, 4.000.000 εύποροι αγρότες σε σύνολο 142.000.000, 2.500.000 διάφοροι προνομιούχοι: μέλη του κόμματος, ειδικοί, στρατιωτικοί, αστυνομικοί, κ.λ.π. Δηλαδή, 10.000.000 προνομιούχοι κάθε κατηγορίας σε σύνολο 170.000.000. Οι 160.000.000 ψυχές δεν είναι παρά ένα κοπάδι, λίγο ως πολύ άχρωμο, υποταγμένο, εκμεταλλεζόμενο και εξασθλιωμένο”⁴. Αυτοί οι ταξικοί διαχωρισμοί δεν άλλαξαν ποτέ στη Σοβιετική Ένωση, ενώ η ανισότητα των εισοδημάτων επιβεβαίωνε με τη σειρά της την ταξική φύση της κοινωνίας, αντανακλώντας μάλιστα ένα βαθμό εκμετάλλευσης πολύ μεγαλύτερο από εκείνον του δυτικού καπιταλισμού. Σύμφωνα με αριθμούς, που από παλιά ανέφερε ο Μπετελέμ και που έμειναν ουσιαστικά πάντοτε ίδιοι, “αριθμοί που είναι παγκόσμια γνωστοί και που μπορεί κανείς να επιβεβαιώσει από ένα πλήθος πληροφοριών που προέρχονται από εντελώς διαφορετικές πηγές, το «φάσμα των μισθών» στη Ρωσία αρχίζει από 110 ρούβλια το μήνα στη βάση, δηλαδή για τον απλό χειρώνακτα, και φτάνει στα

25.000 ρούβλια για την κορυφή της κρατικής γραφειοκρατίας. Αυτό το 1936... «Πολλοί τεχνικοί, μηχανικοί, διευθυντές εργοστασίων παίρνουν από 2.000 ως 3.000 ρούβλια το μήνα, δηλαδή κατά 20 ως 30 φορές περισσότερο από τους πιο κακοπληρωμένους εργάτες». Επίσης, βλέπουμε ότι άλλες κατηγορίες μισθωτών καταλαμβάνουν τις ενδιάμεσες βαθμίδες με εισοδήματα που κυμαίνονται μεταξύ 7.000, 10.000 ή 15.000 ρούβλια το μήνα. Βρισκόμαστε, λοιπόν, μπροστά σε μία πυραμίδα εισοδημάτων που ανεβαίνει από το 1 στο 250 και αυτό λαμβάνοντας υπόψη μόνον το μισθό σε χρήμα. Αν λάβουμε υπόψη το λεγόμενο κοινωνικό μισθό που «... ευνοεί ουσιαστικά αυτούς που δέχονται υψηλότερες αποδοχές», θα καταλήγαμε εύκολα στο διπλασιασμό ανάμεσα στη βάση και στην κορυφή της πυραμίδας αυτών των εισοδημάτων».⁵

Τίποτα δεν μπόρεσε να σκεπάσει τα πιο αποκρουστικά στην ιστορία φαινόμενα αθλιότητας και σήψης στις “σοσιαλιστικές χώρες”, τα ισχνά ημερομίσθια, τη μόνιμη απειλή του υποσιτισμού για το πολύ μεγάλο ποσοστό των ανθρώπων, το πλήθος των εργατικών ατυχημάτων, τους πρόωρους θανάτους εργατών, το στεγαστικό πρόβλημα, τον αλκοολισμό που είχε γίνει καθημερινό καταφύγιο για τεράστια τμήματα του πληθυσμού, την πορνεία ως τη συνθηθέστερη λύση για εκατομμύρια νέους και νέες που προσπαθούσαν να ανταπεξέλθουν στις αφόρητες συνθήκες φτώχειας.

Παρά την κατάργηση της ατομικής ιδιοκτησίας, την οποία διατυμπάνιζαν σαν το μεγάλο τους κατόρθωμα τα καθεστώτα αυτά, ο χαρακτήρας της όλης οργάνωσής

τους ήταν βαθειά καπιταλιστικός, καθώς μια νέα άρχουσα τάξη, η γραφειοκρατία, συγκέντρωνε όλες τις εξουσίες στα χέρια της, κατείχε το χρόνο του εργατικού πληθυσμού, τα μέσα παραγωγής και τα αποτελέσματα της παραγωγής. Η δε “κρατικοποίηση” ή “εθνικοποίηση” των μέσων παραγωγής δεν εξέφραζε τίποτε άλλο από τη “νομική μορφή της οικονομικής κατοχής στα χέρια της γραφειοκρατίας” και η λεγόμενη “σχεδιοποίηση” της οικονομίας ήταν “η σχεδιοποίηση της εκμετάλλευσης”⁶. Στην παραγωγική και την οικονομική ζωή η οργάνωση των “σοσιαλιστικών χωρών” ήταν καπιταλιστική και τίποτε άλλο. “Ένα εργοστάσιο ήταν οργανωμένο με τον ίδιον ακριβώς τρόπο που είναι οργανωμένο ένα αμερικάνικο εργοστάσιο· τεχνικά καλύτερα ή χειρότερα (και στην πραγματικότητα χειρότερα) αλλά κοινωνικά με τον ίδιο τρόπο”. Ο εργάτης είχε το γνωστό σ’ όλη την ιστορία του καπιταλισμού ρόλο, με το να είναι “κολλημένος πάνω σε μία μηχανή και σκλαβωμένος σ’ αυτήν”, με το να “εκτελεί ένα μικρό τεμάχιο δουλειάς χωρίς να ξέρει ούτε που θα πάει αυτό που φτιάχνει, ούτε σε τι χρειάζεται, ούτε γιατί φτιάχνεται έτσι και όχι αλλιώς”, με το να “πληρώνεται κατ’ αποκοπή και με πριμ”, με το να “επιβάλλει ο ίδιος στον εαυτό του μεγαλύτερη ένταση εργασίας για να πληρωθεί λίγο περισσότερο” ή να “του την επιβάλλουν οι μηχανές με το ρυθμό τους, η χρονομέτρηση της δουλειάς, κ.λ.π.”. Ένας Ρώσος, Ανατολικογερμανός, Πολωνός ή Γιουγκοσλάβος εργάτης ήταν όπως και ο εργάτης στις δυτικές χώρες, το ίδιο “απαλλοτριωμένος, αλλοτριωμένος και αποξενωμένος από τα εργαλεία του, από το προϊόν του,

από τη δουλειά του και από τον ίδιο του τον εαυτό”, δούλευε “8, 9 ή 10 ώρες την ημέρα, 5 ή 6 μέρες την εβδομάδα” και το σύστημα προσπαθούσε “να τον μεταβάλλει σ’ ένα αυτόματο, υποδουλωμένο στην παραγωγή...”⁷.

Δεν ήταν, όμως, μόνον η παραγωγική, αλλά και όλη η υπόλοιπη οργάνωση της κοινωνίας που είχε όλα τα χαρακτηριστικά μιας καπιταλιστικής οργάνωσης και που επιπλέον μέσα σ’ αυτήν η γραφειοκρατία είχε την απόλυτη εξουσία. Μπορούσαμε, όπως έγραφε ο Στίνας, να το δούμε, να το ακούσουμε, να το ψάξουμε, να πάμε εκεί, να ρωτήσουμε αυτούς που έχουν πάει για να συνειδητοποιήσουμε ότι στις λεγόμενες “σοσιαλιστικές” χώρες “οι εργαζόμενες μάζες όχι μόνο δεν είναι αυτές που ασκούν την οικονομική και πολιτική εξουσία, αλλά έχουν στερηθεί και από τα πιο στοιχειώδη ακόμα πολιτικά, δημοκρατικά τους δικαιώματα... που με τους αγώνες τους είχαν κατακτήσει μέσα στο παλιό καθεστώς”, ότι “το σύνολο των άμεσων παραγωγών έχει μετατραπεί σε άβουλο εκτελεστικό όργανο”, στερημένο από “κάθε δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτική ζωή”, ότι οι εργαζόμενοι δεν είχαν δικαίωμα “ούτε να συνέρχονται, ούτε να συνεταιρίζονται, ούτε να εκφράζονται...”. Μπορούσαν όλοι, αν είχαν τη στοιχειώδη πληροφόρηση και δεν εθελουφλούσαν, να καταλάβουν ότι στη Σοβιετική Ένωση, την Κίνα, την Κούβα και όλες τις άλλες “σοσιαλιστικές δημοκρατίες” η εξουσία έχει “αυστηρά μονοπωληθεί από το κόμμα κι ένα ιεραρχικό σύστημα έχει επιβληθεί που παρακολουθεί και κατασκοπεύει και το τελευταίο κύτταρο της κοινωνίας”, ότι “εκείνοι που διευ-

θύνουν είναι πάνω από κάθε έλεγχο και κάθε υπόνοια κριτικής ή ελέγχου από μέρους των λαϊκών μαζών αντιμετωπίζεται με τις φυλακές, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, τα ψυχιατρεία, τα εκτελεστικά αποσπάσματα”.⁸

Ένα φανερά ολοκληρωτικό καθεστώς είχε επιβληθεί σ’ όλες αυτές τις χώρες, που αντίστοιχό του στην ιστορία υπήρξε μόνο στη Γερμανία του Χίτλερ ή στην Ιταλία του Μουσολίνι, ένα σύστημα ολικού ελέγχου που είχε κάνει κάθε άνθρωπο στο κάθε του βήμα να αναρωτιέται αν ο φίλος, ο συνάδελφος ή ο συγγενής του είναι καταδότες της αστυνομίας, αν κάποια μέρα θα τον κατηγορούσαν, όπως τον Γιόζεφ Κ. του Κάφκα, στέλνοντας τα όργανα του “σοσιαλιστικού” νόμου στην πόρτα του για να τον συλλάβουν και να τον εξαφανίσουν. Ατελείωτες διώξεις γίνονταν διαρκώς στις “σοσιαλιστικές χώρες” για πολιτικούς λόγους και οι παντοδύναμοι αστυνομικοί μηχανισμοί, όπως η Ρωσική Γκεπεού, η Ανατολικογερμανική Στάζι, η Ρουμανική Σεκιουριτάτε, η Αλβανική Σεγκιουρίμι κι ένα σωρό άλλες, προέβαιναν σε φοβερά εγκλήματα.

Στη Ρωσία, όπως αναφέρει ο Μπέρκμαν και όπως θα γράψει το 1939 ο Βολίν, από τις αρχές κιόλας της μπολσεβίκικης εξουσίας “*οι αυθαιρεσίες, οι καταχρήσεις, τα διαπραχθέντα εγκλήματα στα υπόγεια της Τσεκά -της μυστικής αστυνομίας που συστάθηκε με πρωτοβουλία του Λένιν το 1917, μετονομάστηκε σε Νικαβεντέ και ξανά σε Γκεπεού το 1923- ξεπερνάνε κάθε φαντασία*”. Οι πολίτες συλλαμβάνονταν και “*δε γίνονταν λόγος για κατηγορίες. Κατά κανόνα οι αποφάσεις της Τσεκά ήταν αμετάκλητες και τις εκτελούσε η ίδια η*

Τσεκά. Σε περίπτωση θανατικής ποινής, έπαιρναν τον κρατούμενο απ' το κελί του και τον εκτελούσαν συνήθως πυροβολώντας τον μ' ένα περίστροφο στο σβέρκο, την ώρα που ακολουθούμενος από κάποιον δήμιο της Τσεκά κατέβαινε τα τελευταία σκαλοπάτια της σκάλας που οδηγούσε στα υπόγεια. Το πώμα θαβόταν ύστερα μυστικά. Ποτέ δεν το 'διναν στους δικούς του, που συχνά δε μάθαιναν για την εκτέλεση παρά έμμεσα: από την άρνηση της διοίκησης της φυλακής να δεχτεί τα τρόφιμα που πηγαίνανε για το φυλακισμένο. Η κλασική απάντηση ήταν πέτρινα απλή: τέτοιο άτομο δεν υπάρχει στα βιβλία της φυλακής. Αυτό μπορούσε να σημαίνει και τη μεταφορά σε μια άλλη φυλακή ή στην εξορία.... Η εκτόπιση –πάντα διοικητική– σήμαινε περιορισμό στους πιο απομακρυσμένους χώρους της απέραντης χώρας: είτε σε θερμές και ελώδεις περιοχές –στο έπακρον ανθυγιεινές– του Τουρκεστάν, είτε στο τέλος του Βορρά, στη μεθόριο της τρομερής περιοχής του Νάρυμ και του Τουρουχάνσκ. Αρκετά συχνά η κυβέρνηση «ευχαριστιόταν» να στέλνει τους ανθρώπους πρώτα στο Τουρκεστάν και μετά να τους μεταφέρει ξαφνικά στο Βορρά ή αντίστροφα. Ήταν ένας έμμεσος αλλά σίγουρος τρόπος για να τους στέλνει στον άλλο κόσμο... Οι εξόριστοι υπέφεραν απ' όλες τις αρρώστιες που προξενούσαν η ασιτία, το κρύο κι η αδράνεια· σκορβούτο, φυματίωση, παθήσεις της καρδιάς και του στομάχου. Εκεί η ζωή ήταν ένα αργό μαρτύριο κι ο θάνατος φαινόταν σωτηρία⁹⁹.

Ο εκτοπισμός των κρατουμένων γινόταν επίσης και σε στρατόπεδα συγκέντρωσης –στο σχεδιασμό των

οποίων ηγήθηκε ο Τρότσκι το 1919-1920- για να “μαθητεύσουν” σε κάτεργα “κάτω από συνθήκες –όπως γράφει ο Μπετελέμ- που κανένας άνθρωπος δε θα μπορούσε ελεύθερα ν’ αποδεχθεί... Ο εκτοπισμός είναι έτσι ένα μέσο για να πραγματοποιηθεί το πλάνο με ελάχιστα έξοδα, γιατί το κράτος δεν πληρώνει αλλά απλώς «διατρέφει» τους εκτοπισμένους. Αρκεί, για να καταλάβουμε ποιές είναι οι συνθήκες εργασίας, να αναφέρουμε ένα άρθρο της «Ισθέςτια», στις 20-12-1937, κατά το οποίο «μέχρι τώρα όλος κόσμος πίστευε ότι σ’ αυτές τις περιοχές οι εργάσιμες μέρες δεν είναι πάνω από 100 το χρόνο, γιατί το χειμώνα το θερμόμετρο κατεβαίνει 50 βαθμούς κάτω από το μηδέν· και όμως οι εργάτες απόδειξαν ότι μπορεί κανείς να δουλεύει όλο το χρόνο χωρίς διακοπή!... ». Από τις 500.000 εκτοπισμένους που δούλευαν σ’ αυτές τις περιοχές –πρόκειται για την κατασκευή μιας σιδηροδρομικής γραμμής στη Σιβηρία- μόνο μερικές δεκάδες χιλιάδες μπόρεσαν να επιστήσουν... Ο φόβος του εκτοπισμού κάνει τους ελεύθερους εργάτες κι αγρότες να εκτελέσουν τις πιο ψηλές νόρμες εργασίας...”¹⁰.

Λεπτομερείς μαρτυρίες για την καθημερινή ζωή σ’ αυτά τα φρικτά δεσμοκτήρια της Ρωσίας καταγράφονται σε γνωστά διηγήματα, όπως “Ο Ίλιγγος” του Γκίνζμπουργκ, “Οι διηγήσεις της Κολυμά” του Χαλάμοφ, “Μια ημέρα του Ιβάν Ντενίσοβιτς” και “Αρχιπέλαγος Γκουλάγκ” του Σολτzenίτσιν. Επίσης, υπάρχει, όπως γράφει ο Ελληνιστήν, “ένα σημαντικό ντοκουμέντο για τους εργάτες των στρατοπέδων συγκέντρωσης: «Το κρατικό πλάνο για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας για το

1941». Το κείμενο αυτό δεν προοριζόταν για δημοσίευση, βρέθηκε, όπως τα αρχεία Σμόλενσκ, από τους Ναζίδες κατά την εισβολή. Διαβάζουμε εκεί πως η Νικαβεντέ εισέπραττε 6 δισεκατομμύρια 810 εκατομμύρια ρούβλια για επενδύσεις και αυτό επί συνόλου 37 δισεκατομμυρίων 650 εκατομμυρίων, δηλαδή 18% περίπου επί του συνόλου. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς που έκανε ο Γιάσι, το 1941, η Νικαβεντέ είχε τον έλεγχο πάνω σε 1.172.000 περίπου εργάτες που δούλευαν σε μεγάλα εργοστάσια –σ’ αυτούς πρέπει να προσθέσουμε το εργατικό δυναμικό του Νταλστρόι, των ορυχείων, των εργοστασίων όπλων και των δασικών εκμεταλλεύσεων. Ο Γιάσι φτάνει στον αριθμό των 3.500.000 εκτοπισμένων στα 1941 και ο υπολογισμός του φαίνεται σωστός. Φυσικά, πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι ο αριθμός αυτός ήταν μεγαλύτερος στα 1937-38, όπως και μετά τον πόλεμο. Για την περίοδο 1930-1953, θα πρέπει να υπολογίσουμε σε 12 εκατομμύρια το συνολικό αριθμό των εκτοπισμένων. Τη θνησιμότητα είναι δύσκολο να την υπολογίσουμε, αφού δεν έχουμε ακριβή στοιχεία¹¹. Όλο αυτό το τρομοκρατικό καθεστώς, που σήμερα τείνει να το καλύψει η λήθη, υπήρξε η πραγματικότητα της Ρωσίας και όλων των “σοσιαλιστικών χωρών”. Σε κάποιες χώρες, όπως η Κούβα ή η Κίνα που ακόμα διατηρούν το “σοσιαλιστικό” τους χαρακτήρα, το καθεστώς αυτό εξακολουθεί να υπάρχει.

Μαζύ μ’ αυτά, και παρά τη μαζική εκβιομηχάνιση στις “σοσιαλιστικές χώρες”, ήταν εμφανής μια οπισθοδρόμηση και διάλυση βασικών τομέων της κοινωνίας. Στην Κίνα, για παράδειγμα, μέχρι σήμερα ακόμη, 800 εκα-

τομύρια πληθυσμού, ως επί το πλείστον αγρότες, ζουν σε συνθήκες πολύ χειρότερες από εκείνες της Ευρώπης του 16^{ου} αιώνα και πρόσφατα τα αναπτυξιακά μεγέθη των σχετικά ευημερουσών επαρχιών τείνουν να εξαφανισθούν¹². Η Κούβα επίσης, ενώ όλες οι στατιστικές της Λατινικής Αμερικής, πριν την άνοδο του Κάστρο στην εξουσία, τοποθετούσαν τη χώρα στην κορυφή στο κατά κεφαλήν εισόδημα, τους κοινωνικούς δείκτες, την εκπαίδευση ή τον αριθμό των γιατρών σε σχέση με τον πληθυσμό¹³, μετά το πραξικόπημα του Γκεβάρα και του Κάστρο, βρέθηκε και συνεχίζει να βρίσκεται σε μια κατάσταση χειρότερη κι από εκείνη των πιο φτωχών Λατινικών χωρών. Η αγορά γίνεται με δελτία τροφίμων και παρατηρούνται μόνιμες μειώσεις σ' όλα τα αγαθά, ακόμα και σ' εκείνα, όπως λόγου χάρη η ζάχαρη, στα οποία η Κούβα ήταν όχι απλά αυτάρκης αλλά και μεγάλος εξαγωγέας.

Αλλά, ακόμη και η μητρόπολη του "υπαρκτού σοσιαλισμού", που κατέκλεβε τις οικονομίες των χωρών που υπάγονταν στην αυτοκρατορία της, δεν μπόρεσε ούτε κατά προσέγγιση να φτάσει το επίπεδο ανάπτυξης της δύσης, απέναντι στο οποίο στεκόταν σαν ηδονοβλεψίας και το οποίο ήθελε πάντοτε να ανταγωνισθεί. Η Ρωσία, όπως έγραφε ο Κορνήλιος Καστοριάδης, *"σιτοβολώνας της Ευρώπης ήδη από τον Ηρόδοτο, μόλις που κατορθώνει να ταΐσει τον πληθυσμό της, ενώ οι δυτικές χώρες επιχορηγούν την αγροτιά τους για να μην παράγει... Τα θεμελιώδη προβλήματα της Αυτοκρατορίας των Τσάρων... όχι μόνο δεν λύθηκαν αλλά βρίσκονται σε αξιοσημείωτη επιδείνωση..."*. Το σύστημα "εξα-

κολουθούσε πάντοτε να μην μπορεί να ικανοποιήσει την αγοραστική ζήτηση του πληθυσμού για αντικείμενα τρέχουσας χρήσης”, ενώ “η κατασκευή προϊόντων ικανοποιητικής και σταθερής ποιότητας ήταν πάντοτε ζήτημα άλυτο. Τόσο η τεράστια κλοπή αγαθών και χρήματος από τη γραφειοκρατία όσο και η παρακώρση εξωφρενικής μερίδας προσόδων για την παραγωγή εξοπλισμών” είχαν σαν αποτέλεσμα την “πρωτάκουστη υπανάπτυξη όλων των αστικών τομέων”. Το καθεστώς δεν μπόρεσε “να λύσει ένα πρόβλημα που οι άνθρωποι είχαν λύσει από νεολιθικής εποχής: την εξασφάλιση συνέχειας μιας σοδειάς και της επόμενης· ούτε το άλλο, λυμένο από τους Φοίνικες: την προσφορά, σ’ όσους προτίθενται να πληρώσουν το αντίτιμο, των εμπορευμάτων που ζητούν”¹⁴.

Σε ολόκληρο το “σοσιαλιστικό στρατόπεδο” υπήρξε μια επιμονή και επιδείνωση τέτοιων οικονομικών και οργανωτικών προβλημάτων, που συνοδευόταν κιόλας από μια τρομερή πολιτιστική συρρίκνωση. Οι λαοί, που κάποτε είχαν αναδείξει μεγάλους δημιουργούς και ρεύματα τέχνης, ήταν υποχρεωμένοι μέσα στα “σοσιαλιστικά καθεστώτα” να υποστούν τη στείροτητα και τον κρετινισμό της επίσημης παιδείας. Στη Ρωσία, μετά την επικράτηση των μπολσεβίκων, όλες οι προσπάθειες ποιτών, όπως ο Μαγιακόφσκυ κι ο Μπλοκ, ζωγράφων, όπως ο Καντίνσκυ, σκηνοθετών, όπως ο Μέγιερχολντ, και γενικά καλλιτεχνών, για μια νέα τέχνη εξανεμίσθηκαν. Η παραγωγή έργων τέχνης σύντομα σταμάτησε και ο μοντερνισμός γνώρισε επίσημα την καταδίκη από το Σοβιετικό κράτος. Διακεκριμένοι Ακαδημαϊκοί, όπως

ο Κεμένοφ, είχαν ανακηρύξει τον Μπωντλαίρ, το Ρεμπώ και τους Συμβολιστές σε άρρωστους που *“προσπαθούν να εξαπατήσουν τις μάζες”*. Τα έργα του Πικάσο, του Ματίς, του Σεζάν, του Βαν Γκογκ, του Μιρό προβάλλονταν σαν προϊόντα της φαντασίας κάποιου *“φρενοβλαβούς ή κάποιου καλλιτέχνη που παριστάνει το φρενοβλαβή για να τα οικονομήσει”*¹⁵. Ο φουτουρισμός, ο κυβισμός, ο εξπρεσιονισμός ή ο σουρεαλισμός θεωρήθηκαν από τις Ακαδημίες και τους καθηγητές του *“σοσιαλιστικού κράτους”* σαν *“μια τραγική καταστροφή”*, στην οποία *“θέλει ο ιμπεριαλισμός να ρίξει την τέχνη”*¹⁶.

Όλα τα μοντέρνα ρεύματα τέχνης αντιμετώπισθηκαν, όπως ακριβώς και στη ναζιστική Γερμανία, δηλαδή σαν προϊόντα *“καλλιτεχνικού και ηθικού εκφυλισμού”*, σαν *“έργα των εχθρών του λαού”*. Το 1938, το ναζιστικό υπουργείο προπαγάνδας, στα πλαίσια του κρατικού καλλιτεχνικού προγραμματισμού, δημιούργησε στο Μόναχο, το Βερολίνο, το Αμβούργο και άλλου χώρους εκθεσιακούς, που στέγάζαν έργα μοντέρνων καλλιτεχνών και είχαν τον τίτλο *“εκφυλισμένες τέχνες”*. Στόχος των ναζί ήταν να προκαλέσουν την απέχθεια των ανθρώπων για τη μοντέρνα τέχνη, στρέφοντας το ενδιαφέρον τους σε μια αισθητική υποταγμένη στις ανάγκες της προπαγάνδας. Το ίδιο ακριβώς συνέβαινε εκείνη την περίοδο και στη Ρωσία. Το 1934, όπως γράφει ο Κώστας Παπαϊωάννου, *“ο Μπορίς Σουβάριν έμεινε εμβρόντητος με την εμφάνιση στα Μουσεία της Μόσχας εξηγητικών πινακίδων, σύμφωνα με τις οποίες ο Ρενουάρ και ο Ντεγκά εκπροσωπούν τον «καπιταλισμό σε σήψη»*,

ο Γκυστάβ Μορό την «τέχνη της πλουτοκρατίας», ο Σεζάν την «εποχή της βαριάς βιομηχανίας» και ο Γκογκέν την «αποικιακή πολιτική»... Το κόμμα, υπέρτατος τεχνοκριτικός, έκλεισε το Μουσείο των Ιμπρεσιονιστών, ενώ οι επίστρατοι «ιδεολόγοι» άνοιξαν πόλεμο εναντίον όλων των εκδηλώσεων της σύγχρονης κουλτούρας, από την τζαζ, «παρακμιακή τέχνη» και αμβίβαστη με την «ξάστερη και αισιόδοξη στάση του σοβιετικού ανθρώπου» μέχρι ... και την αρχιτεκτονική του Λε Κορμπυζιέ¹⁷.

Έτσι, στη θέση της ελεύθερης δημιουργίας, εμφανίσθηκε ένας προγραμματισμένος πολιτιστικός μύθος ονόματι “σοσιαλιστικός ρεαλισμός”, ο οποίος ήταν στην πραγματικότητα ένας ψευδορεαλισμός, μια κατασκευή που στόχευε να ωραιοποιήσει και να εξιδανικεύσει το Σοβιετικό καθεστώς. Η γραφειοκρατία είχε αποφασίσει να “στρατεύσει” την τέχνη στην υπηρεσία του καθεστώτος, να μετατρέψει δηλαδή την τέχνη σε ένα ακόμα μέσο κυριαρχίας της, με το να διατάζει το λογοτέχνη και τον ποιητή τί να γράφουν, να υποδεικνύει “στο μουσικό τί είναι η σωστή μουσική” και “στον ζωγράφο την αληθινή ζωγραφική...”¹⁸.

Οποιοδήποτε έργο, σε οποιοδήποτε τομέα, αναδείκνυε στοιχεία στοχασμού και κριτικής δεχόταν την επίθεση της γραφειοκρατίας. Γι’ αυτό άλλωστε, όχι μόνον η τέχνη αλλά και η επιστήμη, όταν άρθρωνε μια γλώσσα ανεξάρτητη από τις παραδεδομένες αντιλήψεις του καθεστώτος καταγγέλλονταν σαν αντιδραστική και επικίνδυνη. Έτσι, η ακτίνα ελέγχου του κόμματος επεκτεινόταν και στην επιστημονική έρευνα. Η βιολογία, η φυσική, τα μαθηματικά ήταν αποδεκτές επιστήμες μόνο

στο βαθμό που επιβεβαίωναν τις ιδεολογικές “αλήθειες” του κόμματος, ενώ η έρευνα που δεν υπέκυπτε στις “αλήθειες” αυτές κι αναπτυσσόταν συνήθως σε χώρες της δύσης, όπως η ψυχανάλυση, αντιμετωπιζόταν σαν “καπιταλιστική παρέκκλιση” ή σαν μια “μυθολογική επένδυση” και “ιδεαλιστική επιστήμη”¹⁹, όπως τη χαρακτήρισε ο Πόλιτσερ.

Το “εκπολιτιστικό” έργο όμως των “σοσιαλιστικών καθεστώτων” δε σταματούσε εδώ, δεν επέδραμε μόνο στη δημόσια ζωή αλλά και στις πιο προσωπικές εκδηλώσεις των ανθρώπων. Ο τρόπος με τον οποίον οι άνθρωποι εξέφραζαν τις προσωπικές τους αναζητήσεις και συνευρίσκονταν δεν έπρεπε να ξεπερνάει πουθενά το ρόλο εξάρτησης και υποταγής στο καθεστώς. Τα άτομα, και ιδιαίτερα οι νέοι, παρακινούνταν ή και εξαναγκάζονταν από το κράτος ν’ απωθήσουν κάθε αυθόρμητη επικοινωνιακή δραστηριότητα. Αυτό φαίνεται από την προπαγάνδα και τα μέτρα ενάντια στην ελευθερία του έρωτα στη Ρωσία από τα πρώτα κιόλας χρόνια της μπολσεβίκικης εξουσίας. Ο Λένιν έβλεπε τον ελεύθερο έρωτα σαν μια δραστηριότητα που “δε δίνει χαρά και δύναμη στη ζωή”, μια πράξη η οποία, όπως εξομολογούνταν ο ίδιος στην κομμουνίστρια Κλάρα Τσέκιν, ήταν ανάλογη με το να σκύβει κανείς “στη λάσπη του δρόμου για να πιεί από μια γούρνα ή ... από ένα ποτήρι που τα χείλια του είναι λιγδιασμένα από πολλά στόματα”²⁰. Ο Τρότσκι, επίσης, θεωρούσε ότι ο “μακροχρόνιος και μόνιμος γάμος” ήταν το “ιδανικό μέτρο”, ενώ πέρα από το μέτρο αυτό ο έρωτας ήταν μια “αχαλίνωτη σύμμιξη που βρίσκει την πιο καταστροφική και δηλητηριώδη

*έκφρασή της στην πορνεία*²¹.

Τα ίδια υποστηρίζονταν και από τους σύγχρονους Ρώσους “παιδαγωγούς”, όπως ο Ατάροφ, που στα 1959 ως “άξιος γιατρός της ρωσικής σοσιαλιστικής δημοκρατίας” κατήγγειλε τη σεξουαλική ελευθερία σαν ένα “αναπόφευκτο υποκατάστατο της πορνείας” και τον αυνανισμό σαν ένα κακό στο οποίο πρέπει να δοθεί ένα τέλος, με το να καταργηθούν “τα πολύ εφαρμοστά ρούχα στις χαμηλές περιοχές”, να κοπούν τα “διεγερτικά παιχνίδια” των παιδιών καθώς και τα χάρδια των γονιών προς τα παιδιά, διότι αποτελούν, όπως έλεγε, “ένδειξη ενός πολύ χαμηλού πολιτιστικού επιπέδου”. Όλη αυτή η αντισεξουαλική ηθική, όπως έγραφε ο Καστοριάδης, “*ταυτόσημη με την καταπιεστική ηθική που επικρατούσε στη Δύση παλιότερα, αποβλέπει, όπως εκείνη, ν’ απαγορεύσει στα άτομα την αυτόνομη άσκηση (δηλαδή τη συνειδητή και αυτοδιευθυνόμενη) μιας από τις πιο ουσιαστικές τους δραστηριότητες. Θέλει να τα στερήσει από ελευθερία και από υπευθυνότητα σε μια θεμελιακή περιοχή ... Προορίζεται να κατασκευάσει, μαζικά, άτομα με δομή χαρακτηριστική, συμπληρωματική, ανθρωπολογικά, της ιεραρχικής δομής της κοινωνίας ...*”²².

Ας σημειώσουμε, ότι η αντισεξουαλική αυτή ηθική που προήγαγε το σοβιετικό κράτος ήταν συνάρτηση της περιόδου μετά το 1917, όπου γκρεμίσθηκαν όλες οι προσπάθειες για μια ελευθεριακή οργάνωση των ανθρώπινων σχέσεων πέρα από τις θρησκευτικές προκαταλήψεις του παλιού καθεστώτος, μιας περιόδου όπου, όπως γράφει ο Κλεάνθης Γρίβας, “*οι σεξουαλικές σχέσεις των ανθρώπων επανατοποθετήθηκαν σε μια πιο*

αντιδραστική και οπισθοδρομική πλατφόρμα απ' αυτήν της τσαρικής περιόδου για να αναχθούν τελικά από θεμελιώδες στοιχείο της ιδιωτικής ζωής σε αντικείμενο παρέμβασης της κρατικής εξουσίας, με αποκορύφωμα την ποινικοποίηση των λεγόμενων «σεξουαλικών παρεκκλίσεων», για τις οποίες θεσπίστηκαν στα 1934 ποινές φυλάκισης μέχρι πέντε χρόνια και κάθειρξης ή εγκλεισμού σε στρατόπεδα συγκέντρωσης²³.

Από τις συνθήκες εργασίας, την πολιτική οργάνωση, την εκπαίδευση μέχρι και την επίσημη σεξουαλική ηθική τους, τα “σοσιαλιστικά κράτη” παρουσίαζαν το ίδιο καταπιεστικό κι αλλοτριωτικό περιβάλλον. Εύκολα καταλαβαίνουμε λοιπόν το πώς διαμορφώνονταν οι άνθρωποι. Ο “νέος τύπος ανθρώπου” τον οποίον παρήγαγαν τα “σοσιαλιστικά καθεστώτα” και για τον οποίον υπερηφανευόταν η αριστερή διανόηση, ήταν ένας άνθρωπος ηθικά και ψυχικά ισοπεδωμένος. Ένας άνθρωπος του οποίου ενσάρκωση ήταν είτε “ο γραφειοκράτης, κυνικός, ψεύτης, χειραγωγός, με την έμμονη ιδέα της εξουσίας” είτε “ο απλός πολίτης, απαθής, περιδείης που το βάζει στα πόδια μπροστά σ’ οποιαδήποτε ευθύνη, που περιχαράκωνεται για να προστατέψει το θλιβερό υπαρξιακό του όστρακο”²⁴.

Η πιο οδυνηρή συνέπεια των “σοσιαλιστικών καθεστώτων” –κι αυτό είναι ιδιαίτερα φανερό μετά την κατάρρευσή τους– είναι η ολική καταστροφή των ελευθεριακών παραδόσεων που προϋπήρξαν σ’ αυτές τις χώρες. Αυτή η ανεπανόρθωτη καταστροφή είναι και ο κυριότερος λόγος για τον οποίον σ’ όλες αυτές τις χώρες αναδύθηκε ορμητικά ο εθνικισμός και ο σωβινισμός

διαφόρων εθνοτήτων, πυροδοτώντας, με πρόσφατο το παράδειγμα της Γιουγκοσλαβίας, τους πιο αιματηρούς πολέμους. Τα “σοσιαλιστικά καθεστώτα” προκάλεσαν ένα τρομερό πλήγμα στις αξίες και τις ιδέες για τις οποίες μόχθησε σκληρά το εργατικό κίνημα. Κακοποίησαν και εξευτέλισαν το λεξιλόγιο των επαναστατικών κινήματων. “Αυτό –όπως έγραφε ο Στίνας- που έδινε χαρά κι ελπίδες στους απόκληρους και τους καταπιεζόμενους του κόσμου, αυτό το γεμάτο φως και αλήθεια όραμα για μια παγκόσμια κοινωνία χειραφετημένων λαών, αυτό που κάτω από τη Σημαία του αγωνίσθηκαν κι έδωσαν τη ζωή τους χιλιάδες και χιλιάδες προλετάριοι έγινε λάσπη και βούρκος, απάτη, ψέμμα, υποκρισία και κάτεργο για τους λαούς”²⁵.

Με την εμφάνιση του κομμουνιστικού ολοκληρωτισμού μετά το 1917 και την ενσωμάτωση του διεθνούς εργατικού κινήματος σ’ αυτόν, κατασπαταλήθηκε η ενεργητικότητα εκατομμυρίων ανθρώπων και παρήκμασε η επαναστατική δραστηριότητα. Παράλληλα άνοιξε ο δρόμος προς τον ολοκληρωτισμό, ο δρόμος τον οποίον ακολούθησαν ο ναζισμός και ο φασισμός. Ας μην ξεχνάμε, ότι ο Μουσολίνι, για παράδειγμα, όσο κι αν εκθρευόταν τους μπολσεβίκους, αναγνώρισε στις μεθόδους τους τον τρόπο με τον οποίον έπρεπε να προχωρήσει ο φασισμός στην Ιταλία. Αυτό τον οδήγησε να δηλώσει ανοιχτά, σε μια συνεδρίαση της βουλής στις 6 Ιουνίου 1924: “Οι δάσκαλοί μας είναι στη Ρωσία. Δεν έχουμε παρά να μιμηθούμε αυτό που γίνεται στη Ρωσία. Το λάθος μας είναι ότι δεν ακολουθήσαμε εντελώς το παράδειγμά τους”²⁶. Μαθήματα επίσης από τους μπολ-

σεβικούς πήραν και οι ναζί. Ο Γύνγκερ, ένας εξέχων της ναζιστικής αριστοκρατίας, έβλεπε με θαυμασμό τα Σοβιετικά στρατόπεδα συγκέντρωσης και τη στρατιωτική επίταξη της εργασίας σαν οργανωτικές μεθόδους που έπρεπε ν' αντιγράψει το Γερμανικό κράτος και ως γνωστόν τις αντέγραψε. Όπως σημειώνει ο Τζέφρι Χερφ, *“αυτό που έβρισκε ελκυστικό στη Σοβιετική Ένωση ο Γύνγκερ ήταν η ρύθμιση και η στρατιωτικοποίηση της εργασίας από το κράτος. Έγραψε μάλιστα κι ένα δοκίμιο όπου επιδοκίμαζε τις προτάσεις του Τρότσκι σχετικά με τη στρατιωτικοποίηση της εργασίας”*²⁷.

Το καθεστώς όμως του κομμουνιστικού ολοκληρωτισμού, που δημιούργησαν οι Μπολσεβίκοι, όχι μόνον είναι ταυτόσημο με το φασισμό και το ναζισμό αλλά και πιο επικίνδυνο. Αν, για παράδειγμα, κοιτάξουμε το ναζισμό, θα δούμε ότι αυτός *“διακηρύσσοντας την κυριαρχική αποστολή μιας και μοναδικής φυλής, ήταν προορισμένος να αποτύχει σε σχετικά σύντομο διάστημα. Ογδόντα εκατομμύρια Γερμανοί δεν μπορούσαν να κυριαρχήσουν σε πέντε δισεκατομμύρια άτομα”*. Ενώ ο κομμουνιστικός ολοκληρωτισμός *“έχει μια έφεση παγκοσμιότητας”*²⁸, θα μπορούσε δηλαδή να εξαπατήσει και να δεσπόσει σ' όλους τους πληθυσμούς, μετατρέποντας τις επαναστατικές ιδέες σε εργαλεία συγκάλυψης και μυθοποίησης της πραγματικότητάς του. Βέβαια, η απάτη αυτή έγινε αντιληπτή και η συνέχειά της στάθηκε αδύνατη, αλλά ένας σχεδόν αιώνας κομμουνιστικού ολοκληρωτισμού, σ' ένα πολύ μεγάλο μέρος του πλανήτη, αρκεί για να δείξει τον κίνδυνο που διατρέχει η ανθρωπότητα να υποταχθεί σε μια τέτοια απάτη και να κατα-

στρέψει τα λιγιστά και πολύτιμα ελευθεριακά της επιτεύγματα.

Τα συμπεράσματα, που επιβάλλει η πείρα του κομμουνιστικού ολοκληρωτισμού, είναι πολλά. Ένα από τα κυριότερα είναι ότι αυτό που η μπολσεβίκικη παράδοση καθιέρωσε σαν επανάσταση αποτελεί στην πραγματικότητα ένα παράδειγμα αυτού που δεν είναι επανάσταση. Αυτό που μένει από την μπολσεβίκικη παράδοση δεν είναι η προσφορά στην αυτόνομη πρωτοβουλία και δράση ενός λαού, αλλά η υποκατάστασή της από ένα κόμμα που στ' όνομα της επανάστασης αποσκοπεί στην κατάληψη της εξουσίας, επιβάλλοντας δικτατορικά τη θέλησή του και οδηγούμενο αναγκαστικά στον ολοκληρωτισμό. Αυτό είναι έκδηλο από τις απαρχές κιόλας της ανόδου του μπολσεβικισμού, το παρατηρούμε ήδη από το 1917 στη Ρωσία. Η Ρωσική επανάσταση ήταν μια πολύχρονη διαδικασία, η οποία δε στηρίχθηκε στη βία και τη δικτατορία αλλά στην άνοδο μιας νέας συνείδησης, μια διαδικασία στην οποία συμμετείχε αυθόρμητα ένα όλο και μεγαλύτερο μέρος της Ρωσικής κοινωνίας για να φτάσει το Φεβρουάριο του 1917 η ίδια η κοινωνία από μόνη της στην απαλλοτρίωση των μέσων παραγωγής και στην ευρείας κλίμακας οργάνωση των θεσμών άμεσης δημοκρατίας, όπως τα σοβιέτ και οι επιτροπές.

Βλέπουμε, δηλαδή, ότι η επανάσταση δεν είχε να κάνει με τρομοκρατία, σφαγές ή με την “κατάληψη των χειμερινών ανακτόρων” αλλά με τη ρητή αλλαγή και την ανάδυση νέων θεσμών από την αυτόνομη συλλογική δράση της κοινωνίας. Οι θεσμοί αυτοί, όπως γράφει

ο Μπέρκμαν, είχαν δικό τους σχεδιασμό για το μέλλον, διευθύνοντας την παραγωγική διαδικασία, και ασχολούνταν με τη βελτίωση των συνθηκών ζωής και του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Η εκτύλιξη αυτής της αυτόνομης λαϊκής δραστηριότητας συνεχίστηκε, ώσπου υποχώρησε και καταστράφηκε με την επικράτηση των μπολσεβίκων. Αυτό θα το υποστηρίξουν και γνωστά πρόσωπα, με κύρος μεταξύ των αριστερών διανοουμένων, όπως η Ρόζα Λούξεμπουργκ. Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, μετά τη στρατιωτική επιχείρηση ανατροπής της προσωρινής κυβέρνησης τον Οκτώβριο, χρησιμοποιώντας τα συνθήματα του επαναστατημένου λαού και έτσι εξασφαλίζοντας την ανοχή του, οι μπολσεβίκοι καταλαμβάνουν και ανασυντάσσουν το κράτος και τον στρατό και, όπως γράφει η Λούξεμπουργκ, τότε εμφανίζονται *“διατάγματα, δικτατορική εξουσία των επιθεωρητών στα εργοστάσια, δρακόντειες ποινές, τρομοκρατία ... Ο Λένιν και ο Τρότσκι εγκατέστησαν στη θέση των αντιπροσωπευτικών σωμάτων που βγαίνουν από γενικές λαϊκές εκλογές τα σοβιέτ σαν μοναδική αντιπροσώπευση των εργαζόμενων μαζών. Αλλά, πνίγοντας την πολιτική ζωή σ’ όλη τη χώρα ήταν μοιραίο να παραλύσει η ζωή μέσα σ’ αυτά τα ίδια τα σοβιέτ και η γραφειοκρατία να μείνει το μόνο ενεργό στοιχείο ...”*. Έτσι, *“μερικές δωδεκάδες αρχηγών του κόμματος διευθύνουν και κυβερνούν. Μεταξύ αυτών, η διεύθυνση είναι πραγματικά στα χέρια μιας μόνο δωδεκάδας εξαιρετικών εγκεφάλων και από καιρό σε καιρό συγκαλείται μια αριστοκρατία της εργατικής τάξης στις συγκεντρώσεις για να χειροκροτήσει τους λόγους των αρχηγών και να*

ψηφίσει ομόφωνα τις αποφάσεις που τις προτείνουν. Υπάρχει λοιπόν μια κυβέρνηση κλίκας, μια δικτατορία ...²⁹

Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, ότι η στρατιωτική επιχείρηση ανατροπής της προσωρινής κυβέρνησης, που οργάνωσαν οι μπολσεβίκοι, δεν ήταν προϊόν καμιάς επανάστασης, όπως ζητωκραύγαζαν, ούτε καν κάποιο είδος “νομικής επικύρωσης” της επανάστασης, όπως πίστευε ο Μπέρκμαν. Ήταν μια πράξη πέρα από την επανάσταση, δηλαδή πέρα από την αυτόνομη πρωτοβουλία, απόφαση και συμμετοχή του επαναστατημένου λαού, ήταν με άλλα λόγια “το πραξικόπημα ενός κόμματος ήδη ολοκληρωτικού εν σπέρματι στη δομή και το πνεύμα του, το οποίο καταλαμβάνει την εξουσία ... Δεν υπάρχει «Οκτωβριανή επανάσταση»: τον Οκτώβριο του 1917 υπάρχει ένα στρατιωτικό πραξικόπημα, με το οποίο οι πρωταίτιοι του πραξικοπήματος δεν θα πετύχουν τους σκοπούς τους παρά ενάντια στη λαϊκή θέληση στο σύνολό της ... και ενάντια στους δημοκρατικούς οργανισμούς που δημιουργήθηκαν το Φεβρουάριο –τα σοβιέτ και τα εργοσσιαστικά συμβούλια. Στη Ρωσία τον ολοκληρωτισμό δεν τον παράγει η επανάσταση αλλά το πραξικόπημα του μπολσεβίκικου κόμματος κάτι που είναι τελείως άλλο πράγμα”³⁰.

Όλη η ιστορία της μπολσεβίκικης παράδοσης είναι μια ιστορία ολοκληρωτισμού. Από τον Λένιν και τον Τρότσκι μέχρι τον Μάο και τον Τσε Γκεβάρα, ο μπολσεβικισμός χαρακτηρίζεται από μια πραξικοπηματική λογική, ανάλογη μ’ εκείνη που εκφράσθηκε τον Οκτώβριο του 1917. Σήμερα, γνωρίζουμε, και πολύ καλά

μάλιστα, ότι η λογική αυτή έχει οδηγήσει μόνο στον αντίποδα της επανάστασης και άρα ότι δεν υπάρχει μεγαλύτερη αυταπάτη από το να πιστεύουμε ότι μια ομάδα ή ένα κόμμα, ακόμα κι αν εμπνέεται από ένα επαναστατικό όραμα, μπορεί να υποκαταστήσει την αυτονομία, δηλαδή την πρωτοβουλία και την αυτενέργεια ενός επαναστατημένου λαού, εκπληρώνοντας κατά παραγγελία και ανιδιοτελώς τους πόθους του, ότι παίρνοντας την εξουσία μια ομάδα ή κόμμα *“όχι μόνο δε θα επωφεληθεί απ’ αυτό και δε θα δημιουργήσει προνόμια για τον εαυτό του αλλά αντίθετα θα μεταβιβάζει συνειδητά τις εξουσίες του, έστω και με δόσεις, στις λαϊκές μάζες μέχρι που να διαλυθεί αυτό το ίδιο μέσα σε μια σταξική κοινωνία ισότητας, ελευθερίας, δίχως κράτος, χωροφύλακες, δεσμοφύλακες, κ.τ.λ.”*³¹.

Γνωρίζουμε πια ότι αν οι άνθρωποι δε διαλύσουν στα μυαλά τους αυτή την αυταπάτη, τότε η εγκαθίδρυση μιας ελεύθερης αυτόνομης κοινωνίας είναι αδύνατη. Οι επαναστάσεις δεν κινδυνεύουν κυρίως από τα όπλα των αντιπάλων τους, αλλά, όπως δείχνει η ιστορία τους, από τη διαιώνιση αυτής της αυταπάτης, *“από την ίδια την τάση των ανθρώπων να πιστεύουν στους ηγέτες και τους ειδικούς, να παραιτούνται, να αποσύρονται, δηλαδή να παύουν να προσπαθούν να πραγματοποιούν την ίδια τους την αυτονομία μέσα σ’ ένα αυτόνομο συλλογικό κίνημα”*³². Το εμπόδιο πλέον στην εγκαθίδρυση μιας αυτόνομης κοινωνίας είναι η παραίτηση και η απόσυρση ενός επαναστατημένου λαού από το δημόσιο χώρο, όπου καθορίζονται τα πεπρωμένα του. Η παραίτηση και η απόσυρση είναι αυτές που αφήνουν τη δυ-

νατότητα δημιουργίας μιας γραφειοκρατίας, δηλαδή μιας διαχωρισμένης και συγκεντρωμένης εξουσίας, που υποτάσσει ξανά τους ανθρώπους σ' ένα νέο εκμεταλλευτικό, καταπιεστικό καθεστώς.

Ένα άλλο, σημαντικό επίσης συμπέρασμα, που συνάγεται από την πείρα του κομμουνιστικού ολοκληρωτισμού, είναι ότι ένα επαναστατικό κίνημα είναι υποχρεωμένο σαν τέτοιο, αν θέλει ν' αποφύγει τον εκφυλισμό του, ν' απαλλαγεί από το μαρξισμό, την ιδεολογία αυτή μέσα στην οποία είναι υπαρκτές όλες σχεδόν οι παραδεδομένες αντιλήψεις και αρχές της κυρίαρχης πολιτικής φιλοσοφίας και γενικά του καπιταλιστικού κόσμου, που λειτούργησαν σαν θεμελιώδεις πηγές του κομμουνιστικού ολοκληρωτισμού.

Ο μαρξισμός, βέβαια, κλείνει μέσα του το πρόταγμα της αυτονομίας και της ελευθερίας που ανέδειξαν οι επαναστάσεις από τον 17^ο αιώνα και το εργατικό κίνημα, αλλά *“στην ολοκληρωμένη του μορφή, τη συστηματική και πραγματοποιημένη, συντηρεί την ουσία του ρασιοναλιστικού-αστικού σύμπαντος στο πιο βαθύ επίπεδο”*³³. Από εδώ προέρχονται όλα του τα στοιχεία πάνω στα οποία θεμελιώθηκε ο κομμουνιστικός ολοκληρωτισμός. Ένα από αυτά, για παράδειγμα, είναι η επιστημολατρεία του μαρξισμού, η πίστη του δηλαδή ότι η επιστήμη θα λύσει όλα τα προβλήματα. Εισαγάγοντας το διάχυτο θετικιστικό επιστημονισμό του 19^{ου} αιώνα μέσα στην πολιτική ανάλυση και δράση του εργατικού κινήματος, θα μετατρέψει την πολιτική σ' ένα τομέα απασχόλησης εξειδικευμένου προσωπικού, θα συντελέσει, όπως έγραφε ο Μπακούνιν, στο να μεταφερθεί η εξου-

σία “από τα χέρια των χριστιανών παπάδων στα χέρια των ιερέων της επιστήμης”³⁴, που σαν δήθεν «ειδικοί» στην πολιτική, σαν επαγγελματίες επαναστάτες, “γνωρίζουν τι χρειάζονται και θέλουν οι άνθρωποι καλύτερα κι από τους ίδιους τους ανθρώπους”³⁵.

Έτσι, η πολιτική ως επιστήμη θα γίνει το ιδεολόγημα των μπολσεβίκων για να δικαιωθεί η κυριαρχία του κόμματος ως πάνσοφου μηχανισμού που κατέχει αποκλειστικά την ικανότητα να διαχειρίζεται τις κοινωνικές υποθέσεις και να διευθύνει την κοινωνία. Από την επιστημολατρεία του μαρξισμού θα ξεπηδήσει επίσης μια νέα ορθοδοξία, η ιδέα της θεμελιωμένης “επιστημονικά”, άρα και αληθινής, γνώσης της ιστορίας και της κοινωνίας, η ιδέα της μοναδικής αληθινής θεωρίας, η οποία θα βρει στο κόμμα των μπολσεβίκων το θεματοφύλακά της και θα δημιουργήσει μια νέα Ιερά Εξέταση για την οποία, εφόσον η θεωρία είναι και εγγυάται την αλήθεια, οι διαφωνούντες απέναντι στη θεωρία δεν είναι παρά εχθροί της αλήθειας κι έτσι θα εκτελούνται ή θα σαπίζουν για εβδομήντα χρόνια στα γκουλάγκ και τα ψυχιατρεία.

Ο τρόπος θέασης που ο καπιταλιστικός πολιτισμός έχει για την οικονομία και την παραγωγή είναι άλλο ένα επίσης βασικό στοιχείο που ο μαρξισμός κληρονόμησε από τη ρασιοναλιστική κουλτούρα και το οποίο εξέθρεψε τον κομμουνιστικό ολοκληρωτισμό. Πιστεύοντας ότι στο επίκεντρο της ανθρώπινης εξέλιξης και ευτυχίας βρίσκεται η μεγιστοποίηση του πλούτου και της αφθονίας, ο μαρξισμός εκκωρεί στην οικονομία και την παραγωγή πρωτεύοντα και καθοριστικό ρόλο στην

ιστορική εξέλιξη και έτσι κρίνει τον καπιταλισμό με βάση το κατά πόσον ευνοεί ή στέκεται τροχοπέδη στην ανάπτυξη της οικονομίας και της παραγωγής. Ο μαρξισμός, όπως συνήθως, μετατρέπει σε θεωρητικό αξίωμα κάτι που αντικειμενικά είναι η ταυτότητα και ο στόχος του καπιταλιστικού συτήματος και, όπως γράφει ο Μπωντριγιάρ, στρέφεται *“εναντίον της τάξης του κεφαλαίου, χρησιμοποιώντας ως εργαλείο ανάλυσης το πιο επιτήδειο ιδεολογικό φάντασμα που αυτή επεξεργάστηκε ποτέ”*³⁶.

Στο εξής, η “ανάπτυξη”, η “αποδοτικότητα” ή η “παραγωγικότητα” θα γίνουν το μοναδικό και καθολικό κριτήριο του μαρξισμού, με το οποίο θα δικαιωθούν τα στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας των μπολσεβίκων, εφόσον προσφέρουν στην “ανάπτυξη”, θα καθαιγιασθούν όλες οι “αποδοτικές” μέθοδοι βασανιστηρίων του μπολσεβίκικου κράτους κι όλες οι “παραγωγικές” τεχνικές που αυτό εφάρμοσε πάνω σε εκατομμύρια σκλάβους και πτώματα για εκατό σχεδόν χρόνια. Αλλά, βέβαια, όπως θα πει ο Καμύ, *“εκατό χρόνια δεινών δεν είναι τίποτε για κείνον που βεβαιώνει πως στα εκατόν ένα θα έρθει η προσδοκώμενη οριστική πολιτεία ... Τι σημασία έχει αν αυτό γίνει με τη δικτατορία και τη βία; Σ’ αυτή την Ιερουσαλήμ που θα βουίζει από θαυμαστές μηχανές, ποιός θα θυμάται την κραυγή του στραγγαλισμένου;”*³⁷.

Γενικά, θα λέγαμε ότι ο μαρξισμός, προσπαθώντας να κάνει μια κριτική του καπιταλιστικού πολιτισμού, αποτυγχάνει καθώς ένα πλήθος από στοιχεία του δείχνουν ν’ αποδέχεται τον πολιτισμό αυτό στις πιο θεμε-

λιώδεις διαστάσεις και σημασίες του αλλά και στις πιο ολοκληρωτικές του όψεις. Με το μαρξισμό, όπως συνοψίζει ο Μπωντριγιάρ, «*επιστήμη, τεχνική, πρόοδος, ιστορία –ένας ολόκληρος πολιτισμός ανασυντάσσεται ως παραγωγός της ίδιας του της ανάπτυξης και ωθείται με διαλεκτική ορμή προς την ολοκλήρωση της ανθρωπότητας, σχεδιασμένη με όρους ολότητας και ευτυχίας. Γένεση, ανάπτυξη, τελικότητα: ο Μάρξ δεν εφνύρε τίποτε απ' όλα αυτά ούτε αλλάζει ως προς την ουσία ... Ιστορικός υλισμός, διαλεκτική, τρόπος παραγωγής, εργατική δύναμη: όλες αυτές τις έννοιες, με τις οποίες η μαρξιστική θεωρία θέλησε να γκρεμίσει την αφηρημένη καθολικότητα των εννοιών της αστικής σκέψης (Φύση και Πρόοδος, Άνθρωπος και Ορθός Λόγος, Τυπική Λογική, Ανταλλαγή, κ.λ.π.) , τείνει να τις καθολικεύσει με τη σειρά της, σύμφωνα μ' έναν «κριτικό ιμπεριαλισμό», εξίσου ανελέητο με τον προηγούμενο»³⁸.*

Πρέπει όμως εδώ να σημειώσουμε ότι όλη αυτή η ρασιοναλιστική υλιστική σύλληψη της ιστορίας και της κοινωνίας καθώς και ο ολοκληρωτισμός που αβίαστα απορρέει απ' αυτήν δεν κυριαρχούν μόνο στο μαρξισμό. Κυριαρχούν σε μεγάλο βαθμό στις συνειδήσεις πολλών νέων ανθρώπων, ακόμη και αναρχικών, κρατώντας τους δέσμιους του καπιταλισμού και γενικά του εξουσιαστικού κόσμου που υποτίθεται πολεμούν. Αυτό έγινε διότι ο μαρξισμός, έχοντας διεισδύσει στο εργατικό κίνημα, κυριάρχησε και κατέστρεψε την ελευθεριακή του κουλτούρα, αφήνοντας στη θέση της μια εξουσιαστική παράδοση που διαπερνά κάθε πολιτική ιδέα και συμπεριφορά μέχρι σήμερα. Να γιατί η ενασχόλησή μας με τον

υπό εξαφάνιση μαρξισμό και τα καθεστώτα που ενέπνευσε είναι ακόμα επίκαιρη. Συνεχίζει να είναι πραγματικά επίκαιρη και απαραίτητη η συζήτηση γύρω από το μαρξισμό, διότι αν κοιτάξουμε τις σημερινές ομάδες και άτομα που στοχεύουν στην αναδημιουργία ενός ανατρεπτικού αντιεξουσιαστικού κινήματος, θα δούμε ότι συνεχίζουν κατά πολύ να αναπαράγουν τη μαρξιστική νοοτροπία. Έχει τόσο πολύ η μαρξιστική ιδεολογία διαποτίσει τις ιδέες, τη σκέψη, τη γλώσσα και την πραγματικότητα του κόσμου που ζούμε, ώστε δύσκολα μπορεί κανείς να κόψει τα δεσμά μαζί της, ακόμα και αν την επικρίνει με τη μεγαλύτερη δριμύτητα. Ο μαρξισμός αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια στη δημιουργία μιας ελεύθερης αυτόνομης κοινωνίας και αυτό το επιβεβαιώνει πάνω απ' όλα η ιστορική πραγματικότητα, *“η ιστορική και κοινωνική πρακτική στην οποία αντιστοιχεί, στην οποία προεκτείνεται και της οποίας εξυπηρετεί τη συγκάλυψη”*³⁹. Η συζήτηση όμως σήμερα γύρω από τα εμπόδια που συναντά μια τέτοια δημιουργία ξεπερνά κατά πολύ το μαρξισμό, διότι η δημιουργία μιας νέας κοινωνίας στο σύγχρονο κόσμο δεν προσκρούει τόσο στους μύθους και τις αυταπάτες κάποιων ιδεολογιών, αλλά πολύ περισσότερο στην άρνηση των ανθρώπων να αλλάξουν τη ζωή τους και στην ηθελημένη προσκόλλησή τους σε σημασίες και νοήματα που δεν επιτρέπουν μια άλλη κοινωνική θέσμιση. Σήμερα τα πολιτικά υποκείμενα, όπως τα είδαμε να συγκροτούνται ιστορικά μέσα στο εργατικό κίνημα και τις επαναστατικές του εκρήξεις ή να ξαναζούν για λίγο μέσα σε κάποιες λαϊκές εξεγέρσεις στην Ανατολι-

κή Ευρώπη και μέσα στα κοινωνικά κινήματα της δεκαετίας του 1960 στη δύση, εξαφανίζονται.

Οι σημερινοί άνθρωποι της εργατικής τάξης και γενικά οι άνθρωποι όλων των κοινωνικών στρωμάτων έχουν εγκαταλείψει τον κριτικό λόγο, την αναζήτηση ιδεών, το πάθος για τα κοινά και την υπεύθυνη συλλογική δραστηριότητα. Οι όποιες ατομικές ή συλλογικές αντιπαράθεσεις με το σύστημα δεν είναι πολιτικές πια, αλλά γίνονται με αφετηρία τις ιδιωτικές τους υποθέσεις, αποσκοπούν στην εκπλήρωση των ατομικών τους ηδονών και διασκεδάσεων, στην κατάκτηση όλο και πιο βολικών θέσεων της κοινωνικής ιεραρχίας, στη σώρευση χρήματος και στην οργάνωση της ασφαλέστερης προστασίας και επέκτασης της μικρής ή μεγάλης ιδιοκτησίας τους. Η εγκατάλειψη αυτή της πολιτικής σκέψης και δράσης δεν υφίσταται λόγω του ότι οι κοινωνίες σταμάτησαν να είναι απαθλιωμένες οικονομικά, διότι ακόμα και οι “κατώτεροι” της κοινωνίας, όπως οι μειονότητες μαύρων και ισπανόφωνων στις Η.Π.Α. ή ανέργων και μεταναστών στις Ευρωπαϊκές χώρες, πάνω στους οποίους περιορίζεται η ποσότητα γενικής αθλιότητας που παράγει ο σύγχρονος καπιταλισμός, δε δείχνουν να αντιδρούν πέρα από τα όρια του συστήματος παρά αποσπασματικά και έχουν καταληφθεί, όσο και τα υπόλοιπα στρώματα του πληθυσμού, από το πάθος του χρήματος και της ιδιοκτησίας. Η ανεργία, η φτώχεια, η καταπίεση και τα γκέττο όπου ζουν δεν είναι ικανές και αναγκαίες συνθήκες για να κάνουν αυτούς τους ανθρώπους ν’ αποκτήσουν μια επαναστατική συνείδηση και συλλογική επιθυμία. Αντίθετα, είναι οι πιο ιδανι-

κές συνθήκες μέσα από τις οποίες εξωθούνται και χάνονται στην εγκληματικότητα.

Ο Τρίτος Κόσμος επίσης μέσα από τη φοβερή φτώχεια και καταπίεση που τον χαρακτηρίζει δείχνει να είναι όχι μόνον το ίδιο ανίκανος να γεννήσει ένα νέο επαναστατικό υποκείμενο, αλλά κι ένας χώρος που λειτουργεί πολύ πιο περιοριστικά και ανασταλτικά στην εμφάνιση ενός τέτοιου υποκειμένου απ' ό,τι η δύση. Οι λαϊκές εξεγέρσεις, που έχουν γίνει σε χώρες του Τρίτου Κόσμου, έχουν οδηγήσει κατά κανόνα στην άνοδο ιθαγενών γραφειοκρατικών στρατοκρατικών εξουσιών, οι οποίες επέβαλλαν ένα χειρότερο καθεστώς από το προηγούμενο. Ακόμα και εκείνες οι εξεγέρσεις του Τρίτου Κόσμου, όπως το νέο κίνημα των Ζαπατίστας στο Μεξικό, που εμπεριέχουν κάποια ελευθεριακά σπέρματα, δεν μπορούν ν' αναδείξουν ένα επαναστατικό υποκείμενο. Αντίθετα, διαιώνίζουν μια παράδοση στην οποία οι λαοί κατέχουν το ρόλο παθητικού πεζικού της μιας ή της άλλης πεφωτισμένης ηγεσίας και έτσι σύντομα παίρνουν το δρόμο της γραφειοκρατικοποίησης ή στην καλύτερη περίπτωση της ένταξης μέσα στη λογική της ισότιμης συμμετοχής και ωφέλειας των φτωχών λαϊκών στρωμάτων στα κρατικά αναπτυξιακά σχέδια.

Υπάρχει όμως και μια άλλη όψη του Τρίτου Κόσμου, ακόμα πιο περιοριστική για την εμφάνιση ενός επαναστατικού υποκειμένου. Στους τεράστιους και πολυπληθείς Μουσουλμανικούς και Ινδουϊστικούς τόπους του Τρίτου Κόσμου, παρατηρείται τα τελευταία χρόνια μια ισχυρή επάνοδος των θεοκρατικών τάσεων που αντιστοιχούν σε απολυταρχικά και τυραννικά καθεστώτα,

τα οποία βρίσκονται σε πλήρη διάσταση όχι μόνο με την ιδέα της επανάστασης, αλλά και με οτιδήποτε την προϋποθέτει μέσα στη δυτικοευρωπαϊκή πολιτική παράδοση. Αυτές οι κοινωνίες είναι τόσο κλεισμένες σε παλιές θρησκευτικές θεσμίσεις, που όχι μόνο δεν μπορούν ν' αφομοιώσουν την οποιαδήποτε έννοια αυτονομίας και πολιτικής, αλλά και τοποθετούνται εχθρικά σε ό,τι απειλεί να διαλύσει τις θρησκευτικές παραστάσεις που έχουν για τον κόσμο.

Είναι τουλάχιστον μάταιο ν' αναζητήσουμε κάποιους αντικειμενικούς παράγοντες ως εγγυήσεις για την υπέρβαση αυτής της κατάστασης ιδιώτευσης και απάθειας στη δύση ή σκοταδισμού και θεοκρατίας στον Τρίτο Κόσμο, διότι η υπέρβαση αυτή γεννιέται μόνον ως επινόηση μιας άλλης πραγματικότητας, ως ανάδυση ενός νέου φαντασιακού. Η "ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων" δεν ήταν και δεν μπορεί ποτέ να γίνει εγγυήτρια δύναμη για την αλλαγή της κοινωνίας, δεν μπορεί δηλαδή να κάνει, όπως πίστευε ο μαρξισμός, τις υλικές παραγωγικές δυνάμεις να έρθουν σ' αντίφαση με τις σχέσεις ιδιοκτησίας, φέρνοντας τον καπιταλισμό σε βαθιά κρίση και ανοίγοντας μια εποχή κοινωνικής επανάστασης, διότι σήμερα βλέπουμε απλά ότι η ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων όχι μόνο δεν έρχεται σε ρήξη με τους καπιταλιστικούς τρόπους παραγωγής, αλλά είναι και η καθαρότερη έκφρασή τους, δηλαδή η ανάπτυξη και η διεύρυνση του ίδιου του καπιταλιστικού συστήματος, μια ανάπτυξη διαμέσου της οποίας εκτιμώνται από τους ανθρώπους όλο και περισσότερο το χρήμα, το εμπόρευμα και η δύναμη. Δεν υπάρχουν

εγγυήσεις και “θα ήταν ανόητο να προσπαθήσουμε να βρούμε στις «αντικειμενικές αντιφάσεις» του κατεστημένου συστήματος μια εγγύηση ή έστω μια εξασφάλιση ότι η κατάσταση θα αλλάξει από μόνη της. Οι αντικειμενικές συνθήκες από μόνες τους ελάχιστα πράγματα σημαίνουν. Ακόμη και μια οικολογική καταστροφή στην τωρινή ατμόσφαιρα της απάθειας και της ιδιώτευσης θα ήταν το ίδιο πιθανό να επιφέρει ένα νέο είδος φασισμού όσο και να ξυπνήσει τους ανθρώπους”⁴⁰.

Βρισκόμαστε λοιπόν σε μια περίοδο σταθερής υποχώρησης της επαναστατικής συνείδησης και του προτάγματος μιας ελεύθερης αυτόνομης κοινωνίας, μια περίοδο αφανισμού των κοινωνικών αντιστάσεων απέναντι στο σύστημα καθώς και αδυνατότητας επέκτασης του δυτικοευρωπαϊκού ιστορικού υποβάθρου στο μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη, πάνω στο οποίο είναι δυνατό να αναδυθεί το όραμα μιας ελεύθερης, αυτόνομης κοινωνίας. Η περίοδος αυτή μάλιστα είναι ήδη μεγάλη, καθώς άρχισε να γίνεται εμφανής μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο σ’ όλες τις δυτικές κοινωνίες. Αυτό το γεγονός αποτελεί ένα επιπλέον στοιχείο που μας κάνει να μην συμμαριζόμαστε την ιδέα της “προόδου”, που καλλιέργησε ο μαρξισμός αλλά και ο αναρχισμός, την ιδέα δηλαδή ότι η κοινωνία και η ιστορία περιέχουν μια έμφυτη αλήθεια ή τάση προς την ελευθερία και την αυτονομία, η οποία αποκαλύπτεται αναπόφευκτα και προοδευτικά στην τάξη του χρόνου.

Αυτό βέβαια δε σημαίνει ταυτόχρονα, όπως δηλώνουν οι σύγχρονοι απολογητές του συστήματος, ότι η ιστορία τελείωσε, έθεσε τέλος στις επαναστατικές από-

πειρες των ανθρώπων και έφθασε στο οριακό εκείνο σημείο εξελιξιμότητας της ανθρώπινης ιδεολογίας, όπου η δυτικός τύπου φιλελεύθερη δημοκρατία οικουμενικοποιείται ως η μοναδική μορφή ανθρώπινης διακυβέρνησης⁴¹. Αυτή η άποψη δείχνει όχι μόνον τύφλωση μπροστά στην πλειονότητα των ανθρώπινων κοινωνιών, κυρίως στις “καθυστερημένες ζώνες” του Τρίτου κόσμου, που αυστηρά υποταγμένες σε θρησκευτικές θεσμίσεις αρνούνται επίμονα να επικυρώσουν την οικουμενικότητα του καπιταλιστικού φαντασιακού, αλλά στην ουσία κρύβει και την επιθυμία να τελειώσει η ιστορία ως ανάδυση νέων απελευθερωτικών προταγμάτων και καταστάσεων, που θέτουν σε κίνδυνο τον καπιταλισμό, την επιθυμία να καλλιεργηθεί γι’ άλλη μια φορά στα μυαλά των ανθρώπων η ιδέα ότι η κοινωνία δεν αλλάζει και ότι οι άνθρωποι δεν μπορούν να κάνουν τίποτα γι’ αυτό.

Είναι σίγουρο ότι προς το παρόν δεν υπάρχουν τα σημάδια εκείνα που μας δείχνουν ότι συγκροτείται ένα νέο απελευθερωτικό κίνημα, ότι ένα νέο απελευθερωτικό όραμα γεννιέται στις σημερινές κοινωνίες, αλλά κανείς δεν μπορεί ν’ αποδείξει ότι ο τωρινός θρίαμβος του καπιταλιστικού φαντασιακού θα συνεχισθεί μια για πάντα.

Από την αρχαία ελληνική πόλη, τις ανεξάρτητες κοινότητες του μεσαιώνα, τις επαναστάσεις του 17^{ου} αιώνα στην Ευρώπη και την Αμερική, την Κομμούνα του Παρισιού του 1871, τα Ρωσικά σοβιέτ του 1917, τους Σπαρτακιστές του Βερολίνου του 1918, τις ελεύθερες κολλεκτίβες της Ισπανικής επανάστασης του 1936, τα εργατικά συμβούλια στην Ουγγαρία το 1956 μέχρι και τους

ελευθεριακούς προσανατολισμούς της νεολαίας στο Μπέρκλεϋ και το Παρίσι τη δεκαετία του '60 έχει ανοίξει μια πολιτική ιστορία, μια ξεχωριστή ενότητα κοινωνικο-ιστορικής δημιουργίας, ένα γίνεσθαι ελευθερίας και αυτονομίας, το οποίο έχει αφήσει τα ίχνη του στις ανθρώπινες συνειδήσεις και συμπεριφορές ως τώρα, έχει αλλοιώσει σημαντικά τον καπιταλισμό και κανείς δεν μπορεί να προβλέψει αν κάποτε θα αποκτήσει νέα δυναμική συνέχεια. Είναι όμως αλήθεια ότι η ελευθερία και η αυτονομία ήταν ανέκαθεν ένα πολύ δυσεύρετο και δύσκολο εγχείρημα, ένας εξαιρετικά σπάνιος και εύθραυστος καρπός της ανθρώπινης ζωής.

* * * * *

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ντανιέλ Γκερέν "Ούτε θεός ούτε αφέντης", εκδόσεις "Σπλιώτη".

2. Κ. Καστοριάδης "Ο θάνατος του Λένιν", εφημερίδα "Το Βήμα", 29^η Απριλίου 1990.

3. Ροζέ Γκαρωντύ "Ελευθερία", εκδόσεις "Κυψέλη", 1960.

4. Βολίν "Η άγνωστη επανάσταση", εκδόσεις "Διεθνής Βιβλιοθήκη".

5. Κ. Καστοριάδης "Η γραφειοκρατική κοινωνία", εκδόσεις "Υψιλον".

6. Κ. Καστοριάδης * * * * *

7. Κ. Καστοριάδης "Το επαναστατικό πρόβλημα σήμερα", εκδόσεις "Υψιλον".

8. Άγις Στίνας «Εργατικά» κράτη, «εργατικά» κόμματα και το απελευθερωτικό κίνημα της εργατικής τάξης", εκδόσεις "Διεθνής Βιβλιοθήκη".

9. Βολίν "Η άγνωστη επανάσταση", εκδόσεις "Διεθνής Βιβλιοθήκη". Ας σημειώσουμε εδώ ότι στις πολιτικές διώξεις συμπεριλήφθηκαν σύντομα και οι διώξεις εθνοτήτων. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του εκτοπισμού των Ελληνοποντίων, που ήταν εγκατεστημένοι στη Μαύρη Θάλασσα και την Ουκρανία, αποτελώντας ένα σημαντικό ποσοστό των δυνάμεων του αναρχικού κινήματος του Μάχνο. Το Σοβιετικό κράτος, μετά την καταστολή του Μαχνοβίτικου κινήματος, ξεκίνησε μια εκστρατεία εναντίον τους, ενισχύοντας αρχικά το κράτος του Κεμάλ στην Τουρκία, που εκείνο τον καιρό ολοκλήρωνε τη γενοκτονία τους. Η μεγάλη όμως επιχείρηση εξολόθρευσης της ποντιακής κοινότητας αρχίζει το 1937 επί Στάλιν για να μην μπορέσει αυτή να συσταθεί ως ποντιακή δημοκρατία. "Λεπλάτωντας τους.

μέσα σ' ένα βράδυ τους έβαλαν στα τραίνα για την Κεντρική Ασία. Ο φασισμός, η κτηνωδία και η βιαιότητα έχουν για μια ακόμα φορά το λόγο. Μετά από 14 μέρες ταξίδι τους άφηναν ανά 2.000 άτομα μέσα στις ερημικές στέπες για να μην έχουν πολλές δυνατότητες επιβίωσης. Η ελονοσία, το κρύο και η υγρασία είναι πλέον τα στοιχεία του τόπου κατοικίας τους. Είναι φανερό πως το σταλινικό κράτος πασχίζει για την εξαφάνισή τους. Είναι τέτοια η εγκατάλειψή τους που αναγκάζονται αρχικά να σκάβουν λάκκους κάτω από τη γη για κατοικία, μέχρι να χτίσουν τις πρώτες παράγκες. Πολλοί πεθαίνουν από τα μολυσμένα νερά της περιοχής και από τις άθλιες συνθήκες ζωής. Η απομόνωσή τους ολοκληρώθηκε με την αφιλοξενία των ντόπιων κατοίκων του Καζακστάν, του Ουζμπεκιστάν και του Τουρκμενιστάν ... Οι Ρώσοι εξόρισαν κι άλλες εθνότητες το 1945, όπως τους Γερμανούς του Βόλγα, τους Τάταρους, τους Εβραίους". (Βλέπε το άρθρο "Οι έλληνες-πόντιοι στο μαχνοβίτικο κίνημα", "Ο σταλινισμός και η εξορία των ποτιών", περιοδικό "Άνθη του Κακού", 2^ο τεύχος).

10. Σαρλ Μπετελέμ "La planification sovietique" (3^η έκδοση, 1945). Αναφέρεται στο βιβλίο του Κ. Παπαϊωάννου "Ο μαρξισμός σαν ιδεολογία", εκδόσεις "Κομμούνα".

11. Ζαν Ελλενστέιν "Ιστορία του σταλινικού φαινομένου", εκδόσεις "Θεμέλιο".

12. Βλέπε το άρθρο "Η Κίνα μετά τον Ντενγκ", εφημερίδα "Το Βήμα" (23-2-1997).

13. Σχετικές πληροφορίες δίνει ο Κάρλος Ρανχέλ στο "Η Δύση και ο Τρίτος Κόσμος", εκδόσεις "Ροές" και ο Κάρλος Αλμπέρτο Μοντάνερ στο "Informe secreto sobre la Revolution Cubana", Sedmay Editions, Μαδρίτη, 1976.

14. Κ. Καστοριάδης "Το κοινωνικό καθεστώς της Ρωσίας", ανακοίνωση στο Σεμινάριο Ιστορίας στη Βενετία, 15-

18 Νοεμβρίου 1977, περιοδικό "Εποπτεία", 3^ο τεύχος.

15. Ι. Β. Κεμένοφ "Οι δύο κουλτούρες", Μόσχα 1959. Αναφέρεται από τον Κ. Παπαϊωάννου στο βιβλίο του "Η ψυχρή ιδεολογία", εκδόσεις "Υψιλον".

16. "Αισθητική", συλλογική εργασία καθηγητών της "Ακαδημίας Επιστημών της ΕΣΣΔ", εκδόσεις "Φιλοσοφική Σκέψη", 1960.

17. Κ. Παπαϊωάννου "Η ψυχρή ιδεολογία", εκδόσεις "Υψιλον".

18. Κ. Παπαϊωάννου "Ο μαρξισμός σαν ιδεολογία", εκδόσεις "Κομμούνα".

19. Τζωρτζ Πόλιτजर "Οι βάσεις της Ψυχολογίας", εκδόσεις "Αναγνωστίδη".

20. Κλάρα Τσέκιν "Ο Λένιν για τη γυναίκα", εκδόσεις "μήμη '75".

21. Λέων Τρότσκι "Γυναίκες και οικογένεια", εκδόσεις "Μπογιατ".

22. Κ. Καστοριάδης "Η γραφειοκρατική κοινωνία", εκδόσεις "Υψιλον".

23. Κλεάνθης Γρίβας "Ψυχιατρικός ολοκληρωτισμός", εκδόσεις "Ιανός".

24. Κ. Καστοριάδης, συνέντευξη στην Ιταλική εφημερίδα "Unita", αναδημοσιευμένη στην εφημερίδα "Ελευθεροτυπία", 13 Οκτωβρίου 1991.

25. Άγις Στίνας "Τι είναι σοσιαλισμός", άρθρο στην αναρχική εφημερίδα "Αλληλεγγύη", 1^ο φύλλο, Νοέμβριος 1983.

26. Αναφέρεται από το Ντανιέλ Γκερέν στο βιβλίο του "Ο φασισμός και το μεγάλο κεφάλαιο" και παρατίθεται στο βιβλίο του Κ. Παπαϊωάννου "Η γέννηση του ολοκληρωτισμού", εκδόσεις "Κομμούνα".

27. Τζέφρι Χερφ "Αντιδραστικός μοντερνισμός. Τεχνολογία, κουλτούρα και πολιτική στη Βαϊμάρη και το Γ' Ράιχ",

“Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης”.

28. Κ. Καστοριάδης, συνέντευξη στην Ιταλική εφημερίδα “Unita”, αναδημοσιευμένη στην εφημερίδα “Ελευθεροτυπία”, 13 Οκτωβρίου 1991.

29. Ρόζα Λούζεμπουργκ “Η Ρώσικη επανάσταση”, εκδόσεις “Ύψιλον”.

30. Κ. Καστοριάδης “Ο Θρυμματισμένος Κόσμος”, εκδόσεις “Ύψιλον”.

31. Άγις Στίνας “Περί κοινωνικοποιήσεων”, άρθρο στην αναρχική εφημερίδα “Άλληλεγγύη”, 2^ο φύλλο, Δεκέμβριος 1983.

32. Κ. Καστοριάδης “Ο Θρυμματισμένος Κόσμος”, εκδόσεις “Ύψιλον”.

33. Κ. Καστοριάδης “Η γραφειοκρατική κοινωνία”, εκδόσεις “Ύψιλον”.

34. Μ. Μπακούνιν “Κρατισμός και Αναρχία”, εκδόσεις “Ελεύθερος Τύπος”.

35. Μ. Μπακούνιν “Η Παρισινή Κομμούνια του 1871 και η ιδέα του Κράτους”, εκδόσεις “Ελεύθερος Τύπος”.

36. Ζ. Μπωντριγιάρ “Ο καθρέφτης της παραγωγής ή η κριτική αυταπάτη του ιστορικού υλισμού”, εκδόσεις “Αλεξάνδρεια”.

37. Αλμπέρ Καμύ “Ο επαναστατημένος άνθρωπος”, εκδόσεις “Μπουκουμάνη”.

38. Ζ. Μπωντριγιάρ “Ο καθρέφτης της παραγωγής ή η κριτική αυταπάτη του ιστορικού υλισμού”, εκδόσεις “Αλεξάνδρεια”.

39. Κ. Καστοριάδης “Η φαντασιακή θέσμιση της κοινωνίας”, εκδόσεις “Ράππα”.

40. Κ. Καστοριάδης “Η κρίση του μαρξισμού και η κρίση της πολιτικής”, περιοδικό “Κοινωνία και Φύση”, 2^ο τεύχος.

41. Για την ανάλυση της άποψης αυτής, βλέπε το άρθρο

“Ο Φουκουγιάμα και οι ιδεολογίες του τέλους”, στο περιοδικό “Ελευθεριακή Κίνηση”, 8^ο τεύχος.

Καλοκαίρι 1997

Ομάδα για την Αλληλεγγύη και την Αυτονομία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα για τη δράση και το έργο του Αλέξανδρου Μπέρκμαν.....	3
Η Ρώσικη Τραγωδία.....	7
Η Ρώσικη επανάσταση και το Κομμουνιστικό Κόμμα	54
Η εξέγερση της Κροστάνδης	110
“Μας έδειξαν πώς δεν πρέπει να γίνεται η επανάσταση”	174

Εκδόσεις Άρδην

**Φυλής 88, 104 34 - ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 8836035**

**Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση
Εκδόσεις Άρδην**

**Εκτύπωση
ΕΚΔΟΤΙΚΗ - ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ
Διονύσου 6, 104 42 - ΑΘΗΝΑ**

**Βιβλιοδεσία
Θ. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ - Π. ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε
Ορφέως 200, 122 41 - ΑΙΓΑΛΕΩ**

Α' Έκδοση: Σεπτέμβριος 1997

ISBN 960-7575-07-5

Ήταν 19 του Γενάρη, όταν αγγίξαμε το κόμμα της Σοβιετικής Ρωσίας. Ένα συναίσθημα ιεροτελεστίας, ένα συναίσθημα δέους, με κατακυριεύσε. Μια δυνατή επιθυμία μ' έκανε να πέσω στα γόνατα και να φιλήσω το κόμμα· το κόμμα το καθαγιασμένο από το αίμα γενεών και γενεών που υπέφεραν και μαρτύρησαν. Ποτέ πριν, ακόμη και όταν απαλλάχθηκα από τον τρομερό εφιάλτη της 14χρονης φυλάκισής μου, δεν είχα συγκινηθεί τόσο βαθειά, νοιώθοντας την επιθυμία να αγκαλιάσω όλη την ανθρωπότητα, να ακουμπήσω την καρδιά μου στα πόδια της. Ήταν η πιο υπέροχη μέρα της ζωής μου. Το πνεύμα μου ήταν περήφανο, αλλά ήρεμο, έχοντας συνείδηση της πραγματικής Κοινωνικής Επανάστασης. Τι βάθη, τι μεγαλείο υπήρχε μέσα της, τι ανυπολόγιστες δυνατότητες ανοίγονταν μέσα στους ορίζοντές της!

Αλέξανδρος Μπέρκμαν

Αυτή η επανάσταση, που μετά το παγκόσμιο μακελειό μας φάνηκε σαν η αυγή της απελευθέρωσης του διεθνούς προλεταριάτου και της ανθρωπότητας, μας φαινόταν τώρα σαν ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους για το μέλλον των λαών. Η συστηματοποιημένη αστυνομική τρομοκρατία, η όλο και πιο μεγάλη κυριαρχία του κόμματος σε όλη την κοινωνική ζωή, η μεθοδική εκμηδένιση όλων των τάσεων και όλων των μη μπολσεβίκικων ρευμάτων, το όχι λιγότερο συστηματικό ξερίζωμα όλων των επαναστατών που είχαν μια διαφορετική σκέψη από τη σκέψη των νέων αφεντικών και ακόμα η κατάργηση κάθε μη κομφορμιστικής σκέψης μέσα στο κόμμα, όλα έδειχναν ότι οδεύαμε προς ένα νέο δεσποτισμό, που έκανε να θυμάται κανείς τις χειρότερες περιόδους του Μεσαίωνα.

Γκαστόν Λεβάλ